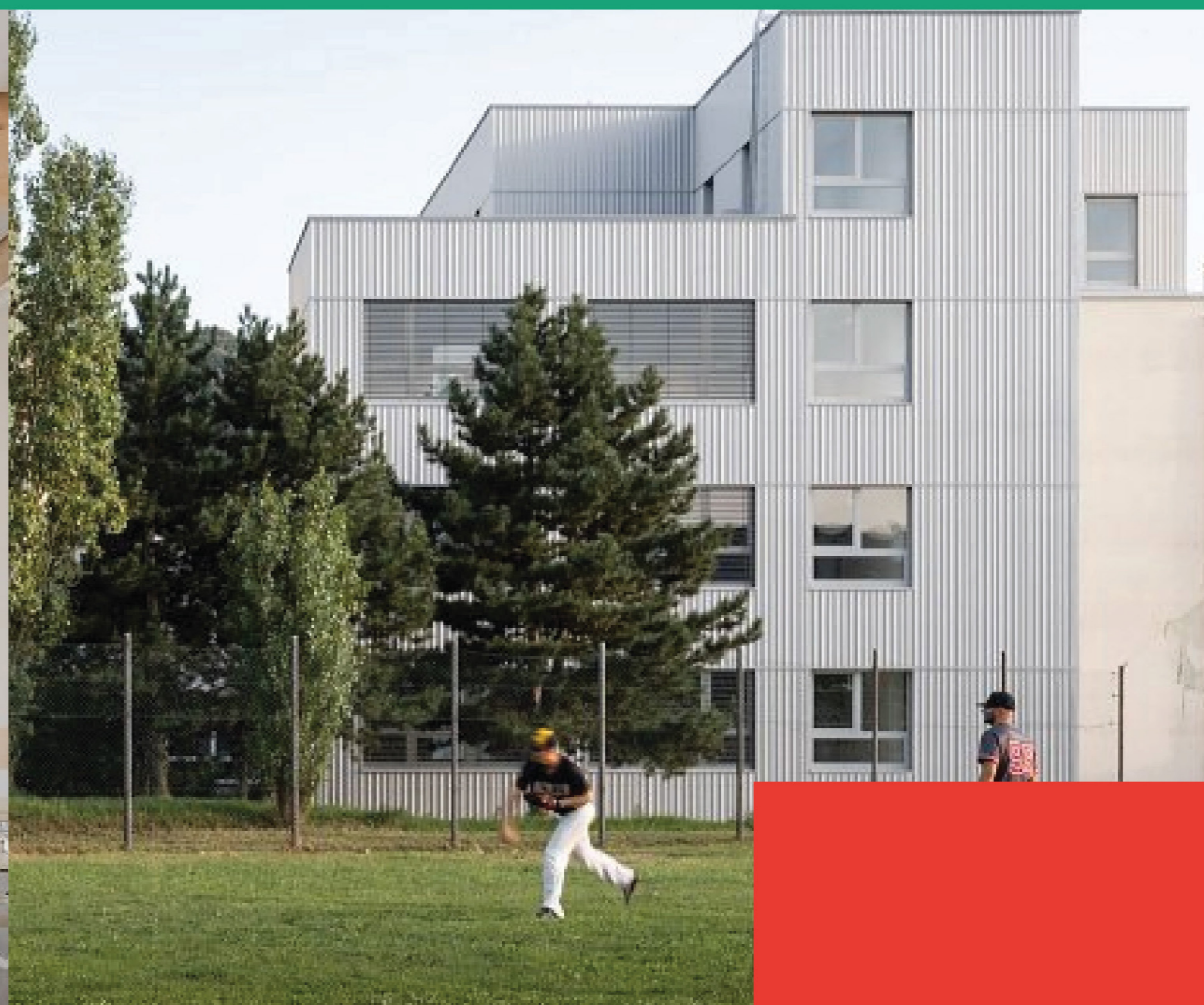

ŠKOLSTVO

ODVETVOVÁ ŠTÚDIA ŠKOLSTVA
NA ÚZEMÍ BRATISLAVY
ANALYTICKÁ ČASŤ

Identifikačné údaje

Názov	Odvetvová štúdiá školstva na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy
Obec	Bratislava
Obstarávateľ	Hlavné mesto SR Bratislava Primaciálne námestie č. 1, 814 99 Bratislava Oddelenie obstarávania územnoplánovacích dokumentov prostredníctvom odborne spôsobilých osôb podľa § 12 zákona č. 200/2022 o územnom plánovaní, v znení neskorších predpisov Ing. arch. Lýdia Hartlová, reg. č. 352 Ing. Natália Harnáčová, reg. č. 496 Ing. arch. Alexandra Tomašáková
Hlavný riešiteľ	Metropolitný inštitút Bratislavy Ing. arch. Karin Lexmann – riaditeľka sekcie územného plánovania
Spracovateľský kolektív	Ing. Petra Sládečková Ing. Adam Juhás Ing. arch. Patrícia Hrehušová Mgr. Ondrej Oravec Ing. Jana Ilčíková Mgr. Richard Hluško Ing. arch. Magda Ďurdíková Ing. arch. Dana Drobniaková, PhD. Ing. arch. Lucia Trajterová Ing. arch. Norbert Dvorčák Ing. arch. Martin Berežný Ing. arch. Monika Šmiralová, PhD. Ing. Lucia Babínová
Spolupráca	Inštitút vzdelávacej politiky Ministerstve školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR Magistrát hl. m. SR Bratislavy Oddelenie školstva, športu a mládeže Mestské časti Bratislavy Oddelenia školstva Školy a školské zariadenia v Bratislave Vedúci pracovníci a pracovníčky

december 2025

Obsah

Úvod	5
Zdroje, zber a finalizácia dát	5
Delenie škôl a školských zariadení.....	5
Analytická časť	6
Analýza stavu školskej infraštruktúry.....	6
Materské školy	7
Základné školy.....	12
Stredné školy.....	16
Vysoké školy.....	20
Špeciálne školy a školské zariadenia	21
Zariadenia pre ďalšie vzdelávanie	22
Urbanistické ukazovatele.....	23
Investičné zámery v oblasti školstva	25
Demografia	27
Demografické východiská	27
Demografický potenciál a prognóza vývoja.....	28
Budúce potreby školskej infraštruktúry.....	31
Súčasný prístup výstavby škôl.....	33
Záver analytickej časti	37
Zdroje	38
Prílohy	39

Zoznam mapových schém

Schéma 1: Školy a školské zariadenia v meste Bratislava.....	6
Schéma 2: Porovnanie MŠ, ZŠ a SŠ vybraných MČ - súčasnosť vs. návrh z ÚG (2014).....	7
Schéma 3: Materské školy v Bratislave a ich dochádzkové pásma.....	8
Schéma 4: Teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť MŠ podľa MČ.....	10
Schéma 5: Podiel detí (3 – 5 r.) a rozmiestnenie MŠ podľa typu zriaďovateľa (v %).....	10
Schéma 6: Skutočná naplnenosť MŠ podľa MČ (v %).....	11
Schéma 7: Zhodnotenie vybavenosti MŠ v jednotlivých MČ.....	11
Schéma 8: Základné školy v Bratislave a ich dochádzkové pásma.....	12
Schéma 9: Teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť ZŠ podľa MČ.....	15
Schéma 10: Podiel detí (6 – 14 r.) a rozmiestnenie ZŠ podľa typu zriaďovateľa (v %).....	15
Schéma 11: Skutočná naplnenosť ZŠ podľa MČ (v %).....	15
Schéma 12: Zhodnotenie vybavenosti ZŠ v jednotlivých MČ.....	16
Schéma 13: Gymnázia, stredné odborné školy a konzervatória v Bratislave.....	16
Schéma 14: Teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť SŠ podľa MČ.....	19
Schéma 15: Podiel dospelých (15 – 19 r.) a rozmiestnenie SŠ podľa typu zriaďovateľa (v %).....	19
Schéma 16: Skutočná naplnenosť SŠ podľa MČ (v %).....	20
Schéma 17: Zhodnotenie vybavenosti SŠ v jednotlivých MČ.....	20
Schéma 18: Vysoké školy a ich fakulty v Bratislave.....	21
Schéma 19: Špeciálne školy a školské zariadenia v Bratislave.....	21
Schéma 20: Zariadenia pre ďalšie vzdelávanie v Bratislave.....	22
Schéma 21: Prognóza kapacitnej (ne)dostatočnosti materských škôl podľa mestských častí v roku 2035 (s dochádzajúcimi).....	33
Schéma 22: Prognóza kapacitnej (ne)dostatočnosti základných škôl podľa mestských častí v roku 2035 (s dochádzajúcimi).....	33

Zoznam grafov

Graf 1: Vývoj počtu detí, žiakov a študentov v školách v Bratislave za obdobie 2010 – 2022.....	6
Graf 2: Vývoj počtu škôl v Bratislave za obdobie 2010 – 2022.....	7
Graf 3: Vývoj podielu MŠ podľa zriaďovateľa v Bratislave za obdobie 2010 – 2022.....	8
Graf 4: Podiel detí a MŠ podľa typu zriaďovateľa.....	8
Graf 5: Pomer trvalých pobytov detí v MČ a lokalizácie ich MŠ.....	8
Graf 6: Počty detí navštevujúce MŠ v Bratislave s trvalým pobytom mimo Bratislavu a neznáme pobyty detí.....	9
Graf 7: Podiel dochádzajúcich* detí z mimobratislavských okresov v materských školách v Bratislave.....	9
Graf 8: Dochádzanie detí do materských škôl.....	9
Graf 9: Vývoj podielu ZŠ podľa zriaďovateľa v Bratislave za obdobie 2010 – 2022.....	12
Graf 10: Podiel detí a ZŠ podľa typu zriaďovateľa.....	13
Graf 11: Pomer trvalých pobytov žiakov v MČ a lokalizácie ich ZŠ.....	13
Graf 12: Počty žiakov navštevujúcich ZŠ v Bratislave s trvalým pobytom mimo Bratislavu a neznáme pobyty detí.....	13
Graf 13: Podiel dochádzajúcich* detí z mimobratislavských okresov v základných školách v Bratislave.....	14
Graf 14: Dochádzanie žiakov do základných škôl.....	14
Graf 15: Vývoj podielu SŠ podľa zriaďovateľa v Bratislave za obdobie 2010 – 2022.....	17
Graf 16: Podiel dospelých a SŠ podľa typu zriaďovateľa.....	17
Graf 17: Pomer trvalých pobytov študentov v Bratislave a mimo Bratislavu podľa druhu SŠ.....	17
Graf 18: Podiel SŠ študentov v Bratislave podľa druhu SŠ.....	17
Graf 19: Dochádzanie študentov stredných škôl.....	18
Graf 20: Najväčšie počty dochádzajúcich študentov na SŠ z obcí zo zázemia do Bratislavu.....	18
Graf 21: Podiel detí a dospelých a špeciálnych škôl a školských zariadení podľa typu zriaďovateľa.....	22
Graf 22: Podiel detí a dospelých a zariadení pre ďalšie vzdelávanie podľa typu zriaďovateľa.....	23
Graf 23: Prognózovaný vývoj účelových jednotiek materských škôl do roku 2050.....	23
Graf 24: Prognózovaný vývoj účelových jednotiek základných škôl do roku 2050.....	24
Graf 25: Prognózovaný vývoj účelových jednotiek stredných škôl do roku 2050.....	24
Graf 26: Charakter zariadení materských škôl - štátni vs. súkromní a cirkevní zriaďovatelia.....	24

Graf 27: Charakter zariadení základných škôl - štátni vs. súkromní a cirkevní zriaďovatelia.....	25
Graf 28: Charakter zariadení stredných škôl - štátni vs. súkromní a cirkevní zriaďovatelia.....	25
Graf 29: Distribúcia ZŠ a SŠ v Bratislave podľa ich veľkosti (v %).....	25
Graf 30: Vývoj počtu obyvateľov Bratislavu (priemerný stav) v období 2010 – 2023.....	27
Graf 31: Vývoj priemerného veku obyvateľov Bratislavu v období 2010 – 2023.....	27
Graf 32: Veková pyramída Bratislavu v roku 2011 a 2021.....	28
Graf 33: Vývoj vekovej štruktúry detí v Bratislave v období 1996 – 2023.....	28
Graf 34: Vývoj počtu narodených detí v Bratislave v období 1996 – 2023.....	28
Graf 35: Prognózovaný vývoj počtu obyvateľov Bratislavu v rokoch 2024 – 2050.....	29
Graf 36: Počet obyvateľov v mestských častiach Bratislavu v roku 2035 a zmena v % oproti roku 2022.....	29
Graf 37: Priemerný vek obyvateľov v mestských častiach Bratislavu v roku 2035 a zmena v % oproti roku 2022.....	29
Graf 38: Prognózovaný vývoj priemerného veku v Bratislave v rokoch 2024 – 2050.....	29
Graf 39: Veková pyramída Bratislavu v roku 2022 a 2050.....	30
Graf 40: Prognózovaný vývoj vekovej štruktúry detí v Bratislave v období 2024 – 2050.....	31
Graf 41: Prognózovaný vývoj počtu narodených detí v Bratislave v období 2024 – 2050.....	31
Graf 42: Teoretická kapacita materských škôl v Bratislave v rokoch 2022 – 2050.....	32
Graf 43: Teoretická kapacita základných škôl v Bratislave v rokoch 2022 – 2050.....	32
Graf 44: Teoretická kapacita stredných škôl v Bratislave v rokoch 2022 – 2050.....	32
Graf 45: Teoretická kapacita materských, základných a stredných škôl v Bratislave v rokoch 2022 – 2050 podľa stredného scenára so zahrnutím dochádzajúcich.....	32

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Porovnanie základných urbanistických ukazovateľov z metodiky ÚG školstva (2014) a reálny stav k rokom 2014 a 2022.....	23
Tabuľka 2: Priemery ukazovateľov podľa charakteru novodobých základných škôl.....	24
Tabuľka 3: Počet a zmena počtu obyvateľov v Bratislave medzi SODB 2011 a SODB 2021.....	27
Tabuľka 4: Vývoj počtu obyvateľov podľa základných vekových skupín.....	27
Tabuľka 5: Počet obyvateľov vo vekových skupinách v MČ Bratislavu v roku 2021.....	28
Tabuľka 6: Počet obyvateľov vo vybraných vekových skupinách v MČ Bratislavu v roku 2035.....	30
Tabuľka 7: Percentuálna zmena počtu obyvateľov vo vybraných vekových skupinách v MČ Bratislavu medzi rokmi 2021 a 2035.....	30
Tabuľka 8: Výpočet prebytku (+), resp. nedostatku miest (-) MŠ, ZŠ a SŠ v Bratislave pre rok 2035.....	31
Tabuľka 9: Výpočet prebytku (+), resp. nedostatku miest (-) MŠ, ZŠ a SŠ v Bratislave pre rok 2050.....	31
Tabuľka 10: Prehľad celkového počtu detí a kapacít MŠ v Bratislave.....	40
Tabuľka 11: Prehľad celkového počtu žiakov a kapacít ZŠ v Bratislave.....	40
Tabuľka 12: Prehľad celkového počtu študentov a kapacít SŠ v Bratislave.....	40
Tabuľka 13: Najlepšie ZŠ podľa ukazovateľov inštitútu INEKO v Bratislave.....	40
Tabuľka 14: Najlepšie SŠ podľa ukazovateľov inštitútu INEKO v Bratislave.....	40
Tabuľka 15: Plánované investičné zámery v oblasti rozvoja škôl*.....	40
Tabuľka 16: Výpočet prebytku (+), resp. nedostatku miest (-) MŠ a ZŠ v mestských častiach Bratislavu pre rok 2035.....	42
Tabuľka 17: Porovnanie stavu a návrhu z ÚG 2014 so súčasnými dátami (2022).....	42

Zoznam príloh

Príloha 1: Základné kritériá lokalizácie podľa školských zariadení podľa ÚPN BA.....	39
Príloha 2: Tabuľkové prílohy.....	40
Príloha 3: Analýza koncepčných a iných dokumentov v oblasti školstva.....	43

Zoznam výkresov

01	Analýza stavu škôl a školských zariadení, širšie vzťahy	M 1:100 000
02	Identifikačné schéma škôl a školských zariadení podľa pasportizačných listov	M 1:50 000

Zoznam skratiek

GYM	Gymnázium
VŠ	Vysoká škola
ZUŠ	Základná umelecká škola
JŠ	Jazyková škola
CVČ	Centrum voľného času
CVTI	Centrum vedecko-technických informácií
ŠÚSR	Štatistický úrad SR
BSK	Bratislavský samosprávny kraj
RÚŠS BA	Regionálny úrad školskej správy v Bratislave
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
GIS	Geografický informačný systém
65+	65 a viac rokov
IPP	Index podlažných plôch
IZP	Index zastavaných plôch
IVP	Inštitút vzdelávacej politiky
MIB	Metropolitný inštitút Bratislavy
OV	Občianska vybavenosť
Stavebný zákon	Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov
EÚ	Európska únia
ÚHP	Útvar hodnoty za peniaze
ÚJ	Účelová jednotka
ŠVP	Štátny vzdelávací program
Plán obnovy	Plán obnovy a odolnosti SR
PHSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
ÚÚPVSR	Úrad pre územné plánovanie a výstavbu SR
ÚŠ	Územná štúdia
OŠ	Odvetvová štúdia
ÚG	Územný generel
SM	Staré Mesto
PB	Podunajské Biskupice
RZ	Ružinov
VR	Vrakuňa
NM	Nové Mesto
RA	Rača
VA	Vajnory
DV	Devínska Nová Ves
DU	Dúbravka
KV	Karlova Ves
DE	Devín
LA	Lamač
ZB	Záhorská Bystrica
CU	Čunovo

JA	Jarovce
PE	Petržalka
RS	Rusovce

Poznámka

Pre zjednodušenie dokumentu sa uvádzajú v príp. ZŠ žiaci, tzn. aj žiačky, v príp. SŠ a VŠ študenti, tzn. aj študentky.

Pre zjednodušenie dokumentu sa uvádzajú žiaci v príp. detí, žiakov a študentov.

Dáta o školách a školských zariadeniach sú platné ku školskému roku 2021/2022.

Početnosť jednotlivých vekových skupín je prebraný ako priemerný stav k roku 2022.

V prípade mapových schém v analytickej časti je možné prekryvanie bodov jednotlivých druhov, resp. typov škôl a školských zariadení, nakoľko sa mnoho z nich nachádza na tej istej adrese.

Táto štúdia je v zmysle zákona č. 200/2022 Z. z. územnoplánovacím podkladom, konkrétne územnou štúdiou, bližšie špecifikovanou ako odvetvová štúdia, ktorá je štúdiou rozvoja vybraných činností alebo javov najmä v hospodárskej, sociálnej, kultúrnej, športovej, rekreačnej alebo v environmentálnej oblasti na vymedzenom území alebo brownfieldov, vhodných na revitalizáciu a transformáciu na vymedzenom území.

Úvod

Vymedzenie riešeného územia

Územie je vymedzené administratívno-správnymi hranicami hl. m. SR Bratislavy. Výmera územia je 36 762,72 ha (k roku 2021). K dátumu posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov (ďalej len "SODB") vykonaného na celom území SR k 01.01.2021 malo hl. m. SR Bratislava 475 503 trvalo bývajúcich obyvateľov.

Analýza koncepčných a iných dokumentov v oblasti školstva

Táto časť poskytuje prehľad podkladov pre spracovanie OŠ školstva – legislatívne predpisy, dokumenty a koncepčné materiály štátneho, regionálneho a mestského významu. Celú analýzu je možné vidieť [v prílohe 3](#) tohto dokumentu. Materiály sú obsahovo zamerané najmä na definovanie univerzálnych strategických zásad a princípov, príp. opatrení pre rozvoj vzdelávania v SR, v regióne či v meste, ktoré sa premietajú do dokumentov na hierarchicky nižšej úrovni administratívneho riadenia, tzn. aj do OŠ školstva a jeho analytickej a návrhovej časti, a to najmä:

- Nárast detí MŠ, ZŠ a SŠ ktorý sa podľa demografického vývoja počtu detí bude naďalej zvyšovať, kritický nápor žiakov na gymnáziá a SŠ bude kulminovať v r. 2034,
- Zavedenie právneho nároku na prijatie dieťaťa na predprimárne vzdelávanie, t.j. deti od troch rokov majú právo na miesto v MŠ, čo môže spôsobiť problémy so zabezpečením nových miest v MŠ zo strany samosprávy,
- Kurikulárna reforma a s ňou nový spôsob výučby či zmeny priestorovej skladby škôl,
- Optimalizácia siete stredných škôl,
- Zvýšenie spolupráce medzi podnikmi, stredným odborným a vysokým školstvom vo vzdelávacom procese a prispôbenie a prepojenie systému vzdelávania s požiadavkami trhu práce,
- Hodina telesnej výchovy navyše, čo vyvoláva zvýšené priestorové nároky na školskú telovýchovu,
- Nedostatok a nevyhovujúca úroveň športovísk a zariadení pre voľnočasové aktivity (sú súčasťou školských areálov, avšak samostatne budú riešené v rámci OŠ športu),
- Nedostatok pedagogických a nepedagogických zamestnancov na školách.

Zdroje, zber a finalizácia dát

Počty žiakov a kapacity škôl v tomto dokumente sú platné ku koncu šk. roku 2021/2022. Oba údaje sa môžu meniť aj v priebehu šk. roka. Pri výsledkoch analýz je dôležité brať do úvahy, že dáta, ktoré do nich vstupovali, už nie sú plne aktuálne (napr. vznik novej ZŠ Plickova v mestskej časti Rača). Zároveň je vhodné podotknúť, že výrazné zmeny v kapacitách existujúcich škôl ako aj v plošných údajoch nenastali.

¹ Napríklad ZUŠ Exnárova má 8 elokovaných pracovísk na rôznych adresách po meste. CVTI uvádza pri počte žiakov ZUŠ Exnárova hodnotu 1 213, pričom reálne ju navštevuje 343 žiakov. Pri jej šiestich elokovaných pracoviskách nie je v databáze CVTI uvedená žiadna hodnota.

Analýza súčasného stavu siete škôl a školských zariadení je spracovaná na základe z aktualizovanej databázy spracovateľa, ktorá vznikla na podklade údajov:

- z registra Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) – spracovateľom je Centrum vedecko-technických informácií (ďalej len „CVTI“),
- zo štatistických údajov Štatistického úradu SR (ďalej len „ŠÚSR“),
- z údajov Inštitútu vzdelávacích analýz (ďalej len „IVP“),
- z dotazníkového prieskumu spracovateľa,
- z výročných správ škôl,
- z mapových podkladov spracovateľa a výpočtov v programe ArcGIS Pro.

Dotazníkový prieskum bol rozoslaný formou emailu s prepojením na dotazník (v prostredí Microsoft Forms), a to prvýkrát v decembri 2021 všetkým školám a školským zariadeniam na území mesta Bratislava. Prvotný zoznam emailových adries škôl pochádzal z uverejnenej databázy CVTI. Po nízkej spätnej väzbe boli emailové adresy manuálne aktualizované o tie, ktoré mali školy uvedené na svojich web stránkach. V priebehu januára až mája 2022 boli školy, ktoré požadované údaje nevyplnili, opätovne oslovené s prosbou o vyplnenie dát v dotazníku, ktoré sa vo verejne dostupných databázach nenachádzajú a sú potrebné pre spracovanie OŠ školstva. MŠ, ZŠ a SŠ na území mesta boli oslovované buď spracovateľmi (MIB) alebo Oddelením školstva, športu a mládeže bratislavského Magistrátu. Ku dňu 03.11.2022 sa eviduje 382 vyplnených dotazníkov z celkovo 401 škôl v Bratislave, ktorým bol dotazník poslaný.

Nakoľko údaje z dotazníka boli rôznej kvality, v októbri 2022 boli kontaktovaní zriaďovatelia – konkrétne 17 mestských častí, Bratislavský samosprávny kraj, Regionálny úrad školskej správy a Arcidiecézny školský úrad v Bratislave, s prosbou kontroly počtov žiakov a kapacít. Každý z týchto zriaďovateľov nám tak potvrdil správnosť, príp. vykonal opravu údajov, s ktorými sme ďalej pracovali (okrem BSK, ktorí podľa odpovede neevidujú údaje o kapacite zriaďovaných škôl). Pri zvyšných školách, kde je zriaďovateľ súkromník alebo cirkev, boli údaje porovnávané s výročnými správami škôl, údajmi z CVTI (ak boli dostupné), s výsledkami z dotazníka a následne sfinalizované.

Plošné údaje, ako sú plocha areálu, zastavaná plocha, podlažná plocha, boli porovnávané s údajmi z dotazníka, z údajov ÚG školstva 2014, z 3D modelu a výpočtov spracovateľa a následne sfinalizované.

Identifikované problémy a zistenia počas zberu dát o školskej infraštruktúre:

- **chýba plošné sledovanie kapacít ZŠ** všetkých druhov zriaďovateľov,
- **chýba plošné sledovanie kapacít SŠ** všetkých druhov zriaďovateľov,
- **nesúlady, resp. absencia údajov!**: ak má škola elokované pracovisko, údaje v databázach CVTI sú uvádzané spoločne za kmeňové pracovisko školy, za elokované školy tak nie sú uvádzané jednotlivé hodnoty,
- **systém vyplňania údajov**: databáza CVTI môže obsahovať chyby, ktoré aj po upozornení nemožno opraviť, nakoľko sa preberajú údaje vyplnené od jednotlivých škôl (chybné číselné údaje, neaktuálne kontakty školy apod.),
- **administratívna náročnosť** procesu zberu a finalizácie dát: nakoľko dáta o školách nie sú sústredené na jednom mieste a ich kvalita je pre potreby územného plánovania nepostačujúca, ich pravidelná

aktualizácia, ako prebehla pri príprave tohto dokumentu, predstavuje v súčasných podmienkach administratívnu záťaž,

- **nezverejňovanie všetkých dát** od rôznych inštitúcií,
- **odchýlky v dátach**:
 - kapacity aj počty žiakov sa môžu počas jedného školského roka meniť (dôvodom chýbajúcej aktualizácie údajov počas šk. roka je hlavne financovanie),
 - ak je počet žiakov v škole vyšší ako kapacita, môže ísť o zarátaných žiakov s individuálnym vzdelávaním,
 - existovať môžu školy mimo siete škôl a školských zariadení.

Na určenie dochádzkových vzdialeností v mapových schémach bola využitá sieťová analýza, ktorá vytvára nepravidelné plochy na základe reálnych peších ťahov.

Nakoľko v meste Bratislava funguje pomerne veľké percento škôl iných ako štátnych zriaďovateľov (najmä súkromných), analýzy školskej infraštruktúry v ďalších kapitolách obsahujú v grafoch a schémach všetky typy zriaďovateľov, pokiaľ nie je uvedené inak.

Delenie škôl a školských zariadení

Databáza analytických podkladov je spracovaná podľa zákona č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „školský zákon“) ako aj zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Analýza dokumentu sa podľa územných štandardov zaoberá prioritne materskými školami a základnými školami, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta, a strednými školami, ktorých zriaďovateľom je Bratislavský samosprávny kraj (ďalej len „BSK“).

Pre účely OŠ školstva sú školy a školské zariadenia rozdelené na:

- Materské školy,
- Základné školy,
- Stredné školy:
 - Gymnázia,
 - Stredné odborné školy,
 - Konzervatória,
- Vysoké školy,
- Špeciálne školy a školské zariadenia:
 - Špeciálne materské školy,
 - Špeciálne základné školy,
 - Špeciálne stredné školy,
 - Špeciálne gymnáziá,
 - Centrá špeciálno-pedagogického poradenstva,
 - Strediská praktického vyučovania,
 - Diagnostické centrá,
 - Liečebno-výchovné sanatória,
- Zariadenia pre ďalšie vzdelávanie:
 - Základné umelecké školy,
 - Centrá voľného času,
 - Jazykové školy,
- Internáty:
 - Stredoškolské internáty,
 - Vysokoškolské internáty

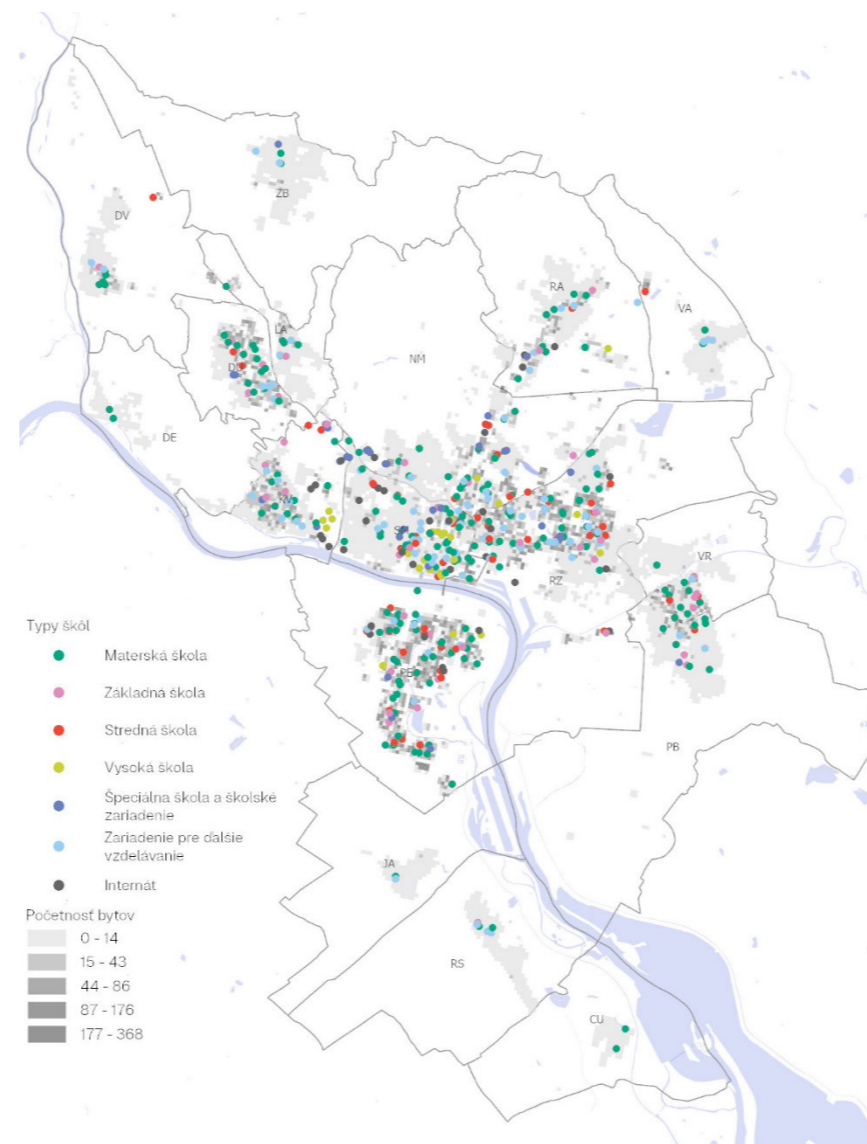
Analytická časť

Analýza stavu školskej infraštruktúry

Školskú infraštruktúru je možné deliť podľa významu. Lokálny význam vždy mali materské a základné školy, čo v dnešnej dobe už úplne neplatí kvôli vzniku súkromných škôl, kde hrá väčšiu úlohu ako dostupnosť od miesta bydliska jazykové zameranie či alternatívne formy výučby. Do škôl celomestského až nadmestského významu patria najmä stredné školy, zatiaľ čo vysoké školy najmenej závisia od dochádzania, preto sa zaraďujú do infraštruktúry nadregionálneho, resp. celoslovenského významu. Podoba siete školskej infraštruktúry úzko súvisí s demografickým vývojom – vysporiadavanie sa so striedaním cyklov silnejších a slabších populačných ročníkov je pravidelné na všetkých úrovniach vzdelávania.

Územia s najväčším pokrytím školami a školskými zariadeniami, resp. všeobecne aj ostatnou sociálnou infraštruktúrou, sú miesta s vysokou hustotou obyvateľov. V prípade školstva sú to v Bratislave hlavne mestské časti Staré Mesto, Ružinov, Nové Mesto a Petržalka (schéma 1). Menej škôl je viditeľné na miestach s nižšou hustotou obyvateľstva ako aj v okrajových mestských častiach.

Schéma 1: Školy a školské zariadenia v meste Bratislava

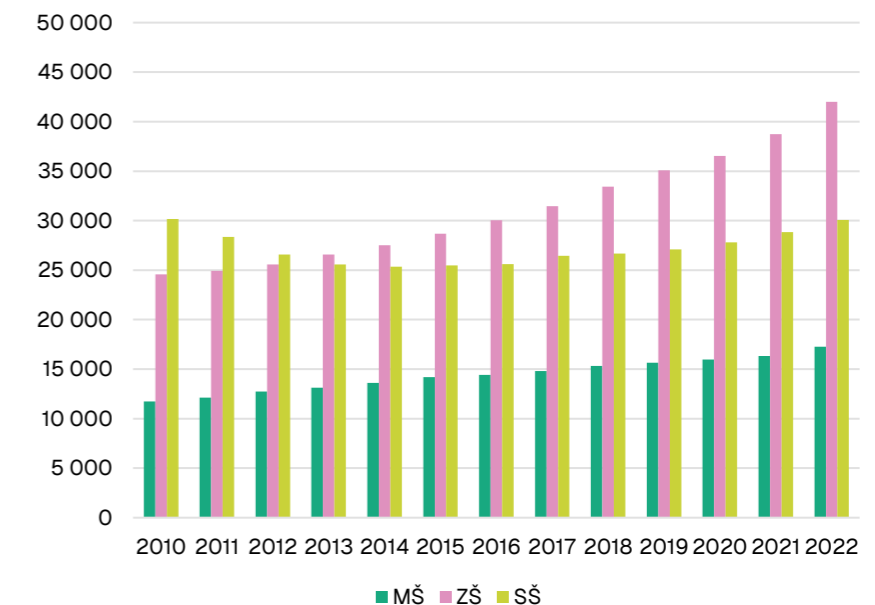

je možné prekryvanie viacerých bodov, nakoľko sa mnoho z nich nachádza na tej istej adrese – všetky vrstvy sa dajú vidieť [vo webovej mapovej aplikácii](#)

Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf 1 poukazuje na vývoj počtu detí, žiakov a študentov v školách v Bratislave za 13-ročné obdobie. Najzreteľnejší nárast počtu žiakov bol za sledované obdobie na základných školách, kde každým rokom táto skupina narastala až k hodnote takmer 42 000 žiakov v roku 2022. Naopak, početnosť študentov na stredných školách v rokoch 2010 – 2014 každým rokom mierne klesala. Prišla stabilizácia a od roku 2017 postupne rástol počet študentov až k súčasným hodnotám – niečo cez 30 000. Deti v materských školách zaznamenali počas sledovaného obdobia každoročný nárast, a to k hodnote takmer 17 300 detí, no nie až tak výrazný ako žiaci na základných školách. Medzi rokmi 2010 a 2022 počty detí v MŠ narástli o 46 %, v ZŠ o 70 % a v SŠ zostali takmer na rovnakých hodnotách.

Graf 1: Vývoj počtu detí, žiakov a študentov v školách v Bratislave za obdobie 2010 – 2022

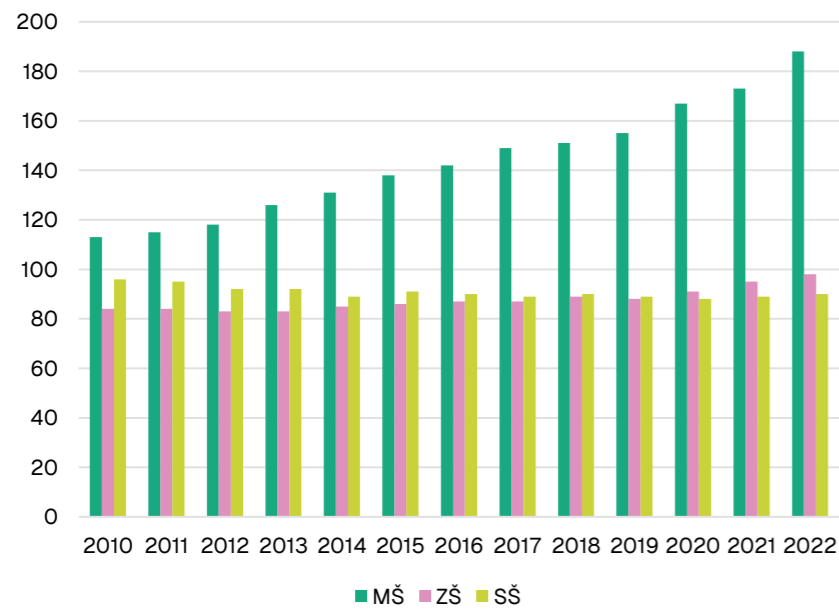

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe ŠÚSR, 2023

Počet základných a stredných škôl v Bratislave si v priebehu sledovaného 13-ročného obdobia udržiava pomerne konštantný charakter (graf 2). Medzi rokmi 2010 a 2022 stúpol počet základných škôl o 16 %, zatiaľ čo počet stredných škôl klesol o takmer 9 % (v absolútnych číslach ide v oboch prípadoch o osem škôl). I keď sa tieto rozdiely môžu zdať zanedbateľné, treba brať do úvahy, že práve tieto dva druhy škôl v jednom zariadení dokážu umiestniť až stovky žiakov, čo práve pre stredné školy s predpokladaným nárastom požadovaných kapacít môže znamenať v ďalších rokoch problém (viac v kapitole [Demografia](#)).

Najviac viditeľné zmeny v počte škôl pozorujeme pri materských školách, kde počas 13 rokov vzniklo až 75 nových zariadení. Ich zriaďovanie podnietil primárne súkromný sektor, ktorý všeobecne dokáže flexibilnejšie reagovať na požiadavky trhu. Najvyšší nárast materských škôl je zaznamenaný medzi rokmi 2021 – 2022, kedy ich počet medziročne stúpol o 15. Výsledok grafu odzrkadľuje reakciu trhu na pretrvávajúce nedostatočné kapacity a zvýšený dopyt po zaradení detí vo veku 3 až 5 rokov do vzdelávacieho systému. Podľa demografickej prognózy vieme však určiť, že navyšovanie počtu zariadení pozorujeme práve v čase tesne pred vrcholom, čiže reakcia na absentujúce miesta prichádza krátko pred očakávaným úbytkom a s ním spojené uvoľňovanie kapacít (viac v kapitole [Demografia](#)).

Graf 2: Vývoj počtu škôl v Bratislave za obdobie 2010 – 2022

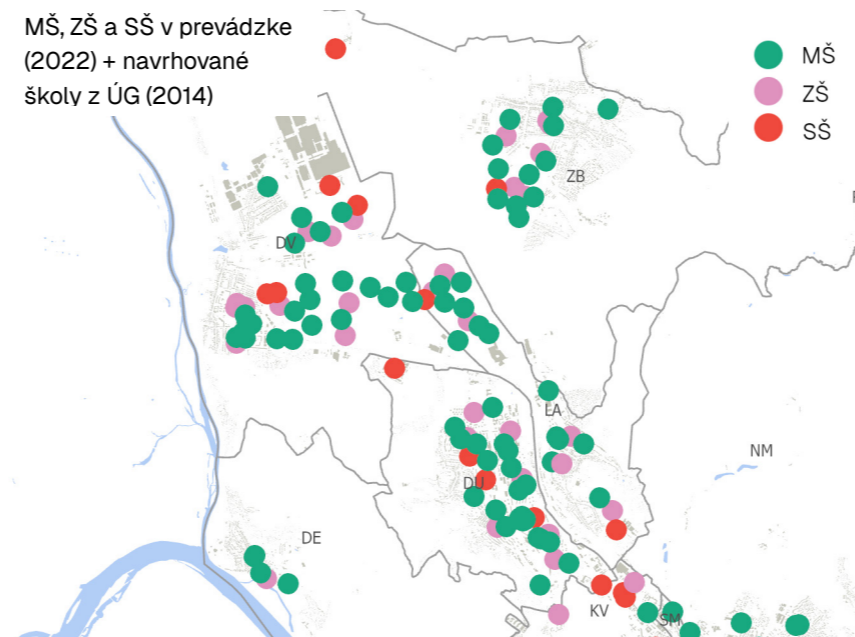
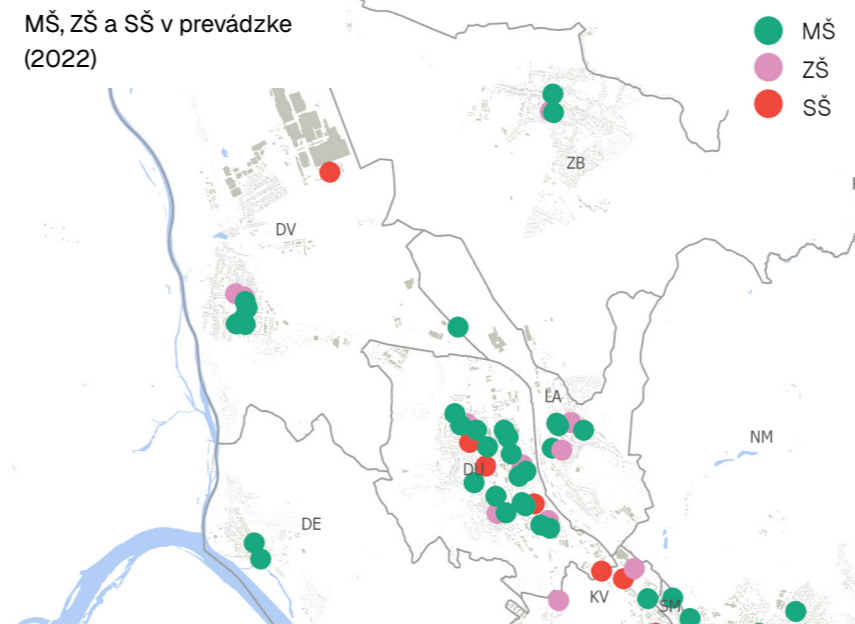
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe ŠÚSR, 2023

V ÚG školstva (2014) sa v návrhu žiackych miest vychádzalo z potenciálu zastavania územia a disponibility navrhovaných plôch v riešených územiach, ktorý riešil celkový potenciál prítomných obyvateľov v rozsahu 876 600 obyvateľov. Preto v I. a II. etape rozvoja mesta bolo navrhované k pôvodným (t.j. stav z roku 2011) 12 241 miestam v MŠ budovanie ďalších 14 397 miest, k pôvodným 39 338 miestam v ZŠ budovanie ďalších 40 511 miest a k pôvodným 26 292 miestam v SŠ budovanie ďalších 17 160 miest (tabuľka 17 v prílohe).

Grafické porovnanie materských, základných a stredných škôl v prevádzke a tými, ktoré sú navrhované v ÚG (2014), je vidieť na schéme 2. Výrez sa sústreďuje na mestské časti, Dúbravka, Lamač, Devínska Nová Ves a Záhorská Bystrica, kde je rozdiel najzreteľnejší.

Keďže prognóza (2023) nepočíta s tak markantným nárastom počtu obyvateľov, a teda ani vekových skupín 3 až 5 r., 6 až 14 r., 15 až 19. r., pokračovaním analytickej časti OŠ školstva bude návrhová časť, ktorá sa od ÚG školstva (2014) bude odlišovať vo vstupných dátach z demografie.

Schéma 2: Porovnanie MŠ, ZŠ a SŠ vybraných MČ - súčasnosť vs. návrh z ÚG (2014)

Zdroj: Vlastné spracovanie

Materské školy

Materské školy navštevujú väčšinou deti vo veku 3 až 5 rokov, príp. aj vo veku 2 alebo 6 rokov. Podľa § 28 školského zákona, pre dieťa, ktoré dosiahlo 5 rokov veku do 31. augusta 2021, je predprimárne vzdelávanie povinné. Od školského roku 2021/2022 si môže dieťa plniť povinné predprimárne vzdelávanie aj formou individuálneho vzdelávania. Podľa zákona je najvyšší počet detí v triede MŠ od 18 – 22 v závislosti od veku detí, priemerná hodnota je 20 detí v 1 triede. MŠ sa zriaďuje spravidla pri počte 10 detí.

Dostupnosť materských a základných škôl predovšetkým peším pohybom považujeme za kritérium kvalitného obytného prostredia. Podľa ÚPN mesta je odporúčaná dostupnosť zariadení MŠ do 400 m od miesta bydliska (viac v Prílohe 1). Podľa vyhlášky² Úradu pre územné plánovanie a výstavbu SR (ďalej len „ÚÚPVS“) sa optimálna dochádzková vzdialenosť v území bývania od miesta bývania k MŠ pokladá najviac 400 m.

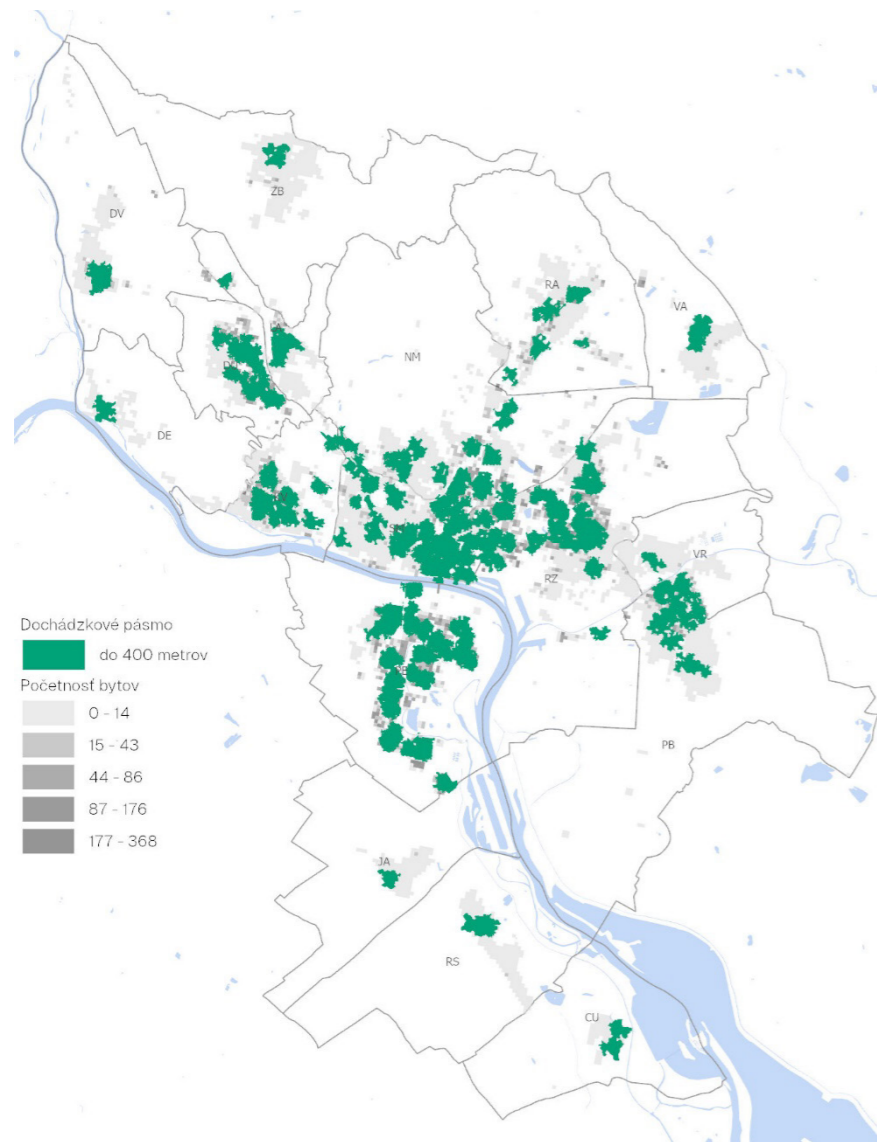
Deti, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné, sa prednostne prijímajú do spádovej MŠ podľa trvalého bydliska. Ak spádová MŠ nemá kapacitné možnosti na prijatie dieťaťa, a zároveň dieťa nie je prijaté v cirkevnej alebo v súkromnej MŠ so sídlom v obci trvalého pobytu dieťaťa, obec vykoná všetky potrebné úkony, aby dieťa prijal riaditeľ akejkoľvek MŠ, ktorej je táto obec zriaďovateľom, vrátane spádovej MŠ.³ Súčasnú školskú obvodnosť nie sú vymedzené na základe polygónov odporúčanej dostupnosti. Čím sa vzdialenosť MŠ od bydliska dieťaťa zväčšuje, tým je väčšia pravdepodobnosť, že budú do školy dochádzať častejšie automobilovou dopravou miesto pešieho pohybu. Mapa spádových oblastí pre bratislavské materské školy je dostupná na webovej stránke mesta.

Sieť materských škôl všetkých zriaďovateľov pomerne dobre reflektuje obytné územie Bratislavy, je rozložené logicky podľa hustôt obyvateľov (schéma 2). Najväčšie zastúpenie MŠ je v centrálnych zónach a štvrtiach vybudovaných za éry socializmu, kedy bola základná občianska vybavenosť braná ako neoddeliteľná súčasť urbanizovaného prostredia. Viditeľné sivé plochy na schéme 3 označujú obytné územie, ktoré nie je pokryté dochádzkovou vzdialenosťou. Hustejšie obývané územie, kde nezasahuje dochádzková vzdialenosť 400 m, je sever Dúbravky, sever Lamača, sever a západ Karlovej Vsi, centrálna a južná časť Ružinova ako aj Petržalky. Problémové oblasti predstavujú najmä nové rezidenčné developmenty, často tvoriace rozrastajúce sa nové štvrte bez adekvátneho vybavenia.

² Vyhláška č. 69/2024 Z. z. o územnotechnických požiadavkách na výstavbu

³ Zákon č. 245/2008 Z. z. Zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Schéma 3: Materské školy v Bratislave a ich dochádzkové pásma

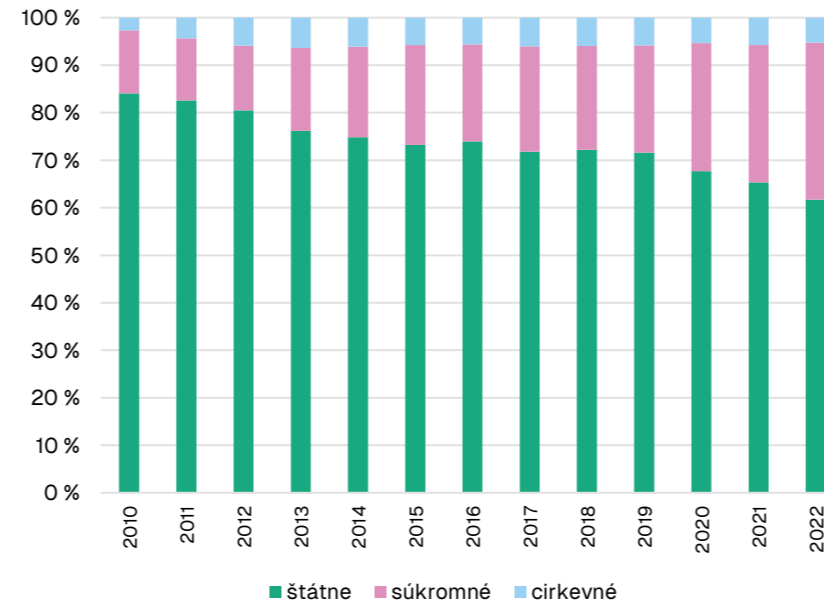
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Na základe grafu 3 možno tvrdiť, že za sledované obdobie podiel štátnych materských škôl takmer každoročne klesá, a to z 84 % v roku 2010 na 62 % v roku 2022. Nízky podiel je spôsobený **vysokým počtom novovznikajúcich súkromných škôl, ktorých je v súčasnosti takmer trojnásobne viac ako v roku 2010**. Počet štátnych MŠ sa za sledované obdobie zvýšil o 22 % (z 95 na 116), počet súkromných sa zvýšil o 313 % (z 15 na 62), pri cirkevných školách je nárast o 233 % (z 3 na 10).

Súkromné MŠ dokázali flexibilnejšie reagovať na nedostatok kapacít, ktorý nastal pred pár rokmi, a momentálne sa nachádzame na jeho vrchole (viac v kapitole [Demografia](#)). Medziročne navyšovanie taktiež môžeme vysvetliť zjednodušenou realizáciou a budovaním priestorov pre menší počet detí. Ako typ sociálneho benefitu si osvojujú viaceré súkromné firmy budovanie materských škôl pre svojich zamestnancov v mieste výkonu práce, rovnako je

možné zriadiť materskú školu pre zamestnancov vysokých škôl (v Bratislave MŠ v priestoroch internátu Jura Hronca).

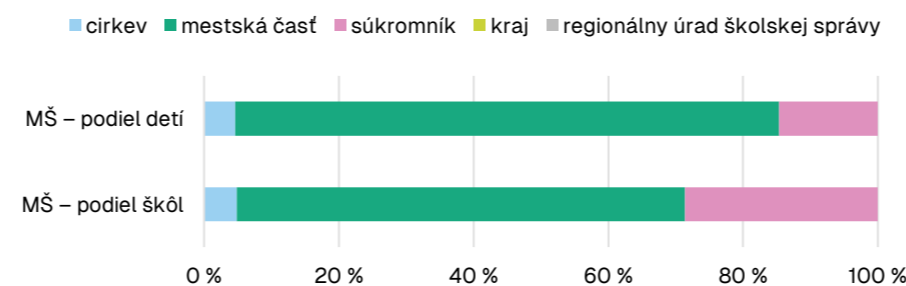
Graf 3: Vývoj podielu MŠ podľa zriaďovateľa v Bratislave za obdobie 2010 – 2022

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe ŠÚSR, 2023

Na území Bratislavy sa nachádza podľa aktualizovanej databázy spracovateľa 206 materských škôl, z toho 66 % zriaďujú mestské časti. Graf 4 potvrdzuje predpoklady, že súkromný zriaďovateľ buduje MŠ pre menšie kapacity na jedno zariadenie – na jednu súkromnú MŠ pripadá v priemere 41 detí, zatiaľ čo v štátnej MŠ sa nachádza v priemere viac ako dvojnásobok, takmer 98 detí. Podobný výpočet pre cirkevné MŠ ukázal priemernú kapacitu 76 detí na jedno zariadenie MŠ. **Do škôl súkromného alebo cirkevného zriaďovateľa chodí 19 % detí, väčšina tak navštevuje MŠ zriaďované mestskými časťami.**

Graf 4: Podiel detí a MŠ podľa typu zriaďovateľa

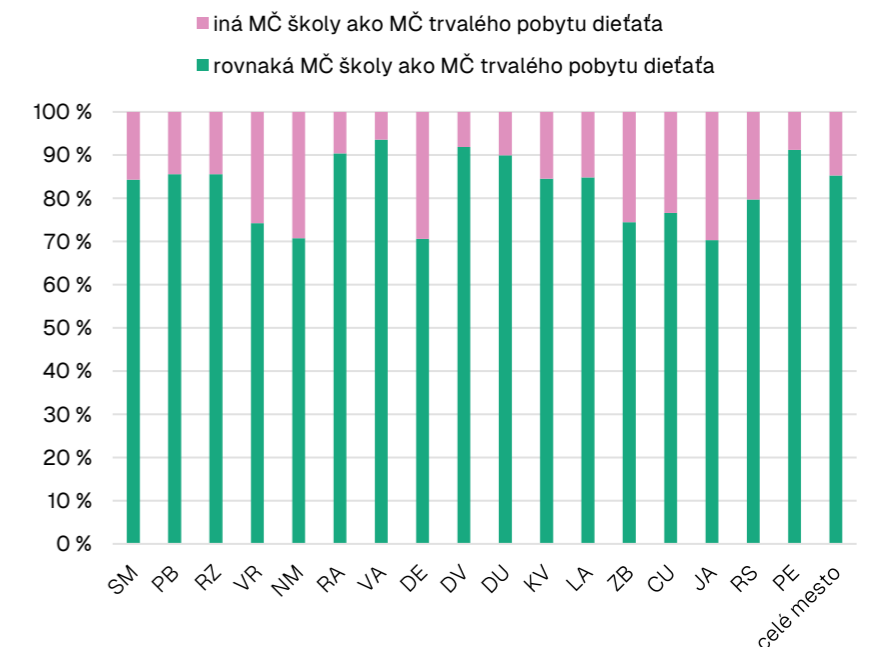
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Nie všetky deti navštevujú spádové materské školy v mieste trvalého pobytu. Dôvody dochádzky do školy v inej mestskej časti, príp. obce, sa rôznia. Môže ísť o uprednostnenie MŠ v blízkosti miesta výkonu práce jedného z rodičov, príp. o

zariadenie vytvorené priamo pre deti zamestnancov. Taktiež sem vstupuje faktor zamerania výučby, prostredia alebo komunikačného jazyka. Výber ovplyvňuje aj pozitívna, resp. negatívna referencia od známych. Nie vždy sa však musí jednať o chcenú situáciu. Mnoho detí sa nemôže zapojiť do vzdelávacieho procesu z dôvodu nedostačujúcich kapacít v spádovej škôlke a rodičia sú nútení riešiť situáciu inak, často pre nich finančne náročnejšou dochádzkou.

Z analýz pomeru trvalých pobytov detí vyšli mestské časti, z ktorých viac ako 20 % detí dochádza do školy do inej mestskej časti – sú to Vrakúňa, Nové Mesto, Devín, Záhorská Bystrica, Čunovo, Jarovce a Rusovce (graf 5). Pri daných MČ je síce percentuálny podiel pomerne vysoký, absolútne čísla štyroch z nich nie sú vyššie ako 43 detí. **Najviac detí, ktoré dochádzajú do inej mestskej časti, býva v Ružinove (takmer 350 detí) a v Novom Meste (takmer 340 detí)**. Nové Mesto dosahuje najvyššie hodnoty pri percentuálnych aj absolútnych hodnotách, kde takmer 30 % detí nechodí do MŠ v rámci tejto MČ. Naopak, Vajnory sú mestskou časťou s najnižším výsledkom, kde len necelých 7 % dochádza do inej mestskej časti. Vyniká aj najľudnatejšia Petržalka, ktorej deti bývajúce v tejto MČ v 91 % prípadoch aj chodia do petržalských MŠ. Konkrétne dochádzkové toky detí do škôl sú uvedené v grafe 8.

Graf 5: Pomer trvalých pobytov detí v MČ a lokalizácie ich MŠ

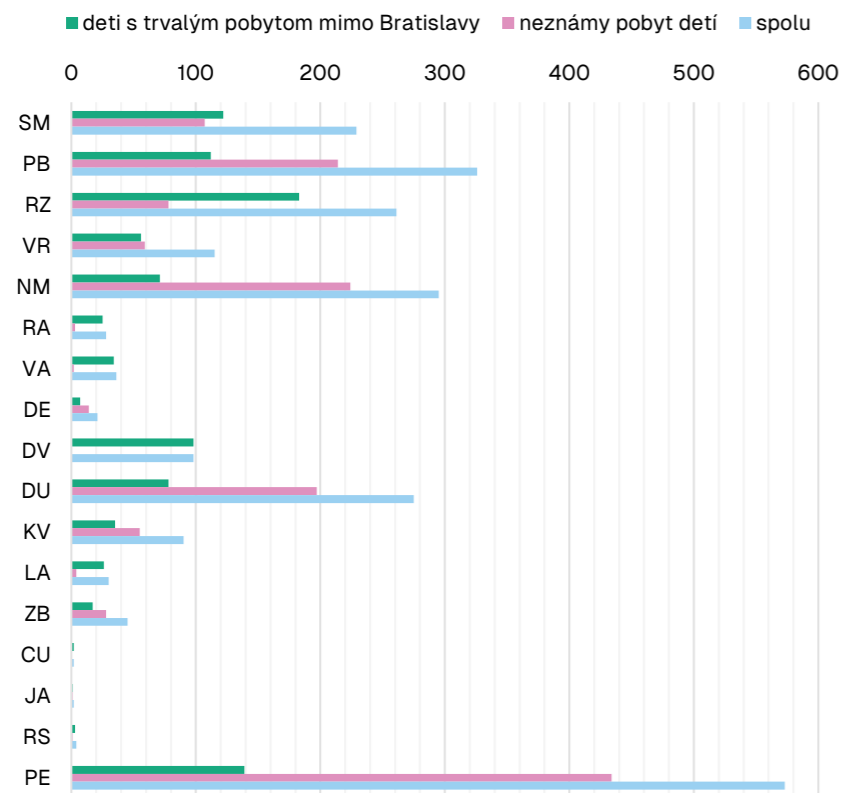
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe IVP, 2021

Na základe dát od IVP vieme určiť, ktoré mestské časti sú najviac naplnené deťmi v materských školách, ktoré majú trvalý pobyt mimo mesta Bratislava (graf 6). Dáta nie sú stopercentne presné, nakoľko sa v nich vyskytujú údaje o neznámom pobyte detí. S predpokladom, že neznámy pobyt nebude znamenať trvalý pobyt v Bratislave, **najviac mimobratislavských detí chodí do škôl v Petržalke (takmer 600 detí), v Podunajských Biskupiciach (takmer 330 detí), v Novom Meste, v Ružinove, v Starom Meste a v Devínskej Novej Vsi**. Prierezovo sa jedná buď o centrálné časti mesta s významnými administratívnymi funkciami alebo o okrajové mestské časti, kde je často dôvodom odchádzka rodičov detí za prácou.

Podľa výsledkov z grafu 5 môžeme predpokladať, že deti prichádzajúce z mimobratislavských obcí nespôsobia nevyhnutný odchod bratislavských

detí z materských škôl v mieste ich bydliska v dôsledku nedostatočných kapacít. Naopak, dáta z grafu 5 ukazujú, že v percentuálnom podiele odchádzajúcich žiakov z MČ trvalého pobytu dieťaťa je jeden z najmenších podielov práve v Petržalke. Podunajské Biskupice taktiež nevykazujú viac ako 15 % odchod žiakov do inej mestskej časti. Výber materskej školy mimobratislavskými deťmi práve v týchto mestských častiach môže zdôvodňovať aj výsledok schémy 5 o skutočnej kapacitnej (ne)dostatočnosti. Hodnota dosahuje v prípade Petržalky aj Podunajských Biskupíc naplnenosť pod 95 % – kapacity nie sú úplne vyčerpané.

Graf 6: Počty detí navštevujúce MŠ v Bratislave s trvalým pobytom mimo Bratislavy a neznáme pobyty detí

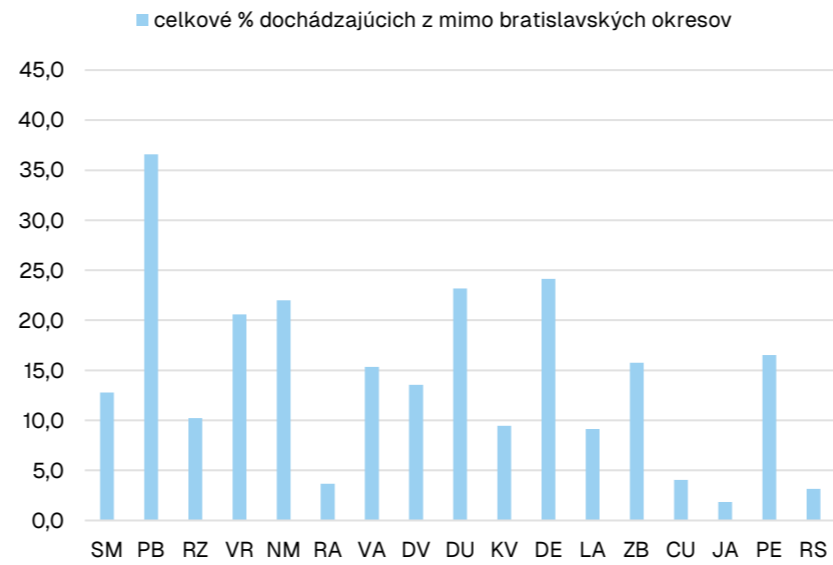

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe IVP, 2021

Najväčší podiel dochádzajúcich* detí z mimobratislavských okresov do materských škôl v Bratislave, a to takmer 37 %, sledujeme v Podunajských Biskupiciach (graf 7). Ďalšími mestskými časťami s podielmi nad 20 % mimobratislavských dochádzajúcich sú Devín, Dúbravka, Nové Mesto a Vrakuňa.

V mierke celého mesta vychádza z analýzy, že celkovo približne 14 % všetkých detí, navštevujúcich materskú školu v Bratislave, tvoria dochádzajúci z mimobratislavských okresov. Čo sa týka materských škôl len so štátnymi zriaďovateľmi, ide o 12 % detí.

Graf 7: Podiel dochádzajúcich* detí z mimobratislavských okresov v materských školách v Bratislave

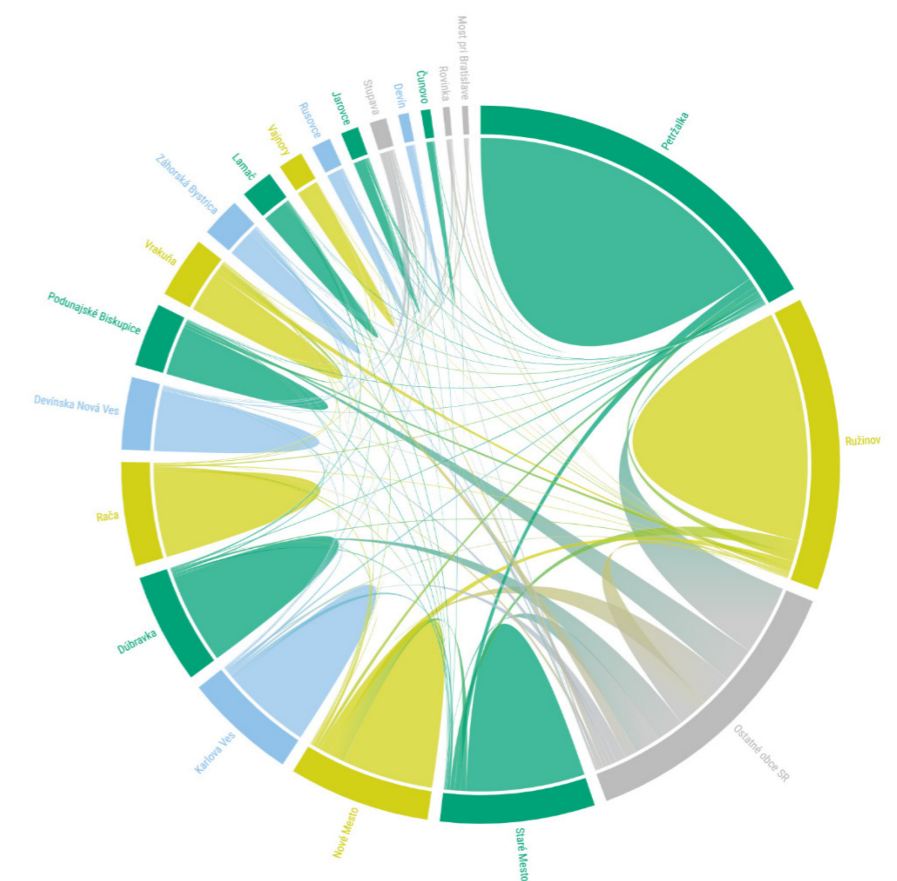

*môže ísť o dochádzajúce deti alebo deti bez trvalých pobytov v Bratislave
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe IVP, 2021

Z grafu 8 vidíme dochádzkové toky v rámci jednej mestskej časti, toky do iných mestských častí, najväčšie toky z mimobratislavských obcí, ako aj sumár ostatných obcí, z ktorých deti dochádzajú do škôl do Bratislavy. Pomerne veľký podiel detí dochádzajúcich z ostatných obcí Slovenska pravdepodobne indikuje aj určitý počet neprehlásených trvalých pobytov. Najvyšší počet detí dochádza v rámci mestských častí z Nového Mesta do Starého Mesta a Ružinova a z Ružinova do Starého Mesta. Čo sa týka najväčšieho toku zo suburbia, v absolútnych číslach dochádza viac detí do materských škôl zo Stupavy ako z mestských častí Bratislavy Čunova či Devína. K ďalším najväčším tokom z prostredia mimo Bratislavy sa radí Rovinka a Most pri Bratislave.

V interaktívnom diagrame je po kliknutí na [link](#) možné zapínať/vypínať vrstvy dochádzkových tokov, ako aj vidieť konkrétne počty detí.

Graf 8: Dochádzanie detí do materských škôl

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe IVP, 2021 ([interaktívny diagram](#))

Teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť materských škôl je rozdiel kapacít škôl a počtu detí vo veku 3 až 5 rokov za danú mestskú časť. Ukazovateľ hovorí o súhrnnom nedostatku alebo prebytku miest v školách za celú mestskú časť. Analýza je zameraná na celkovú kapacitu materských škôl bez ohľadu na typ zriaďovateľa.

Kapacitu 206 materských škôl v meste tvorilo za školský rok 2021/2022 spolu 17 410 miest. Trvalé bydlisko na území Bratislavy k 31.12.2021 malo 16 625 detí vo veku 3 až 5 rokov. V materských školách bol teda teoretický prebytok 834 miest a všetky deti s trvalým pobytom v Bratislave mali byť umiestnené v materskej škole (štátnej, súkromnej či cirkevnej). Prehľad celkového počtu detí a kapacít materských škôl za jednotlivé mestské časti sa nachádza v [prílohe](#), v tabuľke 10.

Z celkového počtu 17 mestských častí sa osem z nich v danom školskom roku stretlo s nedostatkom miest (schéma 3). Viac ako 50 miest chýbalo v štyroch MČ – Záhorská Bystrica, Rača, Vrakuňa a najviac, 250 miest, v Novom Meste. Sú to mestské časti najbližšie k obciam v suburbii Bratislavy, či už zo smeru Stupavy, Chorvátskeho Grobu, Bernolákova alebo Malinova, čiastočne saturujúce potreby obcí v zázemí mesta. Sedem mestských častí sa stretlo s prebytkom väčším ako 50 miest – Devínska Nová Ves, Lamač, Dúbravka, Karlova Ves, Petržalka, Podunajské Biskupice a Staré Mesto. Prekvapivým výsledkom môže byť Staré Mesto, nakoľko ide o mestskú časť s veľkou

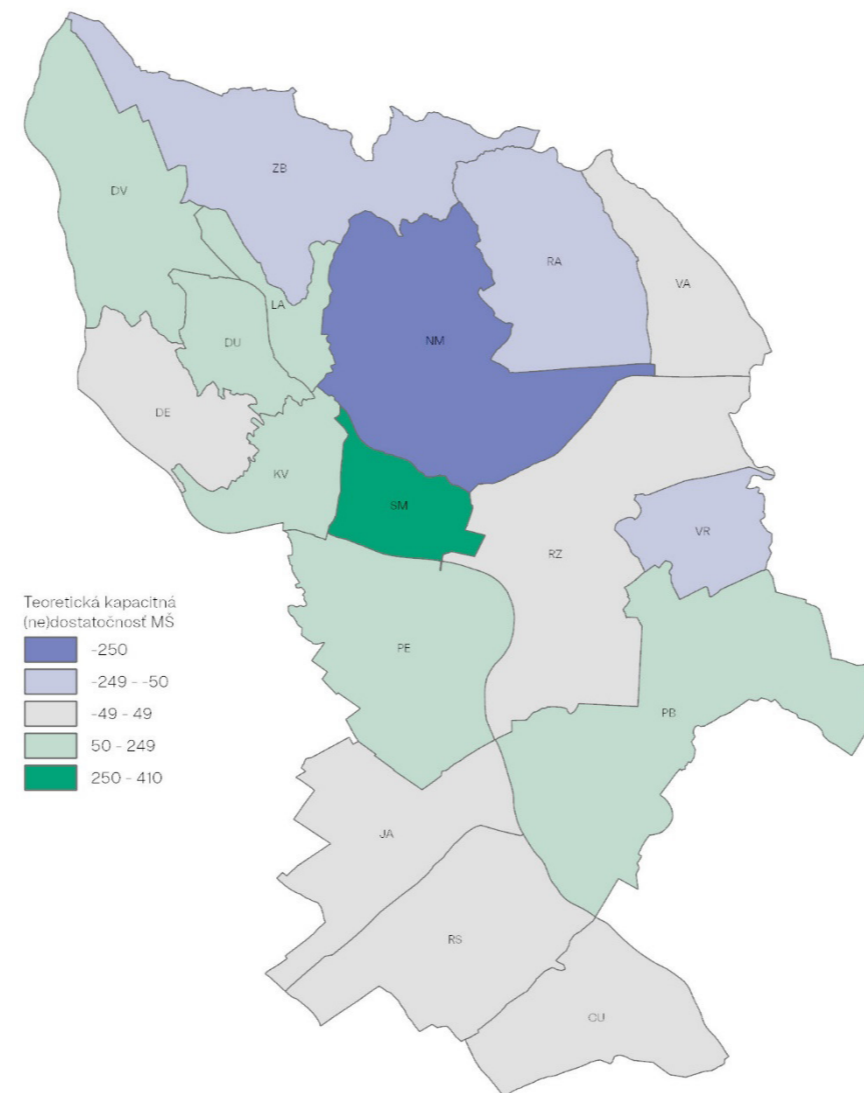
koncentráciu administratívy, kultúry, služieb, čo je často dôvod pre dochádzanie detí do MŠ s rodičmi kvôli ich zamestnaniu, a to z rôznych mestských častí. Dôvod prebytku podľa schémy 4 je, že v mestskej časti pôsobí veľa súkromných škôl, ktoré kapacity navyšujú (viac pri schéme 5) a nie všetky deti bývajúce v Starom Meste tam majú aj trvalý pobyt. Ostatné mestské časti mali zanedbateľnejší prebytok, resp. nedostatok miest.

Vzhľadom k stále prebiehajúcej vojenskej invázii Ruska na Ukrajine aj mesto Bratislava eviduje zvýšený počet ukrajinských detí, ktoré sa chcú začleniť do vzdelávacieho procesu, čo predstavuje zvýšenú mieru záťaže na školskú infraštruktúru. **Dáta analyzované v tomto dokumente boli zbierané pred vypuknutím vojnového konfliktu, preto počty detí z Ukrajiny navštevujúce školy v meste nie sú započítané do analýz a môžu mierne pozmeniť jej výsledky.**

Pre čo najlepší odhad situácie môžu pomôcť dodatočne obdržané údaje z CVTI mapujúce údaje o ukrajinských deťoch. **V roku 2021 navštevovalo materské školy v BSK 126 detí, z toho 99 v meste Bratislava - z toho necelých 20 % navštevovalo MŠ so súkromným zriaďovateľom.** V roku 2022 už navštevovalo MŠ v BSK 579 detí (4,5-násobný nárast), z toho v meste Bratislava 445 detí (28 % detí) navštevovalo MŠ so súkromným zriaďovateľom. V poslednom roku doterajšieho mapovania, v roku 2023, navštevovalo MŠ v BSK 658 detí z Ukrajiny. Materské školy v meste Bratislava navštevovalo 508 ukrajinských detí.

V priebehu troch rokov sa deti z Ukrajiny zapojili do predškolského vzdelávania v štátnych MŠ v každej MČ (nie sú mapované Devín, Jarovce a Rusovce). Taktiež je viditeľný trend využívania súkromných, ako aj cirkevných MŠ. Podľa zastabilizovania počtu detí v priebehu trojročného obdobia mapovania môžeme (i keď s veľkou dávkou neistoty v nestabilnej situácii) predpokladať, že nasledujúce roky nebude pribúdať do MŠ v Bratislave vyšší počet ukrajinských detí, ako momentálne je.

Schéma 4: Teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť MŠ podľa MČ

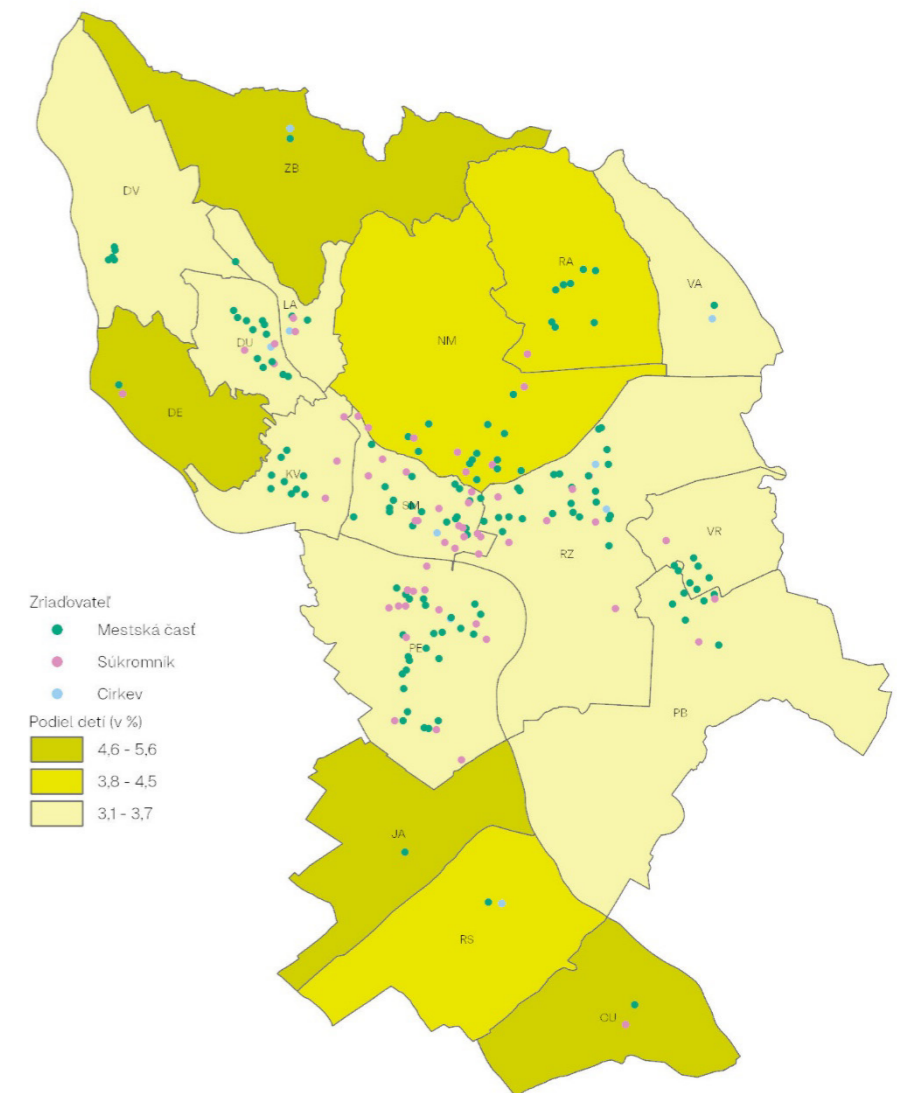
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Očividná prevaha materských škôl zriaďovaných mestskou časťou je doplnená najmä v polohách okolo centrálnej časti mesta súkromnými materskými školami (schéma 5). Hlavný katalyzátor tohto umiestňovania súvisí pravdepodobne s atraktívnymi ponukami na trhu práce a veľkým počtom ľudí dochádzajúcich do týchto častí za zamestnaním. Zároveň sa v blízkosti centra môže pohybovať ekonomicky silnejšia skupina obyvateľov s vyššou pravdepodobnosťou záujmu o iné ako štandardné formy škôl. Cirkevné materské školy sú umiestnené v blízkosti jestvujúcej cirkevnej inštitúcie či vhodných pozemkov.

Na základe schémy 5 vidíme, že v Jarovciach a Devínskej Novej Vsi sa nachádzajú len MŠ zriaďované mestskou časťou, v ostatných mestských častiach sú minimálne doplnené cirkevnou MŠ alebo súkromnými aj cirkevnými. Ak porovnáme priestorové rozloženie škôl s podielom detí vo veku 3 až 5 rokov na území jednotlivých mestských častí, možno konštatovať, že v **MČ s vyšším zastúpením detí v tejto vekovej skupine je materských škôl menej.** Tento jav je

možné vysvetliť trendom sťahovania sa rodín s deťmi na periférie mesta. Tieto mestské časti sú populačne menšie, no práve touto špecifickou skladbou obyvateľov dochádza k omladzovaniu lokalít. Naopak, vo väčších mestských častiach sa veková skupina detí nemusí špecificky prejavovať.

Schéma 5: Podiel detí (3 – 5 r.) a rozmiestnenie MŠ podľa typu zriaďovateľa (v %)

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe ŠÚSR, 2022

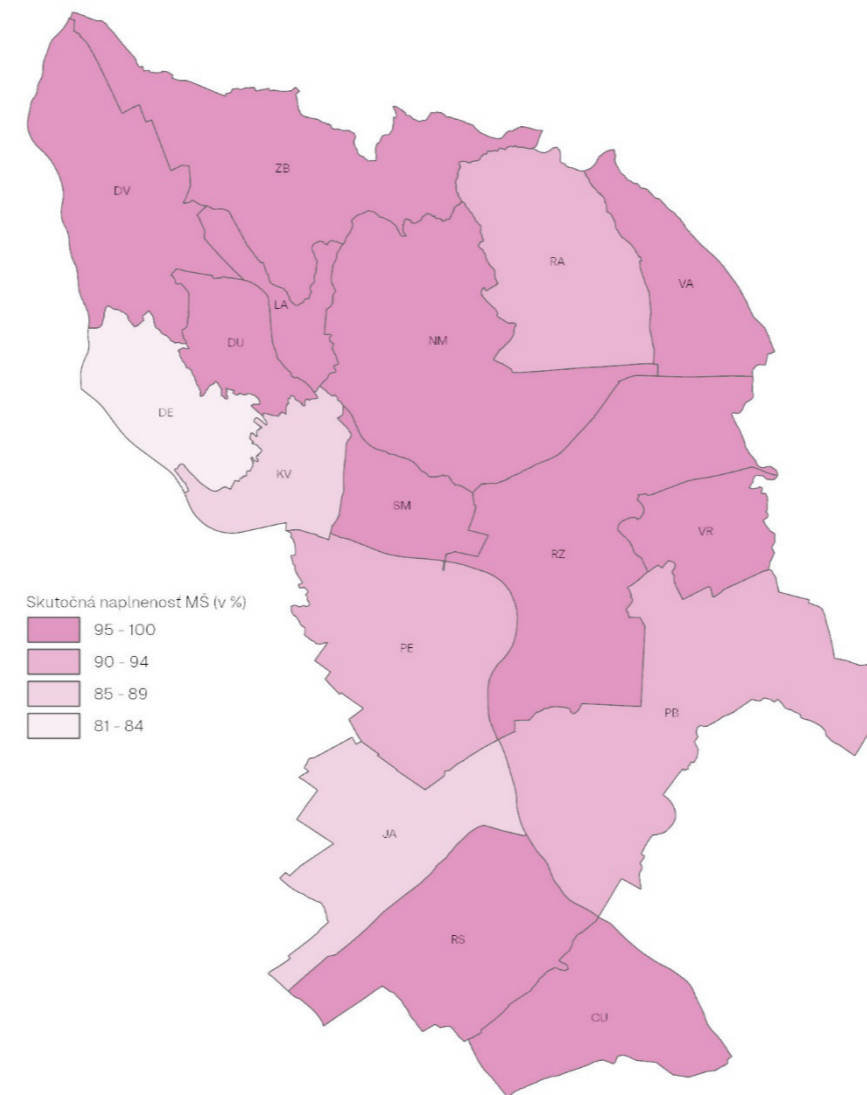
Skutočná naplnenosť je údaj, ktorý udáva počet detí reálne navštevujúcich materské školy. **Na rozdiel od predchádzajúceho ukazovateľa sú tu hodnotené deti, ktoré môžu, ale aj nemusia mať v mestskej časti trvalý pobyt.** Z celkovej deklarovanej kapacity je na území Bratislavy obsadených 95 % miest. Na bratislavské školy dochádzajú taktiež deti s trvalým bydliskom mimo Bratislavy – tvorí ich približne 14 % z celkového počtu žiakov v školách.

Celková kapacitná naplnenosť materských škôl zriaďovaných všetkými typmi zriaďovateľov sa pohybuje od 81 % do 100 %. **Všetky mestské časti vykazujú naplnenosť materských škôl viac ako 80 %** (schéma 6). Nižšiu obsadenosť majú

skôr okrajové mestské časti – Devín, Jarovce a Karlova Ves. **Medzi 90 % a 94 % naplnenosťou majú tri mestské časti – Rača, Petržalka a Podunajské Biskupice. Plne obsadené (medzi 95 % až 100 %) má materské školy až jedenásť mestských častí – Záhorská Bystrica, Lamač, Dúbravka, Devínska Nová Ves, Nové Mesto, Staré Mesto, Ružinov, Vajnory, Vrakuňa, Rusovce a Čunovo.**

Pri porovnaní so schémou 5, zobrazujúcou podiel detí vo veku 3 až 5 rokov, vyplýva, že deti z mestských častí Devín a Jarovce, kde je percentuálne zastúpenie tejto skupiny najväčšie (4,6 – 5,6 %), pravdepodobne vo väčšej miere navštevujú iné materské školy ako spádové. Naopak, napríklad mestské časti Dúbravka, Devínska Nová Ves a Lamač aj napriek nižšiemu percentuálnemu podielu skupiny detí v predškolskom veku (3,1 – 3,7 %) sú v skutočnosti naplnené na viac ako 95 %. Tento jav je pravdepodobne spôsobený dochádzkou za zamestnaním do Bratislavy zo Záhoria. Rovnaký prípad je možno sledovať aj z opačnej strany. Mestské časti Vajnory, Ružinov, Vrakuňa a Podunajské Biskupice sú blízko ku najväčším bratislavským satelitom ako je Malinovo, Most pri Bratislave, Miloslavov a taktiež zo smeru podkarpatských obcí. Mestské časti na juhu, Čunovo a Rusovce pri schémach ukazujú približne skutkový stav, a to pri percentuálnom podiele (4,6 – 5,6 %) detí vo veku 3 až 5 rokov sú maximálne naplnené.

Schéma 6: Skutočná naplnenosť MŠ podľa MČ (v %)

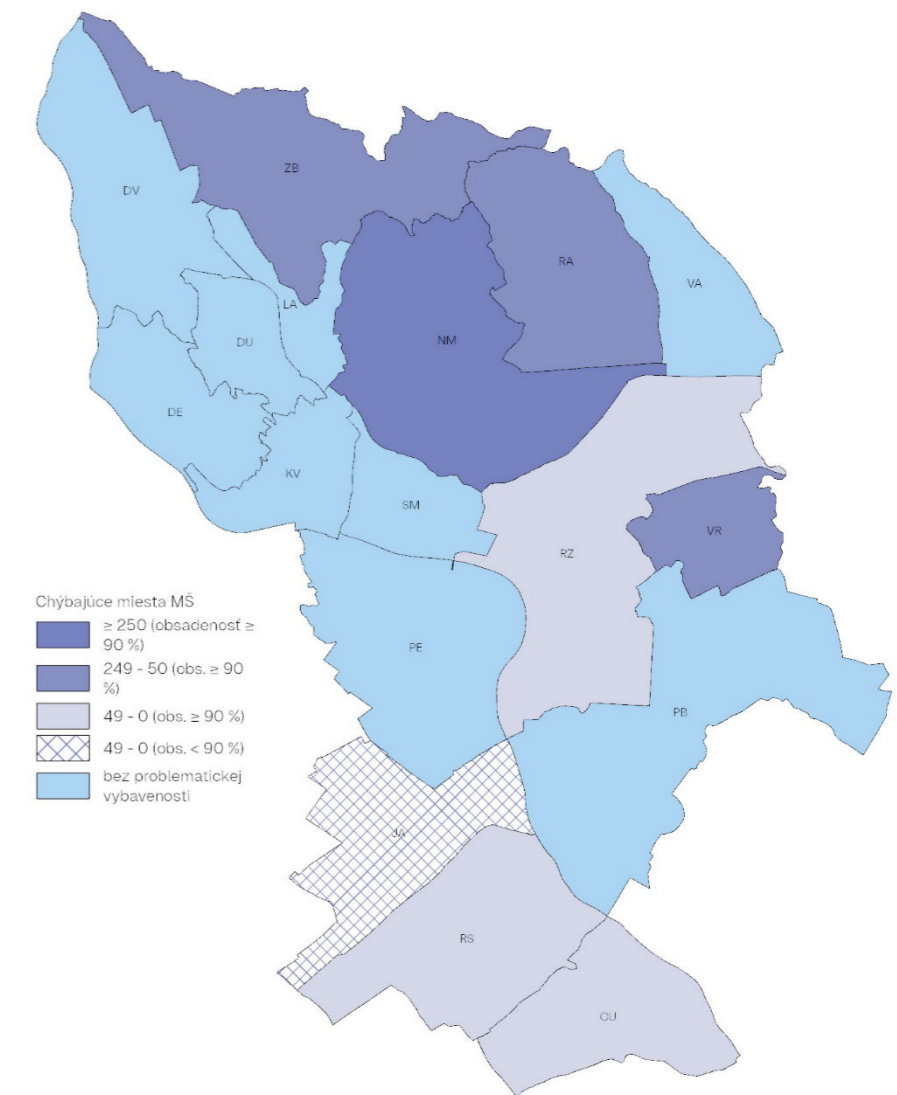

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Na základe vyššie uvedených analýz boli identifikované mestské časti s nedostatočnou infraštruktúrou materských škôl, v ktorých by bolo potrebné zväziť zriadenie nových materských škôl alebo rozšírenie existujúcich (schéma 7). Ide o územia s teoretickým nedostatkom viac ako 50 miest a skutočnou obsadenosťou dosahujúcou viac ako 90 %. Podľa schémy 6 sú to mestské časti **Nové Mesto, Záhorská Bystrica, Rača a Vrakuňa**. V Ružinove, Rusovciach a Čunove je teoretický nedostatok menej ako 50 miest, a to pri obsadenosti vyššej ako 90 %. Preto aj v týchto územiach je nutné posúdiť potrebu doplnenia infraštruktúry materských škôl. Jarovce z analýz vychádzajú ako územie, kde je sice nedostatok menej ako 50 miest, no obsadenosť je nižšia ako 90 %.

Ďalšími územia vhodnými k výstavbe nových materských škôl sú územia aktuálne bez materskej školy s viac ako 50 deťmi vo veku 3 až 5 rokov. Do tejto skupiny podľa výsledkov analýz nespadá žiadna mestská časť. Dokonca sa v každej mestskej časti nachádza aspoň jedna štátna materská škola.

Schéma 7: Zhodnotenie vybavenosti MŠ v jednotlivých MČ

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Demografický vývoj by mal byť do budúcnosti pre infraštruktúru materských škôl priaznivejší. Bude dochádzať k zníženiu pôrodnosti (približne do roku 2031), no výrazným faktorom bude aj nová bytová výstavba (viac v kapitole [Demografia](#)).

Základné školy

Základnú školu navštevujú žiaci vo veku 6 až 14 rokov. Podľa § 29 školského zákona si v základnej škole začína žiak plniť povinnú 10-ročnú školskú dochádzku, od ktorej nemožno oslobodiť nikoho a týka sa všetkých detí, ktoré dosiahnu vek 6 rokov a splnia podmienky školskej spôsobilosti. Žiakov so všeobecným intelektovým nadaním možno po splnení podmienok zaradiť do ZŠ aj vo veku 4 alebo 5 rokov. Podľa školského zákona je **najvyšší počet detí v triede ZŠ od 24 až 29 v závislosti od stupňov ZŠ, priemerná hodnota je tak 26 detí v 1 triede**, no najvyšší počet detí v triede sa môže za určitých podmienok zvýšiť o 3 žiakov (napr. kvôli prestupu žiaka do inej školy počas školského roka či zmeny trvalého bydliska). Podľa § 30 školského zákona sa základná škola **len s I. stupňom zriaďuje, ak je predpoklad, že sa do nej prihlási najmenej 30 žiakov, a s I. aj II. stupňom, ak je predpoklad, že sa do nej prihlási najmenej 150 žiakov.**

Dostupnosť materských a základných škôl predovšetkým peším pohybom považujeme za kritérium kvalitného obytného prostredia. Podľa § 29 školského zákona môže zriaďovateľ školy v osobitných prípadoch znížiť najnižší priemerný počet žiakov v triedach, **napr. z dôvodu zníženej dostupnosti žiakov do školy** (t.j. dĺžka dopravnej cesty vlakom alebo autobusom z miesta trvalého pobytu žiaka dlhšia ako 6 km). Podľa ÚPN mesta je odporúčaná dostupnosť zariadení ZŠ **do 500 m pre I. stupeň, pre II. stupeň ZŠ do 800 m** (viac v Prílohe 1). **Podľa vyhlášky ÚÚPVSZ č. 69/2024 Z. z. je optimálna dochádzková vzdialenosť v území bývania od miesta bývania k ZŠ najviac 700 m.** V prípade prekonávania väčšej dochádzkovej vzdialenosti do škôl sponukou špeciálneho výukového programu, napr. s preferenciou jazykovej výučby, cirkevných škôl a pod., je spomínaná dochádzková vzdialenosť od miesta bydliska nerelevantná.

Podľa § 20 školského zákona, riaditeľ spádovej školy **je povinný prednostne prijať žiakov, ktorí majú miesto trvalého pobytu v školskom obvode spádovej školy.** Ak nemožno umiestniť dieťa do základnej školy, riaditeľ školy informuje zákonného zástupcu dieťaťa a príslušný orgán miestnej štátnej správy v školstve, ktorý následne určí školu, v ktorej bude dieťa plniť povinnú školskú dochádzku, alebo zabezpečí inú formu jeho vzdelávania. Súčasnú školskú obvodovú nie sú vymedzené na základe rádiusu odporúčanej dostupnosti. **Čím sa vzdialenosť základnej školy od bydliska dieťaťa zväčšuje, tým je väčšia pravdepodobnosť, že budú rodičia voliť do školy dochádzanie automobilovou dopravou miesto pešej.** [Mapa spádových oblastí](#) pre bratislavské základné školy je dostupná na webovej stránke mesta.

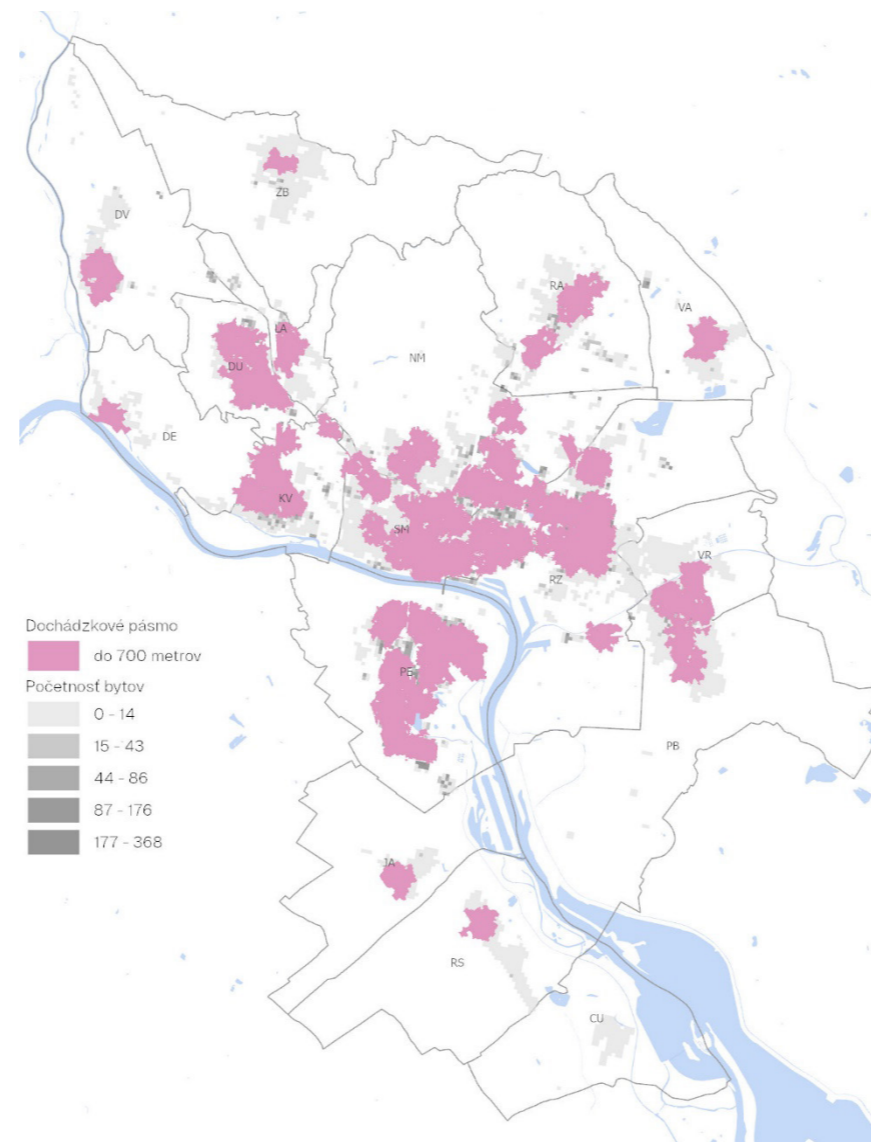
Belgický systém zohľadňuje aj miesto výkonu práce rodičov

V Belgicku funguje online registračný systém pre zapísanie detí do materských a základných škôl, ktoré sú veľmi často spojené v jednom areáli. Dieťa tak môže navštevovať rovnakú inštitúciu už od 2,5 roka. Systém na základe viacerých aspektov vyberie pre dieťa vhodnú školu – prednosť majú napríklad deti, ktoré majú na škole súrodencov, pracujúceho rodiča alebo ktorých matka nemá ukončenú strednú školu. Systém tiež zohľadňuje to, kto býva najbližšie k danej škole a pozerá sa aj na vzdialenosť medzi miestom práce rodičov a školou – nie len na miesto trvalého pobytu ako na Slovensku. Odporúča sa prihlásiť dieťa aspoň do piatich rôznych škôl, nakoľko nie je ľahké sa dostať na najviac preferovanú školu. V prípade, ak sa nedostane dieťa ani na jednu z piatich škôl, je možné si vybrať zariadenie s voľnými miestami, ktoré ale nemusí spĺňať kritéria kvality či blízkosti.

Sieť základných škôl (schéma 8) vo veľkej miere kopíruje sieť materských škôl (schéma 3). Podobné pokrytie územia môže vyplývať aj zo štandardného umiestňovania vzdelávacích zariadení vo vzájomnej blízkosti, prípadne ich integráciu do jedného areálu. Základných škôl je o približne polovicu menej, no zväčšuje sa pokrytie dochádzkovou vzdialenosťou zo 400 m na 700 m a dokážu poňať násobne viac žiakov ako materské školy. Rozloženie škôl je

v blízkosti centrálnej časti mesta pomerne husté. V populačne menších okrajových mestských častiach s aktuálne vyšším podielom detí sa často vyskytuje iba jedna základná škola zriaďovaná mestskou časťou. **Obytné územie s vysokou hustotou a bez dostačujúceho pokrytia dochádzkovou vzdialenosťou vidíme na juhu Karlovej Vsi, v oblasti na juhu Nového Mesta a západe Ružinova, v strede a na juhu Petržalky. Čunovo je jediná MČ bez základnej školy.** Tak ako aj pri MŠ, problémové oblasti môžu predstavovať najmä nové rezidenčné developmety, často tvoriace rozrastajúce sa nové štvrte bez adekvátneho vybavenia a spoliehajúce sa na aktuálne vybudovanú školskú infraštruktúru.

Schéma 8: Základné školy v Bratislave a ich dochádzkové pásma

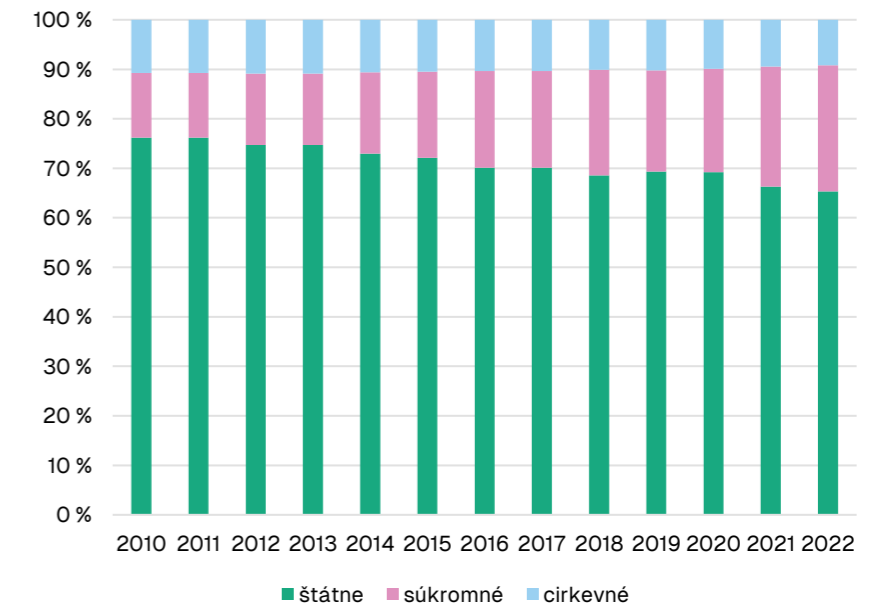

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Zriaďovateľmi základných škôl sú prevažne mestské časti (graf 9). Za sledované obdobie ale podiel štátnych základných škôl takmer každoročne klesá, a to z 76 % v roku 2010 na 60 % v roku 2022, čo ale nie je tak výrazný skok ako pri materských školách (graf 3). **V súčasnosti je podiel súkromných škôl dvojnásobne vyšší ako v roku 2010.** V porovnaní s týmto rokom sa počet

štátnych a cirkevných ZŠ nezmenil, zvýšil sa iba počet škôl súkromných zriaďovateľov, a to o 127 % (z 11 na 25).

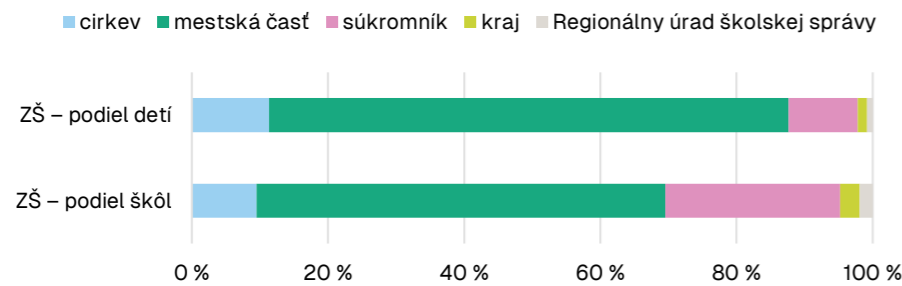
Graf 9: Vývoj podielu ZŠ podľa zriaďovateľa v Bratislave za obdobie 2010 – 2022

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe ŠÚSR, 2023

Na území Bratislavy sa nachádza podľa aktualizovanej databázy spracovateľa 105 základných škôl, z toho 60 % zriaďujú mestské časti. Od sledovaného roku 2010 vzrástol absolútny počet žiakov v školách všetkých typov zriaďovateľov, **najmarkantnejší je vzrast počtu detí v školách súkromných** (z cca 860 na 4 500). Trend potvrdzuje aj [analýza](#) ÚHP, ktorá hovorí, že takmer polovica súkromných škôl na Slovensku je základných a za posledných 10 rokov sa ich počet zdvojnásobil. Najvýraznejšie rastie počet škôl a počet žiakov v súkromných základných školách hlavne v Bratislavskom kraji (HALUŠ, M., et al., 2024). Graf 10 potvrdzuje predpoklady, že súkromný zriaďovateľ buduje školu pre menšie kapacity na jedno zariadenie – na jednu súkromnú ZŠ pripadá v priemere 147 žiakov, zatiaľ čo v štátnej ZŠ sa nachádza v priemere viac ako trojnásobok, takmer 450 žiakov. Takmer rovnaký priemerný počet žiakov pripadá v cirkevných ZŠ. **Do škôl súkromného alebo cirkevného zriaďovateľa chodí 23 % žiakov, väčšina teda navštevuje základné školy zriaďované mestskými časťami.**

Graf 10: Podiel detí a ZŠ podľa typu zriaďovateľa

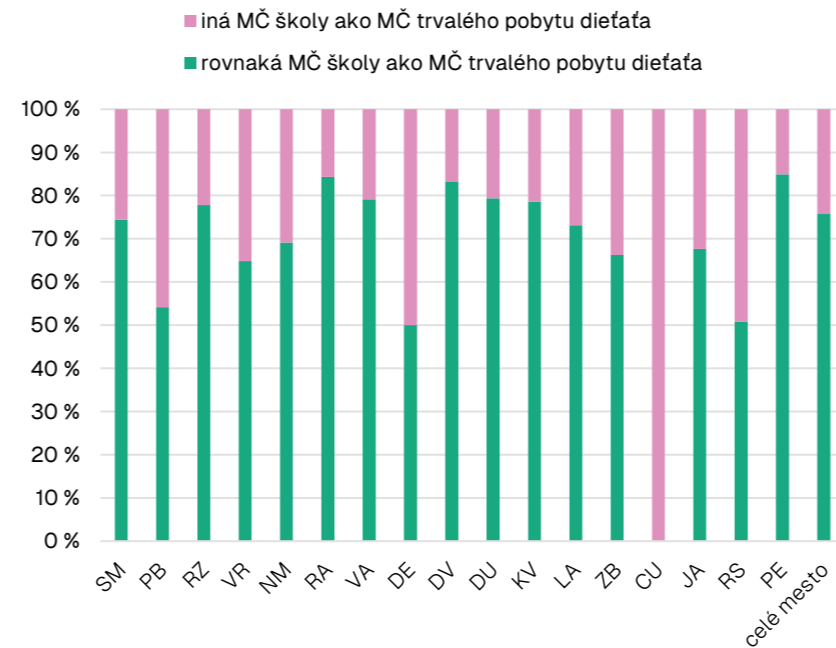
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Nie všetci žiaci navštevujú spádové základné školy v mieste ich trvalého pobytu. Dôvody dochádzky do školy v inej mestskej časti, príp. obce, sa rôznia. Môže ísť o uprednostnenie ZŠ v blízkosti miesta výkonu práce jedného z rodičov, príp. o zariadenie vytvorené priamo pre deti zamestnancov. Taktiež sem vstupuje faktor zamerania výučby, prostredia alebo komunikačného jazyka. Výber ovplyvňuje aj pozitívna, resp. negatívna referencia od známych.

Tabuľka 13 [v prílohe](#) obsahuje rebríček najlepších základných škôl podľa ukazovateľov inštitútu INEKO, vyselektovaných o tie nachádzajúce sa v Bratislave. Rebríčky komplexne nehodnotia kvalitu školy, ale informujú o výsledkoch žiakov. Môžu byť tak užitočným pomocným ukazovateľom pri výbere školy, no podľa inštitútu by mali najmä priťahovať záujem verejnosti k diskusiám o kvalite škôl.

Z analýz pomeru trvalých pobytov detí v mestských častiach a lokalizácie ich školy vyšli mestské časti, z ktorých viac ako 30 % detí dochádza do základnej školy do inej mestskej časti – Podunajské Biskupice, Vrakuňa, Nové Mesto, Devín, Záhorská Bystrica, Čunovo, Jarovce a Rusovce (graf 11). Až polovica žiakov dochádza do školy v inej mestskej časti z Podunajských Biskupíc, Devína a Rusoviec. Dáta za celé mesto hovoria, že do inej mestskej časti dochádza 32 % detí, čo v absolútnych číslach predstavuje hodnotu cez 8 200 žiakov. Najviac žiakov (+- 1 000), ktorí dochádzajú do inej MČ, bývajú v Ružinove, v Petržalke a v Novom Meste. Podľa výsledkov teoretickej a skutočnej obsadenosti (do 90 %) je možné predpokladať, že určitá skupina žiakov nie je nútená vyhľadávať iné lokality ZŠ na základe kapacitnej nedostatočnosti, ale na základe osobných preferencií. Naopak, Rača, Vajnory či Devínska Nová Ves sú MČ s relatívne dobrým výsledkom, kde len necelých 12 % dochádza do inej MČ. Vyniká aj najľudnatejšia MČ Petržalka, kde napriek vyšším absolútnym hodnotám žiaci bývajúci v tejto MČ v 85 % prípadoch chodia do petržalských ZŠ. Čunovo, jediná MČ bez základnej školy, má 193 detí, ktoré nemajú možnosť výberu a musia za základným vzdelaním cestovať do inej MČ. Konkrétne dochádzkové toky žiakov do škôl sú uvedené v grafe 14.

Graf 11: Pomer trvalých pobytov žiakov v MČ a lokalizácie ich ZŠ

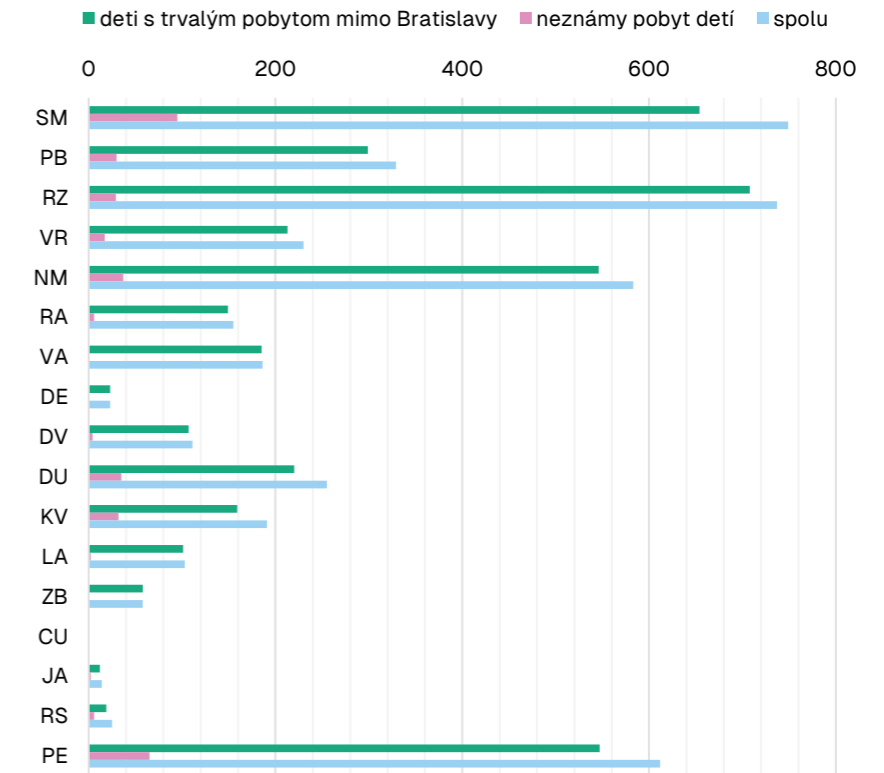

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe IVP, 2021

Na základe dát od IVP vieme určiť, ktoré mestské časti evidujú najväčšie vyťaženie žiakmi, ktorí majú trvalý pobyt mimo mesta Bratislava. Dáta nie sú stopercentne presné, nakoľko sa v nich vyskytujú aj údaje o neznámom pobyte detí. S predpokladom, že neznámy pobyt nebude znamenať trvalý pobyt v Bratislave, najviac mimobratislavských detí chodí do škôl v Starom Meste (takmer 750 detí) a v Ružinove (takmer 740 detí), ďalej v Petržalke a v Novom Meste (graf 12). Prierezovo sa jedná buď o centrálné časti mesta s významnými administratívnymi funkciami alebo v prípade Petržalky dobre dostupnú mestskú časť s pomerne bohatou sieťou školskej infraštruktúry.

Výber školy mimobratislavských detí práve v spomínaných mestských častiach môže zdôvodňovať aj fakt vyplývajúci z výsledkov schémy 10 o skutočnej kapacitnej naplnenosti. Hodnota dosahuje naplnenosť v prípade Starého Mesta medzi 85 – 89 %, Petržalky a Ružinova dokonca pod 84 %. Preto je pre mimobratislavských žiakov pravdepodobne jednoduchšie sa zaradiť do vzdelávacieho procesu práve tu, horšie sú na tom okrajové mestské časti.

Graf 12: Počty žiakov navštevujúcich ZŠ v Bratislave s trvalým pobytom mimo Bratislavu a neznáme pobyty detí

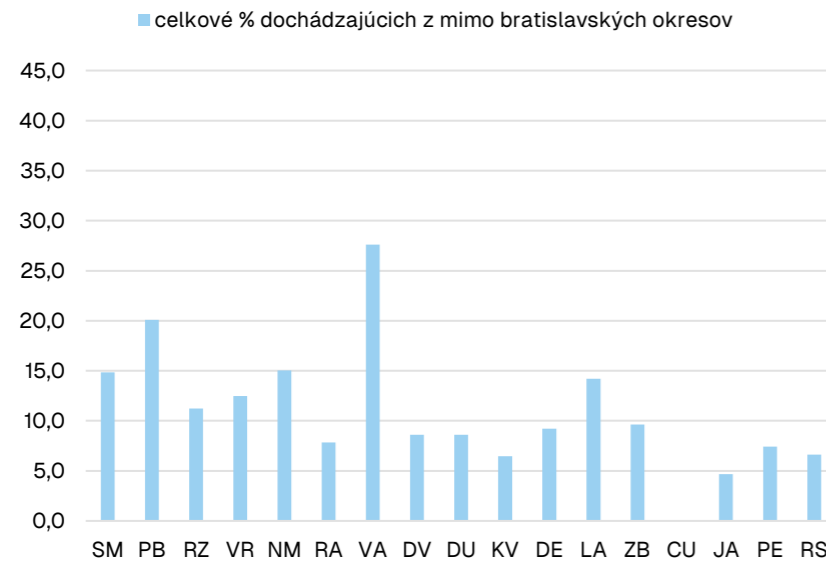

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe IVP, 2021

Najväčší podiel dochádzajúcich* detí z mimobratislavských okresov do základných škôl v Bratislave, a to takmer 28 %, sledujeme vo Vajnoroch (graf 13). Ďalšími mestskými časťami s podielmi nad 14 % mimobratislavských dochádzajúcich sú Podunajské Biskupice, Lamač, Staré Mesto a Nové Mesto. Celkovo sú percentá nižšie ako v rovnakej analýze pri materských školách, vyššie sú ale absolútne čísla.

V mierke celého mesta vychádza z analýzy, že celkovo približne 11 % všetkých detí, navštevujúcich základnú školu v Bratislave, tvoria dochádzajúci z mimobratislavských okresov. Čo sa týka základných škôl len so štátnymi zriaďovateľmi, ide približne o 9,5 % detí.

Graf 13: Podiel dochádzajúcich* detí z mimobratislavských okresov v základných školách v Bratislave

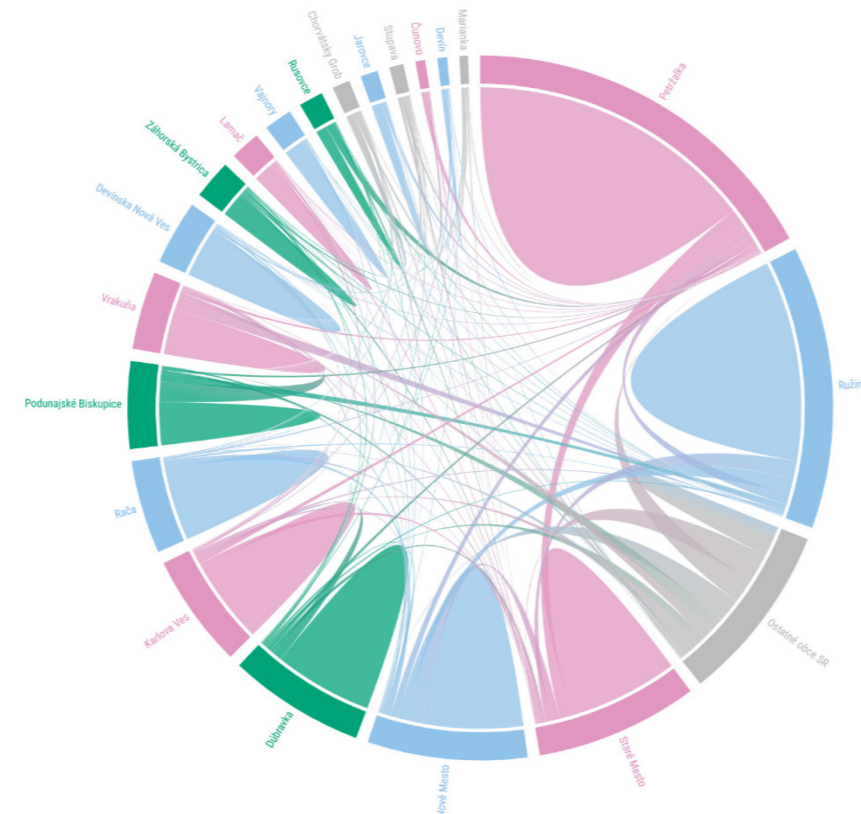

*môže ísť o dochádzajúce deti alebo deti bez trvalých pobytov v Bratislave
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe IVP, 2021

Z grafu 14 vidíme dochádzkové toky v rámci jednej mestskej časti, toky do iných mestských častí, najväčšie toky z mimobratislavských obcí, ako aj sumár ostatných obcí, z ktorých deti dochádzajú do škôl do Bratislavy. Pri Čunove môžeme pozorovať len dochádzku do škôl do iných mestských častí. Nakoľko nie je v tejto MČ škola, deti chodia podľa dát najviac do Petržalky, Jaroviec a Rusoviec. Pomerne veľký podiel detí dochádzajúcich z ostatných obcí Slovenska pravdepodobne indikuje aj určitý počet neprehlásených trvalých pobytov. **Najvyšší počet detí dochádza v rámci mestských častí z Petržalky do Starého Mesta a z Ružinova taktiež do Starého Mesta.** Čo sa týka najväčších tokov zo suburbia Bratislavy, v absolútnych číslach **dochádza viac detí do škôl z Chorvátskeho Grobu a Stupavy ako z Jaroviec či Devína.** K ďalším najväčším tokom z mimo mestského prostredia sa radí Marianka.

V interaktívnom diagrame je po kliknutí na [link](#) možné zapínať/vypínať vrstvy dochádzkových tokov, ako aj vidieť konkrétne počty detí.

Graf 14: Dochádzanie žiakov do základných škôl

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe IVP, 2021 ([interaktívny diagram](#))

Teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť základných škôl je rozdiel kapacít škôl a počtu detí vo veku 6 až 14 rokov za danú mestskú časť. Ukazovateľ hovorí o súhrnnom nedostatku alebo prebytku miest v školách za celú mestskú časť. Analýza je zameraná na celkovú kapacitu základných škôl bez ohľadu na typ zriaďovateľa.

Kapacitu 105 základných škôl v meste tvorilo za školský rok 2021/2022 spolu 43 324 miest. Trvalé bydlisko na území Bratislavy k roku 2021 malo vo veku 6 až 14 rokov 41 146 detí. **V základných školách bol teda teoretický prebytok 2 178 miest** a všetky deti s trvalým pobytom v Bratislave mali byť umiestnené v základnej škole (štátnej, súkromnej či cirkevnej). Prehľad celkového počtu detí a kapacít základných škôl za jednotlivé mestské časti sa nachádza v [prílohe](#), v tabuľke 11.

Z celkového počtu 17 mestských častí sa šesť z nich v danom školskom roku stretlo s teoretickým nedostatkom miest (schéma 9). Medzi 50 – 199 miest chýbalo v dvoch mestských častiach – v Rusovciach a Podunajských Biskupiciach. Viac ako 200 miest absentovalo v Devínskej Novej Vsi, Rači a Čunove, a najviac, 317 miest, v Záhorskej Bystrici. Všetko sú to mestské časti pri okraji mesta, dá sa povedať najbližšie k obciam v suburbannej zóne Bratislavy, či už zo smeru Stupavy, Marianky, Chorvátskeho Grobu, Malinova či Mostu pri Bratislave. Taktiež v týchto oblastiach prebieha nová výstavba zameraná najmä na rezidenciu. **Takmer polovica mestských častí sa stretla s teoretickým prebytkom väčším ako 50 miest** – Dúbravka, Lamač, Karlova Ves,

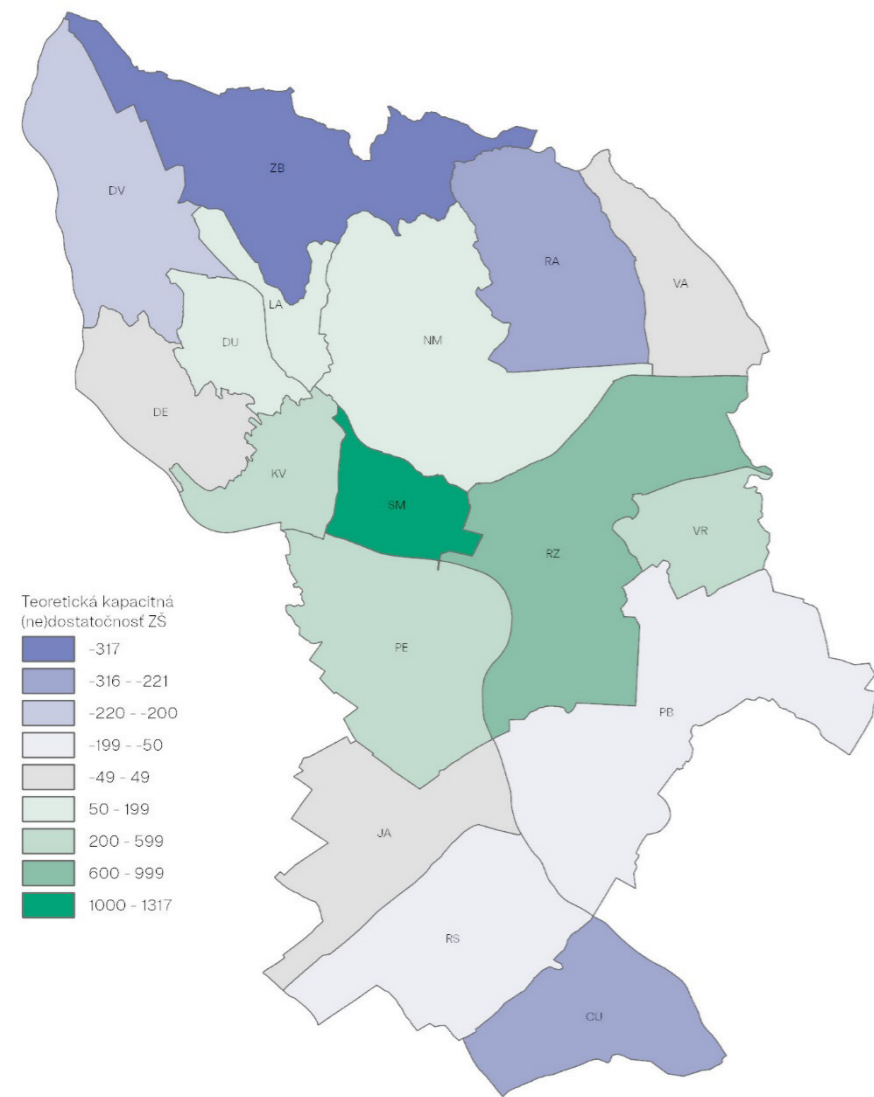
Petržalka, Nové Mesto, Ružinov, Vrakuňa. Staré Mesto z analýzy vyšlo s jednoznačne najväčšou teoretickou kapacitnou dostatočnosťou, a to 1 317 miest. Môže ísť o pomerne prekvapivý výsledok, nakoľko ide o mestskú časť s veľkou koncentráciou administratívy, kultúry, služieb, čo je často dôvod pre dochádzanie detí do škôl s rodičmi kvôli ich zamestnaniu, a to z rôznych mestských častí. Dôvod je jednoduchý, a to, **že v Starom Meste sa nachádza na počet detí s trvalým pobytom vo vekovej skupine 6 až 14 rokov nadpriemerné množstvo školskej infraštruktúry rôznych zriaďovateľov.** Ostatné mestské časti vyšli so zanedbateľným prebytkom, resp. nedostatkom miest.

Vzhľadom k stále prebiehajúcej vojenskej invázii Ruska na Ukrajine aj mesto Bratislava eviduje zvýšený počet ukrajinských detí, ktoré sa chcú začleniť do vzdelávacieho procesu, čo predstavuje zvýšenú mieru záťaže na školskú infraštruktúru. Dáta analyzované v tomto dokumente boli zbierané pred vypuknutím vojnového konfliktu, preto počty detí z Ukrajiny navštevujúce školy v meste nie sú započítané do analýz a môžu mierne pozmeniť jej výsledky.

Pre čo najlepší odhad situácie môžu pomôcť dodatočne obdržané údaje z CVTI mapujúce údaje o ukrajinských deťoch. **V roku 2021 je evidovaných vo všetkých okresoch BSK 779 ukrajinských žiakov na základných školách, z toho 627 žiakov v meste Bratislava.** Približne 20 % navštevovalo ZŠ so súkromným zriaďovateľom. So začiatkom vojnového konfliktu vo februári 2022 prichádza najväčšia vlna ukrajinských detí a zároveň najväčší nápor na kapacity škôl v Bratislave. Pre mesto celkový počet ukrajinských žiakov vzrástol štvornásobne, čo predstavuje počet 2 466 žiackych miest v školách. Celkovo v BSK v roku 2022 ukrajinskí žiaci predstavujú 3 068 žiackych miest. V roku 2023, celkový počet miest v BSK narástol o 189 žiackych miest, z čoho viac ako polovica pripadá mestu Bratislava.

V priebehu troch rokov sa žiaci z Ukrajiny zapojili do vzdelávacieho procesu na základnej škole v každej mestskej časti (nie sú mapované Devín, Jarovce a Rusovce). Podľa spomalenia krivky rastu, ktoré nastalo medzi rokmi 2021 a 2022, môžeme predpokladať (i keď s veľkou dávkou neistoty v nestabilnej situácii), že nasledujúce roky nebude pribúdať do ZŠ v Bratislave vyšší počet ukrajinských žiakov, ako momentálne je.

Schéma 9: Teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť ZŠ podľa MČ

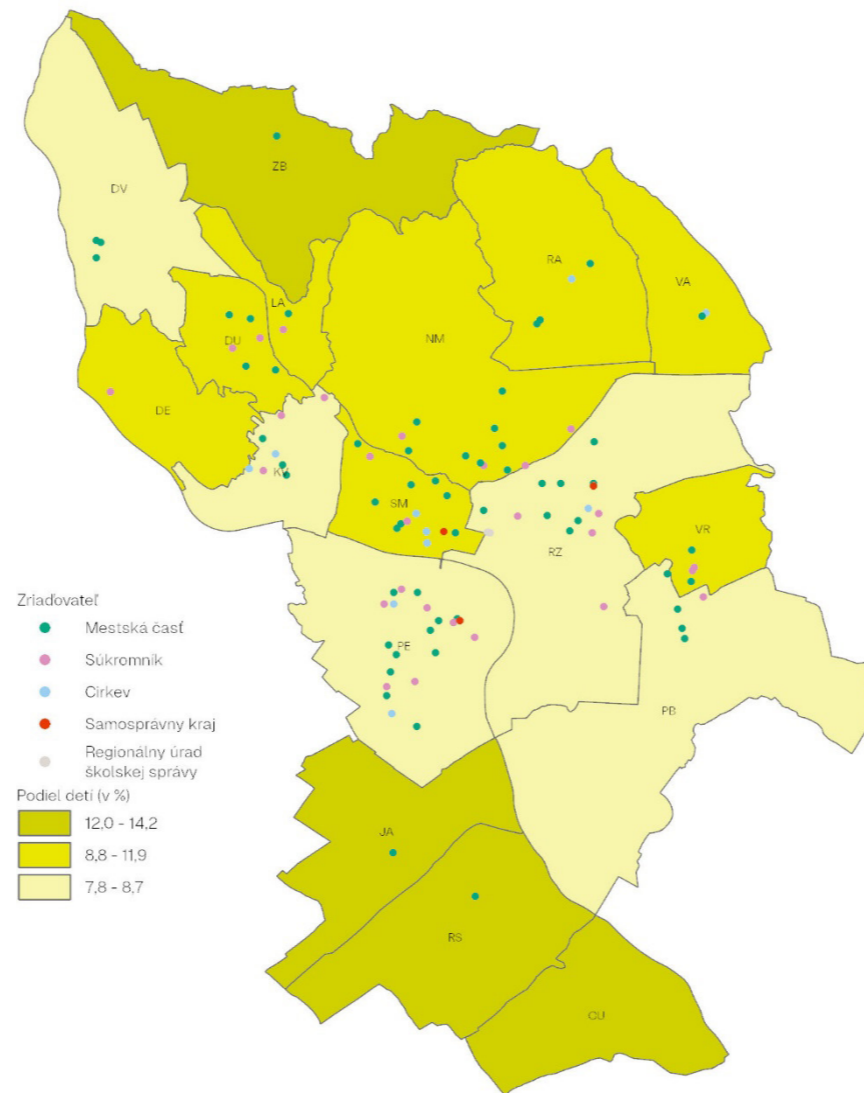

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Základné školy pokrývajú takmer celé územie Bratislavy a ich najhustejšia koncentrácia je v mestských častiach s centrálnou polohou. V Devíne a Čunove sa štátna základná škola nenachádza. I keď má Devín s Devínskou Novou Vsou dohodu o spoločnom školskom obvode, z analýzy dát IVP vyplýva, že len takmer 10 % žiakov navštevuje základnú školu v Devínskej Novej Vsi – približne polovica chodí do súkromnej školy v Devíne, 22 % do Karlovej Vsi a zvyšok do iných mestských častí. Súkromné školy sú rozmiestnené pomerne rovnomerne, no absentujú vo väčšine okrajových častí, kde sú podľa teoretickej kapacitnej (ne)dostatočnosti najväčšie problémy s kapacitami a percentuálny podiel žiakov vo veku 6 až 14 rokov je 12 – 14,2 %. V okrajových mestských častiach (Devínska Nová Ves, Záhorská Bystrica, Jarovce, Rusovce) sa často nachádza len jedna základná škola (často s už realizovanou dobou) zriadená mestskou časťou. Regionálny školský úrad a samosprávny kraj ako zriaďovatelia základných škôl sú skôr výnimkou.

Ak porovnáme priestorové rozloženie škôl s podielom detí vo veku 6 až 14 rokov na území jednotlivých mestských častí, možno konštatovať, že **v mestských častiach s vyšším zastúpením detí v tejto vekovej skupine je základných škôl menej** (schéma 10). Tento jav je možné vysvetliť s trendom sťahovania sa rodín s deťmi na perifériu mesta. Tieto mestské časti sú populačne menšie, no práve touto špecifickou skladbou obyvateľov dochádza k omladzovaniu lokalít. Naopak, vo väčších mestských častiach sa veková skupina detí nemusí špecificky prejavovať.

Schéma 10: Podiel detí (6 – 14 r.) a rozmiestnenie ZŠ podľa typu zriaďovateľa (v %)

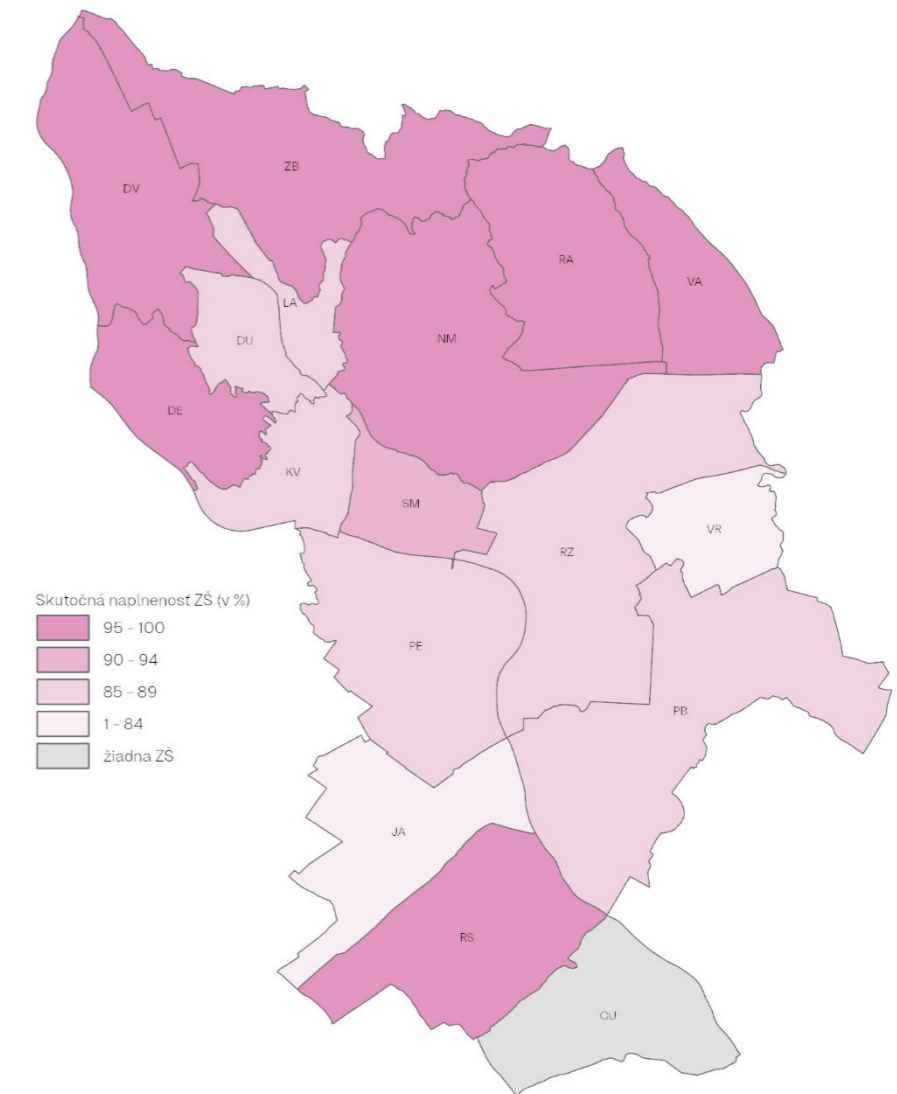

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe ŠÚSR, 2022

Skutočná naplnenosť je údaj, ktorý udáva počet detí reálne navštevujúcich základné školy. **Na rozdiel od predchádzajúceho ukazovateľa sú tu zahrnuté deti, ktoré môžu, ale aj nemusia mať v mestskej časti trvalý pobyt.** Z celkovej deklarovanej kapacity je na území Bratislavy obsadených takmer 91 % miest. Na bratislavské školy dochádzajú taktiež žiaci s trvalým bydliskom mimo Bratislavy – tvorí ich 11 % z celkového počtu žiakov v školách.

Celková kapacitná naplnenosť škôl zriaďovaných všetkými typmi zriaďovateľov sa pohybuje od 82 % do 100 %. **Väčšina mestských častí v Bratislave vykazuje naplnenosť základných škôl viac ako 85 %** (schéma 11). Výnimkou sú Jarovce a Vrakuňa, pri ktorých obsadenosť neprekračuje 84 % a Čunovo neviduje žiadne kapacity, nakoľko sa tam nenachádza žiadna základná škola. **Menej ako 5 % voľných miest majú základné školy až v siedmich mestských častiach, a to hlavne na severe, resp. severozápade Bratislavy – Devín, Záhorská Bystrica, Devínska Nová Ves, Rača, Vajnory, Nové Mesto a Rusovce.** Medzi 94 % až 85 % majú naplnenosť základných škôl v Starom Meste, Lamači, Dúbravke, Karlovej Vsi, Petržalke, Ružinove a Podunajských Biskupiciach.

Schéma 11: Skutočná naplnenosť ZŠ podľa MČ (v %)

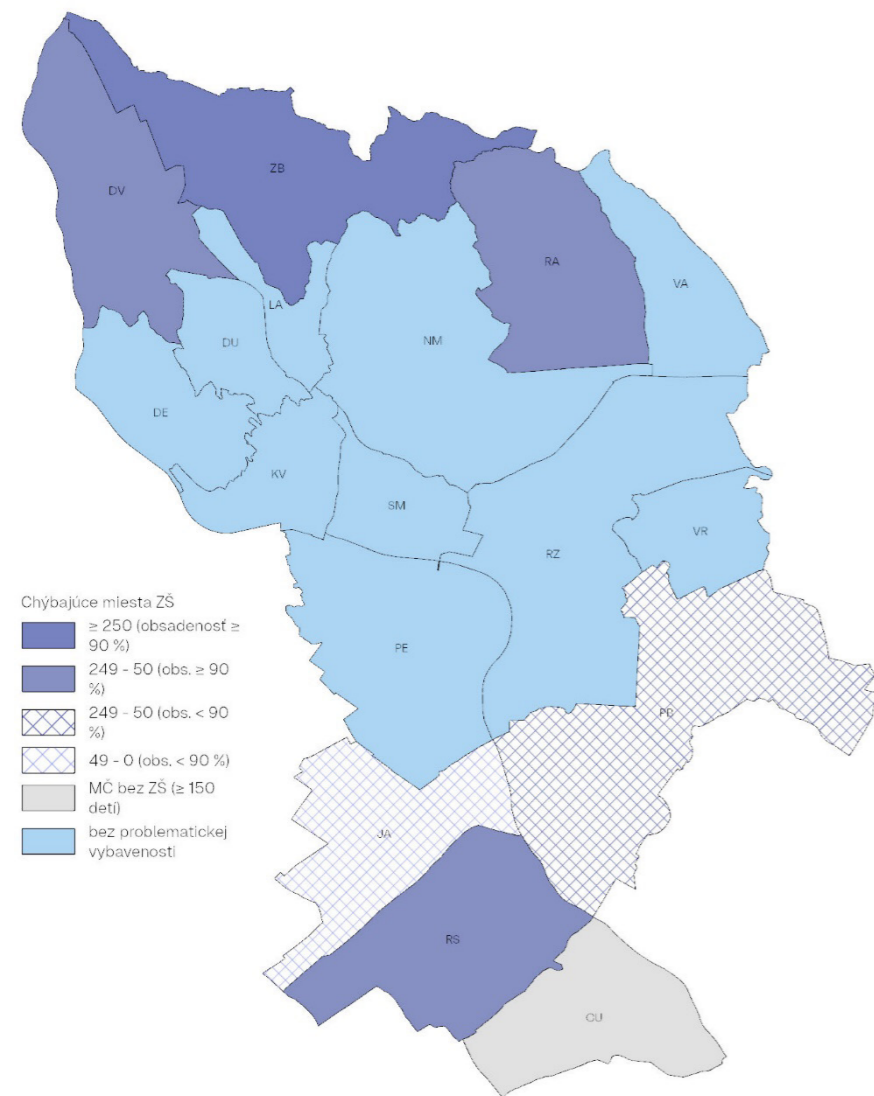
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Na základe vyššie uvedených analýz boli identifikované mestské časti s nedostatočnou infraštruktúrou základných škôl, v ktorých by bolo potrebné zvážiť zriadenie nových základných škôl alebo rozšírenie existujúcich. Ide o územia **s teoretickým nedostatkom viac ako 250 miest a skutočnou obsadenosťou dosahujúcou viac ako 90 % – podľa schémy 11 ide o mestskú časť Záhorská Bystrica.** Tomu prispieva aj fakt, že v danej mestskej časti je najvyšší

percentuálny podiel detí vo veku 6 až 14 rokov. V Devínskej Novej Vsi, Rači a Rusovciach je teoretický nedostatok medzi 249 až 50 miestami, a to pri obsadenosti vyššej ako 90 % (schéma 12). Preto aj v týchto územiach je nutné posúdiť potrebu doplnenia infraštruktúry základných škôl.

Ďalšími územia vhodnými k diskusi o výstavbe nových základných škôl sú územia aktuálne bez základných škôl s viac ako 150 deťmi vo veku 6 až 14 rokov. Do tejto skupiny podľa výsledkov analýz spadá mestská časť Čunovo. Hodnota 150 je uvedená na základe § 30 školského zákona (viď úvod kapitoly o základných školách). Do kategórie s viac ako 150 deťmi v danej vekovej skupine a bez existencie základnej školy zriaďovanej mestskou časťou patrí mestská časť Devín (v jej území sa nachádza len súkromná škola).

Schéma 12: Zhodnotenie vybavenosti ZŠ v jednotlivých MČ

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Demografický vývoj by mal do budúcnosti poznamenať infraštruktúru základných škôl presunom detí z materských škôl (silnejšie ročníky) práve do základných škôl (viac v kapitole [Demografia](#)).

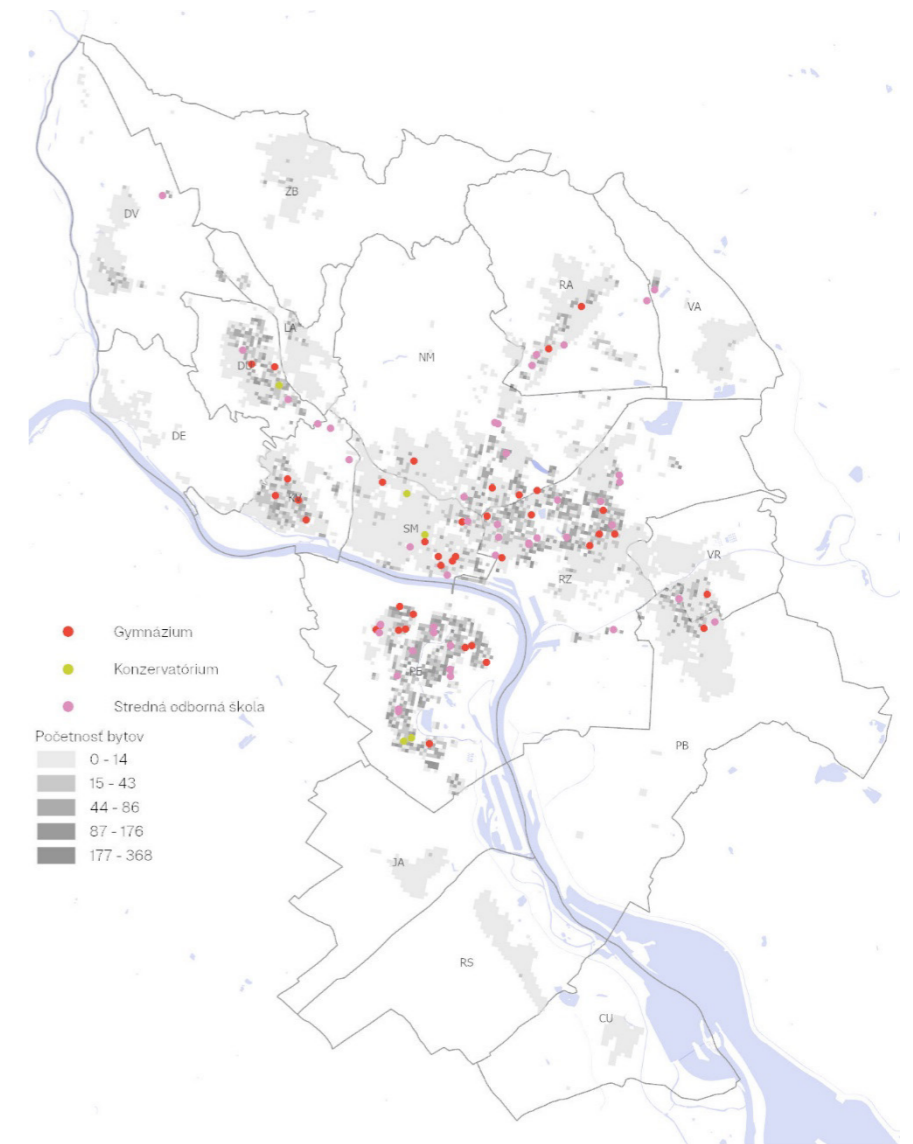
Stredné školy

Po ukončení deviateho ročníka na základnej škole následne dospievajúci pokračuje v (štandardne) štvorročnej školskej dochádzke na vybranej strednej škole. Povinná školská dochádzka je desaťročná a trvá najviac do konca školského roka, v ktorom dospievajúci dovŕši 16. rok veku. Strednú školu navštevujú **študenti väčšinou vo veku 15 až 19 rokov**. Je nutné podotknúť, že viacročné gymnáziá sú určené aj pre mladšie vekové skupiny, ktoré v demografických ukazovateľoch nie sú zahrnuté, a tiež nie všetci študenti ukončujúci stredoškolské vzdelanie musia mať 19 rokov. Podľa § 28 školského zákona sa v strednej škole zriaďujú triedy denného štúdia s počtom študentov **najviac 31**, no tak ako v prípade základných škôl sa najvyšší počet detí v triede môže za určitých podmienok zvýšiť o 3 (napr. kvôli prestupu študenta do inej školy počas školského roka či zmeny trvalého bydliska). Najnižší počet študentov v triede strednej školy je 17 v dennej forme štúdia a 8 v triede s externou formou štúdia. Školský zákon nehovorí o minimálnom počte pre zriadenie strednej školy.

Stredné školy majú nielen celomestský, ale regionálny až nadregionálny charakter a sú oveľa viac diferencované. Pri voľbe, ktorú školu navštevovať, rozhoduje skôr ako jej umiestnenie, resp. blízkosť k bydlisku, zameranie odboru, výučbový jazyk, forma štúdia, kvalita, uplatniteľnosť absolventa či dopravné spojenie. Preto **pre stredné školy nie sú určené odporúčané dochádzkové vzdialenosti**.

Sieť stredných škôl (schéma 13) do určitej miery kopíruje sieť základných škôl, ktoré sú organizačne spojené s gymnáziami, a teda sú integrované v rámci jedného školského areálu. **Lokalizácia škôl je pomerne rovnomerná v oblastiach s najväčšími hustotami obyvateľov**. Jednotlivé typy škôl sú v mestských častiach rozmiestnené pomerne heterogénne, čo zaisťuje dobrú dostupnosť pri cestovaní za záujmovou školou. Konzervatóriá sú v Bratislave dokopy štyri, z toho dve v Starom Meste, ostatné v Petržalke a v Dúbravke. Stredné odborné školy majú zastúpenie v každej mestskej časti, v ktorej administratívnych hraniciach sa nachádza aspoň jedna SŠ. Pri odborných školách sa pri pár prípadoch nepotvrdzuje pravidlo zasadania do obytného prostredia, niektoré z nich sú samostatne situované, častokrát v nadväznosti na výrobný podnik, v ktorom môže prebiehať odborná prax. **So zvyšujúcim sa stupňom vzdelania sa zvyšuje aj počet mestskej časti, v ktorých nie je zastúpenie stredoškolských zariadení. Ide o okrajové mestské časti - Jarovce, Rusovce a Čunovo na juhu, na východe Devín a Lamač a na severe Záhorská Bystrica**. Práve hustota obyvateľov, zložitejšie napojenie na hromadnú dopravu, a častokrát nedostatočná doplnujúca vybavenosť môžu byť hlavnými predpokladmi pre absenciu školskej infraštruktúry stredných škôl v týchto lokalitách.

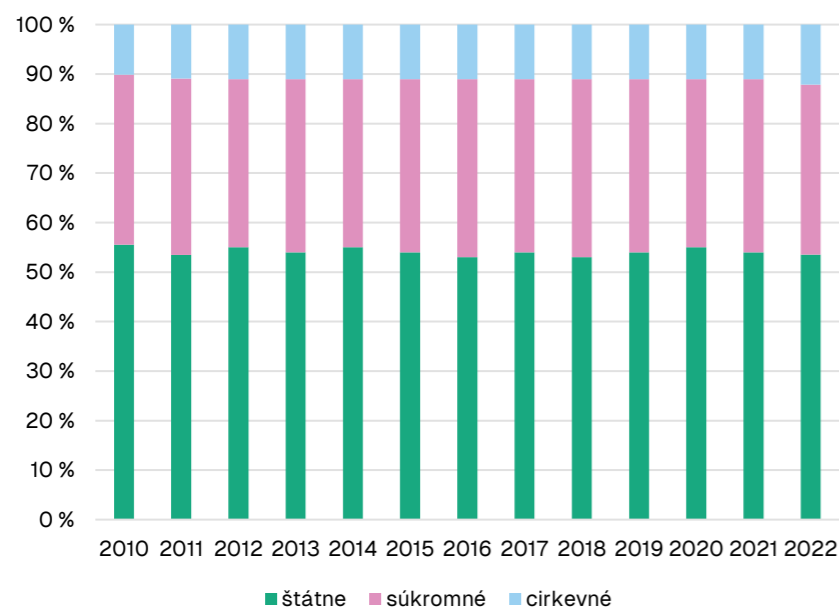
Schéma 13: Gymnáziá, stredné odborné školy a konzervatóriá v Bratislave

Zdroj: Výpočty autorov na základe CVTI, 2022

Stredné školy v Bratislave sú prevažne štátne (graf 15). Aj keď za sledované obdobie rokov 2010 až 2022 nevidíme na rozdiel od materských a základných škôl takmer žiadne viditeľné zmeny vývoja podielu zriaďovateľov, bezťak je viac ako tretinový podiel súkromných škôl pomerne vysoký. Cirkevné stredné školy majú 12 %-ný podiel.

Graf 15: Vývoj podielu SŠ podľa zriaďovateľa v Bratislave za obdobie 2010 – 2022

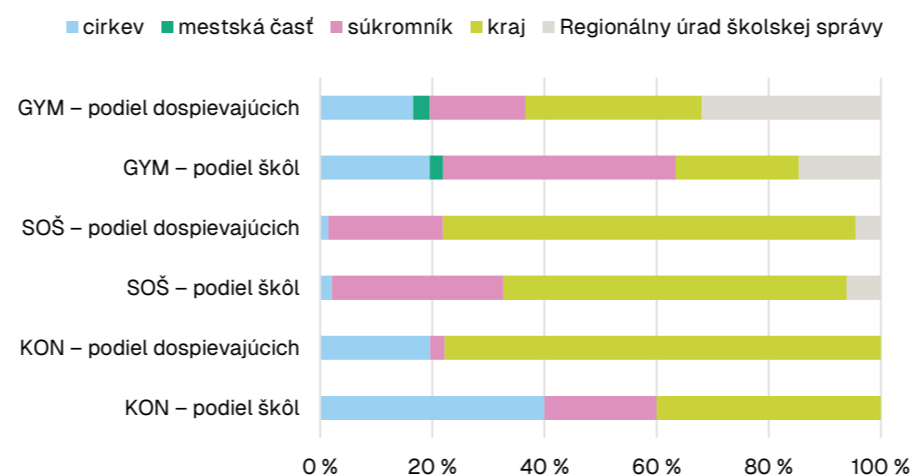

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe ŠÚSR, 2023

Na území Bratislavy sa nachádza podľa aktualizovanej databázy spracovateľa 95 stredných škôl, z toho 53 % zriaďuje BSK a Regionálny úrad školskej správy. Od sledovaného roku 2010 klesal počet žiakov na stredných školách až do roku 2014, a to o 16 %. V roku 2015 sa situácia zmenila a postupne narastajú hodnoty počtu žiakov až o takmer 19 % v roku 2022 (z cca 25 500 na 30 000). Hodnoty z grafu 16 potvrdzujú predpoklady, že súkromný zriaďovateľ buduje SŠ pre menšie kapacity na jedno zariadenie – napr. na jedno súkromné gymnázium pripadá v priemere 135 študentov, zatiaľ čo v štátnom gymnázii sa nachádza v priemere viac ako trojnásobok, takmer 470 študentov. Približne stredná hodnota, 277 študentov, pripadá na jedno zariadenie v cirkevnom gymnázii.

Do stredných škôl súkromného alebo cirkevného zriaďovateľa chodí 27 % študentov, väčšina teda navštevuje stredné školy zriaďované BSK alebo Regionálnym úradom školskej správy (bývalý okresný úrad). Ak je zriaďovateľom SŠ mestská časť, ide o výnimku jedného gymnázia v Bratislave. RÚŠS spravuje v meste 6 gymnázií a 3 stredné odborné školy. Najviac stredoškolských zariadení, ktorých zriaďovateľom je kraj, sú stredné odborné školy. V počte 30 zariadení, z celkového počtu 49, sa vzdeláva takmer 11 000 študentov. Rovnaký počet je gymnázií zriaďovaných súkromným sektorom a štátnym, v počte 17. Aj keď konzervatórií je dokopy len päť, veľké rozdiely sú v počtoch študentov – dve krajské konzervatóriá pojmu takmer 800 študentov, zatiaľ čo dve cirkevné 200 študentov.

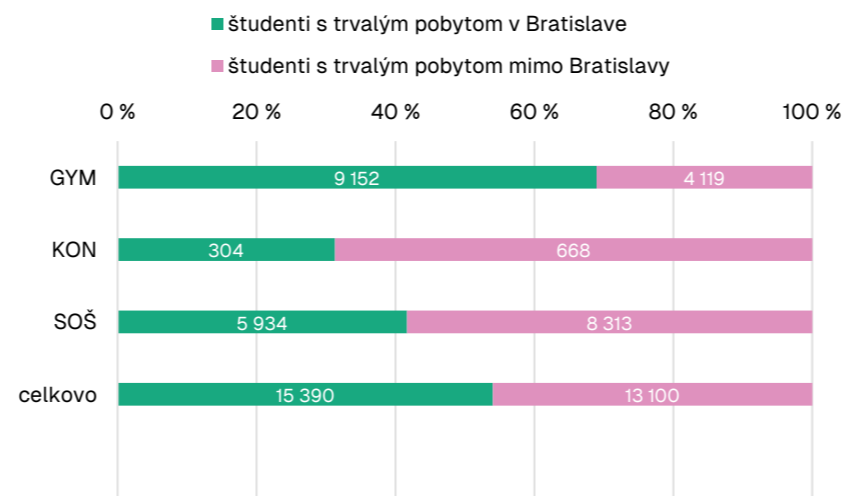
Graf 16: Podiel dospelých a SŠ podľa typu zriaďovateľa

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Pre stredné školy sú typické väčšie dochádzkové vzdialenosti, často študenti za vzdelaním dochádzajú do iného mesta, či už pre nemožnosť študovať želaný odbor vo svojom meste, za kvalitou štúdia, ponukou mimoškolských aktivít a pod. Z grafu 17 vidíme, že študentov s trvalým pobytom v Bratislave, navštevujúcich strednú školu v Bratislave je 54 %. Zvyšok predstavujú študenti dochádzajúci za strednými školami do Bratislavy (resp. nemajúci trvalé pobyty v Bratislave). Najväčšie rozdiely v pomeroch študentov podľa miesta trvalého pobytu zaznamenávajú gymnáziá, ktoré navštevuje až takmer 70 % študentov s trvalým pobytom v Bratislave, čo predstavuje takmer 9 200 študentov. Takmer totožné percentuálne hodnoty dosiahli konzervatóriá, kde ale prevahu 70 % predstavujú študenti s iným trvalým pobytom ako v Bratislave. Stredné odborné školy navštevuje väčšina študentov zo zázemia, čo v absolútnych hodnotách predstavuje najvyšší počet študentov (cez 8 300).

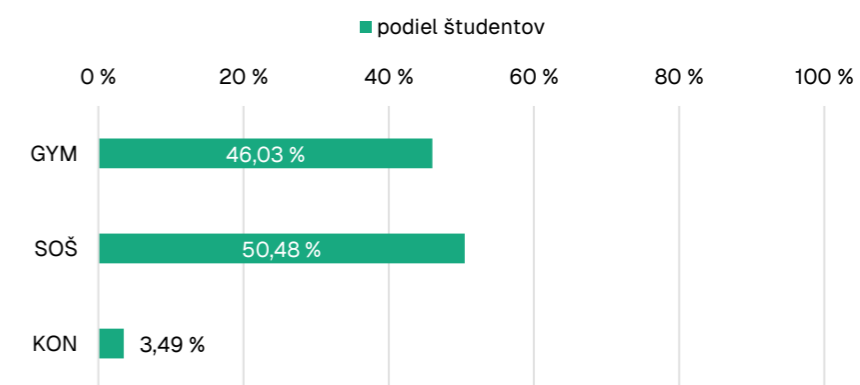
Graf 17: Pomer trvalých pobytov študentov v Bratislave a mimo Bratislavy podľa druhu SŠ

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe IVP, 2021

Údaje v úvode analytickej časti ukazujú, že na stredné školy začali prichádzať populačne silnejšie ročníky (graf 1). Medzi rokmi 2019 a 2023 stúpol v BSK počet detí v 9. ročníku základnej školy až o 47 %. Tento trend bude nasledujúce roky pretrvávajúť a počet študentov hlásiacich sa na stredné školy bude narastať (viac v kapitole Demografia). **Práve v BSK je najväčší záujem žiakov pokračovať v štúdiu na gymnáziách – na tie sa hlásilo až 75 % detí (slovenský priemer je 43 %), no poňat vedľa iba približne 3/5 hlásiacich sa študentov.** Z top 10 gymnázií na Slovensku, na ktoré sa hlási najviac deviatakov v pomere ku kapacitám, sa sedem z desiatich nachádza v Bratislave. Momentálne v BSK nie je plánované dobudovanie gymnázií na základe dopytu. Predseda BSK tvrdí, že už teraz je v kraji oveľa viac miest na gymnáziách ako inde na Slovensku. **Počet miest na školách každému kraju určuje štát, ale je už na rozhodnutí kraja, ako miesta porozdeľuje medzi odborné školy a gymnáziá.** Zo zákona však musí dbať aj na potreby trhu práce, a preto nemôže pridať miesta napríklad iba pre gymnáziá. Menej dostupnými sa taktiež ale stávajú kvalitnejšie odborné školy – najmä obchodné akadémie či priemyselné školy (GDOVINOVÁ, 2024). Stredné odborné školy v podiele študentov prevyšujú gymnáziá iba o necelých 5 % (graf 18). Konzervatóriá tvoria skupinu nedosahujúcu ani 4 %.

Graf 18: Podiel SŠ študentov v Bratislave podľa druhu SŠ

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka 14 [v prílohe](#) obsahuje rebríček najlepších stredných škôl podľa ukazovateľov inštitútu INEKO vyselektovaných o tie nachádzajúce sa v Bratislave. Rebríčky komplexne nehodnotia kvalitu školy, ale informujú o výsledkoch žiakov. Môžu byť tak užitočným pomocným ukazovateľom pri výbere školy, no podľa inštitútu by mali najmä pritiahnúť záujem verejnosti k diskusiám o kvalite škôl.

Praha rieši problém s nedostatkami kapacít na stredných školách

Podľa zastupiteľa hlavného mesta Prahy pre oblasť školstva sa na verejné stredné školy v roku 2024 nedostalo viac ako 1 500 uchádzačov (čo predstavuje 16 %), a to aj po navýšení počtu miest celkovo o 7 000. Príčinou sú záujemcovia o štúdium z iných krajov Česka, najmä Stredočeského, ktorých sa hlásilo na pražské stredné školy 10 000. Nejde o žiadnu novinku, študenti z tohto kraja tvoria tradične zhruba 30 až 40 % uchádzačov – vyššia hodnota sa približne zhoduje s analýzou aj pri Bratislave. Absolútne je síce miest v Prahe dostatok, no len vďaka súkromným a cirkevným školám.

Problém s nedostatočnými kapacitami sa ukazuje práve keď na stredné školy v Prahe mieria rekordne silné ročníky. S tým, že je potrebné stavať nové školy, súhlasí ako vedenie Prahy, tak aj Stredočeského kraja. Ak by malo mesto financovať stavbu, ako aj prevádzku škôl, bude pravdepodobne potrebné

zmeniť rozpočtové určenie daní – aby tak bolo férové zafinancované veľké percento dochádzajúcich študentov z iných krajov. Nové stredoškolské kampusy by mali stáť na okraji Prahy alebo tesne za mestom, a to hlavne s ponukou všeobecných odborov gymnázií a lýceí, po ktorých je najväčší dopyt, doplnenou o odbory zdravotnícke a pedagogické, ktorých je a bude najväčšia potreba. Uvažuje sa aj o vytvorení určitej spádovosti, ktorá by do určitej miery zvýhodnila študentov bývajúcich v Prahe. Odborníci sa však zhodujú, že sa situácia mohla začať riešiť už pred piatimi rokmi, kedy sa vedelo, aká demografia bude mesto čakať. Ministerstvo okrem svojich legislatívnych a politických možností, ako situáciu napraviť, vyzdvihuje významnú rolu dát, ktoré sú teraz verejne sprístupnené nielen politikom, ale aj rodičom a širokej verejnosti.

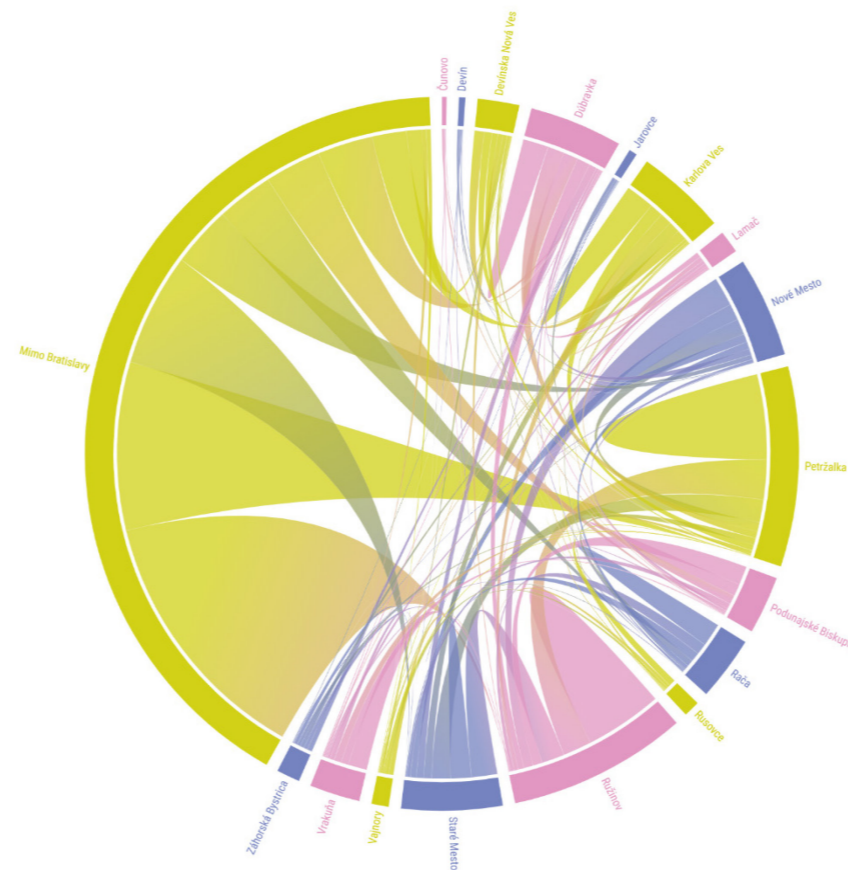
Hlavné mesto Praha momentálne pristavuje gymnázium, dostavalo jednu budovu k odbornej škole, začať sa má s výstavbou nového gymnázia a ďalšie gymnázium sa rozhodli postaviť k novej základnej škole (iRozhlas, 2024), (ČT24, 2024), (MAČÍ, 2024).

Z grafu 19 vidíme dochádzkové toky v rámci jednej mestskej časti, toky do iných mestských častí, ako aj sumár ostatných obcí, z ktorých študenti dochádzajú do škôl do Bratislavy. **Najvyšší počet študentov dochádza v rámci mestských častí z Petržalky do Ružinova a Starého Mesta, z Nového Mesta do Ružinova a z Ružinova do Petržalky a Starého Mesta. Čo sa týka tokov zo suburbia Bratislavy, najviac študentov dochádza na stredné školy do Ružinova (viac ako 4 100), Petržalky (takmer 2 700) a Starého Mesta (takmer 1 800).**

Dôvody dochádzky študentov môžu súvisieť s populárnym výberom gymnázií, nakoľko v BSK je drvivá väčšina gymnázií zhromaždená v Bratislave. Okrem toho je po jednom gymnázium v Pezinku, Modre a Malackách. S mimoriadne veľkým záujmom sa stretáva [Gymnázium v Pezinku](#).

V interaktívnom diagrame je po kliknutí na [link](#) možné zapínať/vypínať vrstvy dochádzkových tokov, ako aj vidieť konkrétne počty študentov.

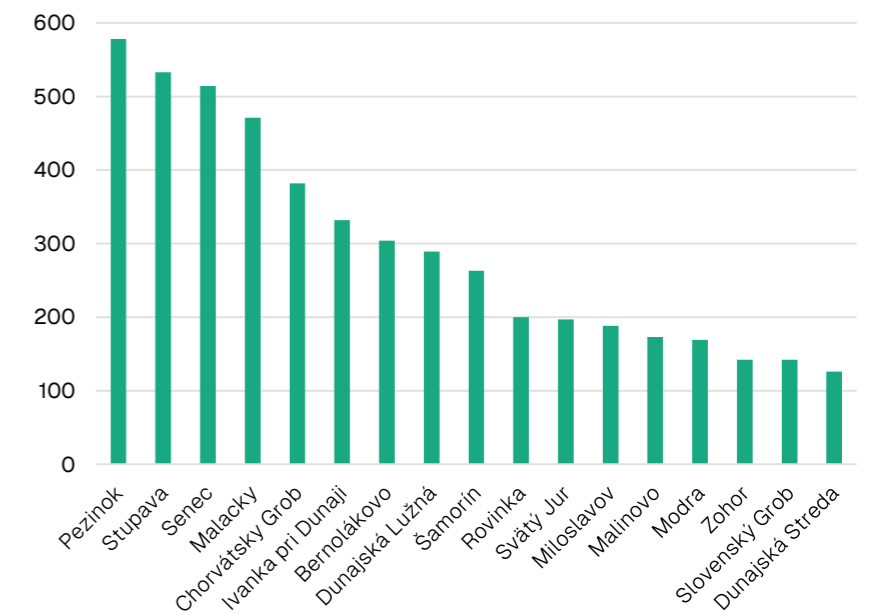
Graf 19: Dochádzanie študentov stredných škôl

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe IVP, 2021 ([interaktívny diagram](#))

Nakoľko stredné školy majú prirodzene väčší rozsah spádového územia ako materské a základné školy, bratislavské stredné školy sú tak prirodzeným spádovým centrom aj pre študentov s trvalým pobytom mimo Bratislavy. **Najväčší podiel z dochádzajúcich študentov na stredné školy dosiahol Bratislavský kraj, a to takmer 58 %.** Z dát IVP vyplýva, že **viac ako 1 000 študentov z BSK dochádza do stredných škôl v Bratislave z okresu Senec (26 %), Malacky (19 %) a Pezinok (12 %).** Najviac študentov prichádza z najväčších obcí Pezinok, Stupava, Malacky a Senec (graf 20). **Z Trnavského kraja študentov najviac dochádza z okresu Dunajská Streda (9 %) a Galanta (4 %),** konkrétne z obcí Šamorín, Dunajská Streda či Hviezdoslavov. Zastúpenie dochádzajúcich študentov klesá so zväčšujúcou sa vzdialenosťou od hlavného mesta.

Graf 20: Najväčšie počty dochádzajúcich študentov na SŠ z obcí zo zázemia do Bratislavy

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy IVP

Teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť stredných škôl je rozdiel kapacít škôl a počtu študentov vo veku 15 až 19 rokov za danú mestskú časť. Ukazovateľ hovorí o súhrnnom nedostatku alebo prebytku miest v školách za celú mestskú časť. Analýza je zameraná na celkovú kapacitu stredných škôl bez ohľadu na typ zriaďovateľa.

Kapacitu 95 stredných škôl v meste tvorilo za školský rok 2021/2022 spolu 34 831 miest. Trvalé bydlisko na území Bratislavy k 31.12.2021 malo vo veku 15 až 19 rokov 16 130 dospelých. **V stredných školách bol teda teoretický prebytok 18 701 miest** a všetci dospelí s trvalým pobytom v Bratislave by mali byť umiestnení v strednej škole (štátnej, súkromnej či cirkevnej). Prehľad celkového počtu dospelých a kapacít stredných škôl za jednotlivé mestské časti sa nachádza v [prilohe](#), v tabuľke 12. Dospelí s trvalým bydliskom na území Bratislavy by tak obsadili len 46 % dostupnej kapacity stredných škôl. Ako je vidieť na grafe 17, 46 % študentov na stredných školách nemá trvalý pobyt v Bratislave, a teda pravdepodobne dochádzajú zo zázemia alebo nemajú prehlásený trvalý pobyt.

Z celkového počtu 17 mestských častí sa šesť z nich v danom školskom roku stretlo s teoretickým nedostatkom miest (schéma 14). Teoretická (ne)dostatočnosť stredných škôl úzko súvisí s umiestnením stredoškolskej infraštruktúry. V okrajových mestských častiach sa stredné školy nachádzajú len výnimočne (ako Vajnory či Devínska Nová Ves). **Kapacitné nedostatky tak nájdeme predovšetkým v mestských častiach bez strednej školy,** závažnosť tak potom závisí od veľkosti populácie danej vekovej skupiny. **Kapacitné deficity sa nachádzajú najmä vo Vrakuňi, Rusovciach, Záhorskej Bystrici, Lamači, Devíne a Jarovciach.** Stredná škola sa nenachádza ani v Čunove, no v tejto mestskej časti je veľmi malá populácia dospelých. Kapacitné prebytky – teoreticky 1 000 „voľných“ miest sa nachádzajú v Petržalke, Ružinove, Novom Meste, Starom Meste, Dúbravke, Rači a Podunajských Biskupiciach.

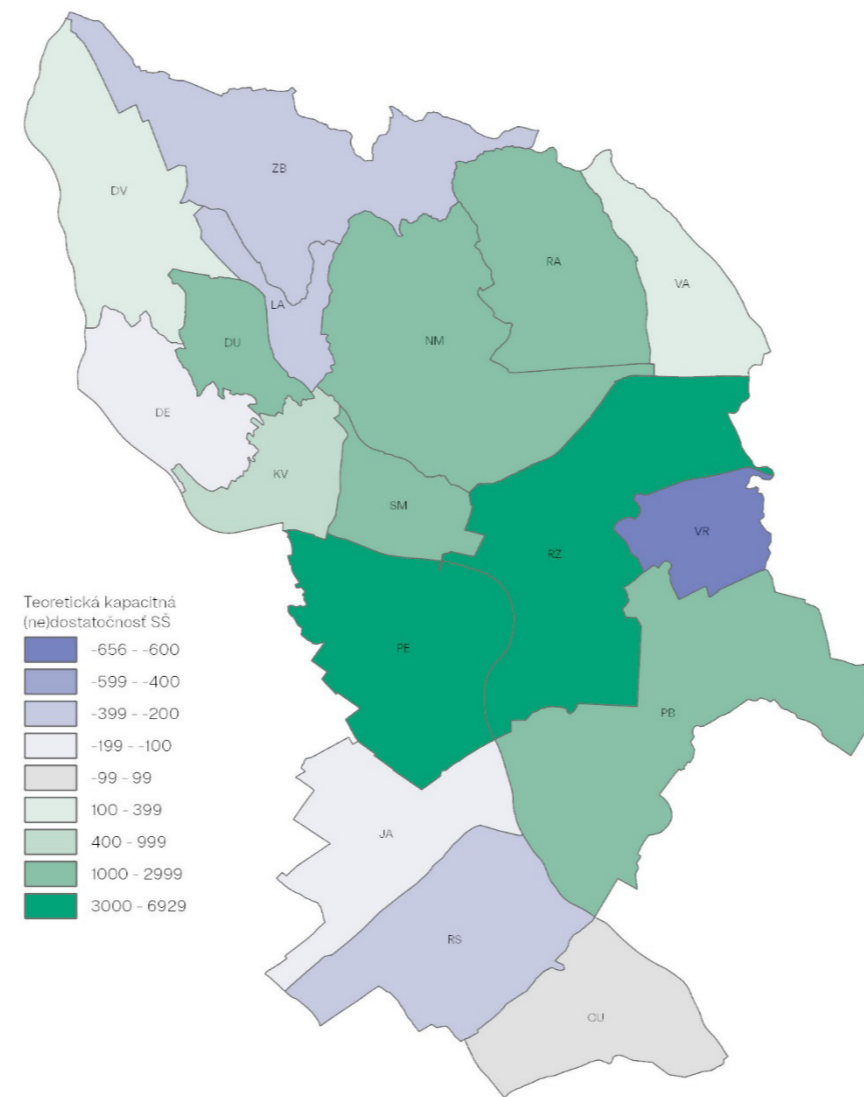
Vzhľadom k špecifickému postaveniu stredných škôl a obmedzené zaistenie spádovej dostupnosti pri výbere školy je dôležité, aby sa **skôr ako kapacitná dostatočnosť na území jednotlivých mestských častí sledovala celková kapacita stredných škôl voči celomestskej populácii vo veku 15 až 19 rokov.**

Vzhľadom k stále prebiehajúcej vojenskej invázii Ruska na Ukrajine aj mesto Bratislava eviduje zvýšený počet ukrajinských študentov, ktorí sa chcú začleniť do vzdelávacieho procesu, čo predstavuje zvýšenú mieru záťaže na školskú infraštruktúru. Dáta analyzované v tomto dokumente boli zbierané pred vypuknutím vojnového konfliktu, preto počty študentov z Ukrajiny navštevujúce školy v meste nie sú započítané do analýz a môžu mierne pozmeniť jej výsledky.

Pre čo najlepší odhad situácie môžu pomôcť dodatočne obdržané údaje z CVTI mapujúce údaje o ukrajinských dospelých. Je možné konštatovať, že v priebehu troch rokov sa zapojili do stredoškolského vzdelávania v štátnych SŠ v každej mestskej časti (nie je mapovaný Devín, Jarovce a Rusovce). **V roku 2021 navštevovalo stredné školy v BSK 405 ukrajinských študentov, takmer všetci v Bratislave.** V roku 2022 už navštevovalo stredné školy v BSK 888 študentov, z toho v Bratislave 96 % študentov (len zanedbateľné množstvo navštevovalo súkromné gymnázium). Kapacitne najobsadenejším bratislavským okresom bola Bratislava V, kde bolo prijatých na gymnáziá najviac študentov. Naopak, najmenej vyťaženým okresom z pohľadu celkovej obsadenosti je Bratislava I, z čoho takmer tretina navštevuje konzervatóriá. V roku 2023 navštevovalo stredné školy v BSK 1 092 študentov z Ukrajiny, z toho v Bratislave 96 % študentov. Tento nárast nie je zanedbateľný ako pri materských a základných školách a nedá sa označiť za stabilizovaný, keďže sa v poslednom roku zvýšil takmer o 1/5.

Ak sa okolnosti v tejto (aj keď nestabilnej situácii) nezmenia, predpokladáme, že ukrajinské deti momentálne na základných školách v Bratislave tu budú pokračovať aj na stredných školách.

Schéma 14: Teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť SŠ podľa MČ

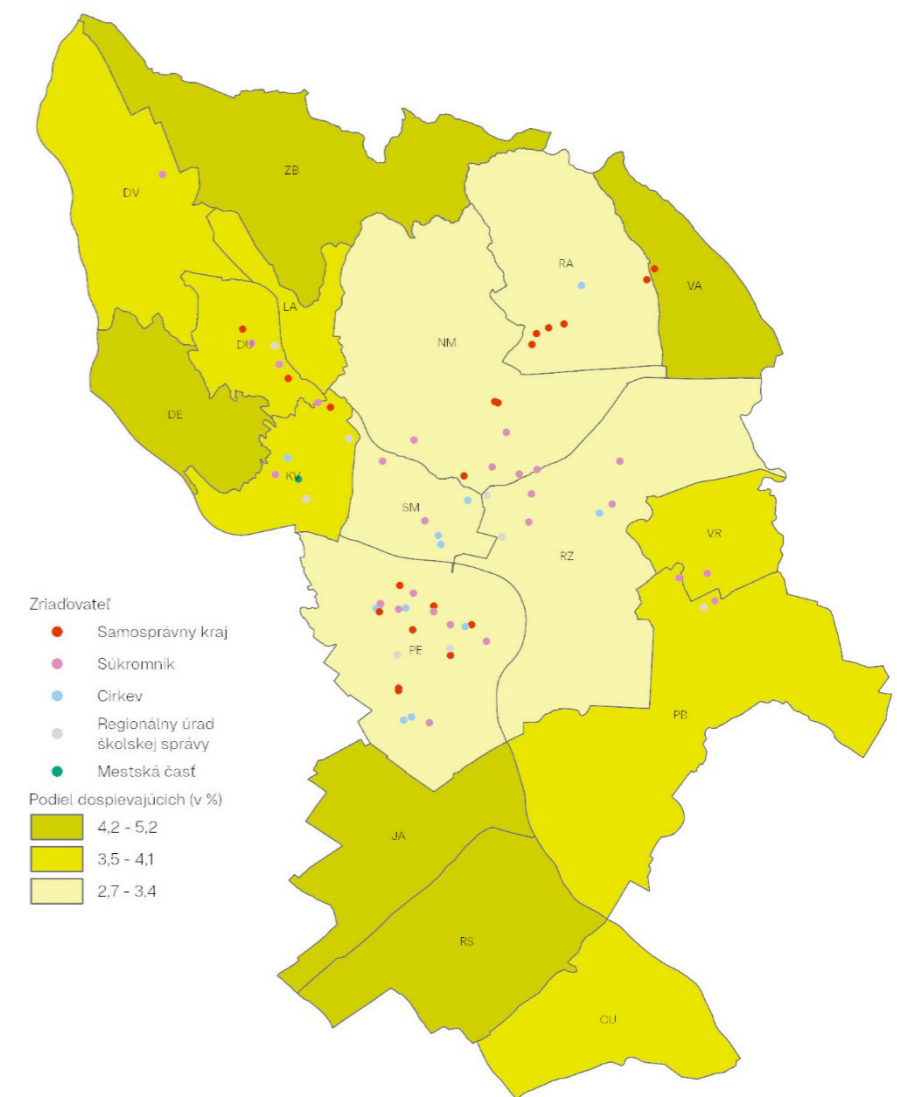

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Stredné školy sa nachádzajú na územiach 11 mestských častí a ich najhustejšia koncentrácia je v Petržalke, kde sa nachádza 21 zariadení škôl (schéma 15). Krajom zriaďované školy sú situované najmä v bratislavských okresoch III a V, úplne absentujú v Starom Meste. Cirkevné stredné školy prevládajú v Starom Meste a v Petržalke, súkromné školy sa nachádzajú vo všetkých mestských častiach (kde vôbec stredné školy sú), okrem Rače a Vajnôr.

Ak porovnáme priestorové rozloženie škôl s podielom dospelých vo veku 15 až 19 rokov na území jednotlivých mestských častí, možno konštatovať, že **v mestských častiach s vyšším zastúpením dospelých v tejto vekovej skupine je stredných škôl menej** (schéma 15). Tento jav platí ako pri materských, tak pri základných školách a je možné ho vysvetliť trendom sťahovania sa rodín s deťmi na periférie mesta. Tieto mestské časti sú populačne menšie, no práve touto špecifickou skladbou obyvateľov dochádza k omladzovaniu lokalít. Týka sa to aj nových rezidenčných lokalít, ktoré cieľia na „dostupnejšie“ bývanie s väčšími bytmi, pre viac ako jedného či dvoch obyvateľov bytu.

Schéma 15: Podiel dospelých (15 – 19 r.) a rozmiestnenie SŠ podľa typu zriaďovateľa (v %)

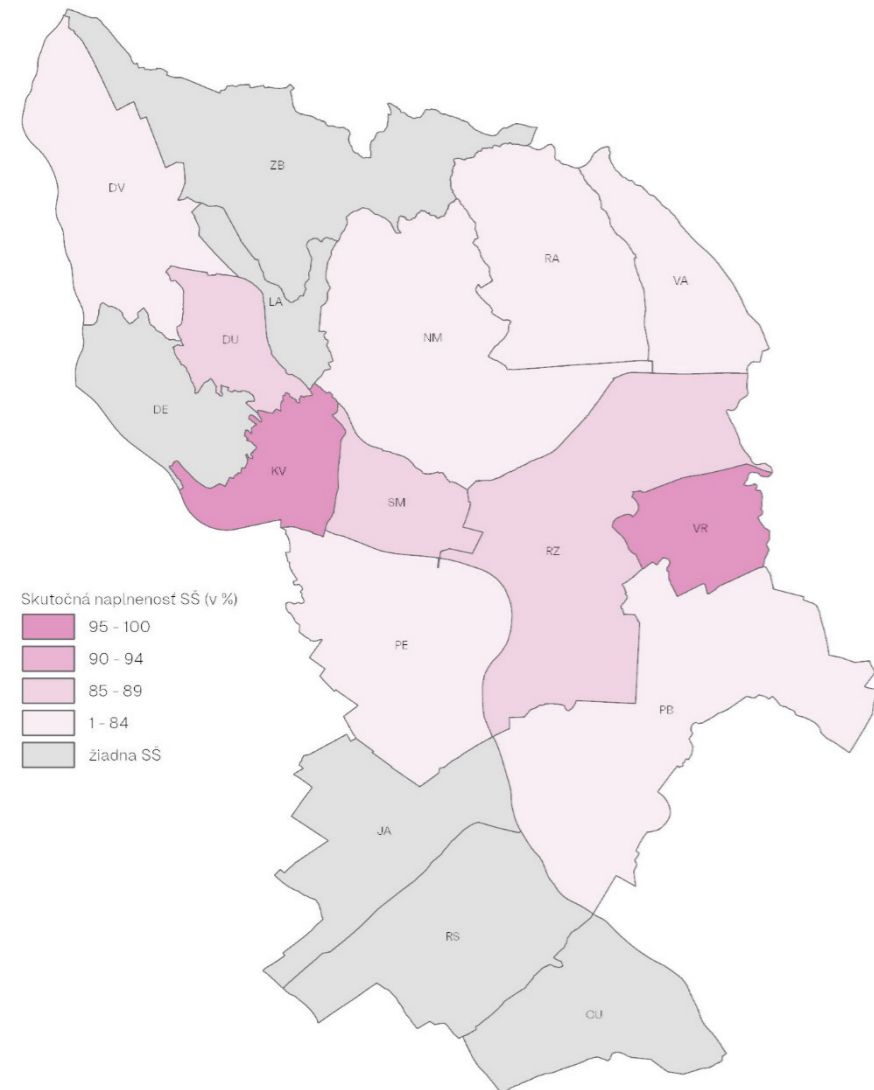
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe ŠÚSR, 2023

Skutočná naplnenosť je údaj, ktorý udáva počet dospelých reálne navštevujúcich stredné školy. **Na rozdiel od predchádzajúceho ukazovateľa sú tu hodnotení dospelí, ktorí môžu, ale aj nemusia mať v mestskej časti trvalý pobyt.** Z celkovej deklarovanej kapacity je na území Bratislavy obsadených takmer **84 % miest** (schéma 16). Na bratislavské školy dochádzajú taktiež študenti s trvalým bydliskom mimo Bratislavy – tvorí ich **46 % z celkového počtu žiakov v školách.** Obsadenosť gymnázií je na úrovni 91 %, konzervatórií 94 % a najviac miest ostáva na odborných školách, keďže obsadenosť dosahuje 77 %. Z optiky zriaďovateľov sú najviac naplnené cirkevné stredné školy (86 %) a štátne (takmer 85 %). Najmenej sú naplnené súkromné školy, a to na takmer 77 %.

Celková kapacitná naplnenosť stredných škôl zriaďovaných všetkými typmi zriaďovateľov sa pohybuje od 20 % do 100 %. **Menej ako 5 % voľných miest majú stredné školy v dvoch mestských častiach – Karlova Ves a Vrakuňa.** Medzi 85 % až 89 % majú naplnenosť stredných škôl Staré Mesto, Dúbravka a Ružinov.

Obsadenosť menej ako 84 % eviduje stredoškolská infraštruktúra v Devínskej Novej Vsi, Novom Meste, Rači, Vrakuňi, Petržalke a Podunajských Biskupiciach. Záhorská Bystrica, Lamač, Devín, Jarovce, Rusovce a Čunovo neevidujú žiadne kapacity, nakoľko sa tam nenachádza žiadna stredná škola.

Schéma 16: Skutočná naplnenosť SŠ podľa MČ (v %)

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

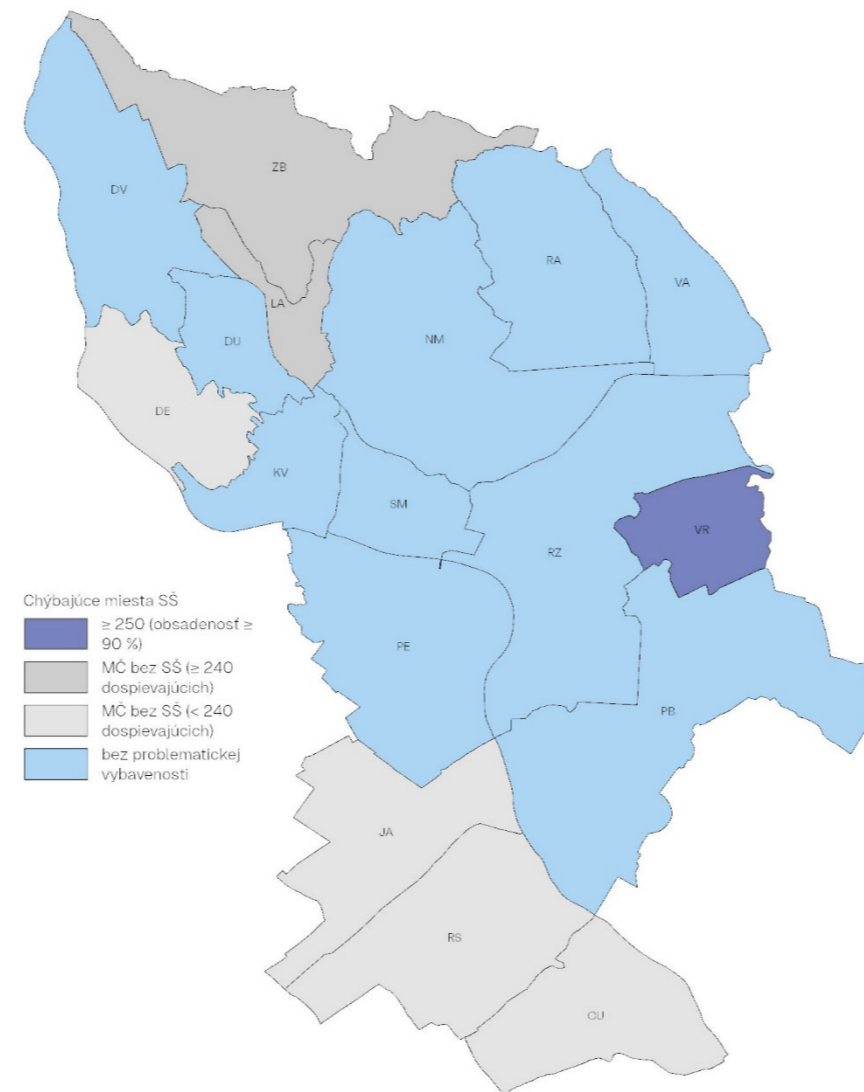
Na základe vyššie uvedených analýz boli identifikované mestské časti s nedostatočnou infraštruktúrou stredných škôl, v ktorých môže byť potrebné diskutovať o vzniku stredných škôl alebo rozšírení existujúcich. Ide o územia s **teoretickým nedostatkom viac ako 250 miest a skutočnou obsadenosťou dosahujúcou viac ako 90 %** – podľa schémy 16 ide o mestskú časť Vrakuňa (schéma 17).

Pod územia aktuálne bez stredných škôl s viac ako 240 dospelými veku 15 až 19 rokov spadá Lamač a Záhorská Bystrica. Medzi mestské časti bez infraštruktúry stredných škôl na ich územiach s menej ako 240 dospelými veku 15 až 19 rokov patria Jarovce, Rusovce, Devín a Čunovo. Hodnota 240 je uvedená na základe vlastného výpočtu (súčinu štyroch ročníkov po dve triedy,

ktorá má po 30 študentov), nakoľko školský zákon nehovorí o minimálnom počte študentov, kedy je možné zriadiť strednú školu.

Nakoľko sa stredné školy zaraďujú k vyššej občianskej vybavenosti, za podstatnejšie ako dochádzková dostupnosť či kapacitná (ne)dostatočnosť na území mestských častí sa považujú **zistenia o skutočnej obsadenosti stredných škôl na celom území Bratislavy, ktorá v roku 2022 bola 84 %**.

Schéma 17: Zhodnotenie vybavenosti SŠ v jednotlivých MČ

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Vzhľadom na spomínaný fakt, že vysoký podiel študentov na bratislavských školách tvoria študenti zo zázemia (46 %), je pri plánovaní nutné brať ohľad **taktiež na vývoj tejto vekovej skupiny a kapacity stredných škôl aj mimo hraníc mesta – v Bratislavskom, resp. Trnavskom kraji**. Pri spracovávaní tejto analýzy sme nemali potrebné údaje k dispozícii - v nasledujúcich aktualizáciách sa s týmito dátami odporúča pracovať. Kapacita stredných škôl v hlavnom meste sa dá označiť ako **nepostačujúca, hlavne vzhľadom k jeho zázemiu a ďalej z dôvodu, že očakávaný vrchol početnosti danej vekovej skupiny príde v rokoch 2033 – 2036** (viac v kapitole [Demografia](#)).

Vysoké školy

Vysoké školy sú vzdelávacie a vedecké inštitúcie, na ktorých je možné študovať po úspešnom absolvovaní stredoškolského vzdelania. Študijné programy sa dajú absolvovať v troch nadstavbových stupňoch, pričom prvý a druhý stupeň môžu byť spájané. Sú uskutočňované v dennej alebo externej forme štúdia, pričom študijný program v oboch formách je možné absolvovať prezenčne, dištančne alebo kombinovane.

Delenie vysokých škôl:

- verejná: inštitúcia, ktorá sa zriaďuje a ruší zákonom a jej financovanie je zabezpečované zo štátneho rozpočtu a dotácií;
- štátna: každá vojenská, policajná (štátne rozpočtové organizácie) a zdravotnícka (štátna príspevková organizácia) vysoká škola;
- súkromná: zriadená so súhlasom vlády a je financovaná z neverejných zdrojov, najčastejšie poplatkami za štúdium.

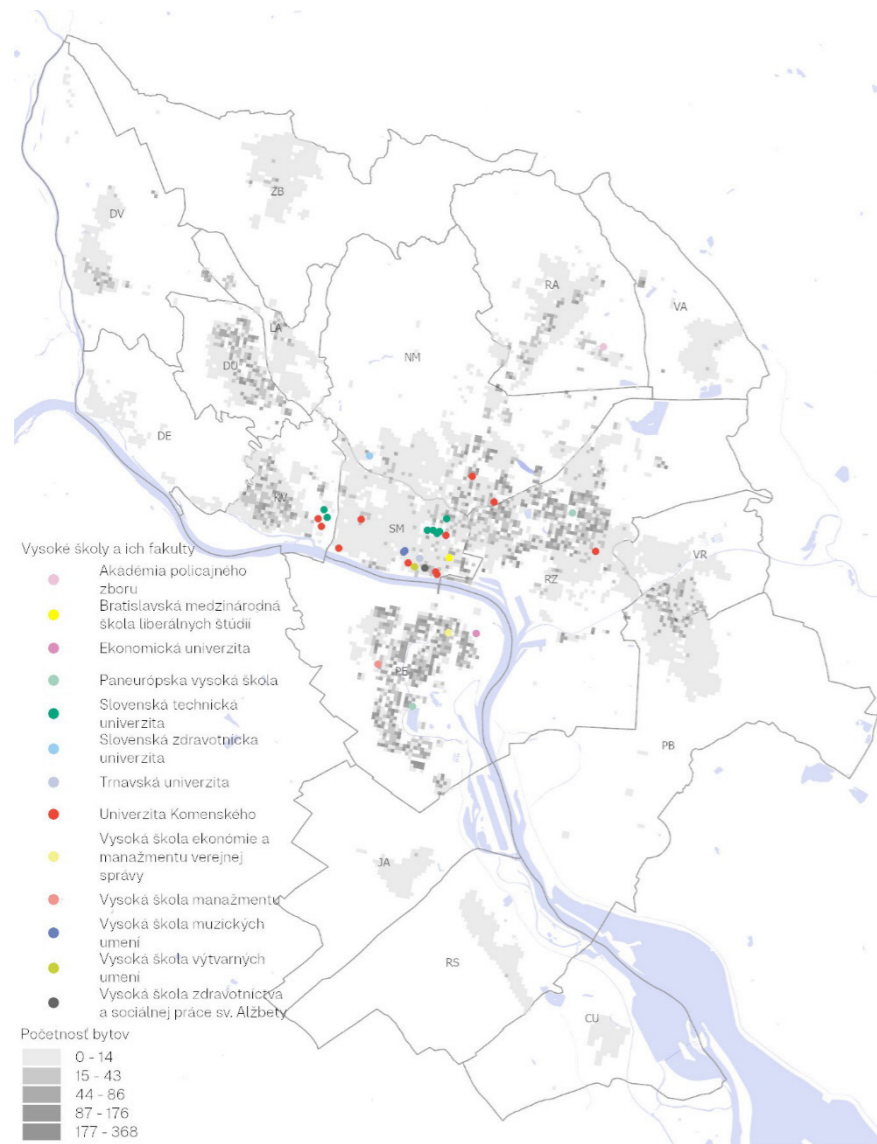
Vysoké školy na území Bratislavy predstavujú najvyššiu koncentráciu vysokoškolského vzdelávania na Slovensku a prirodzene k sebe priťahujú študentov z celého Slovenska. Štúdium na vysokej škole je dobrovoľná forma vyššieho vzdelania, ktorá nie je limitovaná vekom. Radí sa k nadregionálnej vybavenosti. Nie je definovaná dochádzkovými vzdialenosťami a jej sídlo sa umiestňuje do strategických polôh v rámci mesta, ale aj celej krajiny. Kapacitné a plošné nároky navyšuje doplnková vybavenosť vo forme ubytovania, zdravotníckych a stravovacích zariadení, športovísk a pod.

Z priestorového hľadiska je rozloženie VŠ v meste nerovnomerné. Sú rozložené v hraniciach piatich mestských častí v napojení na Staré Mesto (schéma 18). Najväčšie zastúpenie fakúlt má Univerzita Komenského a Slovenská technická univerzita, s viacerými fakultami samostatne situovanými v meste alebo v zoskupení vytvárajúcich univerzitný kampus a k nemu prislúchajúce vybavenie (Mlynská dolina s areálom SAV). Historicky najstaršie vysoké školy obsadzujú centrálné polohy, príp. sú od založenia situované v pôvodných polohách a budovách. Novozaložené vysoké školy sa nachádzajú prevažne v rozvoľnenejších polohách obytných území s nižšími hustotami.

Analýza vysokých škôl je upravená o fakulty, ktoré:

- nemajú sídlo v Bratislave, a to:
 - Ekonomická univerzita v Bratislave: Podnikovohospodárska fakulta v Košiciach;
 - Slovenská technická univerzita v Bratislave: Materiálovotechnologická fakulta so sídlom v Trnave;
 - Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave: Fakulta zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici;
 - Univerzita Komenského v Bratislave: Jesseniova lekárska fakulta v Martine;
 - Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety: Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce sv. Ladislava v Nových Zámkoch;
- majú sídlo v Bratislave, a to:
 - Trnavská univerzita v Trnave: Teologická fakulta.

Schéma 18: Vysoké školy a ich fakulty v Bratislave

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Kvalitné univerzity a vysoké školy priťahujú nielen domácich, ale aj zahraničných študentov, ktorí často po štúdiu začínajú svoju kariéru v danom meste, čo je výhodné pre ekonomiku, ale aj iné aspekty mesta, resp. celej krajiny. Slovenské vysoké školstvo z rôznych dôvodov už dlhodobo charakterizuje nízka schopnosť prilákať zahraničných, no udržať si aj najtalentovanejších slovenských študentov. **Každý piaty študent odchádza za vysokoškolským štúdiom za hranice** - slovenskí študenti dlhodobo predstavujú takmer polovicu zahraničných študentov na českých univerzitách.

Výsledky medzinárodných rebríčkov slúžia ako smerodajný ukazovateľ pre budúcich vysokoškolských študentov pri výbere vysokej školy. Podľa odborníkov by lepšiemu umiestneniu v rámci týchto rebríčkov mohlo pomôcť

⁴ Úrad vlády SR: [Prečo slovenské vysoké školy zaostávajú v svetových rebríčkoch](#), august 2023

spájanie škôl do väčších celkov, čím by sa zvýšila koncentrácia zdrojov a mohla tak rásť ich produktivita⁴. Zo systémového pohľadu je dôležité implementovať reformy a investície Plánu obnovy, ktoré podporujú diverzifikáciu a profiláciu vysokých škôl, odmeňovanie za dosiahnuté výsledky, otvorenosť vysokoškolského prostredia, efektívnosť vnútorného riadenia vysokých škôl a tiež posilujú efektívnosť riadenia a financovanie výskumu, vývoja a inovácií.

Špeciálne školy a školské zariadenia

Špeciálne školské zariadenia sa zriaďujú pre potreby detí s konkrétnymi požiadavkami a nárokmi, ktoré vyplývajú z fyzickej alebo mentálnej neštandardnosti. Do tejto kategórie taktiež spadajú školy pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním. Vek detí môže byť ako pri klasických školských zariadeniach diferencovaný podľa skupín alebo môže byť prierezový.

Pre účely tohto dokumentu sa špeciálnymi školami a školskými zariadeniami rozumie špeciálna materská škola, špeciálna základná škola, špeciálna stredná škola, špeciálne gymnázium, centrum špeciálno-pedagogického poradenstva, stredisko praktického vyučovania, diagnostické centrum a liečebno-výchovné sanatórium. Okrem školského zákona o nich hovorí aj vyhláška č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách a č. 323/2008 Z. z. o špeciálnych výchovných zariadeniach.

Zariadenia spadajúce pod kategóriu špeciálnych škôl a školských zariadení sú zastúpené najmä v Starom Meste, Ružinove, Petržalke, Karlovej Vsi a Novom Meste (schéma 19). Podľa výstupov z analýzy môžeme tvrdiť, že sú len tri mestské časti, ktoré vo svojich hraniciach poskytujú všetky typy vzdelania od špeciálnej materskej školy až po špeciálnu strednú školu/gymnázium.

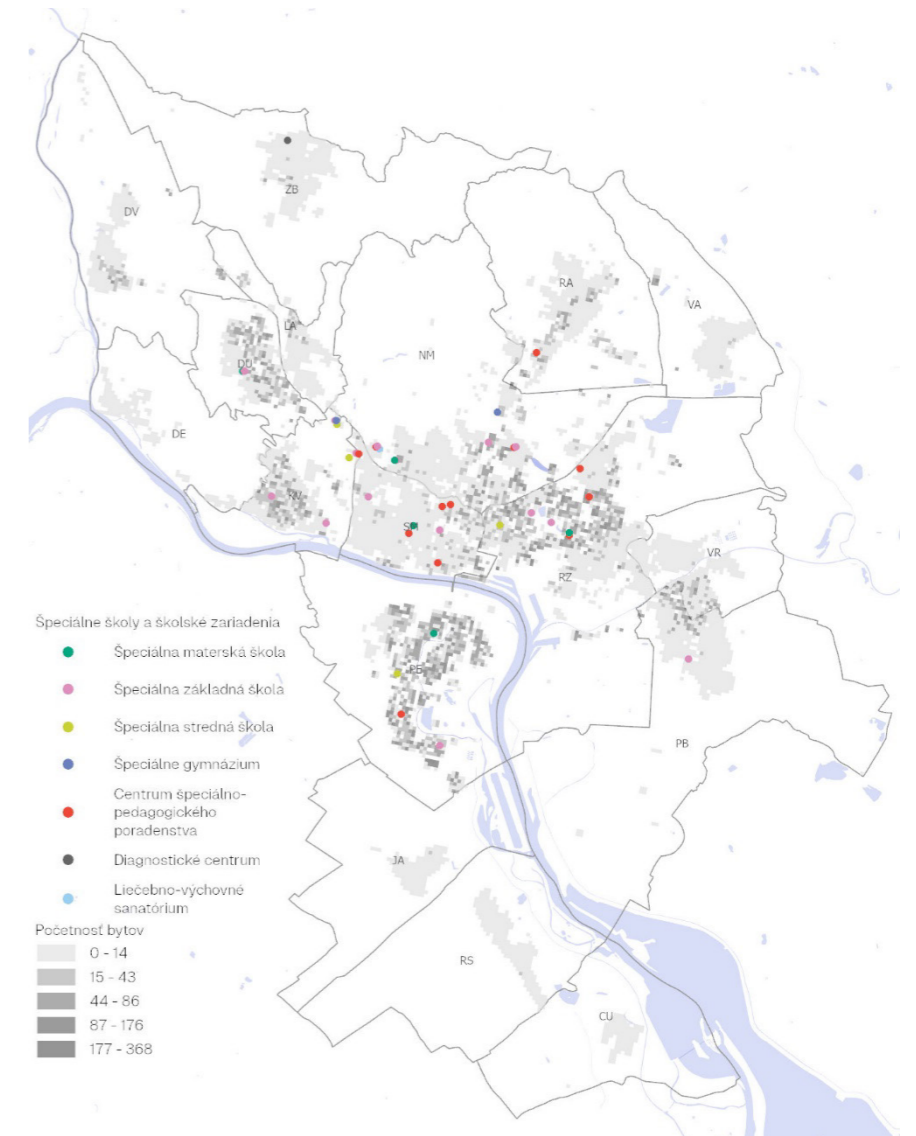
Špeciálne materské školy, či už ako samostatné zariadenia alebo spojené so základnou školou, sú umiestnené v piatich mestských častiach v okolí centrálnej časti mesta. Ich zameranie môže byť rôzne a zväčša sa výchovne zameriavajú na jednu konkrétnu skupinu detí (autizmus, telesné postihnutia atď.). Z dôvodu tohto monozamerania je otázna ich kapacitná dostatočnosť a pokrytie, najmä ak pri špeciálnych MŠ je obmedzená a minimalizovaná najvyššia možná kapacita detí v triede. Tá sa podľa typu postihnutia alebo oslabenia pohybuje v číslach od 4 do 8 detí v jednej triede. V pomere s množstvom ZŠ je taktiež možné pochybovať o celkovej dostatočnosti zariadení tohto typu. **Špeciálne základné školy** majú zastúpenie v Novom Meste (4), Karlovej Vsi (3), Ružinove a Starom Meste (1). Po jednom zariadení sa tiež nachádza v Dúbravke, v Petržalke a v Podunajských Biskupiciach.

Špeciálne stredné školy a gymnáziá majú v Bratislave menšie zastúpenie, čo môže vyplývať z nepovinnosti (a neadekvátnosti) zabezpečovať vyššie vzdelanie pre niektoré konkrétne typy postihnutí alebo oslabení (autizmus, mentálne postihnutia). Pravdepodobne z tohto dôvodu je ich celkový počet násobne nižší ako počet zariadení poskytujúcich základné vzdelanie. Dokopy evidujeme v Bratislave šesť stredoškolských zariadení - štyri stredné odborné školy a dve gymnáziá. Najviac zastúpenia má Karlova Ves, v ktorej hraniciach sú lokalizované dve odborné školy a jedno gymnázium, čiže polovica celkových kapacít. Druhé gymnázium sídli v Novom Meste a odborné školy sú situované v Ružinove a v Petržalke.

Centrá špeciálno-pedagogického poradenstva, tzn. centrá podieľajúce sa na výchove a vzdelávaní zdravotne postihnutých detí a aktivizácii ich rodín, sú v

najväčšom počte zastúpené v Starom Meste (viaceré z nich sú súkromné). Svoje zastúpenie majú aj v Ružinove, Novom Meste, Petržalke a v Rači. **Diagnostické centrum** je špeciálne výchovné zariadenie výchovnej prevencie, ktoré vykonáva diagnostiku, terapeutickú a výchovnú starostlivosť u maloletých, ktorým bolo súdom uložené výchovné opatrenie, alebo sú v centre na základe žiadosti zákonného zástupcu dieťaťa. Jediné takéto zariadenie sa nachádza v Záhorskej Bystrici. **Liečebno-výchovné sanatórium** je charakterizované ako koedukačné školské zariadenie (môže byť aj internátne) poskytujúce odbornú pomoc deťom s poruchami správania, poruchami učenia a poruchami emocionálneho a sociálneho vývinu. Jediné zariadenie tohto typu je v Novom Meste.

Schéma 19: Špeciálne školy a školské zariadenia v Bratislave*

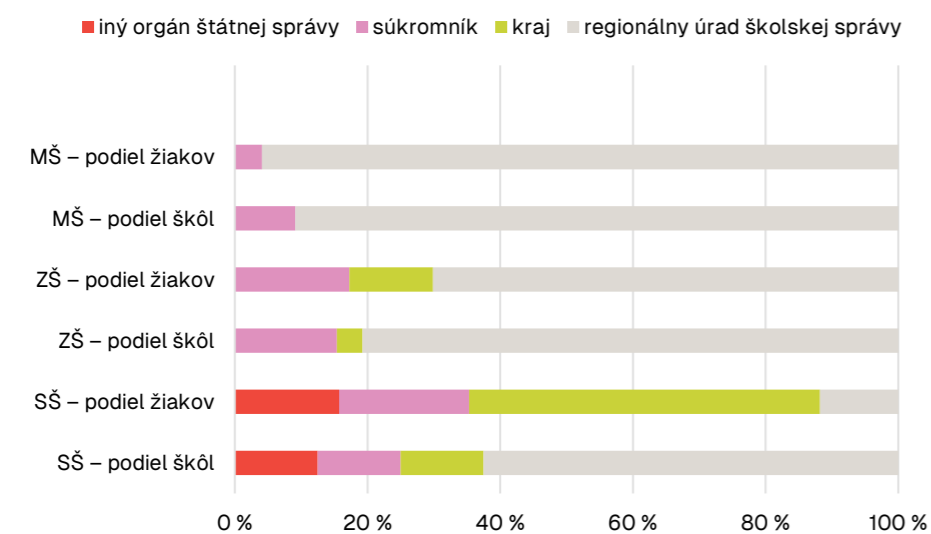
*je možné prekrytie viacerých bodov, nakoľko sa mnoho z nich nachádza na tej istej adrese – všetky vrstvy sa dajú vidieť [vo webovej mapovej aplikácii](#)

Zdroj: Výpočty autorov na základe CVTI, 2022

Počet špeciálnych škôl dosahuje v meste takmer počet 50, zatiaľ čo špeciálnych školských zariadení je 19. Tieto školy navštevuje takmer 3 900 detí a dospelých - materské školy takmer 490 detí, základné školy cez 2 400 detí a stredné školy takmer 1 000 dospelých. Kapacity, ktoré sa sledujú, resp. nesledujú v databázach CVTI, nie sú postačujúce pre potreby analýz tohto dokumentu, preto kapacity nie sú vyhodnotené.

Najčastejším zriaďovateľom pre všetky typy špeciálnych škôl a školských zariadení je Regionálny úrad školskej správy (graf 21). Špeciálne MŠ sú prerozdelené medzi dva typy zriaďovateľov, kde jedno zariadenie RÚŠS priemerne navštevuje 47 detí. Súkromného zriaďovateľa má iba jedna MŠ, ktorú navštevuje 20 detí. Ako pri všetkých typoch zariadení, súkromný zriaďovateľ má spravidla nižší priemerný počet detí na jedno zariadenie. Špeciálne základné školy predstavujú najväčšiu kategóriu s 26 školami zriaďovanými tromi typmi zriaďovateľov, pričom v porovnaní s materskými školami pribúda zriaďovateľ v podobe samosprávneho kraja. Najväčšiu kategóriu opäť tvorí RÚŠS s 21 základnými školami, kde je priemer 81 žiakov na jedno zariadenie. Školy pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním zriaďujú, okrem jednej, súkromníci - v Bratislave sa nachádzajú štyri takéto základné školy. Stredné školy tvoria o polovicu menšiu kategóriu ako v počte zariadení, tak aj v počte študentov. Priemerný počet študentov pre SŠ zriaďované RÚŠS je 20 na jedno zariadenie, zatiaľ čo súkromným zriaďovateľom takmer 169 na jedno zariadenie. Dôvodom veľkého rozdielu je, že ide o súkromné gymnázium pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním, kde je počet žiakov vyšší - tak, ako aj pri krajskom zriaďovateľovi.

Graf 21: Podiel detí a dospelých a špeciálnych škôl a školských zariadení podľa typu zriaďovateľa

Zdroj: Výpočty autorov na základe CVTI

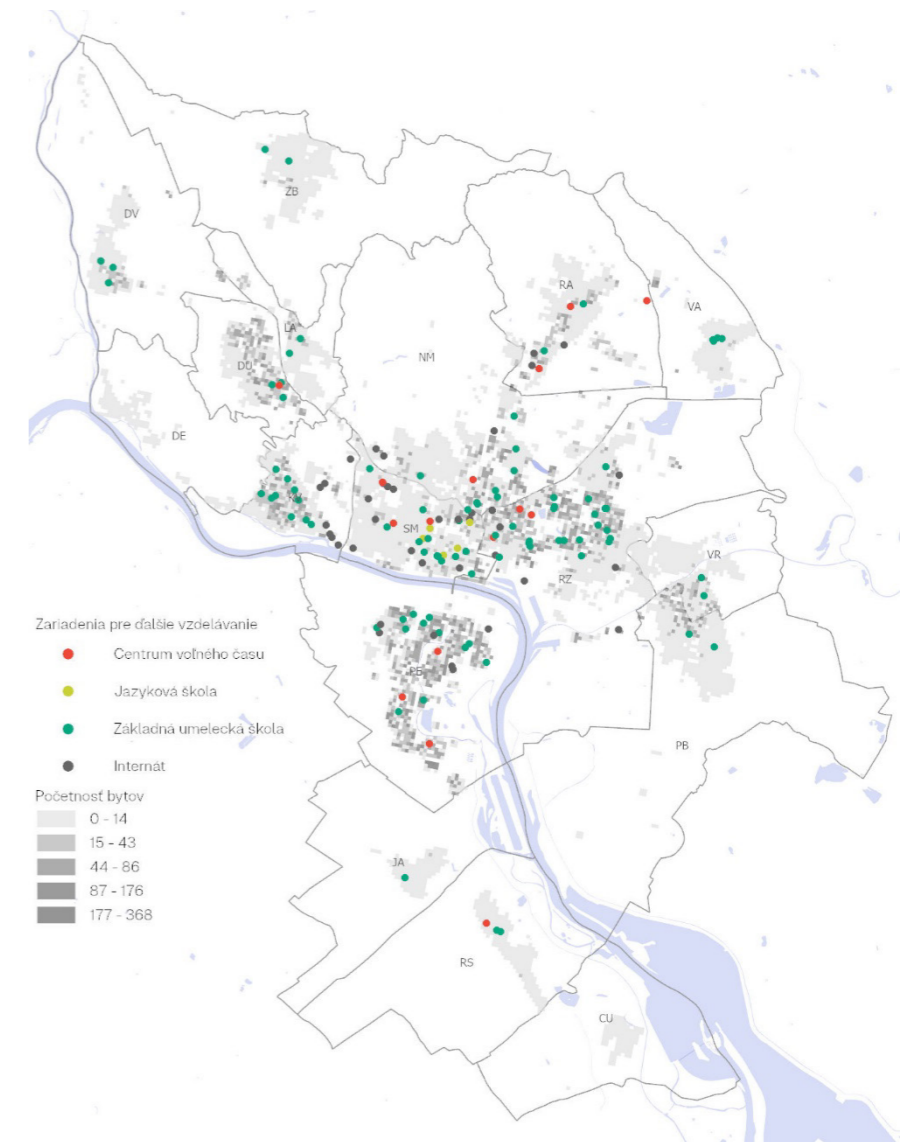
Zariadenia pre ďalšie vzdelávanie

Pre účely tohto dokumentu sa zariadeniami pre ďalšie vzdelávanie rozumie základná umelecká škola, jazyková škola, centrum voľného času a internát.

Zariadenia pre ďalšie vzdelávanie poskytujú výučbu naprieč všetkými vekovými kategóriami. Na **základných umeleckých školách** prebiehajú rôzne typy štúdiá určené pre všetky vekové skupiny – od žiakov na základných školách, študentov na stredných školách až po štúdium pre dospelých. Rovnako fungujú aj **jazykové školy**. Ponúkajú výučbu v inom ako materinskom jazyku záujemcom od predškolskej kategórie až po študentov stredných, vysokých škôl a dospelých. **Centrá voľného času** zabezpečujú podľa výchovného programu školského zariadenia výchovno-vzdelávaciu činnosť v rámci voľného času detí, rodičov a iných osôb do veku 30 rokov.

Aj napriek tomu, že zariadenia pre ďalšie vzdelávanie nie sú vedené ako povinné formy vzdelávania a sú skôr voľnočasovými aktivitami, ktoré deti, dospelí či dospelí navštevujú v poobedných hodinách, sú pomerne vyhľadávané a majú početné zastúpenie takmer vo všetkých mestských častiach (schéma 20). Tieto zariadenia sa pomerne pevne viažu k miestu svojho pôsobenia a poskytujú tak miestnej komunite voľnočasové zázemie.

Schéma 20: Zariadenia pre ďalšie vzdelávanie v Bratislave*

*je možné prekryvanie viacerých bodov, nakoľko sa mnoho z nich môže nachádzať na tej istej adrese – všetky vrstvy sa dajú vidieť [vo webovej mape aplikácii](#)

Zdroj: Výpočty autorov na základe CVTI, 2022

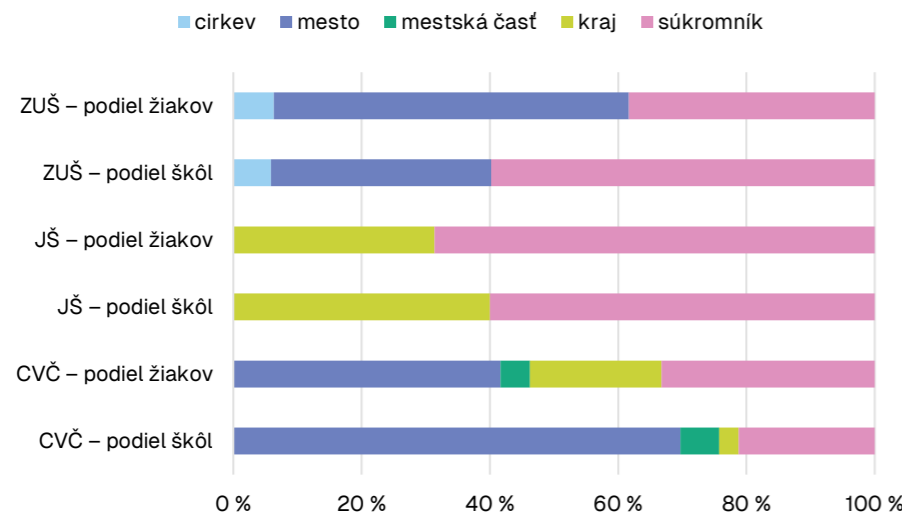
Ubytovanie stredoškolským a vysokoškolským študentom poskytujú internáty nachádzajúce sa v Starom Meste, Novom Meste, Karlovej Vsi, Ružinov, Rači a Petržalke (schéma 20). V čase tvorenia databázy neuvádzali všetky internáty počty študentov, nakoľko kvôli pandémie covidu-19 pravdepodobne nedisponovali novými údajmi. Môžeme tak zhodnotiť len celkovú kapacitu - podľa dostupných údajov mali **stredoškolské internáty kapacitu 3 095 lôžok a vysokoškolské 19 629 lôžok.**

Najväčšie kapacity (6 000 lôžok) sú lokalizované v Mlynskej doline – Mlyny UK, kde Univerzita Komenského poskytuje ubytovanie svojim študentom. Nakoľko je všeobecne kapacita internátov obmedzená, resp. stav niektorých internátov

môže byť nekompatibilný s požiadavkami študentov, volia si aj ubytovanie v podnájme alebo dochádzajú denne za štúdiom do Bratislavy.

Z grafu 22 vidíme, že **prevládajúcimi zriaďovateľmi pre zariadenia ďalšieho vzdelávania sú mesto a súkromný sektor**. Mesto ako zriaďovateľ pokrýva najviac centier voľného času, súkromný dosahuje prvenstvo pri jazykových a základných umeleckých školách. ZUŠ sú jediným typom zariadenia, kde má zastúpenie aj cirkevný zriaďovateľ. Potvrzuje sa trend poukazujúci na väčšiu priemernú kapacitu prislúchajúcu verejnemu zriaďovateľovi, v tomto prípade 2,5-násobne. Jazykové školy reprezentuje iba 5 zariadení zaradených do siete škôl na základe akreditácie od Ministerstva školstva.

Graf 22: Podiel detí a dospelých a zariadení pre ďalšie vzdelávanie podľa typu zriaďovateľa

Zdroj: Výpočty autorov na základe CVTI

Urbanistické ukazovatele

ÚČELOVÉ JEDNOTKY

Územné nároky sa radia k finančne najnákladnejšej súčasť zabezpečenia potrieb školskej infraštruktúry. Z hľadiska územného plánovania sa celková územná potreba stanovuje pomocou predpokladaného počtu účelových jednotiek, t.j. počtu žiackych miest na 1 000 obyvateľov (ÚG školstva, 2014). Účelová jednotka je urbanistický a porovnávací ukazovateľ, ktorý dáva do pomeru počet obyvateľov v danej vekovej skupine k celkovému počtu obyvateľov, vynásobený hodnotou 1000. Tým sa eliminuje vplyv rôznych populačných veľkostí a ukazovateľ je vhodný na porovnanie.

Údaj je, samozrejme, len orientačný a treba pristupovať špecificky ku každej škole – záleží na tvare pozemku, jeho svahovitosti, a tým pádom využiteľnosti pre umiestnenie všetkých potrebných funkcií. Pokiaľ napríklad v prijateľnej dochádzkovej vzdialenosti existuje verejné športovisko, park alebo iná plnohodnotná alternatíva pre telesné aktivity na čerstvom vzduchu, je možné tento nárok individuálne redukovať (TUČEK, 2024).

V ÚG školstva (2014) boli určené jednotlivé účelové jednotky „na základe územnej prognózy vývoja obyvateľstva a dlhodobého vývoja ukazovateľa potreby žiackych miest v Bratislave“ (ÚG školstva, 2014, s. 90). Využívali sa metodiky z dokumentov *Principy a pravidla územného plánovania (Ústav územného rozvoje, Brno, 2006 – aktualizované 2012)*, *Štandardy minimálnej vybavenosti obcí (2010)*, *Modelovanie urbanistických ukazovateľov (1998)*, *Zásady a pravidla územného plánovania (1983, Výskumný ústav výstavby a architektúry, URBION - Štátny inštitút urbanizmu a územného plánovania)*. V tabuľke 1 je možné vidieť porovnanie účelových jednotiek z ÚG školstva (2014) – a to stav k roku 2011 a zároveň navrhovanú účelovú jednotku z tohto dokumentu. Treťou hodnotou je stav účelových jednotiek vychádzajúci z analýzy k roku 2022. Hodnoty je potrebné brať ako približné a sú všeobecné pre celé mesto.

Na základe výsledkov tabuľky 1 môžeme tvrdiť, že hodnota m² pozemku na jedno žiacke miesto pre všetky druhy škôl od roku 2011 klesla. Hodnota m² podlažnej plochy na jedno žiacke miesto pri materských a stredných školách stúpila, pri základných školách mierne klesla. **Znamená to, že pribúdaním vstavaných školských zariadení, zdieľanými školskými areálmi pre viaceré vzdelávacie inštitúcie či kvôli nedostatku disponibilných pozemkov dochádza k zmenšovaniu hodnoty m² pozemku na jedného žiaka.** Výsledky by sa líšili pre konkrétne mestské časti. Napríklad smerom do vonkajšieho mesta sa školské areály zväčšujú v dôsledku výstavby veľkorých školských areálov na sídliskách za minulého režimu či naopak, smerom do vnútorného mesta, resp. v blokovej zástavbe, sledujeme menšie školské areály alebo vstavanú školskú infraštruktúru bez vyhradených areálov.

Pokiaľ ide o porovnanie týchto ukazovateľov s rozdelením podľa zriaďovateľov, podľa databázy spracovateľa sú rozdiely najmä vo výmere pozemkov materských škôl - súkromný s cirkevným zriaďovateľom ich majú približne o 20 % menšie (33 m² pozemku/1 miesto) ako sú plochy pozemkov štátnych zriaďovateľov (41 m² pozemku/1 miesto). Čo sa týka základných škôl, pozemky štátneho zriaďovateľa sú väčšie približne o 16 % a stredných škôl o 17 %. Treba podotknúť, že súkromníci zatiaľ viac využívajú existujúce budovy, resp. areály, pred budovaním úplne nových škôl alebo školských areálov.

Tabuľka 1: Porovnanie základných urbanistických ukazovateľov z metodiky ÚG školstva (2014) a reálny stav k roku 2011 a 2022

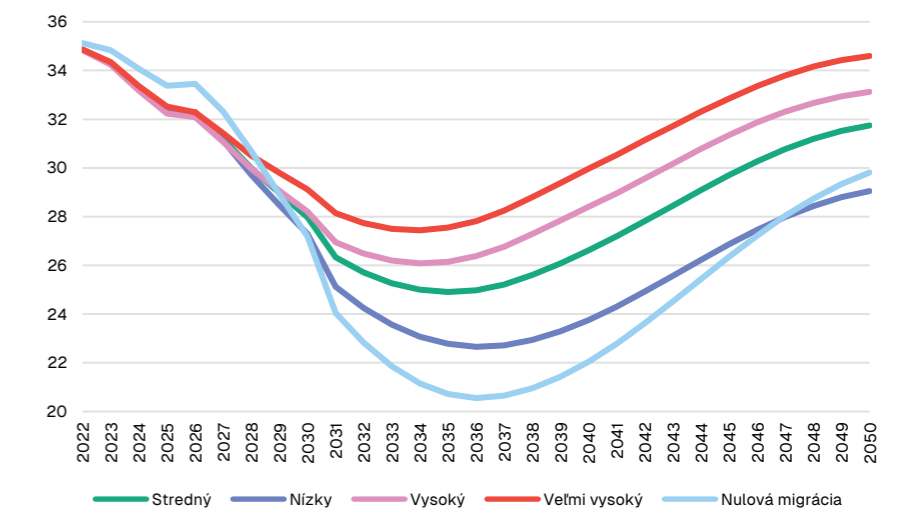
	počet miest/ 1 000 obyv.		m ² pozemku/ 1 miesto			m ² podlažných plôch/1 miesto		
	Metodika ÚG školstva (2014)	Stav k roku 2022	Metodika ÚG školstva (2014)	Stav k roku 2011*	Stav k roku 2022	Metodika ÚG školstva (2014)	Stav k roku 2011*	Stav k roku 2022
MŠ	35	35	35	46	39	12	12	15
ZŠ	95	83	40	45	30	8,3	16	14
SŠ	95	61	40	42	33	8,3	12	22

*údaj z ÚG školstva (2014)

Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf 23 zobrazuje účelové jednotky materských škôl, tzn. koľko detí vo veku 3 až 5 rokov pripadá na 1 000 obyvateľov danej územnej jednotky (v tomto prípade pre celú Bratislavu). Približne do roku 2035 sa očakáva pokles a následne jej opätovný nárast, čo je dôsledkom najmä zmenou početnosti vo vekovej kategórii 3 – 5-ročných detí.

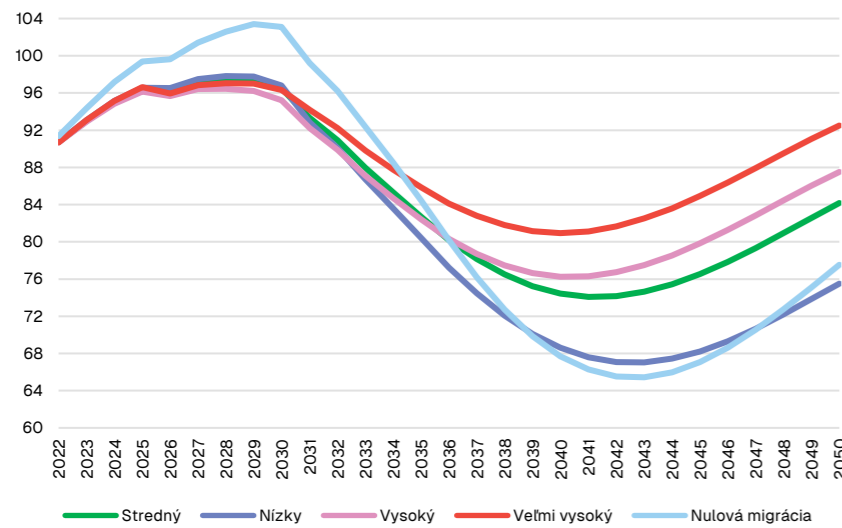
Graf 23: Prognózovaný vývoj účelových jednotiek materských škôl do roku 2050

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Bratislava 2050

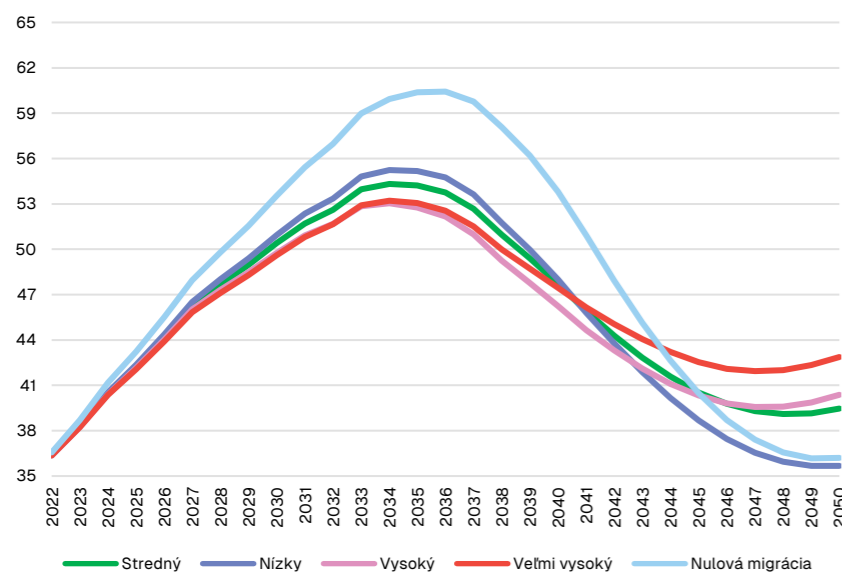
Pri účelových jednotkách základných a stredných škôl (graf 24 a 25) sa očakáva nárast, pri stredných školách dokonca o zhruba 50 % do roku 2035. Po tomto roku sa očakáva pokles, ale naopak, znova sa bude zvyšovať účelová jednotka pri materských školách.

Graf 24: Prognózovaný vývoj účelových jednotiek základných škôl do roku 2050

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Bratislava 2050

Graf 25: Prognózovaný vývoj účelových jednotiek stredných škôl do roku 2050

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Bratislava 2050

Porovnanie urbanistických ukazovateľov novodobých škôl

Názov školy: [333 Kingsland Road & Hackney New Primary School](#), Londýn
 Charakter: škola v blokovej zástavbe s vnútroblokom spojená s rezidenčnou budovou
 Plocha pozemku: 1 200 m²
 Zastavaná plocha: 800 m²
 Podlažná plocha: 1 400 m²
 Kapacita: 350 detí

Plocha pozemku na 1 žiaka: 3,4 m²
Podlažná plocha na 1 žiaka: 4,0 m²

Názov školy: [Antoine de Ruffi School](#), Marseille
 Charakter: škola v blokovej zástavbe s vnútroblokom v transformujúcom sa území
 Plocha pozemku: 3 100 m²
 Zastavaná plocha: 1 900 m²
 Podlažná plocha: 4 215 m²
 Kapacita: 330 žiakov
Plocha pozemku na 1 žiaka: 9,4 m²
Podlažná plocha na 1 žiaka: 12,8 m²

Názov školy: [The European School](#), Kodaň
 Charakter: škola v blokovej zástavbe s vnútroblokom v revitalizovanej mestskej štvrti s industriálnym charakterom
 Plocha pozemku: 8 150 m²
 Zastavaná plocha: 5 200 m²
 Podlažná plocha: 14 000 m²
 Kapacita: 900 žiakov
Plocha pozemku na 1 žiaka: 9,1 m²
Podlažná plocha na 1 žiaka: 15,6 m²

Názov školy: [The School on Islands Brygge](#), Kodaň
 Charakter: škola v blokovej zástavbe medzi mestským a prírodným prostredím formou využitia trojuholníkového pozemku
 Plocha pozemku: 4 050 m²
 Zastavaná plocha: 4 050 m²
 Podlažná plocha: 10 000 m²
 Kapacita: 785 žiakov
Plocha pozemku na 1 žiaka: 5,2 m²
Podlažná plocha na 1 žiaka: 12,7 m²

Názov školy: [Pelgulinna State Secondary School](#), Tallinn
 Charakter: škola s otvoreným areálom medzi mestským a prírodným prostredím formou drevostavby
 Plocha pozemku: 15 500 m²
 Zastavaná plocha: 3 900 m²
 Podlažná plocha: 8 273 m²
 Kapacita: 1 080 žiakov
Plocha pozemku na 1 žiaka: 14,4 m²
Podlažná plocha na 1 žiaka: 7,7 m²

Názov školy: [Základní a mateřská škola Nová Zbrojovka](#), Brno
 Charakter: škola s otvoreným areálom v transformujúcej sa mestskej štvrti – výsledky súťaže v roku 2022, zahájenie výstavby sa očakáva v roku 2027
 Plocha pozemku: 20 700 m²
 Zastavaná plocha: 7 650 m² (započítané všetky 3 budovy na pozemku)
 Podlažná plocha: 12 150 m² (iba 2 budovy – ZŠ a MŠ)
 Kapacita: 50 detí v MŠ, 810 žiakov v ZŠ
Plocha pozemku na 1 žiaka: 24,1 m²
Podlažná plocha na 1 žiaka: 14,1 m²

Názov školy: [Primary and Secondary School Leopold Kohr-Straße](#), Viedeň
 Charakter: škola s areálom v transformujúcej sa mestskej štvrti
 Plocha pozemku: 10 300 m²
 Zastavaná plocha: 3 400 m²
 Podlažná plocha: 11 550 m²
 Kapacita: 775 žiakov
Plocha pozemku na 1 žiaka: 13,3 m²
Podlažná plocha na 1 žiaka: 14,9 m²

V tabuľke 2 sú uvedené priemery ukazovateľov referenčných škôl, a to podľa zadaného charakteru školy – so samostatným školským areálom alebo v blokovej zástavbe bez samostatného areálu. Je možné konštatovať, že školy sa líšia hlavne plochami pozemkov potrebnými na jedného žiaka, čo bude potrebné zohľadniť v návrhovej časti.

Tabuľka 2: Priemery ukazovateľov podľa charakteru novodobých základných škôl

	m ² pozemku/ 1 žiak	m ² podlažnej plochy/ 1 žiak
škola s areálom	17,3	12,2
škola bez areálu	6,8	11,3
<i>škola s areálom aj bez areálu</i>	<i>11,3</i>	<i>11,7</i>

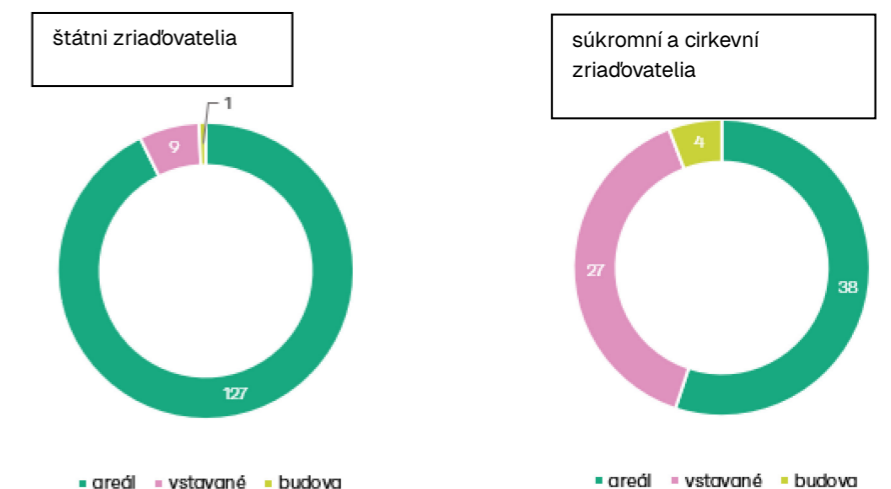
Zdroj: Vlastné spracovanie

CHARAKTER ŠKÔL

Pre jednotlivé školy sa v analytickej časti určil ich charakter – tzn. či ide o areál, vstavané zariadenie alebo o budovu. **Areálové školské zariadenie** znamená zariadenie so samostatným školským areálom, zvyčajne oploteným, a je vytvorený obmedzujúci režim z hľadiska využívania plôch verejnosťou. **Vstavané školské zariadenie** sa nachádza len v určitej časti budovy, bez vlastného areálu. V prípade **budovy** ide o celú budovu, kde škola sídli, no nemá vlastný školský areál. Čo sa týka škôl všetkých typov zriaďovateľov, **areálové školské zariadenia tvoria 80 % všetkých materských škôl, 92 % všetkých základných škôl a 83 % všetkých stredných škôl.**

Rozdiely môžeme pozorovať po rozdelení škôl podľa zriaďovateľov. Najväčší rozdiel je pri materských školách (graf 26), kde takmer 40 % súkromných a cirkevných MŠ je vstavaných, zatiaľ čo takmer 93 % štátnych MŠ je areálových. Ide o zjavný trend, kedy priestorovo nie až tak náročné menšie súkromné materské školy vznikajú napríklad v parteroch rezidenčných novostavieb.

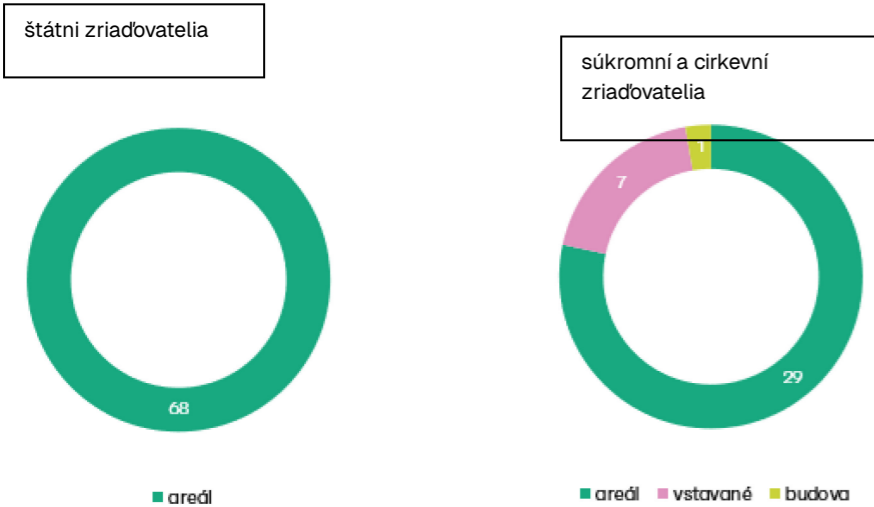
Graf 26: Charakter zariadení materských škôl – štátni vs. súkromní a cirkevní zriaďovatelia

Zdroj: Vlastné spracovanie

Štátne základné školy majú všetky vlastné školské areály, zatiaľ čo súkromné a cirkevné školy sú v 22 % prípadoch vstavované alebo sa nachádzajú v celých budovách, tzn. bez školských areálov (graf 27).

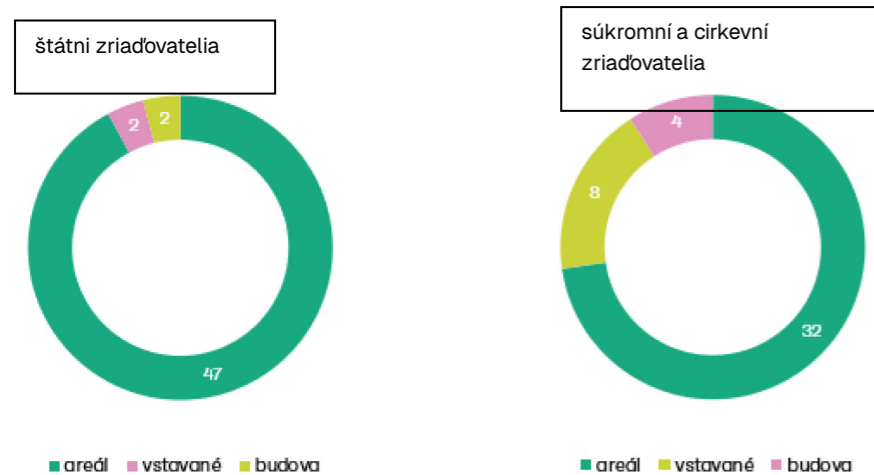
Graf 27: Charakter zariadení základných škôl - štátni vs. súkromní a cirkevní zriaďovatelia

Zdroj: Vlastné spracovanie

Areálové stredné školy štátnych zriaďovateľov sa nachádzajú v Bratislave v 92 % prípadoch, stredoškolské areály súkromných a cirkevných zriaďovateľov v 72 % prípadoch (graf 28).

Graf 28: Charakter zariadení stredných škôl - štátni vs. súkromní a cirkevní zriaďovatelia

Zdroj: Vlastné spracovanie

VELKOSTĚ ŠKŮL

Kapacita školy má zodpovedať demografickej prognóze s rozumnou rezervou. Navrhovaná kapacita je dôležitá aj kvôli dimenzovaniu priestorov školy, okrem učební taktiež šatní, jedálne, hygienického zázemia, športovísk apod. Správne stanovenie kapacít je kľúčové nielen pre predbežný odhad investičných nákladov, ale aj výber vhodného pozemku.

Podľa pražskej [Metodiky tvorby zadání a stavebních programu pro nové budovy základních škol v hl. m. Praze \(2024\)](#) je s ohľadom na nároky na pešiu dostupnosť základných škôl z miesta bydliska vhodné v obytných územiach umiestňovať skôr **viac menších základných škôl rovnomerne rozmiestnených v území než jedno veľké zariadenie s väčšou kapacitou.**

Metodika uvádza orientačné údaje, ktoré sú upravené do slovenských podmienok počtami tried v I. (1. - 4. ročník) a II. stupni (5. - 9.ročník):

- 2 000 obyvateľov v spádovom území – I. stupeň (4 triedy),
- 10 000 obyvateľov v spádovom území – I. stupeň (12 tried),
- 4 000 obyvateľov v spádovom území – II. stupeň (10 tried),
- 10 000 obyvateľov v spádovom území – II. stupeň (15 tried).

Nakoľko veková štruktúra obyvateľstva sa môže lokálne výrazne líšiť, je potrebné vypracovať demografickú analýzu územia s prognózou jeho vývoja. V územiach, v ktorých je v krátkom časovom horizonte vystavaný veľký počet bytov, bude potrebné v kratšom časovom intervale zabezpečiť viac školských miest (TUČEK, 2024).

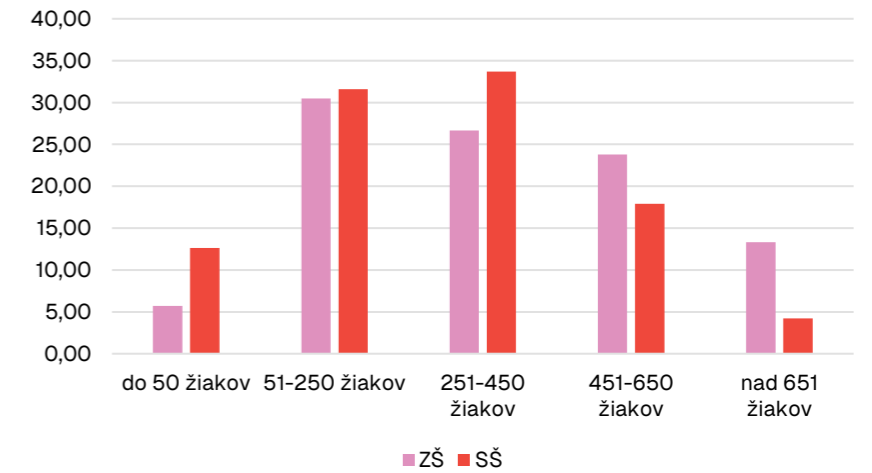
Podľa [analýzy](#) Útvary hodnoty za peniaze (ďalej len „ÚHP“), ktorá bola vytvorená na úroveň celého Slovenska, **vysoký počet malých škôl predražuje systém a zhoršuje výsledky žiakov.** Menšie školy vo vidieckych oblastiach zlepšujú dostupnosť vzdelania, oproti väčším sú však kvôli vyššiemu normatívu drahšie a predovšetkým zaostávajú v kvalite. Ich žiaci majú podľa analýzy horšie výsledky v celoštátnych testovaniach aj po zohľadnení socioekonomického prostredia. Medzi problémy malých škôl patrí aj vyšší investičný dlh, náročný manažment a menej odborne vyučovaných hodín.

Ideálna veľkosť základnej školy je podľa literatúry diskutabilná. Medzi výhody menších škôl patrí **viac personalizované prostredie a bližšie vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi**, kým väčšie školy môžu poskytovať **širšie edukačné portfólio a viac špecializovaného personálu** vďaka úsporám z rozsahu. Pre efektívne fungovanie základnej školy je podľa autorov vhodné mať v každom ročníku aspoň dve triedy, čo zodpovedá približne 400 žiakom. Naznačuje to aj vyšší investičný dlh a horšie výsledky na menších školách (HALUŠ, M., et al., 2024).

Podľa rovnakej analýzy necelá štvrtina základných škôl na Slovensku má menej ako 50 žiakov a viac ako 600 škôl nespĺňa zákonom stanovený minimálny počet žiakov pri zriaďovaní základnej školy. Približne 130 z týchto škôl má pritom v blízkosti dostupnú inú školu s voľnou kapacitou.

V Bratislave je situácia odlišná ako vo zvyšku Slovenska. Pre porovnanie, v Bratislave je základných škôl s menším počtom ako 50 žiakov takmer 6 %, **najvyšší podiel tvoria školy s počtom žiakov 251 – 450.** Pomerne vysoký podiel, 13 % tvoria základné školy, kde je počet žiakov nad 651. Analýza ÚHP neobsahuje informácie o veľkosti stredných škôl v rámci Slovenska, no pre porovnanie so základnými školami v Bratislave majú stredné školy, s počtom do 50 študentov, dvojnásobný podiel. **Najvyššie percento, takmer 43 % tvoria stredné školy s počtom študentov medzi 251 – 450,** najmenší podiel tvoria školy s počtom študentov nad 651 – je ich o tretinu menej ako rovnaká veľkostná kategória v rámci základných škôl.

Graf 29: Distribúcia ZŠ a SŠ v Bratislave podľa ich veľkosti (v %)

Zdroj: Vlastné spracovanie

Stredné školy, ktoré poskytujú odborné vzdelávanie na Slovensku, sú **výrazne menšie oproti viacerým európskym krajinám.** Priemerná veľkosť strednej odbornej školy je na Slovensku 314 študentov, čo je síce porovnateľné s krajinami ako Poľsko, Česko či Slovinsko, ale stále patrí medzi najnižšie v rámci EÚ. Čo sa týka Bratislavy, priemerná veľkosť tohto druhu školy je 300 študentov.

Investičné zámery v oblasti školstva

Prehľad aktuálnych investičných zámerov

Vzhľadom k nekompletným dátam o vzniku alebo rozširovaní existujúcich škôl a obmedzenej možnosti reálne posúdiť plánované kapacity škôl sme sa v analýze kapacít školstva nezameriavali na zhodnotenie plánovaných kapacít škôl v kontexte demografických prognóz. Nasledujúca kapitola má plniť primárne informatívny charakter a priblížiť proces výstavby školských zariadení.

Prehľad bol realizovaný formou vyhľadávania investičných zámerov na internete a rozoslania oficiálneho listu na aktuálne e-mailové adresy jednotlivých zriaďovateľov, resp. vysokým školám, s cieľom získať informácie o ich aktuálnych požiadavkách a zámeroch v oblasti rozvoja škôl, a to v 4. kvartáli 2022.

Oslovené boli všetky mestské časti Bratislavy, RÚŠS, Arcidiecézny školský úrad BA, BSK, MŠVVaŠ SR (sekcia predprimárneho a základného vzdelávania, sekcia SŠ, sekcia VŠ, sekcia vedy a techniky, odbor stratégií a koncepcií vedy, výskumu a vysokých škôl), Ministerstvo hospodárstva SR, Univerzita Komenského, Vysoká škola výtvarných umení, Trnavská univerzita (Teologická fakulta), Ekonomická univerzita, Slovenská technická univerzita, Vysoká škola múzických umení, Slovenská zdravotnícka univerzita, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Akadémia policajného zboru, Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií, Vysoká škola manažmentu, Vysoká škola ekonómie a manažmentu a Paneurópska vysoká škola.

Prehľad zistených investičných zámerov od zriaďovateľov, ktorí poskytli odpoveď, a ich zábery súviseli so stavebnými zámermi v zmysle novostavieb, rekonštrukcií, prístavieb, dostavieb, nadstavieb, rozširovania školských areálov, ktoré ovplyvnia priestorový charakter územia, je súčasťou [prílohy](#) v tabuľke 15. Zábery mestských častí sú uvedené priamo v pasportoach jednotlivých škôl, ktorých sa týkajú, v riadku „známe zábery“.

Problémy samospráv

V súčasnosti je možné identifikovať niekoľko hlavných problémov, ktoré majú samosprávy pri výstavbe nových, či rozširovaní existujúcich škôl:

- **Chýbajúce pozemky**
Aj keď sa samospráva a developeri zhodnú na tom, že existencia novej školy je potrebná, v mestských častiach jednoducho nemusí byť na novú budovu či areál školy miesto. Voľnými pozemkami a budovami disponuje najmä štát a podľa starostov mestských častí by pomohlo, ak by ich mohli využívať na zabezpečenie potrebnej sociálnej infraštruktúry.
- **Chýbajúci učitelia a učiteľky**
V niektorých mestských častiach by bol priestor mať napríklad otvorených o niekoľko tried viac, ale starostovia nedokážu zabezpečiť učiteľov a učiteľky. Z údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR o voľných pracovných miestach v školách vyplýva, že najviac voľných miest na pozícií učiteľa a učiteľky vykazujú školy v Bratislavskom a Trnavskom kraji. Napríklad v školskom roku 2020/2021 bolo v Bratislavskom kraji 52 voľných miest na 1 000 učiteliek a učiteľov a v Trnavskom kraji 44 voľných miest. V ostatných krajoch to bolo 35 miest a menej. Najväčšia fluktuácia

je v Bratislave, kde v roku 2020 zo škôl odišlo 21,6 % zamestnankýň a zamestnancov. V ostatných častiach Slovenska je to približne 14 % a menej.

Ak porovnáme priemerný plat učiteliek a učiteľov na základných a stredných školách s priemernou mzdou v jednotlivých krajoch, zistíme, že najhoršia situácia je v Bratislavskom kraji. Údaje z roka 2021 hovoria o tom, že pedagogičky a pedagógovia v Bratislavskom kraji zarábali len 65,7 % toho, čo v kraji zarobili ľudia s rovnakou úrovňou vzdelania. Dôležitý faktor je, že v rozličných lokalitách majú ľudia rozdielne životné náklady, výška platu by mala preto zohľadňovať najmä životné náklady v jednotlivých regiónoch (REHÚŠ, 2023).

- **Investície trvajúce dlhšie než dva roky**
Starostovia mestských častí sa zhodujú, že postavia novú materskú školu trvá dlhšie než dva roky, čo je termín pre dobudovanie kapacít materských škôl z Plánu obnovy. Dôvodom sú podľa nich dlhotrvajúce stavebné povolenia či verejné obstarávanie. Často ide aj o zdržania zo strany ministerstiev, keď sa výzvy pripravujú, vyhodnocujú a čerpajú neúmerne dlho, pričom náklady vinou inflácie časom rastú (GDOVINOVÁ, 2023).

Približný proces stavania jednej materskej školy (spolu cca 34 mesiacov):

- 1 mesiac: zadanie projektu,
 - 2 mesiace: obstaranie projektu,
 - 4 mesiace: zhotovenie projektu,
 - 9 mesiacov: inžiniering a získanie povolení (závisí od procesu, môže to byť viac alebo menej),
 - 4 mesiace: obstaranie zhotoviteľa,
 - 12 mesiacov: výstavba,
 - 2 mesiace: kolaudácia.
- **Nepresné dáta o počte chýbajúcich miest**
MŠVVaŠ SR nezverejňuje presne, koľko miest v materských školách chýba. Podľa oficiálnych údajov nevyhoveli na celom Slovensku približne 21-tisíc žiadostiam o prijatie. V tomto čísle je však započítaných aj veľa duplicitných žiadostí, nakoľko rodičia často posielajú žiadosti do viac ako jednej materskej školy. Z tohto čísla sa teda nedá vyhodnotiť, koľko miest reálne na školách chýba a koľko chýbať bude. Kapacity materských škôl zverejňuje CVTI od roku 2018 na základe rozhodnutia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva. Tie sa ale na základe vlastného zberu dát líšia od skutočných kapacít materských škôl. Pre základné a stredné školy takáto povinnosť zverejňovania kapacít neexistuje (GDOVINOVÁ, 2023).

- **Investičný dlh do školskej infraštruktúry rastie**
Podľa analýzy ÚHP Slovensko investuje do školskej infraštruktúry menej v porovnaní s krajinami EÚ, ako aj v porovnaní so susednými štátmi. Hoci väčšina investícií smeruje do budov, ich investičný dlh v čase rastie. Budovy verejných škôl sú vo veľkej miere majetkom obcí a krajov, najviac preto investovali do škôl – z vlastných zdrojov, úverov alebo fondov EÚ. Priemerné opotrebenie školských budov na Slovensku je na úrovni 60 % a v dôsledku dlhodobo zanedbávaných investícií sa stav školskej infraštruktúry zhoršuje. Investičný dlh na žiaka je najvyšší v strednom odbornom vzdelávaní (súvisí s vyššou obstarávacou cenou ich budov, nakoľko môžu disponovať špecializovanými laboratóriami a dielňami vybavenými prístrojovou technikou na odborné predmety) a najväčšie zastúpenie majú školy so stavom budov medzi 40 a 50 % (HALUŠ, M., et al., 2024).

Školstvo v mestskej urbanistickej štúdií Mlynské Nivy

[Štúdia](#) je pilotným projektom, ktorý vychádza z vízie Bratislavy rozvíjať nájomné bývanie a premieňať zanedbané územia na plnohodnotné mestské prostredie. Nová štvrť na Mlynských nivách vznikne premenou továrenských komplexov a výrobných areálov, ktoré tu fungovali do 90. rokov a od tohto obdobia postupne zanikali.

Návrh verejnej občianskej vybavenosti v tejto zóne pozostáva z bilancovania potrieb (rozdelených do dvoch etáp) viazaných na dochádzkové vzdialenosti, kapacitné a plošné nároky, lokalizáciu jednotlivých typov zariadení pre školstvo, zdravotníctvo, sociálnu starostlivosť, šport, kultúru a obchod. Štandardy počtu účelových jednotiek na 1 000 obyvateľov zohľadňujú miestne špecifiká a vývojové trendy, preto boli optimalizované vzhľadom na polohu v mestskej štruktúre a plánovanú intenzitu (Mestská urbanistická štúdia Mlynské nivy, 2024).

Materské školy sú pre prvú etapu navrhované v dochádzkových vzdialenostiach cca 400 m a prioritne v lokalitách, kde investor uvažoval so zriadením MŠ. Materské školy do 3 tried sú odporúčané riešiť ako integrované v parteri bytových alebo polyfunkčných domov, zatiaľ čo MŠ so 4 a viac triedami je ekonomicky efektívnejšie riešiť ako samostatne stojace objekty. Základné školy sú navrhované v dochádzkových vzdialenostiach cca 800 – 1 000 m (nová vyhláška⁵ o odporúčaných dochádzkových vzdialenostiach uverejnená až neskôr). Obe ZŠ sa navrhujú ako školy v blokovej zástavbe bez územne náročného samostatného areálu a odporúčajú sa riešiť architektonickou súťažou. Školy majú v pešej dostupnosti cca 5-8 minút dostupné zonálne parky, kde sa uvažuje ako s rekreačnou, tak aj kultúrnou funkciou. Obe základné školy sú navrhované zaradiť medzi verejnoprospešné stavby.

Za najväčší problém riešenia školstva, resp. všeobecne verejnej vybavenosti sa považuje nedisponibilita dostatočných pozemkov, a to z pohľadu vlastníctva mesta ako aj ich výmery.

Nárast obyvateľov by mal vždy korešpondovať s budovaním infraštruktúry, čo sa obvykle rieši vo forme vyvolaných investícií vykonaných developermi. Osobitným problémom však je vykonanie veľkej verejnej infraštruktúry (školy, električková radiála, parky významnom presahujúce veľkosť štvrte), ku ktorej individuálni developeri prispievajú len inkrementálne. Hlavné mesto sa na základe kontribučných dohôd bude snažiť postupne pokryť občiansku vybavenosť od tých najprioritnejších po menej prioritné (Stratégia rozvoja a financovania územia mestskej urbanistickej štúdie Mlynské nivy, 2024).

⁵ Vyhláška 69/2024 Z. z. Úradu pre územné plánovanie a výstavbu SR o územnotechnických požiadavkách na výstavbu

Demografia

Demografické východiská

Údaje o počte obyvateľov Bratislavy sú k dispozícii zo Sčítaní obyvateľov, domov a bytov (ďalej len „SODB“), ktoré sa uskutočňuje každých desať rokov (posledné je z roku 2021) a z každoročnej evidencie ŠÚSR v intercenzálnom období. V tabuľke 3 vidíme porovnanie počtu obyvateľov za jednotlivé mestské časti, okresy a aj za samotnú Bratislavu medzi cenami 2011 a 2021. Mesto Bratislava malo v momente sčítania 475 503 trvalo bývajúcich obyvateľov. Ide o 15,63 % nárast oproti minulému sčítaniu, kedy malo hlavné mesto 411 228 obyvateľov.

Najväčší okres z hľadiska počtu obyvateľov je Bratislava II s počtom obyvateľov 125 179 (v roku 2011 bol najväčší okres Bratislava V). Najľudnatejšia mestská časť, podobne ako v roku 2011, je Petržalka, v ktorej má trvalý pobyt 114 000 obyvateľov. Všetky bratislavské okresy, resp. mestské časti zaznamenali oproti roku 2011 nárast počtu obyvateľov. Uvedené údaje zohľadňujú len obyvateľov s trvalým pobytom v Bratislave.

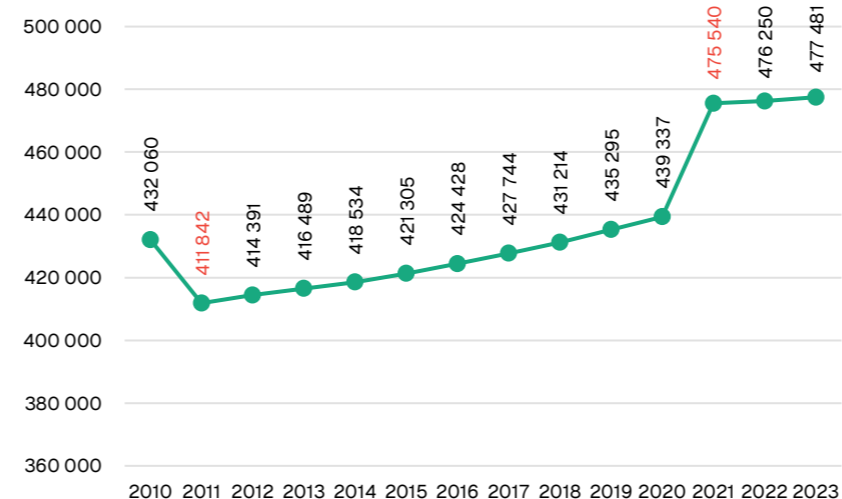
Tabuľka 3: Počet a zmena počtu obyvateľov v Bratislave medzi SODB 2011 a SODB 2021

Územná jednotka	Počet obyvateľov		Nárast		Podiel z celkového počtu obyvateľov (2021)	
	2011	2021	abs.	%		%
Staré Mesto	38 655	46 080	7 425	19,21		9,69
Okres Bratislava I	38 655	46 080	7 425	19,21		9,69
Podunajské Biskupice	20 611	23 464	2 853	13,84		4,93
Ružinov	68 574	81 004	12 430	18,13		17,04
Vrakuňa	19 177	20 711	1 534	8,00		4,36
Okres Bratislava II	108 362	125 179	16 817	15,52		26,33
Nové Mesto	36 314	44 458	8 144	22,43		9,35
Rača	19 679	25 733	6 054	30,76		5,41
Vajnory	5 053	6 079	1 026	20,30		1,28
Okres Bratislava III	61 046	76 270	15 224	24,94		16,04
Devínska Nová Ves	15 612	17 153	1 541	9,87		3,61
Dúbravka	32 607	36 206	3 599	11,04		7,61
Karlova Ves	32 650	35 644	2 994	9,17		7,50
Devín	1 096	1 912	816	74,45		0,40
Lamač	6 670	7 789	1 119	16,78		1,64
Záhorská Bystrica	3 395	6 541	3 146	92,67		1,38
Okres Bratislava IV	92 030	105 245	13 215	14,36		22,13
Čunovo	1 010	1 635	625	61,88		0,34
Jarovce	1 438	2 706	1 268	88,18		0,57
Petržalka	105 842	114 000	8 158	7,71		23,97
Rusovce	2 845	4 388	1 543	54,24		0,92
Okres Bratislava V	111 135	122 729	11 594	10,43		28,81
Bratislava spolu	411 228	475 503	64 275	15,63		100

Zdroj: (SODB, 2011), (SODB, 2021)

Vývoj počtu obyvateľov v Bratislave (graf 29) má stúpajúci trend. K roku 2023 žije v Bratislave s trvalým pobytom 477 481 obyvateľov. Bratislava ako jediné krajské mesto na Slovensku zaznamenáva rast počtu obyvateľov, všetky ostatné krajské mestá z dlhodobého hľadiska zaznamenávajú pokles počtu obyvateľov. Pri hlavnom meste sa navyše predpokladá jeho ďalší rast.

Graf 30: Vývoj počtu obyvateľov Bratislavy (priemerný stav) v období 2010 – 2023

Zdroj: Stav a pohyb obyvateľstva, ŠÚSR 2024

Z hľadiska vekovej štruktúry prevláda obyvateľstvo v produktívnom veku (15 – 64 rokov) s podielom 65,49 % obyvateľov (tabuľka 4). Druhou najpočetnejšou vekovou skupinou sú obyvatelia v poproduktívnom veku (65 rokov a viac), čo predstavuje podiel 19,00 %. Najnižší podiel, 15,51 %, je v predproduktívnom veku (0 – 14 rokov). Pri porovnaní s rokom 2011 môžeme konštatovať vyšší podiel predproduktívnej zložky (nárast o 42 %) v dôsledku mierne sa zvyšujúcej pôrodnosti, ale aj vyšší podiel poproduktívnej zložky (nárast o takmer 50 %) v dôsledku presunu početných generácií produktívnych obyvateľov do poproduktívneho veku, čo poukazuje na starnutie obyvateľov Bratislavy.

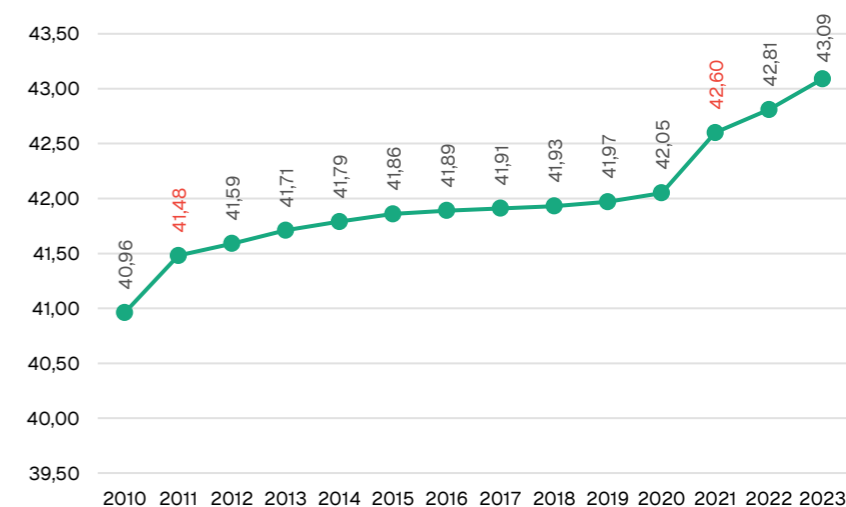
Tabuľka 4: Vývoj počtu obyvateľov podľa základných vekových skupín

Rok	Počet			Podiel (%)			Počet obyvateľov
	0 – 14	15 – 64	65 a viac	0 – 14	15 – 64	65 a viac	
2001	62 366	313 536	52 706	14,55	73,15	12,30	428 608
2011	51 921	299 033	60 274	12,63	72,72	14,66	411 228
2021	73 769	311 404	90 330	15,51	65,49	19,00	475 503

Zdroj: (SODB, 2001), (SODB, 2011), (SODB, 2021)

Priemerný vek v roku 2001 predstavoval 38,65 roka, v roku 2011 41,48 roka a v roku 2021 bol priemerný vek obyvateľa Bratislavy 42,60 roka (graf 31). V priebehu dvadsiatich rokov sa priemerný vek obyvateľov zvýšil takmer o štyri roky.

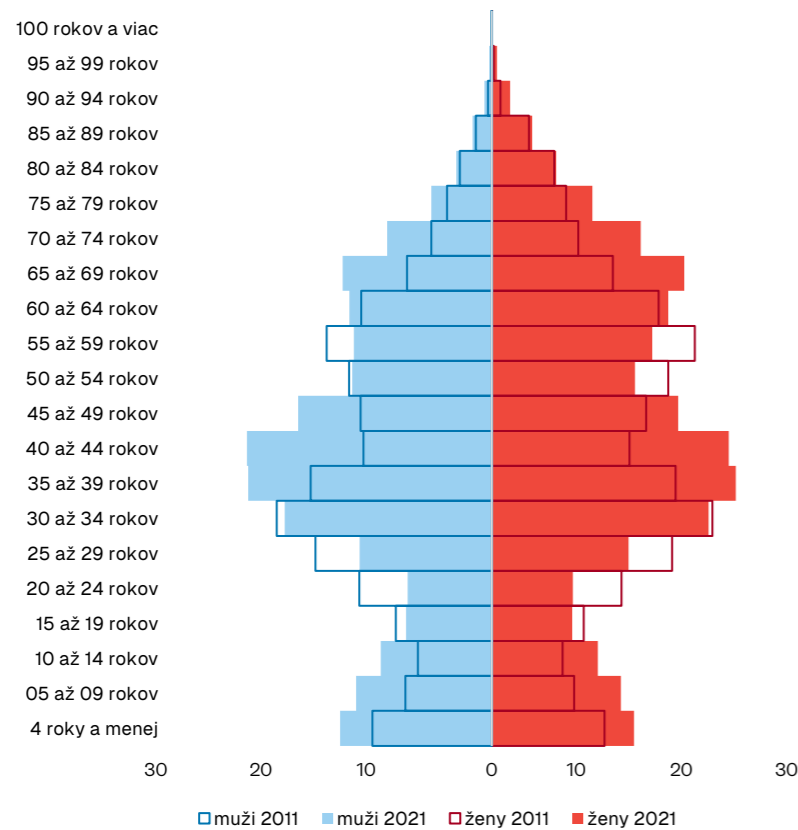
Graf 31: Vývoj priemerného veku obyvateľov Bratislavy v období 2010 – 2023

Zdroj: Vekové skupiny, ŠÚSR 2024

Veková pyramída (graf 32) zobrazuje vekovo-pohlavnú štruktúru obyvateľov Bratislavy s porovnaním dvoch sčítaní, a to SODB 2011 a SODB 2021. Veková pyramída poukazuje aj na pohyb vekových skupín do vyššieho veku. Najširšou základňou je v roku 2021 veková kategória 35 až 44-ročných obyvateľov. Nízky počet z produktívnych obyvateľov pozorujeme vo vekovej kategórii 15 až 24-ročných. Spolu s najpočetnejšou vekovou skupinou budú mať výrazný vplyv na budúci vývoj mesta, keďže nedokážu nahradiť početnú kohortu v produktívnom veku a následne kompenzovať produktívnu zložku obyvateľstva pri prechode silných generácií do poproduktívneho veku. To znamená **starnutie obyvateľstva - postupný nárast poproduktívnej zložky a pokles produktívnej (aj reprodukčnej) zložky obyvateľstva.**

Graf 32: Veková pyramída Bratislavy v roku 2011 a 2021

Zdroj: (SODB, 2011), (SODB, 2021)

V tabuľke 5 je zobrazený počet obyvateľov vo vybraných vekových skupinách podľa stupňa vzdelania za jednotlivé mestské časti. Prvou skupinou sú deti vo veku 0 až 2 rokov – ide o kategóriu, ktorú čaká nástup do materskej školy. Druhou skupinou sú deti vo veku 3 až 5 rokov, teda deti navštevujúce materskú školu a plniace povinnú predškolskú výchovu. Tretou skupinou sú žiaci základných škôl vo veku 6 až 14 rokov, poslednou vekovou skupinou sú dospelí vo veku 15 až 19 rokov, zobrazujúci študentov stredných škôl. Je dôležité podotknúť, že hodnoty vekových skupín platia vo väčšine, no nemusia byť pravidlom, nakoľko napr. nie všetky 6-ročné deti už chodia do základnej školy apod.

Tabuľka 5: Počet obyvateľov vo vybraných vekových skupinách v MČ Bratislavy v roku 2021

Mestská časť	Veková skupina v rokoch			
	0 – 2	3 – 5	6 – 14	15 – 19
Staré Mesto	1 473	1 526	3 999	1 486
Podunajské Biskupice	746	764	2 017	887
Ružinov	3 039	2 902	6 616	2 666
Vrakuňa	645	656	1 825	788
Nové Mesto	1 825	1 659	3 894	1 455
Rača	933	976	2 232	828
Vajnory	196	205	642	257
Devínska Nová Ves	592	600	1 469	605
Dúbravka	1 174	1 155	3 183	1 373
Karlova Ves	1 234	1 071	2 742	1 365
Devín	86	86	217	98
Lamač	264	288	745	298
Žáhorská Bystrica	331	339	882	302
Čunovo	61	87	213	64
Jarovce	119	147	362	115
Petržalka	3 925	3 927	8 825	3 001
Rusovce	128	183	564	220
Bratislava spolu	16 771	16 571	40 427	15 808

Zdroj: (SODB, 2021)

Graf 33 zobrazuje vývoj vyššie spomínaných vekových skupín za celé mesto od roku 1996. Od roku 2019 pozorujeme pokles početnosti detí vo veku 0 až 2 roky, čo je spôsobené poklesom počtu narodených detí (graf 33). Od roku 2021 začala mierne klesať aj kategória detí vo veku 3 až 5 rokov. Práve v roku 2021 dosiahla táto veková kategória vrchol početnosti za sledované obdobie, čo pre mesto znamenalo vysoký tlak na kapacity materských škôl. Nárast tejto kategórie neskôr spôsobí aj nárast ďalšej vekovej skupiny, a teda detí vo veku 6 až 14 rokov. Nárast pozorujeme aj pri kategórii 15 až 19-ročných a to od roku 2017. Táto kategória bude v ďalších rokoch ešte narastať. Pri zohľadnení početnosti dospelých v tejto kategórii je potrebné brať do úvahy, že mesto poskytuje ponuku stredných škôl aj pre zázemie, nie len pre svojich obyvateľov (viac v kapitole [Stredné školy](#) - dochádzanie študentov stredných škôl).

Graf 33: Vývoj vekovej štruktúry detí v Bratislave v období 1996 – 2023

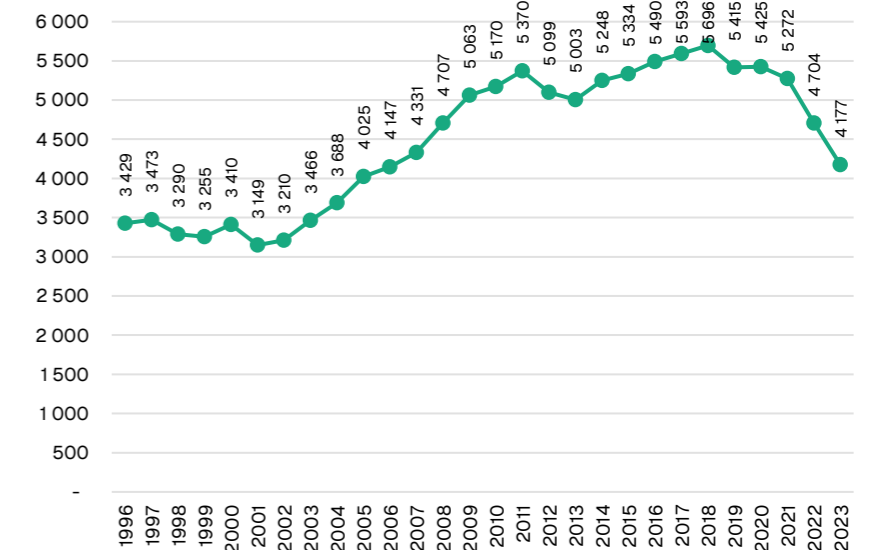

Zdroj: Vekové skupiny, ŠÚSR 2024

Na budúce dostatočné či nedostatočné kapacity škôl má vplyv počet narodených detí. Od ich počtu vieme vopred predpokladať dopyt po materských školách, následne po základných a stredných školách. Počet narodených detí

v Bratislave sa od roku 2010 pohybuje nad hranicou 5 000 detí ročne (graf 34). Pod túto hranicu sa hlavné mesto dostalo v roku 2022, kedy sa narodilo 4 704 detí a ešte nižší počet detí sa narodil v roku 2023 - 4 177 detí. Najvyšší počet bol dosiahnutý v roku 2018 - 5 696 detí. Nižší počet narodených bude do budúcnosti znamenať nižší tlak na kapacity materských škôl, no treba počítať s dopytom po inom druhu škôl (ak sa do úvahy neberie migrácia).

Graf 34: Vývoj počtu narodených detí v Bratislave v období 1996 – 2023

Zdroj: Prehľad pohybu obyvateľstva, ŠÚSR 2024

Demografický potenciál a prognóza vývoja

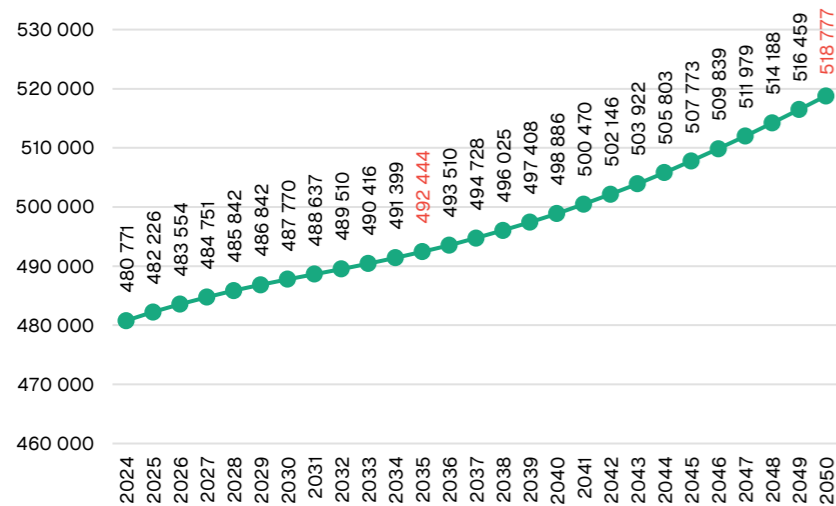
Demografická prognóza je čerpaná z dokumentu Bratislava 2050 s podtitulom Demografický potenciál, sociálna a ekonomická geografia, scenáre rozvoja hlavného mesta SR Bratislavy do roku 2050. Táto monografia bola vypracovaná Metropolitným inštitútom Bratislavy v spolupráci s externými odborníkmi, vydaná v roku 2024 s cieľom priblížiť budúci demografický vývoj mesta na rôznych úrovniach a v rôznych scenároch. Prognóza bola vypracovaná na úrovni okresov a mestských častí do roku 2035 (vzhľadom na ich populačnú veľkosť) a na úrovni mesta do roku 2050.

V ÚG školstva (2014) sa pre potreby spracovania v demografickej prognóze vychádzalo z potenciálu zastavania územia a disponibility navrhovaných plôch v riešených územiach, ktorý riešil celkový potenciál prítomných obyvateľov v rozsahu 876 600 obyvateľov. **V tomto dokumente sa na rozdiel od minulého ÚG školstva nevychádza z počtu obyvateľov odvodených od funkčných plôch, ale z vyššie spomenutej demografickej prognózy, ktorá poskytuje realnejšie výsledky vo viacerých scenároch v závislosti od budúceho vývoja.**

Uvedené prognózované údaje v tejto kapitole zobrazujú stredný scenár prognózy. Údaje na úrovni mestských častí boli prognózované do roku 2035 a údaje na úrovni celého mesta boli prognózované do roku 2050. **Cieľom prognózy nie je určiť presnú hodnotu daného javu ale poukázať na budúci vývoj a trend v sledovaných javoch.** Vysokú mieru neurčitosti v sebe nesie migrácia, ktorá sa dlhodobo odhaduje náročne, a môže v nepredvídateľných situáciách (akou je vojna) ovplyvniť početnosti v jednotlivých ukazovateľoch.

Počet obyvateľov v Bratislave bude podľa stredného scenára prognózy do roku 2050 naďalej rásť. Predpokladaný počet obyvateľov hlavného mesta je v roku 2035 na úrovni takmer 493 000, v roku 2050 na úrovni takmer 519 000 (graf 35).

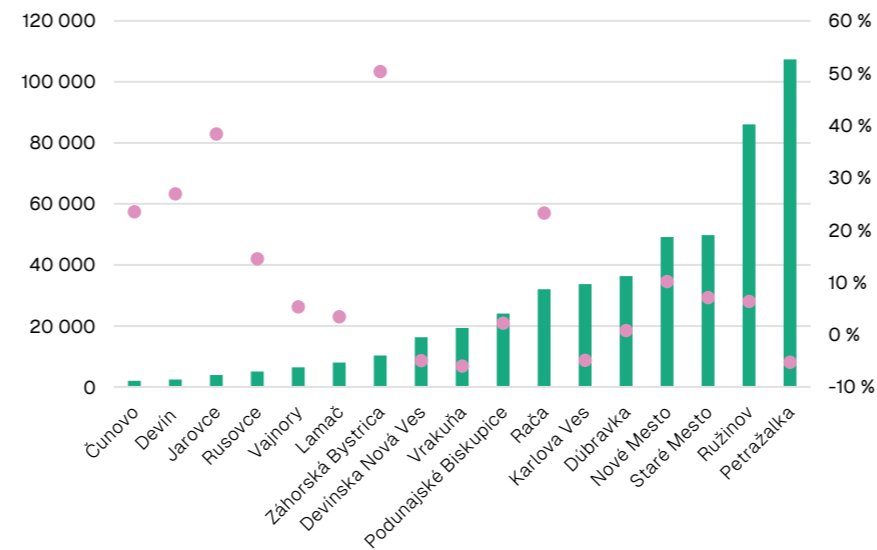
Graf 35: Prognózovaný vývoj počtu obyvateľov Bratislavy v rokoch 2024 – 2050

Zdroj: (Bratislava 2050, 2023)

Graf 36 zobrazuje prognózovaný počet obyvateľov v jednotlivých mestských častiach do roku 2035. Bodom je taktiež je zobrazená percentuálna zmena počtu obyvateľov oproti roku 2022. Najľudnatejšou mestskou časťou bude naďalej Petržalka, a to aj napriek poklesu. Naopak, aj napriek nárastu ostane najmenšou mestskou časťou Bratislavy Čunovo. **Najvyššie percentuálne zmeny nastanú práve v okrajových mestských častiach ako Záhorská Bystrica, Jarovce a Devín. Najvyššie poklesy nastanú vo Vrakuňi, Devínskej Novej Vsi, Karlovej Vsi či v už spomínanej Petržalke.** Vplyv na jednotlivé typy školských zariadení je ale ťažké odhadnúť, nakoľko na jednej strane Vrakuňa, Devínska Nová Ves či Petržalka budú čeliť znižovaniu počtu obyvateľov, na druhej strane im obsadené miesta v školách budú kompenzovať obce zo zázemia mesta resp. v prípade Petržalky vedľajšie mestské časti ako Jarovce, Rusovce a Čunovo.

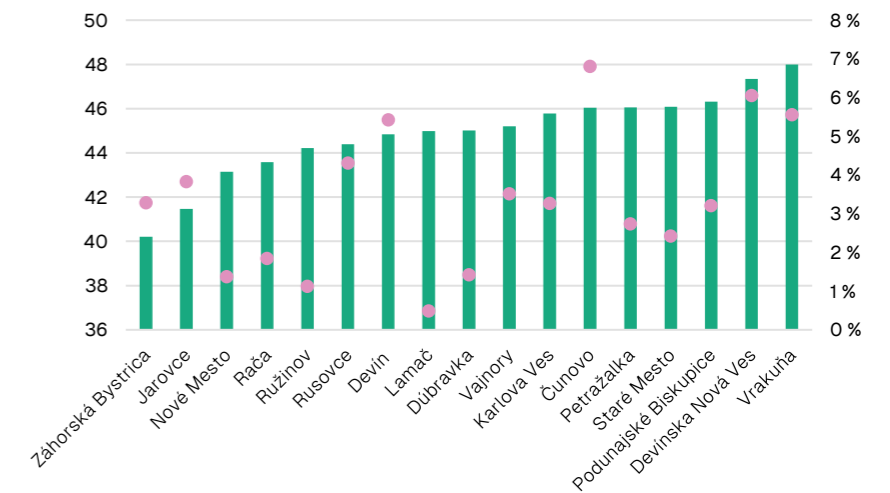
Graf 36: Počet obyvateľov v mestských častiach Bratislavy v roku 2035 a zmena v % oproti roku 2022

Zdroj: (Bratislava 2050, 2023)

Bratislava, podobne ako aj celé Slovensko a mnoho krajín v Európe, starne. Príčin nájdeme viacero - dožívania sa vyššieho veku (zvyšovanie strednej dĺžky života), znižovanie pôrodnosti (rodí sa menej detí) alebo aj migrácia (pokiaľ ide o krajinu odkiaľ ľudia emigrujú) atď. Bratislava, napriek tomu, že je cieľovou destináciou pre mnoho obyvateľov zo zvyšku Slovenska (či už za vzdelaním alebo prácou), taktiež podlieha procesu starnutia. Nárast priemerného veku do roku 2035 pozorujeme vo všetkých mestských častiach Bratislavy. **Preto je nevyhnutné zároveň so školskou infraštruktúrou budovať paralelne aj zariadenia zdravotníctva a sociálnej infraštruktúry. Dôležité je budovať zariadenia, ktoré sú flexibilné a v čase vedia meniť svoju funkciu podľa aktuálnej potreby.** Najvyšší priemerný vek sa predpokladá vo Vrakuňi a Devínskej Novej Vsi. V tej zároveň s Čunovom dôjde k najvýraznejším zmenám oproti roku 2022 (graf 37).

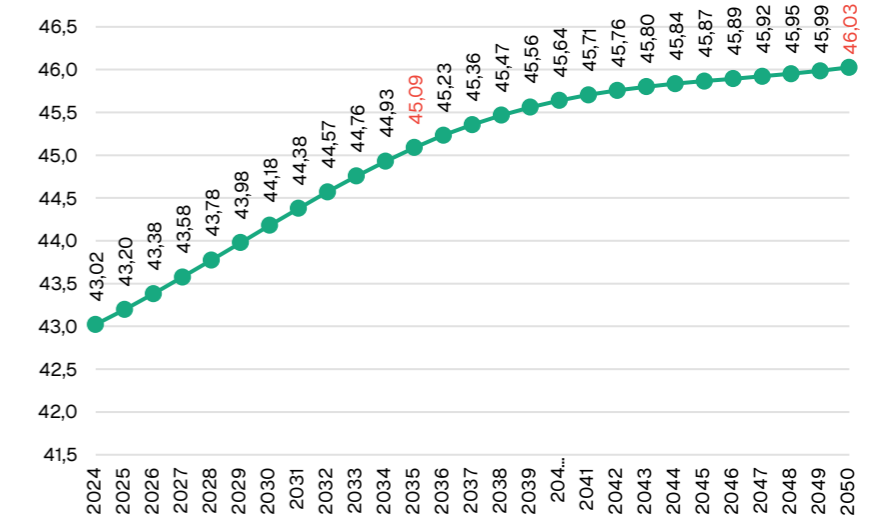
Graf 37: Priemerný vek obyvateľov v mestských častiach Bratislavy v roku 2035 a zmena v % oproti roku 2022

Zdroj: (Bratislava 2050, 2023)

Zmena priemerného veku za celé mesto je zobrazená v grafe 38. Oproti roku 2023, kedy bol priemerný vek vyše 43 rokov, do roku 2050 sa podľa stredného scenára prognózy očakáva nárast na vyše 46 rokov. To znamená nárast o približne 3 roky oproti súčasnosti a od roku 2010 o približne 5 rokov.

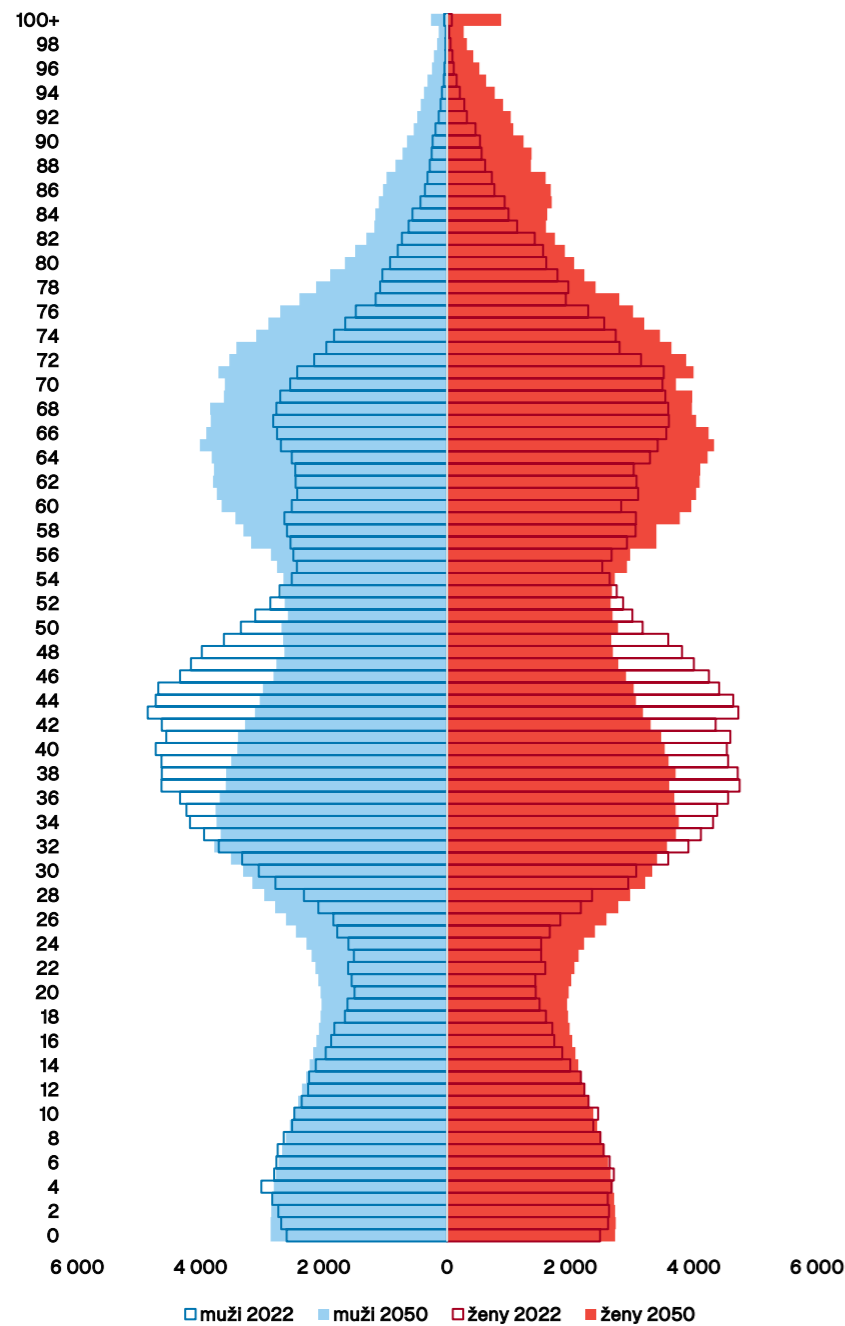
Graf 38: Prognózovaný vývoj priemerného veku v Bratislave v rokoch 2024 – 2050

Zdroj: (Bratislava 2050, 2023)

Podľa vekovej pyramídy je možné identifikovať, v ktorých vekových skupinách (aj v jednotkách veku) dôjde k najvýraznejším zmenám (graf 39). Jedna z najvýraznejších je pokles obyvateľov vo veku približne 32 až 50 rokov. Ide o obyvateľov v produktívnom a čiastočne v reprodukčnom veku. To bude znamenať menej pracujúcich obyvateľov a rovnako aj menej obyvateľov schopných mať deti. Naopak, nárast je viditeľný vo vekovej kategórii približne od 55 rokov prakticky až po kategóriu 100 a viac ročných, čo znamená vysoký podiel seniorov, resp. poproduktívnych obyvateľov.

Graf 39: Veková pyramída Bratislavy v roku 2022 a 2050

Zdroj: (Bratislava 2050, 2023)

V tabuľke 6 je prehľad počtu obyvateľov vo vybraných vekových skupinách podľa mestských častí v roku 2035. **Oproti roku 2021 (tabuľka 5) pozorujeme pokles pri prvých dvoch kategóriách (0 až 2-roční a 3 až 5-roční). Počet detí vo veku 6 až 14 rokov je približne rovnaký. Pri kategórii 15 až 19-ročných sa očakáva nárast, a to až o približne 69 %.** Ako ukazuje veková pyramída, v Bratislave sú jednotlivé vekové kategórie nerovnomerné a pravidelne sa v čase striedajú silnejšie a slabšie populačné ročníky. Niekedy dochádza aj k dvojnásobnému prírastku (vysoké kladné migračné saldo pri masívnej výstavbe) alebo úbytku (úmrtia silných populačných ročníkov). Preto je vždy dôležité **prihliadať na budúci vývoj jednotlivých vekových skupín, aby bolo možné včas reagovať na aktuálne potreby jednotlivých druhov škôl**, keďže aktuálne Bratislava prešla vrcholom pri materských školách a spomínané silnejšie populačné ročníky sa budú postupne vplyvom starnutia presúvať do základných, stredných, príp. vysokých škôl. Aktuálna kapacita základných a stredných škôl môže byť dostačujúca, no o pár rokov neskôr už byť nemusí.

Tabuľka 6: Počet obyvateľov vo vybraných vekových skupinách v MČ Bratislavy v roku 2035

Územná jednotka	Veková skupina v rokoch			
	0 – 2	3 – 5	6 – 14	15 – 19
Staré Mesto	1 073	1 142	4 065	2 636
Podunajské Biskupice	616	586	1 685	1 155
Ružinov	2 415	2 319	7 713	4 545
Vrakuňa	390	356	1 156	945
Nové Mesto	1 400	1 353	4 657	2 871
Rača	800	802	2 679	1 773
Vajnory	170	174	536	366
Devínska Nová Ves	314	297	1 156	903
Dúbravka	1 095	997	2 859	1 718
Karlova Ves	757	771	2 846	1 749
Devín	56	56	208	199
Lamač	245	228	698	461
Záhorská Bystrica	324	326	1 136	759
Čunovo	32	31	138	148
Jarovce	96	102	416	305
Petržalka	2 823	2 550	8 220	5 798
Rusovce	130	116	344	323
Bratislava spolu	12 736	12 206	40 512	26 654

Zdroj: (Bratislava 2050, 2023)

Z tabuľky 7 vyplýva **nárast medzi rokmi 2021 a 2035 najmä vo vekovej skupine 15 až 19-ročných**, a teda stredoškôlkov. Práve táto veková skupina bude do roku 2035 rásť, zatiaľ čo ostatné zobrazené vekové skupiny budú práve do tohto obdobia klesať. Percentuálne najvyššie nárasty sa predpokladajú v okrajových mestských častiach ako Záhorská Bystrica, Čunovo a Jarovce ale aj v Rači a Devíne, kde sa počet stredoškôlkov približne zdvojnásobi.

Tabuľka 7: Percentuálna zmena počtu obyvateľov vo vybraných vekových skupinách v MČ Bratislavy medzi rokmi 2021 a 2035

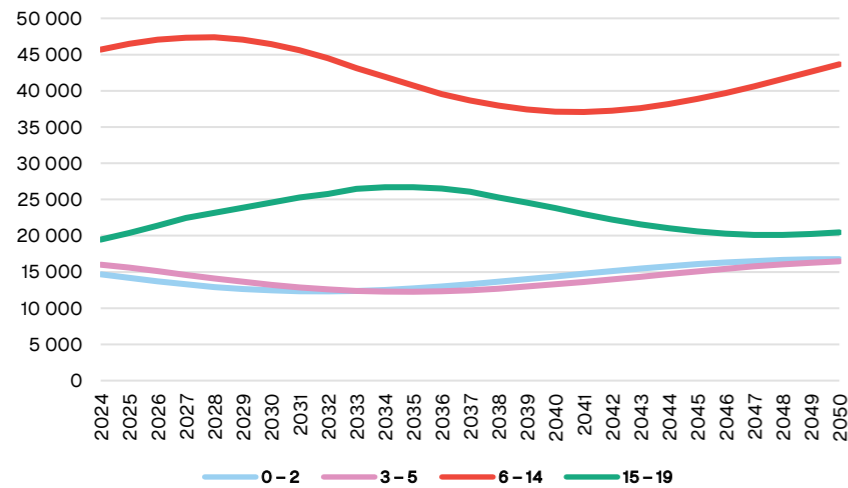
Územná jednotka	Veková skupina v rokoch			
	0 – 2	3 – 5	6 – 14	15 – 19
Staré Mesto	-27,16	-25,16	1,65	77,39
Podunajské Biskupice	-17,43	-23,30	-16,46	30,21
Ružinov	-20,53	-20,09	16,58	70,48
Vrakuňa	-39,53	-45,73	-36,66	19,92
Nové Mesto	-23,29	-18,44	19,59	97,32
Rača	-14,26	-17,83	20,03	114,13
Vajnory	-13,27	-15,12	-16,51	42,41
Devínska Nová Ves	-46,96	-50,50	-21,31	49,26
Dúbravka	-6,73	-13,68	-10,18	25,13
Karlova Ves	-38,65	-28,01	3,79	28,13
Devín	-34,88	-34,88	-4,15	103,06
Lamač	-7,20	-20,83	-6,31	54,70
Záhorská Bystrica	-2,11	-3,83	28,80	151,32
Čunovo	-47,54	-64,37	-35,21	131,25
Jarovce	-19,33	-30,61	14,92	165,22
Petržalka	-28,08	-35,06	-6,86	93,20
Rusovce	1,56	-36,61	-39,01	46,82
Bratislava spolu	-24,06	-26,34	0,21	68,61

Zdroj: (Bratislava 2050, 2023)

Údaje za celé mesto sú naprognózované do roku 2050. V grafe 40 je možné vidieť, že **do roku 2050 sa očakáva znova nárast vo vekových kategóriách 0 až 2 ako aj 3 až 5-ročných a oproti roku 2035 aj 6 až 14-ročných**. Tento predpoklad je výsledkom nepravidelného vývoja nielen v hlavnom meste, ale aj celého Slovenska. Na vekovej pyramide (graf 38) je taktiež možné pozorovať striedanie silnejších a slabších populačných ročníkov, čo je dôsledkom rozličných nepredvídateľných okolností alebo snáh o pronatalitné a prorodinné politiky ešte z minulého storočia (ako napr. vojny, povojnový babyboom, husákov deti apod.), ale aj zmena režimu, a s tým spojené možnosti cestovania, dostupnosť vzdelania, s čím súvisí zase napríklad odkladanie pôrodov. Následkom toho sme svedkami **dlhodobého striedania silnejších a slabších populačných ročníkov, a tým pádom aj striedania poskytovania a dostupnosti rôznych služieb či stupňov vzdelania**.

Pri vekovej kategórii 15 až 19-ročných, ktorí navštevujú strednú školu, je potrebné brať do úvahy, že stredné školy majú regionálny až nadregionálny význam. Preto netreba zabúdať na vývoj tejto vekovej skupiny aj za hranicami mesta, odkiaľ do Bratislavy dochádzajú študenti stredných škôl.

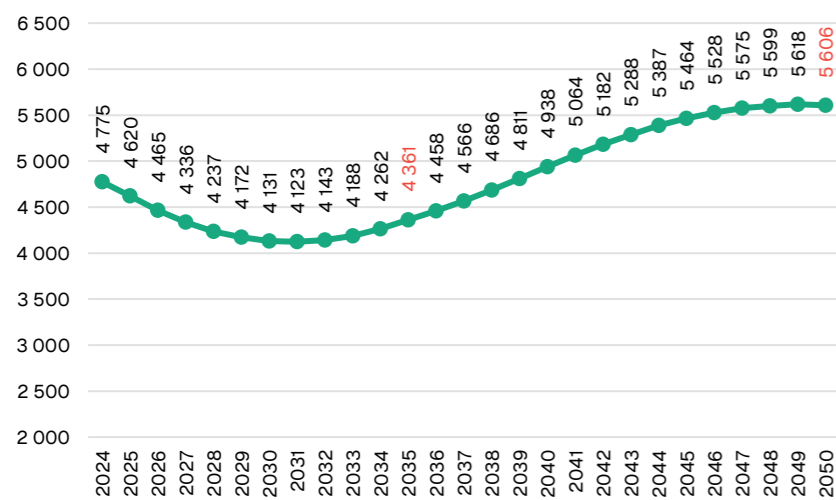
Graf 40: Prognózovaný vývoj vekovej štruktúry detí v Bratislave v období 2024 – 2050

Zdroj: (Bratislava 2050, 2023)

Budúci vývoj vekových skupín navštevujúci rôzne stupne vzdelania závisí najmä od počtu narodených detí (a migrácie). Bratislava svoj strop dosiahla v roku 2018 (graf 34) a v súčasnosti sa predpokladá pokles (graf 41). Aj keď môže byť zmiernený dobiehaním odložených pôrodov z rokov pandémie, t.j. ľudia, ktorí z rôznych dôvodov počas pandémie odkladali založenie rodiny (sociálno-ekonomické dôvody, zdravie atď.). Pokles by mal trvať približne do roku 2031 a následne sa očakáva nárast počtu narodených detí až zhruba do roku 2049, kedy by počet narodených detí mohol dosahovať úroveň z roku 2018. Preto aj pri aktuálnom poklese je potrebné myslieť na opätovný nárast a zabezpečiť dostupnosť rôznych druhov škôl podľa aktuálnej potreby.

Graf 41: Prognózovaný vývoj počtu narodených detí v Bratislave v období 2024 – 2050

Zdroj: (Bratislava 2050, 2023)

Budúce potreby školskej infraštruktúry

MESTO BRATISLAVA

Nasledujúca kapitola dáva do súvisu súčasnú školskú infraštruktúru Bratislavy s výsledkami z prognózy. Výsledky tabuľky 8 a 9 sa vzťahujú k teoretickej kapacitnej (ne)dostatočnosti škôl všetkých zriaďovateľov pre rok 2035 a 2050 v prípade, ak by sa nezmenila celková kapacita škôl vychádzajúca z analýzy (2022), ale zmenila by sa početnosť detí, resp. dospelých v konkrétnych vekových skupinách.

Prvý výsledný údaj by znamenal počet „prebytkových“ miest v MŠ, ZŠ, SŠ, ak by všetky deti navštevujúce školy v Bratislave mali v meste aj trvalý pobyt. Táto situácia s najväčšou pravdepodobnosťou nikdy nenastane, preto je vhodnejšie započítať do celkových bilancií aj deti, resp. dospelých mimo mesta Bratislavy, ktorí v meste trvalý pobyt nemajú prihlásený alebo do škôl dochádzajú. Pre výsledné percento dochádzajúcich sme použili výsledky z analýzy – v prípade MŠ ide o 14 % dochádzajúcich, pri ZŠ ide o 11 % a pri SŠ 46 % dochádzajúcich. Hodnoty druhého výsledného údaju lepšie reflektujú realitu a prebytok miest pre MŠ, ak by sa nezmenili súčasné kapacity, tak predstavuje v roku 2035 takmer 3 500 miest (t.j. cca 175 tried), no pre ZŠ a SŠ už dochádza k nedostatku miest, takmer 1 650 miest (t.j. cca 63 tried) pre ZŠ a takmer 4 100 miest pre SŠ (t.j. cca 136 tried).

Tabuľka 8: Výpočet prebytku (+), resp. nedostatku miest (-) MŠ, ZŠ a SŠ v Bratislave pre rok 2035

	2022			2035				
	kapacita všetci zriaďovatelia	počet detí vo vekovej skupine	teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť	počet detí vo vekovej skupine	teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť bez dochádzajúcich	počet detí vo vekovej skupine + dochádzajúci	teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť s dochádzajúcimi	započítané % (z 2022) dochádzajúcich
MŠ	17 410	16 625	786	12 206	5 204	13 915	3 495	14%
ZŠ	43 324	41 146	2 179	40 512	2 812	44 968	-1 644	11%
SŠ	34 831	16 130	18 701	26 654	8 177	38 915	-4 084	46%

Zdroj: Vlastné spracovanie

Rovnakým spôsobom sme vypočítali kapacitnú (ne)dostatočnosť pre mesto Bratislava pre rok 2050 (tabuľka 9). Percento dochádzajúcich bolo použité rovnaké ako pre rok 2035 a je, samozrejme, približné, pre lepšiu predstavu a uvedenie do reality. V prípade MŠ ide o 14 % dochádzajúcich, pri ZŠ ide o 11 % a pri SŠ o 46 % dochádzajúcich. V roku 2050 pre materské a stredné školy, v nadväznosti na výsledky z Prognózy 2050, vychádza prebytok miest. To sa ale zmení, ak pre MŠ započítame aj percento dochádzajúcich z mimobratislavských obcí alebo trvalých pobytov mimo Bratislavy – z prebytku sa stane nedostatok, chýbať bude takmer 1 400 miest (t.j. cca 70 tried). Pre SŠ prebytok miest taktiež výrazne poklesne (o 65 %) na takmer 5 000 miest (t.j. cca 165 tried). Pre ZŠ, ktoré čaká v roku 2050 nedostatok miest, sa po pripočítaní dochádzajúcich ešte viac prehĺbi, a to na 5 150 chýbajúcich

miest (t.j. cca 200 tried). Všetky výsledky sú v prípade, ak by sa nezmenila terajšia kapacita škôl.

Započítanie percent dochádzajúcich pre budúce potreby školskej infraštruktúry má zmysel, nakoľko sa zriaďovatelia vedia lepšie pripraviť na budúcnosť, ktorá neignoruje dnešnú realitu dochádzania detí a dospelých do škôl.

Tabuľka 9: Výpočet prebytku (+), resp. nedostatku miest (-) MŠ, ZŠ a SŠ v Bratislave pre rok 2050

	2022			2050				
	kapacita všetci zriaďovatelia	počet detí vo vekovej skupine	teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť stav	počet detí vo vekovej skupine	teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť bez dochádzajúcich	počet detí vo vekovej skupine + dochádzajúci	teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť s dochádzajúcimi	započítané % (z 2022) dochádzajúcich
MŠ	17 410	16 625	786	16 467	943	18 492	-1 362	14%
ZŠ	43 324	41 146	2 179	43 670	-346	48 474	-5 150	11%
SŠ	34 831	16 130	18 701	20 467	14 364	29 882	4 949	46%

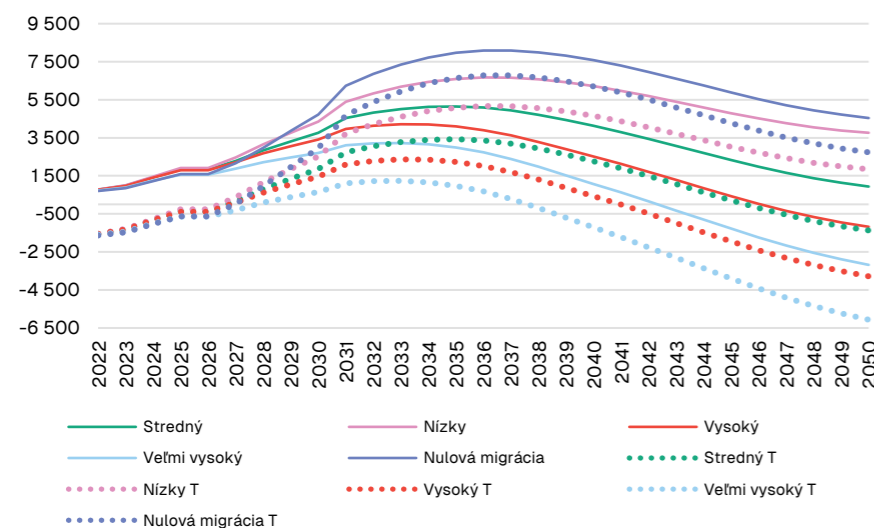
Zdroj: Vlastné spracovanie

Podľa vyššie spomínaného výpočtu bola vytvorená projekcia teoretickej kapacity podľa druhov škôl. Projekciou z dôvodu, že nie všetky vstupné parametre sú naprognózované a vychádzame len z ich aktuálnych hodnôt. Ide o aktuálnu kapacitu škôl a podiel dochádzajúcich žiakov. Naprognózovaný je vývoj počtu detí podľa jednotlivých vekových skupín.

V grafe 42 je zobrazená teoretická kapacita materských škôl v Bratislave. Plné čiary vyjadrujú kapacitu materských škôl v prípade, že by do materských škôl v Bratislave boli umiestnené len deti s trvalým pobytom v Bratislave. Keďže vieme, že v realite to nie je celkom tak a je určitý podiel detí (14 %) dochádzajúcich aj z mimobratislavského priestoru alebo nemajú v Bratislave trvalý pobyt, bola vytvorená aj projekcia teoretickej kapacity. Tá je v grafe 42 vyznačená prerušovanou čiarou a v legende označená písmenom T.

Ako už bolo spomenuté v kapitole Demografické východiská, vrchol početnosti detí navštevujúcich materskú školu už Bratislava prekonala. Vplyv môže mať migrácia, resp. vysoké migračné saldo (detí v tomto veku), no z grafu 42 je evidentné, že do roku 2035 bude podľa všetkých scenárov prognózy kapacita v materských školách v Bratislave dostatočná. Situácia sa môže zmeniť podľa stredného scenára prognózy až po roku 2045, resp. v prípade vysokého migračného salda (veľmi vysoký scenár) už v roku 2038. Avšak nepredpokladáme, že v týchto rokoch by bola kapacita materských škôl rovnaká aká je aktuálne. Približne od roku 2037 predpokladáme postupné znižovanie kapacit materských škôl v dôsledku vyššej pôrodnosti. Tá sa očakáva z dôvodu vstupu početnejšej generácie obyvateľov do reprodukčného veku. V prípade, že by sa kapacita materských škôl v čase nemenila, čo nepredpokladáme, podľa stredného scenára prognózy by sa kapacita materských škôl vyčerpana zhruba v roku 2046.

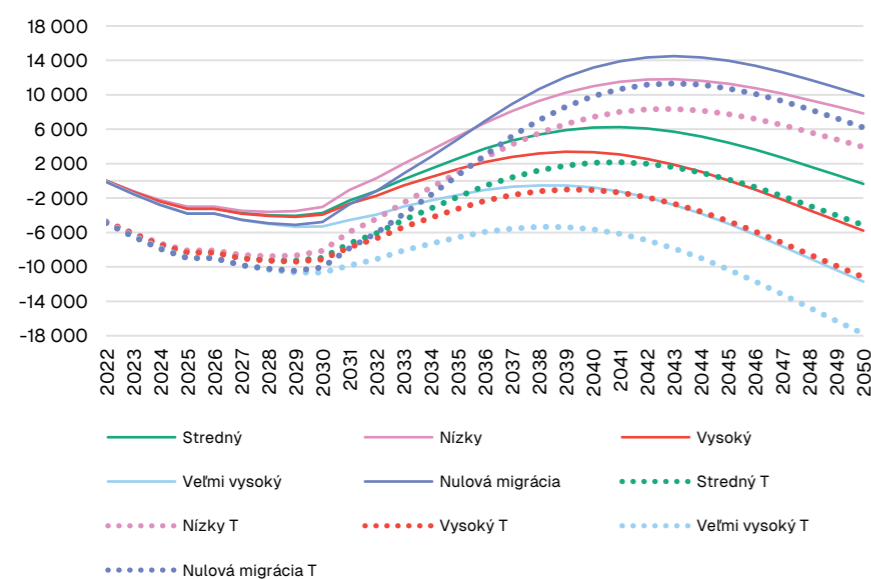
Graf 42: Teoretická kapacita materských škôl v Bratislave v rokoch 2022 – 2050

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe (Bratislava 2050, 2023)

Pri základných školách sa očakáva kapacitná nedostatočnosť (graf 43), na čo nadväzuje fakt prekonania vrcholu početnosti pri materských školách v roku 2021. Práve tieto populačne silnejšie ročníky sa postupne presúvajú do základných škôl a obsadzujú voľné kapacity. V prípade, že sa v hlavnom meste neposilnia kapacity pre deti navštevujúce základnú školu, v budúcnosti nebude možné prijať všetky deti. Postupné uvoľnenie kapacít sa očakáva zhruba v rokoch 2033 až 2037, v závislosti na počte dochádzajúcich detí zo suburbánnych obcí.

Graf 43: Teoretická kapacita základných škôl v Bratislave v rokoch 2022 – 2050

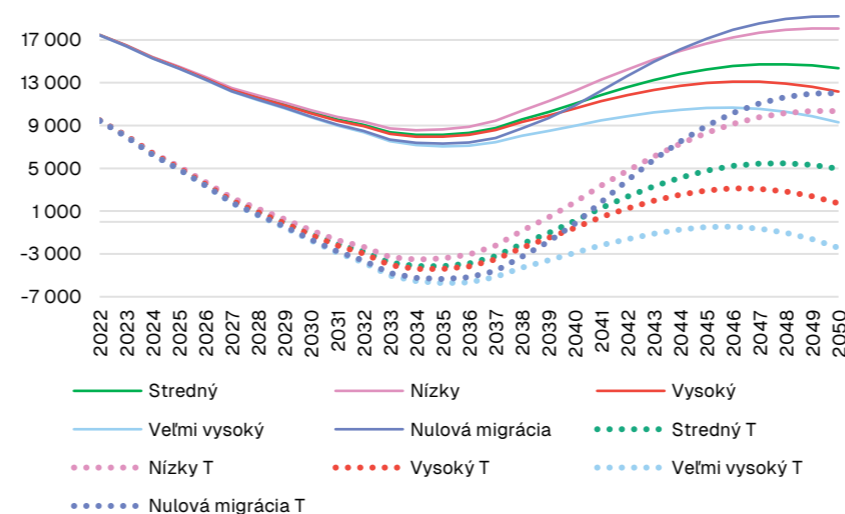

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe (Bratislava 2050, 2023)

Pri projekcii kapacít stredných škôl sú rozdiely medzi kapacitou a teoretickou kapacitou najvyššie. Je to spôsobené tým, že stredné školstvo má regionálnu až nadregionálnu pôsobnosť a podiel detí dochádzajúcich do bratislavských stredných škôl je vysoký (podľa analýz ide o 46 %). Tento vysoký podiel dochádzajúcich detí spôsobuje pri projekcii kapacity a teoretickej kapacity výrazné rozdiely. Pri zohľadnení len obyvateľov s trvalým bydliskom v Bratislave je kapacita stredných škôl dostačujúca vo všetkých scenároch a počas celého obdobia až do roku 2050. Avšak pri zohľadnení vysokého podielu dochádzajúcich, čo je nutné vzhľadom na význam a pôsobnosť stredných škôl, budú kapacity dostačujúce len približne do roku 2029 (graf 44). Od tohto roku až po približne rok 2039 budú kapacity stredných škôl nedostatočné s vrcholom v roku 2035, ak by sa aktuálne kapacity škôl nezmenili. Práve vtedy budú vo veku stredoškôľakov početné skupiny detí, ktoré boli v materských školách v rokoch 2018 až 2022, kedy bola početnosť detí vo veku 3 až 5 rokov najvyššia. Rovnaká generácia detí aktuálne vytvára tlak na miesta v základných školách.

V tomto prípade hodnotíme stredné školy ako celok a nie podľa typov, kde kapacity nie sú vyvážené podľa dopytu (gymnázia vs. odborné školy). Pri stredných školách je projekcia najmenej presná, pretože do nej vstupuje najvyšší podiel dochádzajúcich detí a je potrebné zohľadňovať vývoj aj mimobratislavského priestoru.

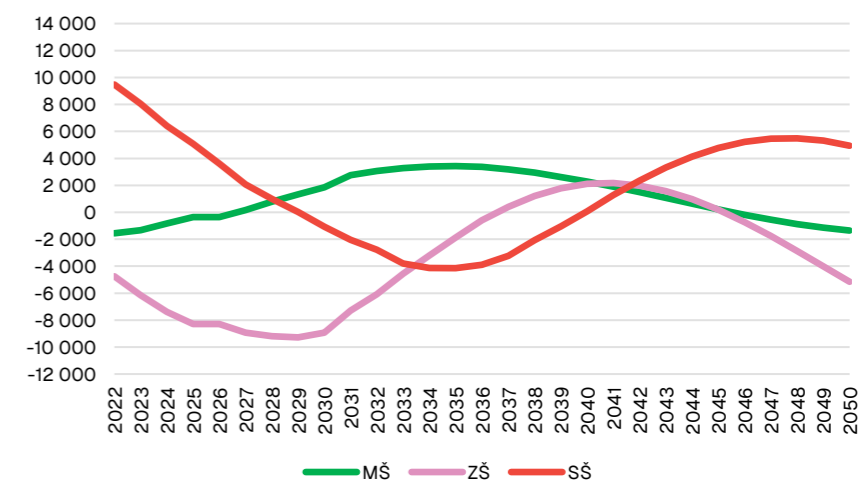
Graf 44: Teoretická kapacita stredných škôl v Bratislave v rokoch 2022 – 2050

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe (Bratislava 2050, 2023)

Nasledujúci graf 45 prehľadne zobrazuje teoretickú kapacitu materských, základných a stredných škôl v Bratislave v rokoch 2022 – 2050. Dáta pochádzajú zo stredného scenára z demografickej prognózy s navýšením o špecifické percento dochádzajúcich do jednotlivých druhov škôl. Ako pri ostatných teoretických kapacitách, ide o prípad, ak by sa v Bratislave v nasledujúcich desaťročiach nemenila kapacita škôl.

Graf 45: Teoretická kapacita materských, základných a stredných škôl v Bratislave v rokoch 2022 – 2050 podľa stredného scenára so zahrnutím dochádzajúcich

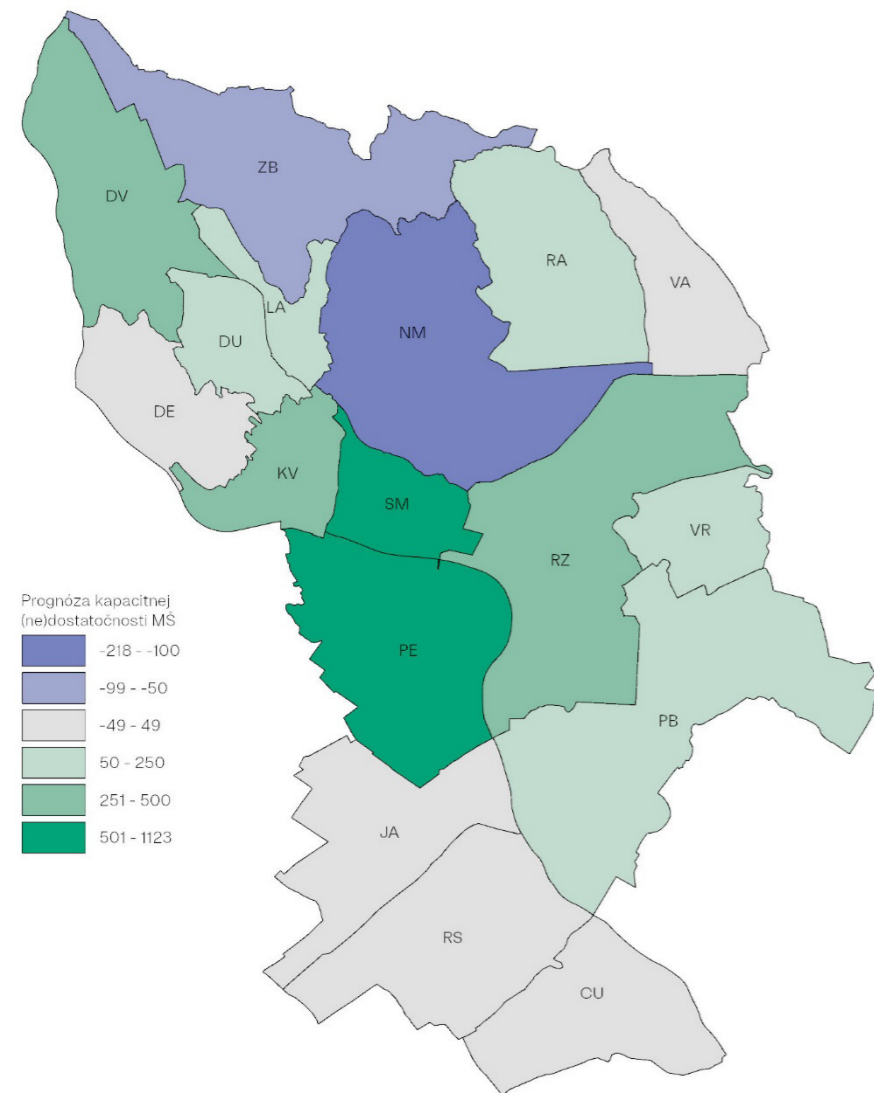
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe (Bratislava 2050, 2023)

MESTSKÉ ČASTI BRATISLAVY

V predchádzajúcej podkapitole sme sa venovali budúcim potrebám školskej infraštruktúry v mierke celého mesta. Výsledky analýz a percentá dochádzajúcich boli tak použité všeobecne pre celú Bratislavu. Jednotlivé mestské časti majú ale z rôznych dôvodov odlišné podiely dochádzajúcich, preto kvôli detailnejším výsledkom bola vypracovaná tabuľka 16 (v prílohe), na základe prognózy vekových skupín pre mestské časti pre rok 2035. Analyzované boli vekové skupiny 3 až 5-ročných a 6 až 14-ročných, čo približne zodpovedá deťom navštevujúcim materské a základné školy, ktoré zriaďujú najmä mestské časti. Stredné školy takto analyzované neboli, nakoľko je pri nich najväčšia miera dochádzajúcich a ich pôsobnosť sa nevzťahuje len na Bratislavu, resp. jej mestské časti. V porovnaní výsledkov za celé mesto (tabuľka 8 a 9) je odchýlka v tabuľke 16 zanedbateľná - pri MŠ je 5,20-percentná a pri ZŠ je 2,75-percentná.

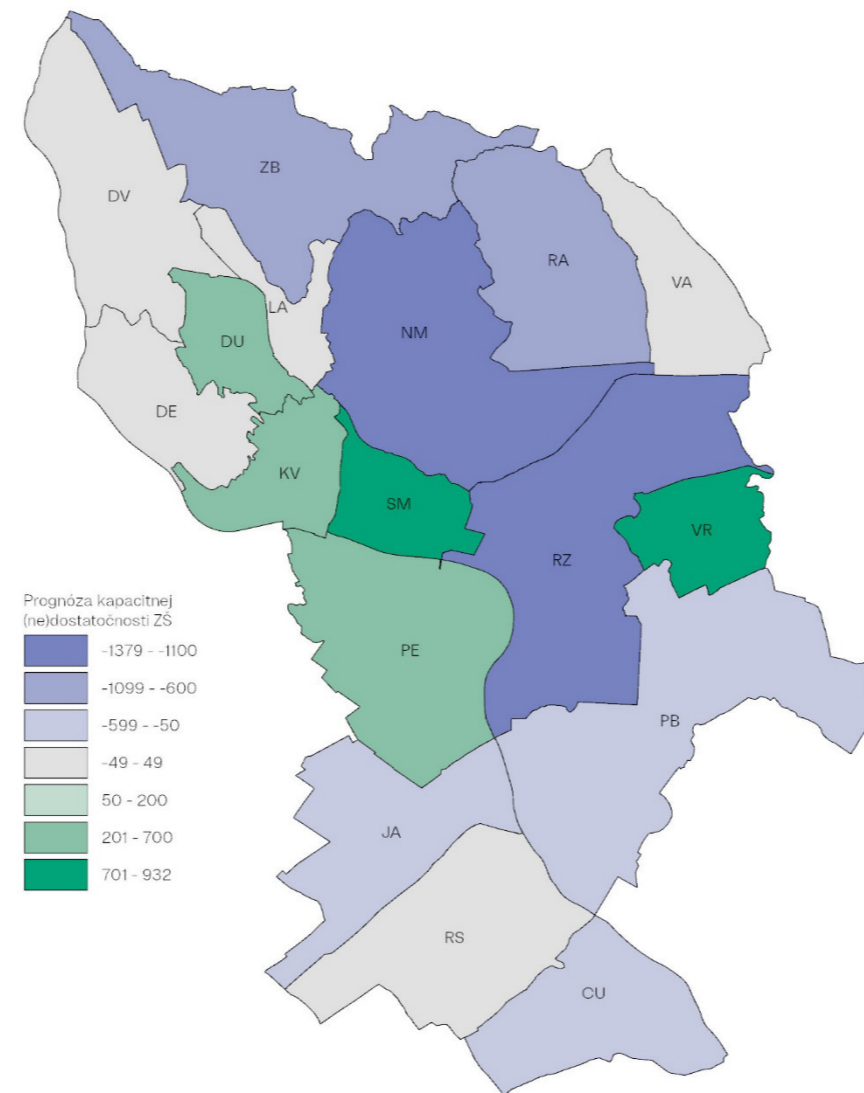
Z výsledkov napríklad vyplýva, že výrazne väčší podiel detí z mimobratislavských okresov navštevuje materské školy v Dúbravke, Devíne a Petržalke, na rozdiel od škôl základných. Naopak, väčší podiel detí navštevujúcich základné školy je vo Vajnorochoch a v Rači, menší rozdiel je v Starom Meste a Lamači. Vo vyznačených stĺpcoch možno vidieť rozdiel medzi hodnotami bez dochádzajúcich a so započítanými dochádzajúcimi. V niektorých prípadoch to znamená, že z prebytku miest sa stáva nedostatok, ak by sa súčasná kapacita škôl nezmenila. Pri materských školách ide o prípad Nového Mesta, pri základných o Podunajské Biskupice. **Najviac ohrozené nedostatkom miest materských škôl po pripočítaní dochádzajúcich vychádzajú pre rok 2035 mestské časti Záhorská Bystrica a Nové Mesto (schéma 21). Základné školy budú na tom s nedostatkom miest v roku 2035 horšie, a to najmä v mestských častiach Nové Mesto a Ružinov, kde by malo chýbať až viac ako 1 100 miest (schéma 22). Rača, Podunajské Biskupice, Záhorská Bystrica, Jarovce a Čunovo budú taktiež zažívať nedostatok miest pre deti v základných školách.**

Schéma 21: Prognóza kapacitnej (ne)dostatočnosti materských škôl podľa mestských častí v roku 2035 (s dochádzajúcimi)

Zdroj: Vlastné spracovanie

Schéma 22: Prognóza kapacitnej (ne)dostatočnosti základných škôl podľa mestských častí v roku 2035 (s dochádzajúcimi)

Zdroj: Vlastné spracovanie

Súčasný prístup výstavby škôl

Organizácia siete škôl

Obyvatelia Slovenska nie sú na území rozmiestnení rovnomerne. Niekde počet detí za posledných desať rokov ubudol a školy sú prázdne. Na západnom Slovensku je to presne opačne – triedy sú preplnené. Vznikla tak nie veľmi efektívna sieť škôl, ktorá dotuje poloprázdne školy, no zároveň nedokáže podporiť výstavbu tam, kde by ich bolo treba. V porovnaní s podobne veľkým Fínskom máme oveľa viac malých plnoorganizovaných škôl (t.j. základná škola so všetkými ročníkmi), ktoré sú však pre systém najdrahšie. Vyzerá to nasledovne:

- školy s I. stupňom – vo Fínsku je ich až 67 %, na Slovensku iba 28 %;
- školy iba s II. stupňom – vo Fínsku 11 %, na Slovensku sú to iba dve školy;
- školy s I. aj II. stupňom – vo Fínsku 23 %, na Slovensku až 71 %.

Fínsko si zvolilo inú cestu - viac škôl len s I. stupňom, a to aj v menších obciach. Pre malé deti je ideálne dochádzať do školy čo najbližšie. Fíni sa snažia šetriť práve na II. stupni. Tieto školy môžu mať širší rozptyl a starší žiaci sú schopní dochádzať do školy sami. Väčšie školy majú tak lepšiu východiskovú pozíciu na to, aby sa stali modernými s lepším vybavením (interiérovým aj exteriérovým), ale aj podporných tímov odborníkov a odborníčok (asistentov učiteľov a učiteľiek či psychologov a psychologičiek) (GDOVINOVA, D., HRIVNÁK, T., 2023). Fínsky systém vzdelávania je tiež dlhodobo považovaný za jeden z najlepších vzdelávacích systémov vo svete, o čom svedčia popredné miesta v medzinárodných meraniach PISA (The Programme for International Student Assessment). I keď každá krajina má spravidla nastavený vlastný vzdelávací systém, v západnej Európe bežne funguje, že materské školy bývajú organizačne spojené s I. stupňom základnej školy, zatiaľ čo II. stupeň základnej školy môže byť spojený s určitým typom strednej školy (príp. nižšej alebo kratšej formy strednej školy), príp. sú vo Veľkej Británii alebo v Holandsku často školy len s I. stupňom alebo len s II. stupňom.

Čo sa týka stredných škôl, na Slovensku je tak veľa kapacitne malých škôl ako nikde inde. Podľa analýz viceprezidenta Republikovej únie zamestnávateľov, ak by sme dostali diaľnicu Košice – Bratislava, tak každých 633 m bude stredná škola. Pri množstve malých škôl a neefektívne využitých zdrojoch je veľmi ťažko zabezpečiť určitú kvalitu. Reforma siete škôl by tak mohla potenciálne pospájať malé stredné školy do väčších celkov, ktoré budú plne a moderne vybavené (technickým vybavením, telocvičňami, voľnočasovými aktivitami, knižnicami, kvalitnými vyučujúcimi apod. (LELOVSKÝ, 2023).

Prístavby a nadstavby škôl

Najčastejšie využívaný typ navýšenia kapacít a doplnenie chýbajúcej vybavenosti na Slovensku je prístavba, príp. nadstavba k pôvodnej budove. Jeho obľúbenosť vyplýva z priestorovej veľkorysosti jestvujúcich areálov, budovaných hlavne za éry bývalého režimu, a teda možnosť doplnenia nových pavilónov, športovísk a jednotlivých tried bez potreby vytvárania nových sietí alebo zakladania nových organizácií. Z dotazníkov rozoslaných školám pre potreby zberu dát v rámci Bratislavy vyplynulo, že **približne 15 % škôl v minulosti vykonala alebo plánuje vykonať určitú formu dostavby. Pre približne 6 % škôl dostavba nie je možná, i keď by ju vítali, a 9 % bolo v období zberu dát naklonených k dostavbe, ale ešte tento proces nezačali riešiť.**

Z praxe je známe, že kapacitné problémy sú riešené skôr akútne s potrebou rýchlej reakcie na chýbajúce miesta alebo vzniknutý problém a nový projekt hlavne v minulosti často vznikol bez architektonickej súťaže. Môžu tak vzniknúť

typizované riešenia, ktoré opakujú predchádzajúce chyby, častokrát s podhodnoteným štandardom a bez možnosti viacvrstvového užívania. Je dôležité, aby sa stavba prispôbila demografickým predpokladom na nasledujúce desaťročia, bola flexibilnou a pri klesajúcej krivke počtu žiakov si našla nové využitie.

V poslednom období sledujeme mnoho príkladov rozširovania základných škôl. [Prístavba a nadstavba ZŠ Ivana Bukovčana](#) v Devínskej Novej Vsi splnila požiadavku na rozšírenie školy, ktorá vznikla z nárastu žiakov v mestskej časti a jej nedostatočnej kapacity (obrázok 1). Cieľom bolo vytvoriť priestor pre osem tried s adekvátnym zázemím. [Rekonštrukcia a nadstavba pavilónu materskej a základnej školy na Cádrovej](#) v Novom Meste rieši konverziu pôvodného objektu jedálne a špeciálnych učební na komplexnejší objekt kmeňových tried tak, aby spĺňal súčasné požiadavky na energetickú úspornosť a hygienu. [Rozšírenie kapacít základnej školy](#) v Záhorskej Bystrici počítalo s prístavbou a vytvorením nadstavby na pôvodnom jednopodlažnom objekte jedálne a ZUŠ, ako aj úpravou dispozičného riešenia prízemí. V nadstavbe vzniklo osem učební, hygienické priestory žiakov a kancelársky priestor učiteľov. [Prístavba škôlky](#) v českom Jablonci nad Nisou ukazuje, že predškolské zariadenia z verejných zdrojov môžu vyzeráť aj inak ako nudné typové "krabice". Architekti vytvárajú neobvyklé spojenie medzi budovami, priehľady v interiéri, herňu na streche, alebo šmýkačku "vybiehajúcu" do exteriéru. Prístavba navyšuje kapacitu o jednu triedu.

Obrázok 1: Prístavba a nadstavba ZŠ Ivana Bukovčana

Zdroj: (HAKÁR, 2023)

Školy v parteroch budov

Priestorová náročnosť, nedostupnosť vhodných pozemkov či ich ceny majú za následok hľadanie neštandardných riešení, a to vo forme vkladania školských zariadení do parterov existujúcich či nových budov. Spodné podlažie budovy, ktoré prevádzkovo priamo nadväzuje na terén, okolitú uličnú sieť a verejné priestory, je na Slovensku častokrát využívané ako zvyškový priestor komunikačného jadra alebo technického zázemia. V lepšom prípade môžu byť tieto priestory ponúkané ako prenajímateľné jednotky obchodu a služieb.

V praxi je tento model zvyčajnejší pre školské zariadenia s menšími priestorovými nárokmi, ako materská škola, centrum voľného času alebo denný stacionár. Za predchádzajúce roky vznikol veľký počet súkromných inštitúcií, ktoré reagovali na vzrastajúcu demografickú krivku a zároveň pasivitu verejného sektoru na riešenie problémov s nedostatkom kapacít. V prípade školského zariadenia v parteri je dôležité, aby najmä pri materských školách neabsentovala exteriérová časť, ktorú pri správnom výbere lokality môže nahradiť miestny park alebo ihrisko. V prípade blokovej štruktúry môže ako vonkajšia herná plocha poslužiť prispôbený súkromný alebo polosúkromný vnútroblok.

Pre krajiny, ktoré majú tendenciu najčastejšie využívať tento typ priestoru, je pravidlom ucelená a kvalitná sieť verejných priestorov. Tento typ zariadenia má veľkú pravdepodobnosť viacvrstvového využívania a v čase mimo hlavnú prevádzku môže do seba sekundárne integrovať inú adekvátnu funkciu. Ďalšie benefity pri výbere tohto typu z psychologického hľadiska je podpora komunity, tendencia zlepšenia problémov generačných rozdielov, väčšia miera inklúzie zameraná napríklad na bezbariérovosť, a vyššia miera interagovania sa so susedstvom, a z toho vyplývajúca zvýšená bezpečnosť v danej lokalite. Toto riešenie podporuje ukľudnená automobilová doprava v okolí, doplnená infraštruktúrou cyklo dopravy alebo dokonca transformácia dotykajúcej sa infraštruktúry na pešiu zónu (obrázok 2).

Príklady vstavaných materských škôl v parteri nájdeme v Bratislave aj v rezidenčných novostavbách ([materská škola v projekte NUPPU](#) postavená developerom a prebratá do vlastníctva mestskou časťou Ružinov), ako aj v štvrti 500 bytov, postavenej v 50-tych rokoch 20. storočia ([materská škola elokovaná z MŠ Velehradská](#)).

Obrázok 2: Sjötorget Kindergarten v novej rezidenčnej výstavbe Štokholme

Zdroj: (LINDMAN, 2013)

Školy v blokovej zástavbe

Bloková zástavba je pokladaná za najpriaznivejšiu štruktúru z pohľadu mestotvorby – ponúka možnosti rôznorodých verejných priestorov a ulíc so zachovaním ľudskej miery. Tieto faktory pokladáme za ideálne prostredie pre vznik základnej sociálnej infraštruktúry. Pri situovaní škôl v tomto type

zástavby platia takmer všetky pozitíva, ktoré boli spomenuté v predchádzajúcej podkapitole o školách v parteroch budov.

V blokovej zástavbe sa obvykle umiestňuje zariadenie s rozsiahlejším priestorovými nárokmi. V tomto type štruktúry je preň vyčlenená časť bloku, prípadne celá budova tvoriaca blok alebo dokonca celý blok. Najčastejšie sa jedná o základnú a strednú školu, príp. o jej spojenie s materskou školou alebo inými typmi škôl. Školy v blokoch väčšinou nemávajú samostatne vyhradený školský areál, nakoľko sú priamo napojené na uličnú sieť. Môžu disponovať areálom vo vnútrobloku alebo na streche, s čím súvisí vyššia miera vybavenia – telocvičňa, exteriérové ihriská či priestory pre výuku. Takéto stavby bývajú už v prípravnej fáze projektovania špecifikované a navrhnuté pre svoju funkciu, čím sa zabezpečuje logika ich vnútorného fungovania a zároveň kvalita architektonického prevedenia. Za pridanú hodnotu sa pokladá umiestnenie aj inej ako vzdelávacej funkcie priamo do bloku alebo v jeho blízkosti – priestor pre kultúrne vyžitie, zdravotnú starostlivosť či sociálnu vybavenosť.

Pri návrhu optimálneho využitia pozemku, najmä v stiesnených podmienkach, sa môže ako efektívne využitie plochých striech ukázať pobytový priestor pre žiakov, ich výuku alebo športové využitie.

Príkladom školy zakomponovanej v rámci blokovej skladby, ktorá zastrešuje 22 tried, je [základná škola Antoine de Ruffi School](#) v Marseille (obrázok 3). Stojí na strategickom mieste medzi rozvíjajúcou sa mestskou štruktúrou, roztrúsenými skladmi, sídliskami zo 70-tych rokov a zo západnej strany prístavom, vežiakmi a diaľničným viaduktom. Stredná škola [The School on Islands Brygge](#) v Dánsku je navrhnutá pre takmer 800 žiakov a maximálne využíva pozemok trojuholníkového tvaru, ktorý je zasadený do mestského prostredia – bez vymedzenia školského areálu. Nástupný priestor pred školou vznikol upokojením dopravy v bočnej ulici, kde je prejazd umožnený len cyklistom či kolobežkárom (Google Street View [pred](#) a [po](#)).

Obrázok 3: Základná škola Antoine de Ruffi School v Marseille

Zdroj: (BOEGLY, 2021)

Modulové školy

Rýchlosť stavby a jednoduchosť riešení sa stali determinantami pre budovanie stavieb, či už ide o sociálnu, zdravotnú alebo sociálnu infraštruktúru. Práve pre splnenie týchto atribútov sa do popredia opäť dostávajú modulové riešenia. Typizované kontajnerové stavby s modulárny systémom sa pokladajú za fenomén posledných rokov u nás aj v zahraničí. Primárne by sa malo jednať o riešenia s časovým ohraničením užívania – t.j. krátkodobého charakteru. Vo svete ich užívanie častokrát súvisí s riešením krízových situácií a s miestami zasiahnutými živelnými katastrofami. Firmy zaoberajúce sa výrobou kontajnerov majú rozsiahle portfólio typizovaných modulových prvkov zodpovedajúcich potrebám školských a predškolských zariadení, ich hygienických zázemí a stravovacích blokov. Riešenia sú prezentované ako efektívne a ekologické investičné projekty s krátkou dobou výstavby, suchými procesmi a ďalšou radou výhod, ako napr. jednoduchá demontáž, transport a následne opätovné využitie (*circular economy development*) (Containex, 2023), (Warex, 2023).

Pozitívne vlastnosti nepochybne existujú, je však rovnako potrebné pomenovať aj tie negatívne. Forma vytvorená z predvolených rozmerov a prvkov nevychádza z logiky užívania, a tým pádom nevytvára podnecujúce prostredie založené na variabilite priestorov, ako napr. herná socializačná časť alebo priestory pre koncentrovanú činnosť. V plnej miere absentuje architektonický detail, prítomný je návrat k anonymite a triviálnosti prevedenia. Vo väčšine prípadov sa nepracuje s myšlienkou viacrstvového využívania založenom na pôvodnom japonskom a fínskom koncepte, ktorý je celoplošne aplikovaný a frekvencovaný v spomínaných krajinách, ktoré predstavujú svetové jednotky vo vzdelávacích systémoch. Vyššie spomínaná dočasnosť sa v mnohých prípadoch môže premeniť na dlhodobé riešenie (Šajgalíková, 2015).

Využívané sú v rámci modulových riešení aj zariadenia vybudované z prefabrikátov, čo v Bratislave za minulého režimu bývalo častým stavebným postupom. Súčasným príkladom je mesto Lisabon, ktoré vyhlásilo súťaž na štyri materské školy nachádzajúce sa v rôznych štvrtiach. Chceli zvýšiť pokrytie materskými školami a dosiahnuť ich štandardizovanú podobu, ktorá umožňovala rýchlu výstavbu, nenáročnú údržbu a rozpoznateľnosť v rámci mesta (obrázok 4).

Obrázok 4: Modulárna materská škola v Lisabone

Zdroj: (Guerra, 2024)

Drevostavby školských budov

V zahraničí sledujeme mnoho príkladov drevostavieb školských budov. V estónskom Tallinne už zadanie pre [novostavbu školy](#) hovorilo o celi zriadiť ju špecializovane pre environmentálne vzdelávanie a budova mala za úlohu ilustrovať možnosti environmentálne zodpovednej stavby (obrázok 5). Postavená bola pre 1080 študentov na rozhraní mestského a prírodného prostredia lesov. Ďalším príkladom je [škola](#) a zároveň kultúrne centrum vo Fínsku postavená s použitím viac ako 5 000 priemyselných drevených kmeňov na vytvorenie štruktúry, ktorá odkazuje na tradičné drevené vily z tejto oblasti. Aj keď je tu tento typ stavieb bežný, ide o najväčší príklad takejto konštrukcie použitej v školskej budove. Cieľom je okrem iného prepojiť transformujúcu sa bývalú vojenskú zónu a existujúce centrum mesta. Z pohľadu drevostavieb za pomerne krátky čas desiatich mesiacov postavili v bratislavskej Rači [materskú školu Tramin](#).

Obrázok 5: Drevostavba strednej školy Pelgulinna v Tallinne

Zdroj: (Tunnel, 2023)

Flexibilita priestorov

Variabilnosť, flexibilita a viacúčelovosť priamo súvisí s udržateľnosťou budov. Pred sto rokmi nešlo o zásadnú tému, ale za posledných dvadsať – tridsať rokov sa požiadavky na budovy často a nepredvídateľne menia. Každú chvíľu zaznamenávame pokrok v technickom vybavení budov, preto je nevyhnutné, aby bola architektúra flexibilná, a aby zmeny dokázala absorbovať. Variabilita je predsa ekologická aj ekonomická.

Najpodstatnejší rozdiel oproti minulosti je, že dnes deti v škole trávajú omnoho viac času. V návrhu medzinárodnej architektonickej súťaže na stavbu [novej základnej školy v Chýně](#), satelitnej obci pri Prahe, je uprostred pavilónov umiestnená multifunkčná aula, kde sa okrem koncertov, krúžkov, hudobnej výchovy a prednášok môžu konať aj akcie pre širokú verejnosť. Tým vzniká veľkorysý priestor s mnohostranným využitím ako aj nadväznosť na exteriérový spoločenský dvor (ARCHITEKTI mikulaj & mikulajová, 2015).

Flexibilita je dôležitá aj v zmysle nahradenia, príp. prepojenia školskej infraštruktúry s inou funkciou, ak táto už nebude potrebná, a to v tom istom priestore. Pôjde o pomerne častý prípad, hľadiac na striedanie demografických vln, ktoré prebiehajú a aj naďalej prebiehajú budúc. So zmenou demografickej skladby obyvateľstva sa v dlhodobom horizonte môže tak uvažovať s transformáciou školských zariadení na zdravotno-sociálne služby pre seniorov, najmä zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby a denné stacionáre. V súčasnosti odborníci pracujú s pojmom „strieborná ekonomika“, ktorá predstavuje prispôbenie produkcie tovarov a služieb meniacim sa potrebám starnúcej populácie, ktorá vytvára aj inováčné príležitosti.

V českej obci sa začína s budovaním [materskej školy](#) vzájomne komunikujúcou so zariadením pre seniorov. Vďaka orientácii spoločenských priestorov oboch budov smerom k námestiu sú vytvorené podmienky pre interakciu troch generácií.

Funkcia komunitného centra

Dôležitou funkciou školských budov je aj ich využiteľnosť pre neformálne vzdelávanie – mimoškolské aktivity ako pre žiakov, tak aj pre širšiu verejnosť. Pôvodne japonský a fínsky koncept viacrstvého využitia škôl, ktoré fungujú

v poobedných a večerných hodinách, ale aj cez víkendy a školské prázdniny ako komunitné centrá, večerné školy, študovne a knižnice pre verejnosť, preniká aj do iných krajín. Flexibilita školských budov súvisí i s funkciou komunitného centra, ktoré, ak sa dobre nastaví, dokáže plnohodnotne zastúpiť. Preto je potrebné už pri návrhu počítať s určitou mierou oddelenia prevádzky jednotlivých častí budovy, vrátane zaistenia prístupu pre verejnosť.

Novostavbu [Základnej školy Amos](#) pri Prahe architekti koncipovali ako dôležitú budovu, kde by si každý obyvateľ mal vedieť nájsť svoj priestor (obrázok 6). Preto po vyučovaní môžu chodiť do telocvične hrať dospelí rekreačne futbal, v učebniach robia jazykové kurzy či kurzy varenia. Stretávajú sa tam občianske združenia, v škole je aj miestnosť pre konferencie s malým pódium. Takisto obecna knižnica, kde sa robia napríklad aj skupinové čítania. Školy sa tak nemusia o tretej popoludní zatvoriť, ale majú potenciál vytvárať dôležitý priestor nielen pre deti po vyučovaní vo forme krúžkov, ale pre celú komunitu štvrte (GDOVINOVÁ, D., HRIVŇÁK, T., 2023). Súčasťou návrhu ďalšej základnej školy pri Prahe je napríklad bazén, kaviareň či časť služieb sociálnej infraštruktúry – lekára, logopéda, detského lekára (ARCHITEKTI mikulaj & mikulajová, 2015).

Obrázok 6: Časť areálu základnej školy Amos pri Prahe

Zdroj: (BoysPlayNice, 2020)

Delenie vnútorných priestorov na klastre

Moderné vnútorné priestory základných škôl sa vo svete rozdeľujú do klastrov, teda do akejsi menšej organizačnej jednotky. Tvoria ich dve až tri triedy, ktoré majú pridelenú vlastnú chodbu, a majú tak vytvorenú vlastnú „bublinu“. Klastre sú väčšinou opticky oddelené farebne a majú vlastnú identitu – prváci môžu byť žltí, druháci zase zelení, a to so všetkým, čo k tomu patrí – od záchodov po šatne. Klastrové chodby sú útulné a vhodné na trávenie prestávok medzi hodinami. Súčasťou klastra sú aj kabinety učiteľov – tí nechodia za svojimi žiakmi cez celú školu, ale sú stále poruke. Príkladom takéhoto vnútorného členenia je už vyššie spomínaná [Základná škola Amos pri Prahe](#) (obrázok 7), trochu iný prístup ku klastrom zvolili aj vočeňovanej [Banskej Štiavnici](#). Architektúra klastrov odráža diferencované, tzn. na mieru šité vzdelávanie. V klastrových školách je tandom mať v triede priestor na vytváranie skupín až miniblokov, prípadne jeden oddelený priestor so sklenenou priečkou. V ňom sa môže oddeliť skupina na samostatné vyučovanie (GDOVINOVÁ, D., HRIVŇÁK, T., 2023).

Klastre sú ideálne pre novopostavené školy, ťažko sa však budú vytvárať školám, ktoré chcú svoje priestory iba zrekonštruovať. Môžu zásadne ovplyvniť aj celkové organizovanie školy, preto by sa s myšlienkou mali najprv zosúladiť samotní učitelia. Pokroková architektúra škôl sa nedá realizovať bez otvoreného myslenia a inovatívneho vzdelávacieho systému. Tri parametre – vízia, spôsob výučby a architektúra – musia byť v rovnováhe.

Obrázok 7: Vnútorné priestory základnej školy Amos pri Prahe

Zdroj: (BoysPlayNice, 2020)

Záver analytickej časti

V kapitole je hodnotená súčasná vybavenosť školskej infraštruktúry (školský rok 2021/22) so zameraním na materské, základné a stredné školy všetkých zriaďovateľov. Dáta analyzované v tomto dokumente boli zbierané pred vypuknutím vojnového konfliktu na Ukrajine, preto počty ukrajinských detí a dospelých navštevujúcich školy v meste nie sú započítané do analýz a môžu mierne pozmeniť jej výsledky. Pri výslednom zhodnotení vybavenosti sme vychádzali najmä z troch analýz vytvorených na úrovni mestských častí, a to z teoretickej kapacitnej (ne)dostatočnosti, z podielu vekových skupín zodpovedajúcemu druhu školy a zo skutočnej naplnenosti škôl.

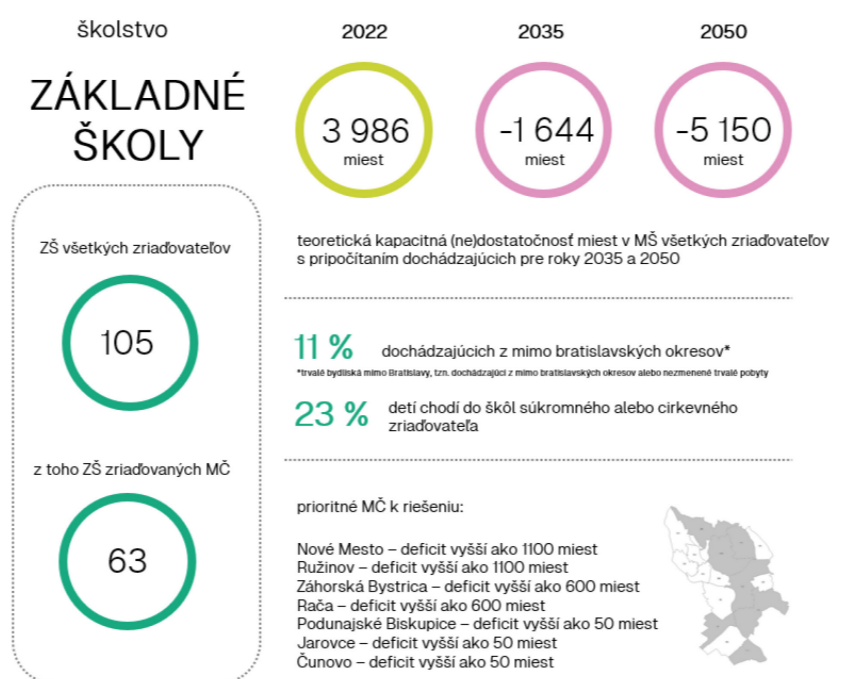
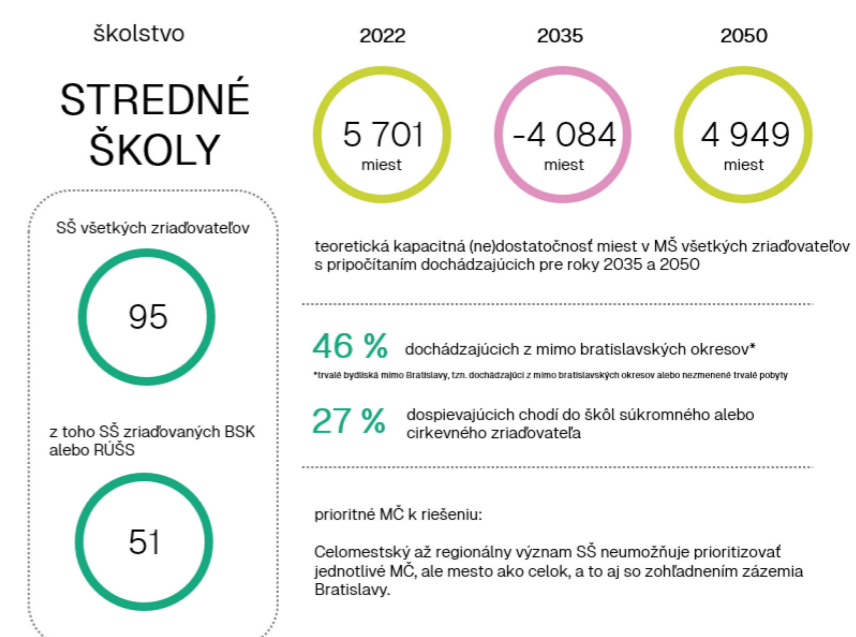
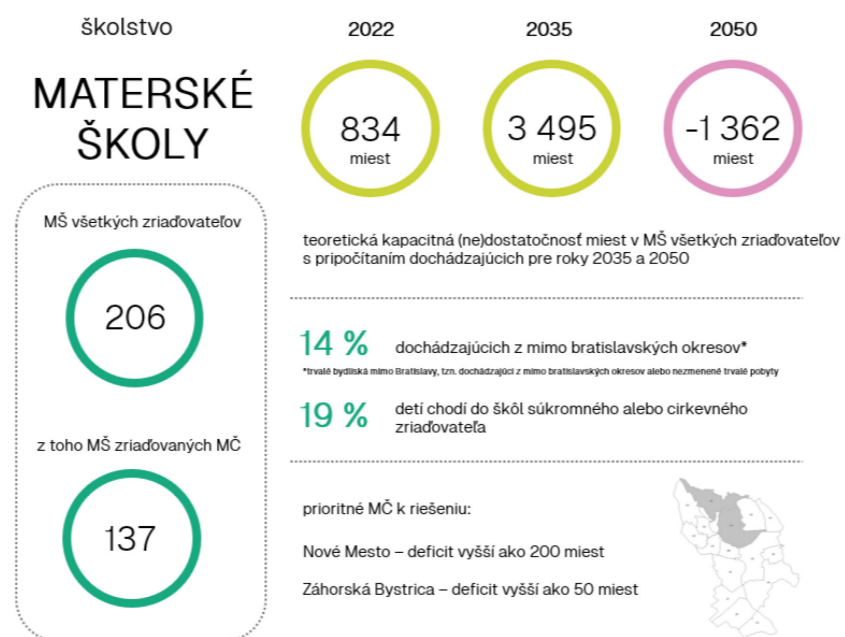
Na základe týchto ukazovateľov boli identifikované mestské časti s nedostatočnou školskou infraštruktúrou, v ktorých by bolo potrebné diskutovať o zriadení nových škôl alebo rozšírenie existujúcich. Územiami s teoretickým nedostatkom viac ako 50 miest v materských školách a skutočnou obsadenosťou dosahujúcou viac ako 90 % sú mestské časti Nové Mesto, Záhorská Bystrica, Rača a Vrakuňa. V Záhorskej Bystrici je viac ako 250 teoreticky chýbajúcich miest v základných školách a skutočnou obsadenosťou dosahujúca viac ako 90 %. Tomu prispieva aj fakt, že v danej mestskej časti je najvyšší percentuálny podiel detí vo veku 6 až 14 rokov. Čo sa týka stredných škôl, Vrakuňa vyšla ako mestská časť s teoretickým nedostatkom viac ako 250 miest a skutočnou obsadenosťou dosahujúcou viac ako 90 %. Pri plánovaní stredných škôl je ale nutné brať ohľad taktiež na vývoj tejto vekovej skupiny a kapacity stredných škôl aj mimo hraníc mesta – v Bratislavskom, resp. Trnavskom kraji.

Na úrovni materských, základných a stredných škôl je zanalyzovaný aj počet dochádzajúcich (resp. detí a dospelých bez trvalého pobytu v Bratislave), z ktorého sa tak odvodilo konkrétne percento dochádzajúcich pre daný druh školy. Z analýz sa potvrdilo, že Bratislava poskytuje kapacity svojich škôl od najmenších detí až po dospelých, a preto je nevyhnutné pri uvažovaní o budovaní nových kapacít myslieť aj na podiel dochádzajúcich detí.

Na analýzu nadviazala prognóza kapacít školskej infraštruktúry, ktorá vychádza z výsledkov dokumentu Bratislava 2050, s podtitulom Demografický potenciál, sociálna a ekonomická geografia, scenáre rozvoja hlavného mesta SR Bratislavy do roku 2050. Počet obyvateľov mesta bude rásť, zároveň bude starnúť - napriek tomu bude počet narodených detí do roku 2050 stúpať. Bratislava, podobne ako celé Slovensko, má výrazne nevyrovnanú vekovú štruktúru, ktorá spôsobuje striedanie slabších a silnejších populačných ročníkov, čo striedavo spôsobuje tlak na kapacity pri rôznych druhoch škôl. Postupné starnutie obyvateľov vyvolá tlak na zariadenia zdravotníctva a sociálnej starostlivosti, preto aj pri výstavbe školskej infraštruktúry treba myslieť na flexibilitu a multifunkčnosť budov, ktoré vedú v čase podľa potreby meniť funkciu. Preto je potrebné sledovať a brať do úvahy vývoj vekovej štruktúry a zohľadňovať aj migráciu - pri stredných školách zohľadňovať demografický vývoj nie len v Bratislave, ale aj v jej zázemí. Počet detí vo veku 3 až 5 rokov (t.j. materskej školy) bude aktuálne klesať, no do roku 2050 sa ich počet dostane na hranicu približne z roku 2021. Silnejšie populačné ročníky, ktoré vytvárali tlak na kapacity materských škôl v rokoch 2018 – 2021, sa presúvajú do základných škôl a okolo roku 2035 budú na stredných školách. Počet dospelých vo veku 15 až 19 rokov bude stúpať, na vrchole početnosti bude približne v roku 2035, po tom bude počet znova klesať.

Súčasná kapacita škôl sú vzťahované k prognózovaným veľkostiam konkrétnych vekových skupín navýšenými o konkrétne percento dochádzajúcich. Bratislava je silným dochádzkovým centrom, preto je potrebné myslieť aj na dochádzajúcich z územia mimo mesta. Na základe ich porovnaní sú vytvorené odhady nedostatku alebo prebytku miest na úrovni celého mesta

v materských, základných a stredných školách pre roky 2035 a 2050. Na úrovni mestských častí boli odhadnuté nedostatky, resp. prebytky pre rok 2035 len pre materské a základné školy, ktoré zriaďujú najmä mestské časti a majú menšiu mieru dochádzajúcich ako stredné školy. Stredné školy takto analyzované neboli, nakoľko je pri nich najväčšia miera dochádzajúcich a ich pôsobnosť sa nevzťahuje len na Bratislavu, resp. jej mestské časti.

Zdroje

- ARCHITEKTI mikulaj & mikulajová. (Jún 2015). *archinfo.sk*. Dostupné na Internete: Architekti o ideálnej škole: <https://www.archinfo.sk/diela/obcianska-stavba/architekti-o-idealnej-skole.html>
- BOEGLY, L. (2021). *archdaily.com*. Dostupné na Internete: Antoine de Ruffi School / TAUTEM Architecture + bmc2 architectes: <https://www.archdaily.com/959725/antoine-de-ruffi-school-tautem-architecture-plus-bmc2-architectes>
- BoysPlayNice. (2020). *archinfo.sk*. Dostupné na Internete: Základná škola Amos pre Psáry a Dolní Jirčany (ČR): <https://www.archinfo.sk/diela/obcianska-stavba/zakladna-skola-amos-pre-psary-a-dolni-jircany-cr.html>
- Bratislava 2030. (2022). *bratislava2030.sk*. Dostupné na Internete: <https://bratislava2030.sk/dokumenty/>
- Bratislava 2050. (2023). *mib.sk*. Dostupné na Internete: Demografický potenciál, sociálna a ekonomická geografia, scenáre rozvoja hlavného mesta SR Bratislavy do roku 2050: https://mib.sk/wp-content/uploads/2024/03/MIB_2050_komplet.pdf
- BSK. (Marec 2023). *bratislavskykraj.sk*. Dostupné na Internete: Župa plánuje vybudovať zdravotnícky kampus, má vzniknúť pri Nemocnici Bory: <https://bratislavskykraj.sk/zupa-planuje-vybudovat-zdravotnicky-kampus-ma-vzniknut-pri-nemocnici-bory/>
- BSK. (18. sept 2024). *Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v BSK na roky 2023-2026*. Dostupné na Internete: [bratislavskykraj.sk: https://bratislavskykraj.sk/wp-content/uploads/2023/07/regionalna-stregetgia-vychovy-a-vzdelavania-v-strednych-skolach-v-bsk-na-roky-2023-2026.pdf](https://bratislavskykraj.sk/wp-content/uploads/2023/07/regionalna-stregetgia-vychovy-a-vzdelavania-v-strednych-skolach-v-bsk-na-roky-2023-2026.pdf)
- Containex. (2023). *containex.com*. Dostupné na Internete: Materské školy: <https://www.containex.com/sk/sk/oblasti-nasadenia/materska-skola>
- ČT24. (Máj 2024). *ct24.ceskatelevize.cz*. Dostupné na Internete: Kapacitní problémy středních škol v Praze jsou vážné, je třeba jednat rychle, řekl Bek: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/kapacitni-problemy-strednich-skol-v-praze-jsou-vazne-je-treba-jednat-rychle-rekl-bek-349294>
- GDOVINOVÁ, D. (Február 2023). *dennikn.sk*. Dostupné na Internete: Štát sľubuje rodičom miesto v škôlke. Už sme ďalej, treba riešiť začlenenie všetkých detí a napríklad intolerancie na jedlo: <https://dennikn.sk/3254042/stat-slubuje-rodicom-miesto-v-skolke-uz-sme-dalej-treba-riesit-zaclenenie-vsetkych-deti-a-naprklad-intolerancie-na-jedlo/?ref=list>
- GDOVINOVÁ, D. (Jún 2024). *dennikn.sk*. Dostupné na Internete: Župan Droba o nedostupnosti stredných škôl: Ako kraj sme urobili maximum, aj odborné školy sú kvalitné: <https://dennikn.sk/4049173/zupan-droba-o-nedostupnosti-strednych-skol-ako-kraj-sme-urobili-maximum-aj-odborne-skoly-su-kvalitne/>
- GDOVINOVÁ, D., HRIVŇÁK, T. (Február 2023). *dennikn.sk*. Dostupné na Internete: Ako má vyzerat moderná škola, ktorá pripraví deti na život v roku 2035: https://dennikn.sk/3221517/ako-ma-vyzerat-moderna-skola-ktora-pripravi-deti-na-zivot-v-roku-2035/?ref=mwat&fbclid=IwAR3R8fQ6H2xdDyJm3dxID_DYbRNq7sxxkOpEMiJoYwvlx38RTkv4M9-w
- Guerra, F. (2024). *divisare.com*. Dostupné na Internete: SUMMARY Architects - 4 Modular Kindergartens: <https://divisare.com/projects/500304-summary-architects-fernando-guerra-fg-sg-4-modular-kindergartens>
- HAKÁR, M. (2023). *archinfo.sk*. Dostupné na Internete: Prístavba a nadstavba ZŠ, Ivana Bukovčana, Bratislava: <https://www.archinfo.sk/diela/obcianska-stavba/pristavba-a-nadstavba-zs-ivana-bukovcana-bratislava.html>
- HALUŠ, M., et al. (November 2024). *analyzy.gov.sk*. Dostupné na Internete: Revízia výdavkov na základné a stredné školy: <https://analyzy.gov.sk/files/archiv/29/Revizia-vydavkov-na-zakladne-a-stredne-skoly.pdf>
- iRozhlas. (Máj 2024). *irozhlas.cz*. Dostupné na Internete: Kapacity středních škol v Praze je třeba zvýšit, shodují se všichni. Problém je, kdo je postaví a zaplatí: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/kapacity-strednich-skol-v-praze-je-treba-zvysit-shoduji-se-vsichni-problem-je_2405181011_jgr
- LELOVSKÝ, M. (Apríl 2023). *sme.sk*. Dostupné na Internete: Kurikulárna reforma nestačí. Treba zreformovať aj sieť škôl: <https://domov.sme.sk/c/23158543/lelovsky-viac-ako-stotisic-ziakov-sa-nemohlo-vzdelavat-z-domu-rozhovor.html>
- LINDMAN, A. (2013). *archdaily.com*. Dostupné na Internete: Sjøtorget Kindergarten / Rotstein Arkitekt: https://www.archdaily.com/438746/sjotorget-kindergarten-rotstein-arkitekt?ad_medium=gallery
- MAČÍ, J. (Máj 2024). *seznamzpravy.cz*. Dostupné na Internete: „Musí se stanovit nějaká spádovost,“ říká pražský radní pro školství: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-dostavujeme-stredni-skoly-nedostatek-mist-je-problem-rika-prazsky-radni-252404>
- Mestská urbanistická štúdia Mlynské nivy. (Marec 2024). *bratislava.sk*. Dostupné na Internete: https://cdn-api.bratislava.sk/strapi-homepage/upload/MUS_TEXTOVA_CAST_cistopis_e98eb75bbd.pdf
- Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR. (2023). *Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie*. Dostupné na Internete: <https://www.minedu.sk/statny-vzdelavaci-program-pre-zakladne-vzdelavanie-2023/>
- MŠVVM SR. (23. jún 2023). *Rezort školstva pripravil usmernenia pre ZŠ a SŠ k tretej hodine telesnej výchovy od školského roku 2023/2024*. Dostupné na Internete: <https://www.minedu.sk/rezort-skolstva-pripravil-usmernenia-pre-zs-a-ss-k-tretej-hodine-telesnej-vychovy-od-skolskeho-roku-20232024/>
- Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania. (2018, akt. 2022). *minedu.sk*. Dostupné na Internete: Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania: <https://www.minedu.sk/narodny-program-rozvoja-vychovy-a-vzdelavania/>
- Oddelenie dátových a priestorových analýz, Magistrát hlavného mesta SR Bratislava. (2023). Dostupné na Internete: Dostupnosť materských škôl v Bratislave.
- Operačný program Ľudské zdroje. (2014 - 2020). *employment.gov.sk*. Dostupné na Internete: Operačný program Ľudské zdroje: <https://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/operacny-program-ludske-zdroje/>
- PHSR BSK na roky 2021 – 2027. (2021). *bratislavskykraj.sk*. Dostupné na Internete: Stratégia: <https://bratislavskykraj.sk/regionalny-rozvoj/strategie/phsr-2021-2027/>
- Plán obnovy a odolnosti. (2021). *planobnovy.sk*. Dostupné na Internete: Čo je plán obnovy a jeho hlavné priority: <https://www.planobnovy.sk/>
- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania na SŠ v BSK. (2019 - 2022). *bratislavskykraj.sk*. Dostupné na Internete: Moderné školy: https://bratislavskykraj.sk/wp-content/uploads/2020/05/bsk-strategiaskolstva_2019-2022-1.pdf
- REHÚŠ, M. (Apríl 2023). *dennikn.sk*. Dostupné na Internete: Školský týždeň: Treba hovoriť o tom, či máme učiteľkám a učiteľom priplácať podľa regiónov: <https://dennikn.sk/3334776/skolsky-tyzden-treba-hovorit-o-tom-ci-mame-ucitelkam-a-ucitelom-priplacat-podla-regionov/?ref=list>
- SODB. (2001). *slovak.statistics.sk*. Dostupné na Internete: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2001, Slovenská republika: <https://slovak.statistics.sk/wps/portal/!ut/p/z1/7VXLlqJIEPOVnyw1lwF59A7RUKvbByhVsqmTQpbSllCAOvbXTyZY1dqOjzInFrMYjpKQcW9EkHeZErnoFbkr2Qcr>
- kgdxREL2vnCVt6na11otbACozTb0n-ftadfWMciAXkrAkzORDV3ummr_AT9mSlq9IARATByT_nawDShP2rO2k1nJE068pFvdo2erA4BtGG3CX2jN7fOqS
- SODB. (2011). *slovak.statistics.sk*. Dostupné na Internete: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/census/indicators/!ut/p/z1/lZJNb4JAFEV_iwu2zBu-ZuhuoAWnUgviV2fToKFIImKQlr9ftGxMK9q3m-Sc3Ml9DwmUlBHPv6oy76pnm--G95sw3hPPp5aFGbgkwsCXy1WcOEAInh2lZ8B22VwjHgD1XB04m8ehGagqMBWJe3y4MgzU8wPCfwBqJQpwsG
- SODB. (2021). *scitanie.sk*. Dostupné na Internete: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov: <https://www.scitanie.sk/>
- Stratégia rozvoja a financovania územia mestskej urbanistickej štúdie Mlynské nivy. (Máj 2024). *bratislava.sk*. Dostupné na Internete: <https://zastupitelstvo.bratislava.sk/data/att/73001.pdf>
- Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR 2021 – 2027. (2021). *mirri.gov.sk*. Dostupné na Internete: <https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2018/10/Strategia-vyskumu-a-inovacii-pre-inteligentnu-specializaciju.pdf>
- Šajgalíková, B. (2015). *archinfo.sk*. Dostupné na Internete: Školy potrebujú architektúru: <https://www.archinfo.sk/diskusie/blog/skoly-potrebuju-architekturu.html>
- TUČEK, O. (2024). *pdspraha.eu*. Dostupné na Internete: <https://pdspraha.eu/wp-content/uploads/2024/11/Doplneni-2024-manual-k-zadavani-verjnych-budov-zakladni-skoly.pdf>
- Tunnel, T. (2023). *archdaily.com*. Dostupné na Internete: Pelgulinna State Secondary School / Arhitekt Must: https://www.archdaily.com/1021260/pelgulinna-state-secondary-school-arhitekt-must?ad_source=search&ad_medium=projects_tab
- ÚG školstva. (2014). *bratislava.sk*. Dostupné na Internete: Územné generely: https://cdn-api.bratislava.sk/strapi-homepage/upload/Uzemny_generel_skolstva_textova_cast_59f7c6980e.pdf
- ÚPN hl. m. SR Bratislavy. (2007). *bratislava.sk*. Dostupné na Internete: Územný plán hlavného mesta SR Bratislavy: <https://bratislava.sk/zivotne-prostredie-a-vystavba/rozvoj-mesta/uzemnoplanovacie-dokumenty/platna-uzemnoplanovacia-dokumentacia/uzemny-plan-mesta-a-jeho-zmeny-a-doplanky>
- ÚPN-R BSK. (2013). *bratislavskykraj.sk*. Dostupné na Internete: Územné plánovanie a GIS: <https://bratislavskykraj.sk/urad-bsk/uzemne-planovanie-a-gis/uzemny-plan-regionu-bratislavsky-samospravny-kraj/>
- Vláda SR. (18. sept 2024). *Programové vyhlásenie vlády SR 2023-2027*. Dostupné na Internete: [nrsr.sk: https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=535376](https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=535376)
- Warex. (2023). *warex.cz*. Dostupné na Internete: Schools and nurseries: <https://warex.cz/en/modular-buildings/schools-and-nurseries/>

Prílohy

Príloha 1: Základné kritériá lokalizácie podľa druhov školských zariadení podľa ÚPN BA

V ÚPN sú stanovené kritériá lokalizácie školských zariadení na základe polohy v organizme mesta a dostupnosti týchto zariadení vo väzbe na obytné územia. V záväznej časti C.4. Zásady a regulatívy umiestnenia občianskeho vybavenia sa stanovujú pre rozvoj školstva v kapitole 4.3. Školské zariadenia, podkapitole 4.3.2. tieto východiská, zásady a regulatívy:

1. Predškolské zariadenia umiestňovať v dotyku s bývaním tak, aby dochádzka bola vyhovujúca.

Dostupnosť je stanovená na základe kritérií, a to:

- početnosť používania zariadenia v určitom časovom období,
- charakter činnosti zariadenia,
- sociálna a demografická štruktúra užívateľov zariadenia.

Pre MŠ je odporúčaná dostupnosť zariadení do 400 m.

Na území:

- centra (mestská časť Staré mesto) – navrhovať zariadenia len v nevyhnutnej miere ako doplnujúce zariadenia, s umiestnením do kľudných ulíc a možnosťou napojenia na zeleň.
- vo vnútornom meste (mestské časti Ružinov, Nové mesto, Karlova Ves, Petržalka) – lokalizovať zariadenia MŠ priamo v objekte, alebo v ťažisku viacerých objektov pracovných príležitostí, v polyfunkčných štruktúrach obvodových centier (predovšetkým vo vestaviteľných zariadeniach polyfunkčných objektov),
- vo vonkajšom meste (mestské časti Podunajské Biskupice, Vrakuňa, Rača, Vajnory, Dúbravka, Lamač, Devín, Devínska Nová Ves, Záhorská Bystrica, Rusovce, Jarovce, Čunovo) – v obytných súboroch navrhovať najmä spoločné zariadenia J a MŠ riešené maximálne do dvoch podlaží ako malokapacitné zariadenia, ktoré umožňujú vzájomnú zameniteľnosť oddelení. Neoddeliteľnou súčasťou zariadení je zeleň a ihrisko, ktoré zabezpečuje dostatočný priestor pre aktívne hry detí v prírodnom prostredí.

2. Základné školy

- v centre mesta – uvažovať s menším podielom základných škôl vzhľadom na prevládajúcu funkciu občianskej vybavenosti nad bývaním,
- vo vnútornom meste navrhovať nové objekty v optimálnej polohe pre ZŠ – v priamej väzbe na bývanie a rekreačnú zeleň. Odporúčaná dostupnosť je 500 m pre I. stupeň, ktorá však stráca na svojom význame v prípade prekonávania väčšej dochádzkovej vzdialenosti do škôl s ponukou špeciálneho výukového programu napr. s preferenciou jazykovej výučby, cirkevných škôl a pod.. Pre II. stupeň ZŠ je odporúčaná dostupnosť do 800 m,
- vo vonkajšom meste – obytných súboroch navrhovať najmä integrované ZŠ s predškolskými zariadeniami. Pri integrácii základného školstva a predškolských zariadení MŠ ide o snahu integrovania prevádzok stravovania, telovýchovy, prípadne rozšíreného stravovania pre starých a postihnutých ľudí v danej spádovej oblasti. Zariadenia umiestňovať v dotyku s bývaním a rekreačnou zeleňou.

3. Špecifická vybavenosť

Stredné školy

- lokalizovať v kontaktnej časti centra mesta a vnútorného mesta. V centre mesta lokalizovať gymnázia tzv. mestského typu s minimálnymi nárokmi na pozemok, s vestavanými zariadeniami telovýchovy a športu,
- špecializované stredné odborné školy, učilišťa a učňovské školy umiestňovať do komplexných areálov územne previazaných prevažne na príslušné výrobné zariadenia, prípadne podnikateľské aktivity,
- školy špeciálneho zamerania pre postihnutú mládež a deti – osobitné školy lokalizovať tak, aby vytvárali uzavreté celky a vo väzbe na kvalitné životné prostredie a rekreačnú zeleň – môžu tvoriť súčasť zdravotníckych areálov, prípadne areálov sociálnej starostlivosti. Počíta sa s tým, že starostlivosť o deti v osobitných školách čiastočne prevezmú charitatívne a cirkevné organizácie.

Špecifické požiadavky vylučujú lokalizovanie základných škôl, stredných škôl a učilíšť do ťažiskových polôh sídelných útvarov, prípadne ich husto urbanizovaných častí. Majú sa však týchto polôh dotýkať.

Vysoké školy

- Vysoké školy a univerzity ako zariadenia špecifického charakteru celoslovenského alebo medzinárodného významu rozvíjať v tradične živom prostredí centra a vnútorného mesta, v historických budovách v nadväznosti na najvyššie kultúrno-spoločenské inštitúcie a v monofunkčných areáloch v Mlynskej doline alebo v areáli EU v Petržalke,
- Nové vysokoškolské areály lokalizovať v rozvojových plochách vonkajšieho mesta s dobrými väzbami na vedecko-výskumne zariadenia a plochy telovýchovy a športu (Lamačská brána, Petržalka juh), nevyhnutnou zložkou týchto areálov sú ubytovacie zariadenia vybavené športovými zariadeniami, zariadeniami kultúry, obchodu a služieb.

Ostatné školy

Základné umelecké školy navrhovať formou menších integrovaných zariadení v jednotlivých mestských častiach a podľa konkrétnych možností (potenciálu územia) funkčne spájať s kultúrnymi a športovými zariadeniami, postgraduálnymi, jazykovými školami, domovmi mládeže a záujmovými krúžkami a zariadeniami.

Školy pre deti a žiakov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami (špeciálne školy)

Ide o zariadenia pre deti a mládež so závažnými typmi postihnutia (materské a základné školy a zvláštne typy učňovských škôl).

Záujmová oblasť pre tieto zariadenia je oveľa väčšia ako pre ostatné typy škôl, jedná sa o typické vyššie občianske vybavenie. Súčasťou týchto špeciálnych či praktických škôl býva aj ubytovanie žiakov, obzvlášť v prípade tých škôl, ktoré sú zastúpené napríklad iba raz v celom kraji. Špeciálne školy pre deti so zdravotným postihnutím bývajú naviazané na zdravotnícke zariadenia, najčastejšie na nemocnicu. Je nutné zvlášť dbať na to, aby boli tieto zariadenia umiestnené v prostredí hygienicky nezávadnom, chránenom pred nepriaznivými vplyvmi a zásadne mimo dopravne zaťaženej komunikácie.

Zastavaná plocha nemá vo väčšine prípadov presahovať štvrtinu celkovej plochy pozemku. Výhodné je združovať na jednom pozemku zvláštnu materskú a zvláštnu základnú školu. U niektorých zariadení sa predpokladá nepretržitá prevádzka (internátna forma). Vzhľadom na požiadavky na kvalitu a

bezpečnosť zariadenia je možná nadväznosť najmä na plochy bývania, rekreácie, prípadne na plochy zmiešané obytné.

Príloha 2: Tabuľkové prílohy

Tabuľka 10: Prehľad celkového počtu detí a kapacít MŠ v Bratislave

Mestská časť	Počet detí navštevujúcich MŠ		Kapacita MŠ	
	Všetci zriaďovatelia	Z toho zriaďované MČ	Všetci zriaďovatelia	Z toho zriaďované MČ
Staré Mesto	1 853	1 143	1 953	1 174
Podunajské Biskupice	902	819	957	835
Ružinov	2 810	2 310	2 880	2 325
Vrakuňa	568	547	579	556
Nové Mesto	1 355	1 045	1 433	1 069
Rača	848	811	910	863
Vajnory	241	203	241	203
Devínska Nová Ves	797	797	771	771
Dúbravka	1 221	1 031	1 290	1 080
Karlova Ves	1 026	913	1 151	1 010
Devín	87	57	107	57
Lamač	372	314	389	214
Záhorská Bystrica	292	214	293	215
Čunovo	74	55	76	57
Jarovce	108	108	126	126
Petržalka	3 863	3 000	4 094	3 166
Rusovce	159	119	160	120
Spolu	16 576	13 486	17 410	13 841

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Tabuľka 11: Prehľad celkového počtu žiakov a kapacít ZŠ v Bratislave

	Počet žiakov navštevujúcich ZŠ		Kapacita ZŠ	
	Všetci zriaďovatelia	Z toho zriaďované MČ	Všetci zriaďovatelia	Z toho zriaďované MČ
Staré Mesto	5 046	3 203	5 382	3 406
Podunajské Biskupice	1 638	1 260	1 896	1 496
Ružinov	6 567	5 307	7 405	5 686
Vrakuňa	1 841	1 763	2 232	2 042
Nové Mesto	3 877	3 274	4 037	3 297
Rača	1 980	1 648	2 050	1 650
Vajnory	674	448	680	450
Devínska Nová Ves	1 288	1 288	1 291	1 291
Dúbravka	2 971	2 391	3 376	2 480
Karlova Ves	2 959	1 807	3 307	2 156
Devín	250	0	250	0
Lamač	725	588	840	660
Záhorská Bystrica	602	602	602	602
Čunovo	0	0	0	0
Jarovce	300	300	374	374
Petržalka	8 243	5 763	9 225	6 610
Rusovce	377	377	377	377
Spolu	39 338	30 019	43 324	32 577

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Tabuľka 12: Prehľad celkového počtu študentov a kapacít SŠ v Bratislave

	Počet študentov navštevujúcich SŠ		Kapacita SŠ	
	Všetci zriaďovatelia	Z toho zriaďované BSK	Všetci zriaďovatelia	Z toho zriaďované BSK
Staré Mesto	4 011	2 914	4 524	3 246
Podunajské Biskupice	1 601	0	1 946	0
Ružinov	8 587	5 569	9 622	6 497
Vrakuňa	146	0	146	0
Nové Mesto	1 929	1 165	2 578	1 610
Rača	1 803	1 605	2 330	2 110
Vajnory	97	97	490	490
Devínska Nová Ves	348	0	1 000	0
Dúbravka	2 305	923	2 576	1 082
Karlova Ves	1 899	739	1 985	750
Devín	0	0	0	0
Lamač	0	0	0	0
Záhorská Bystrica	0	0	0	0
Čunovo	0	0	0	0
Jarovce	0	0	0	0
Petržalka	6 404	3 207	7 634	3 773
Rusovce	0	0	0	0
Spolu	29 130	16 219	34 831	19 558

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Tabuľka 13: Najlepšie ZŠ podľa ukazovateľov inštitútu INEKO v Bratislave

Umiestnenie v rámci BSK	EDUID	Názov školy	Adresa školy	Celkové hodnotenie*
1.	100000211	Súkromná ZŠ pre nadané deti	Bajkalská 20, Bratislava	9,4
4.	100000691	ZŠ Sokolíkova	Sokolikova 2, Bratislava	8,7
5.	100000320	ZŠ Slovenského národného povstania	Ostredková 14, Bratislava	8,4
6.	100000787	ZŠ Malokarpatské nám.	Malokarpatské nám. 1, Bratislava	8,2
7.	100000524	ZŠ s MŠ, Za kasárňou	Za kasárňou 2, Bratislava	8,2
8.	100000716	ZŠ sv. Františka z Assisi	Karľoveská 32, Bratislava	8,1
9.	100000769	ZŠ Tilgnerova	Tilgnerova 14, Bratislava	8,1
10.	100000048	ZŠ Hlboká cesta	Hlboká cesta 4, Bratislava	8,0
11.	100000045	ZŠ s MŠ Grösslingová	Grösslingová 48, Bratislava	8,0
12.	100000098	ZŠ Matky Alexie	Palackého 1, Bratislava	7,9

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe (INEKO, 2022)

Tabuľka 14: Najlepšie SŠ podľa ukazovateľov inštitútu INEKO v Bratislave

Umiestnenie v rámci BSK	EDUID	Názov školy	Adresa školy	Celkové hodnotenie*
1.	100000309	Gymnázium Jura Hronca	Novohradská 3, Bratislava	9,7
2.	100000210	1. súkromné gymnázium	Bajkalská 20, Bratislava	8,7
3.	100000041	Gymnázium Grösslingová	Grösslingová 18, Bratislava	8,7
4.	100000027	SPŠ strojnica	Fajnorovo nábrežie 5, Bratislava	8,2
5.	100000285	Gymnázium Metodova	Metodova 2, Bratislava	8,0
6.	100018926	Gymnázium Pankúchova	Pankúchova 6, Bratislava	7,9
7.	100000669	SPŠ elektrotechnická	Karola Adlera 5, Bratislava	7,8
8.	100000388	Stredná zdravotnícka škola	Záhradnícka 44, Bratislava	7,7
9.	100000056	Gymnázium Matky Alexie	Jesenského 4/A, Bratislava	7,6
11.	100000645	Gymnázium Bilíkova	Bilíkova 24, Bratislava	7,5

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe (INEKO, 2022)

*Celkové hodnotenie zahŕňa výsledky za šk. roky 2017/18 – 2020/21 a vzniká ako vážený priemer hodnotení za vybrané oblasti, pričom pri rôznych typoch škôl (ZŠ vs. SŠ) sa berú do úvahy rôzne oblasti. Pri ZŠ a špeciálnych ZŠ vstupujú do výpočtu celkového hodnotenia školy ukazovatele z oblastí "Testovanie 5", "Testovanie 9" a "Mimoriadne výsledky", pri SOŠ, špeciálnych SŠ a gymnáziách sú to ukazovatele z oblastí "Maturity", "Mimoriadne výsledky" a "Nezamestnanosť absolventov". [Portál](#) počíta hodnotenie aj za ostatné oblasti, avšak toto hodnotenie nevstupuje do celkového hodnotenia školy, keďže nemusí dostatočne vypovedať o dosiahnutých výsledkoch žiakov.

Tabuľka 15: Plánované investičné zámery v oblasti rozvoja škôl*

	Plánované investičné zámery	Výmera	Plánované obdobie
Univerzita Komenského	Výstavba nového archívu UK, Staré Grunty 55	5 130 m ²	do roku 2025
Vysoká škola výtvarných umení	Art Campus VŠVU (ubytovaco-stravovacie zariadenie pre študentov, technologický pavilón, parkovanie pre 180 miest) na Drotárskej ceste 44	podlažná plocha 12 000 m ² , zastavaná plocha 2 500 m ²	do roku 2027
	Ďalšie etapy (realizácia plánovaná v dlhom časovom výhlade): výučbový ateliérový pavilón s ateliérmí Katedry maliarstva a Katedry architektonickej tvorby, výučbovo-prednáškový pavilón – aula, učebne, akademická, knižnica a prednáškové miestnosti Katedry teórie a dejín umenia, voľnočasové zóny (nezastavaná časť areálu – terénne a krajinné úpravy areálu), rektorát a administratíva		
Ekonomická univerzita	Viacúčelová športová hala – univerzitné športové centrum pri EU v BA na parc. 5485/60 na Dolnozemskej ul.	zastavaná plocha 2075 m ²	marec 2022 – apríl 2023
RÚŠŠ	Spojená škola internátna, Dúbravská cesta 1 – vybudovanie skleníka ako priestor pre praktické vyučovanie učebných odborov a na výchovu mimo vyučovania	400 m ²	do 2025
	Spojená škola internátna, Dúbravská cesta 1 – vonkajšie multifunkčné ihrisko v areáli s umelým povrchom a oplatením bude slúžiť žiakom školy počas ako aj mimo vyučovania, príp. obyvateľom širšieho okolia	600 m ²	do 2025
	ZŠ a MŠ pre deti a žiakov so sluchovým postihnutím, Drotárska 48 – prístavba telocvične (hracia plocha s rozmermi 18 x 12 m)	360 m ²	do 2025
	Spojená škola, Háľkova 54 – vybudovanie športoviska likvidáciou starej asfaltovej plochy (420 m ²)	290 m ²	do 2025
BSK	Vybudovanie stredoškolských kampusov: 1. Kampus športu a zdravia v Petržalke Školy: Spojená škola, Ostredková (stredná športová škola + základná škola) + nová zložka zdravotníckej školy; zastupiteľstvom BSK schválený projektový zámer; odhadovaná kapacita 600 – 800 žiakov	–	do 2025

2. Zdravotnícky kampus Bory

Školy: Stredná zdravotnícka škola, Strečnianska; Stredná zdravotnícka škola, Záhradnícka; zastupiteľstvom BSK schválené memorandum o porozumení pre prípravu ideového zámeru so zainteresovanými partnermi; odhadovaná kapacita 1 200+ žiakov

3. Kampus umeleckých škôl (lokalita zatiaľ neznáma)

Školy: Škola umeleckého priemyslu J. Vydru, Dúbravská cesta; Škola umeleckého priemyslu, Sklenárova; Spojená škola, Tokajická; zatiaľ bez podpory zastupiteľstva BSK

Podpora Centier odborného vzdelávania a prípravy (viac informácií zatiaľ nie je možné uviesť):

1. Investičná podpora COVP – Hotelová akadémia, Mikovíniho
2. Investičná podpora COVP – Stredná odborná škola beauty služieb, Račianska
3. Ďalšie potenciálne investičné zámery v zmysle plánovanej optimalizácie a racionalizácie siete stredných škôl v BSK

* zámery MČ sú uvedené priamo v pasportoch jednotlivých škôl, ktorých sa týkajú, v časti „známe zámery“

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe databázy spracovateľa

Tabuľka 16: Výpočet prebytku (+), resp. nedostatku miest (-) MŠ a ZŠ v mestských častiach Bratislavy pre rok 2035

mestská časť	2022				2035							
	kapacita MŠ	kapacita ZŠ	výsledné % dochádzajúcich do MŠ	výsledné % dochádzajúcich do ZŠ	vekové skupiny podľa Prognózy 2050		teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť – bez dochádzajúcich		vekové skupiny s dochádzajúcimi – % podľa MČ		teoretická kapacitná (ne)dostatočnosť s dochádzajúcimi – % podľa MČ	
					3 r. - 5 r.	6 r. - 14 r.	3 r. - 5 r.	6 r. - 14 r.	3 r. - 5 r.	6 r. - 14 r.	3 r. - 5 r.	6 r. - 14 r.
Staré Mesto	1 953	5 382	12,8	14,8	1 142	4 065	811	1 317	1 288	4 667	665	715
Podunajské Biskupice	957	1 896	36,6	20,1	586	1 685	371	211	800	2 024	157	-128
Ružinov	2 880	7 405	10,2	11,2	2 319	7 713	561	-308	2 556	8 577	324	-1 172
Vrakuňa	579	2 232	20,6	12,5	356	1 156	223	1 076	429	1 301	150	932
Nové Mesto	1 433	4 037	22,0	15,0	1 353	4 657	80	-620	1 651	5 356	-218	-1 319
Rača	910	2 050	3,7	7,8	802	2 679	108	-629	832	2 888	78	-838
Vajnory	241	680	15,4	27,6	174	536	67	144	201	684	40	-4
Devínska Nová Ves	771	1 291	13,6	8,6	297	1 156	474	135	337	1 255	434	36
Dúbravka	1 290	3 376	23,2	8,6	997	2 859	293	517	1 228	3 105	62	271
Karlova Ves	1 151	3 307	9,5	6,5	771	2 846	380	461	844	3 031	307	276
Devín	107	250	24,1	9,2	56	208	51	42	69	227	38	23
Lamač	389	840	9,1	14,2	228	698	161	142	249	797	140	43
Záhorská Bystrica	293	602	15,8	9,6	326	1 136	-33	-534	378	1 245	-85	-643
Čunovo	76	0	4,1	-	31	138	45	-138	32	138	44	-138
Jarovce	126	374	1,9	4,7	102	416	24	-42	104	436	22	-62
Petržalka	4 094	9 225	16,5	7,4	2 550	8 220	1 544	1 005	2 971	8 828	1 123	397
Rusovce	160	377	3,1	6,6	116	344	44	33	120	367	40	10
celé mesto	17 410	43 324			12 206	40 512	5 204	2 812	14 089	44 924	3 321	-1 600

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka 17: Porovnanie stavu a návrhu z ÚG 2014 so súčasnými dátami (2022)

	stav - počet miest MŠ		stav - počet miest ZŠ		stav - počet miest SŠ		návrh MŠ (2014)	návrh ZŠ (2014)	návrh SŠ (2014)	vekové skupiny								
	2011	2021	2011	2021	2011	2021				3 až 5 r.			6 až 14 r.			15 až 19 r.		
							počet miest	počet miest	počet miest	2011	2021	2035	2011	2021	2035	2011	2021	2035
celé mesto	12 241	16 576	26 292	39 338	29 277	29 130	14 397 v 160 zariadeniach	40 511 v 71 zariadeniach	17 160 v 26 zariadeniach	11 501	16 571	12 206	25 836	40 427	40 512	17 785	15 808	26 654
<i>rozdiel*</i>		4 335		13 046		-147				5 070	705		14 591	14 676		-1 977	8 869	

* ide o rozdiel rokov 2021 – 2011, v príp. vekových skupín 2021 – 2011 a 2035 – 2011

Zdroj: Vlastné spracovanie

Príloha 3: Analýza koncepčných a iných dokumentov v oblasti školstva

Legislatíva viažuca sa k oblasti školstva

V čase spracovania tohto dokumentu prebiehala zmena legislatívy v oblasti územného plánovania. Od 1.4.2024 je v platnosti zákon č. 200/2022 Z.z. o územnom plánovaní, ktorý nahradil pôvodnú legislatívu – zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon). V zmysle pôvodného stavebného zákona sa jednotlivými zložkami osídlenia územného rozvoja (bývanie, priemysel, školstvo, sociálna starostlivosť, kultúra a iné) zaoberali územné generely. Tie sa spracúvali pre potreby prehĺbenia riešenia určitej zložky osídlenia navrhnutej v územnoplánovacej dokumentácii alebo ako podklad územného rozhodovania a spracovania ďalšej územnoplánovacej dokumentácie. Na územie mesta boli spracované rôzne generely, medzi nimi aj generel školstva, ktorý slúžil ako územnoplánovací podklad. Podľa § 40 ods. 8 zákona č. 200/2022 Z.z. o územnom plánovaní sa územné generely považujú za územné štúdie. Územnými štúdiami sa posudzujú možnosti udržateľného územného rozvoja, overujú sa podmienky zmien na území a navrhujú sa možné riešenia vybraných problémov a javov na území, ktoré môžu ovplyvniť alebo podmieniť priestorové usporiadanie územia a funkčné využívanie územia zastavaného územia a nezastavaného územia obce.

Podrobnejšie sa územné štúdie členia vo vykonávacej vyhláške č. 392/2023 Z.z. o obsahu a spôsobe spracovania územnoplánovacej dokumentácie a o územnoplánovacích podkladoch a všeobecných požiadavkách na priestorové usporiadanie územia a funkčné využívanie územia. Tá určuje **odvetvové štúdie** ako tie, ktorých úlohou je zaoberať sa vybranými činnosťami alebo javmi (najmä v hospodárskej, sociálnej, kultúrnej, športovej, rekreačnej oblasti alebo v environmentálnej oblasti) na vymedzenom území. Takouto vybranou činnosťou je aj školstvo, ktorého dôkladná analýza je potrebná pre prípravu novej územnoplánovacej dokumentácie.

Ďalšími právnymi predpismi súvisiacimi s cieľmi OŠ školstva sú najmä:

- Vyhláška č. 153/2024 Z.z. o štandardoch a metodike spracovania územnoplánovacej dokumentácie a územnoplánovacích podkladov
- Vyhláška č. 69/2024 Z.z. o ú technických požiadavkách na výstavbu,
- Vyhláška č. 532/2002 Z.z. o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie (§51), účinnosť do 31.3.2025,
- Zákon Slovenskej národnej rady č. 377/1990 Zb. o hlavnom meste SR Bratislave v znení neskorších predpisov,
- Štatút hlavného mesta SR Bratislavy v znení dodatkov 1 až 24,
- Zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (ďalej len „školský zákon“) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 568/2009 Z.z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení,
- Zákon č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 184/2009 Z.z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov - §2, odsek (g); §3 odsek(g),
- Zákon č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch),

- Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 61/2015 Z.z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 571/2009 Z.z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Vyhláška č. 541/2021 Z. z. o materskej škole,
- Vyhláška č. 75/2023 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež.

Východiská z koncepcií pre oblasť školstva

Východiská z platnej legislatívy a celoštátnych koncepcií

Zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov – novely

V máji 2023 bola schválená novela Školského zákona, ktorá zavádza právo na prijatie na predprimárne vzdelávanie v materskej škole od školského roka nasledujúceho po školskom roku, v ktorom dieťa dovŕši tretí rok veku. Implementácia reformy by mala byť postupná. Od školského roka 2024/2025 majú právo na prijatie do MŠ deti vo veku 4 rokov a od šk. roku 2025/2026 deti vo veku 3 rokov. Počas prvých 2 rokov od zavedenia tohto opatrenia budú môcť MŠ poskytovať vzdelávanie aj v iných priestoroch než v samotnej MŠ, v prípade, že nebudú schopné prijať desať a viac detí.

V praxi to bude vyzeráť tak, že zákonný zástupca prihlási dieťa do spádovej MŠ a tá ho musí prijať. Ak v MŠ nebude miesto, nastupuje obec, ktorá by mala urobiť všetko pre to, aby miesto našla v inej MŠ, ktorú zriaďuje. Ak sa nepodarí ani to, obec musí zistiť, ktorá najbližšia štátna MŠ má voľné kapacity, a oznámiť to zákonnému zástupcovi. Ak sa dieťa do MŠ umiestniť nepodarí, rodičia budú mať v takom prípade nárok na rodičovský príspevok (v zmysle §28c). Rodičia tak budú môcť (aspoň sčasti) zaplatiť súkromnú škôlku alebo inú formu starostlivosti.

Novelou bola pridaná aj povinnosť pre ZŠ s viac ako piatimi triedami vyučovať telesnú a športovú výchovu v rozsahu najmenej troch vyučovacích hodín týždenne (podľa § 15). Vzniká tu ale rozpor so schválenými rámcovými učebnými plánmi štátneho vzdelávacieho programu. Podľa tých, je ustanovená najnižšia hodinová dotácia telesnej a športovej výchovy pre žiakov ZŠ priemerne najmenej 2 vyučovacie hodiny v každom ročníku. Ak má škola vhodné podmienky, môže nad rámec hodinovej dotácie využiť disponibilné (voľiteľné) hodiny (MŠVVM SR, 2023). Tak pokryje stanovené tri vyučovacie hodiny. Odborníci tvrdia, že deti hodinu telesnej výchovy navyše potrebujú, a pripomínajú alarmujúce štatistiky o telesnej kondícii detí. Školy a učitelia vysvetľujú, že deti naprieč Slovenskom nemajú kde cvičiť, týka sa to malých škôl na východe aj veľkých v hlavnom meste.

Štátne vzdelávacie programy

Štátny vzdelávací program (aktualizovaný v roku 2023) (ďalej len “ŠVP”) je záväzný dokument, ktorý stanovuje všeobecné ciele vzdelávania a kľúčové kompetencie, ku ktorým má vzdelávanie smerovať. ŠVP vydáva a zverejňuje pre jednotlivé stupne vzdelania ministerstvo.

Pre účely OŠ školstva je relevantné najmä:

- ŠVP pre predprimárne vzdelávanie v materských školách ustanovuje základné požiadavky štátu na poskytovanie inštitucionálneho predprimárneho vzdelávania v materských školách. Štát prostredníctvom neho garantuje kvalitu inštitucionálneho predprimárneho vzdelávania vo všetkých materských školách zaradených v sieti škôl a školských zariadení SR.

- ŠVP pre základné a stredné vzdelanie stanovuje povinné vyučovacie predmety, ktoré sú začlenené do jednotlivých vzdelávacích oblastí. V rámci svojho školského vzdelávacieho programu si každá škola môže vytvoriť aj vlastný vyučovací predmet využitím voľných hodín
- ŠVP pre základné školy prináša nový spôsob výučby zameraný na naplnenie potrieb vzdelávania pre 21. storočie tak, aby žiaci rozumeli informáciám v súvislostiach a vedeli s nimi pracovať. Ciele a obsah vzdelávania predpísané ministerstvom sa tak nebudú viazať na jednotlivé ročníky, ale podľa návrhu Štátneho pedagogického ústavu na tri vzdelávacie cykly. Školy si budú môcť svoj vzdelávací program, odvodený od štátneho, modifikovať podľa potrieb svojich žiakov. Schválenie nového ŠVP je prvým míľnikom Kurikulárnej reformy, na ktorú je naviazaný Plán obnovy a odolnosti SR (ďalej len „Plán obnovy“). Celoplošne bude nový ŠVP program zavedený na školách od šk. r. 2026 – 2027 (Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, 2023).

Programové vyhlásenie vlády SR (2023 – 2027)

Vláda SR vo svojom programovom vyhlásení deklaruje, že plánuje pokračovať v implementácii reforiem z už prijatého Plánu obnovy. Pre účely OŠ školstva sú relevantné najmä:

- Zlepšenie financovania vzdelávania, výskumu a vývoja,
- Stabilizácia finančnej situácie s dôrazom na inklúziu a lepšie výsledky vzdelávania žiakov a študentov na všetkých stupňoch škôl,
- Zvýšenie kvality a spoločenský prínos výskumu a vývoja a snaha o zmenu kultúry vo vzdelávacom a vedeckom prostredí,
- Zvýšenie miery zaškolenia detí v ranom veku,
- Skvalitnenie vzdelávania detí z prostredia generačnej chudoby, so zdravotným postihnutím, či inak znevýhodnených žiakov,
- Podpora duševného zdravia a pohybových aktivít a zdravého životného štýlu detí a mládeže,
- Reformovanie vzdelávacieho programu pre stredné školy,
- Zvyšovanie kvality a atraktívnosti slovenského vysokého školstva,
- Podpora prepojenia vzdelávania s praxou a potrebami trhu práce,
- Zvýšenie atraktivity učiteľského povolania (Vláda SR, 2024).

Plán obnovy a odolnosti SR (2022 – 2026)

Plán obnovy stanovuje ucelený balík reforiem a koncepciu investícií, ktoré sa budú realizovať do roku 2026 a ktoré budú podporené z mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Plán tvoria investície a reformy, ktoré budú riešiť výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra, najmä v odporúčaníach Európskej komisie pre Slovensko. Zahŕňa 5 základných oblastí na riešenie výziev, ktorým Slovensko čelí v súvislosti s lepším vzdelaním, zelenou či digitálnou transformáciou.

Pre účely OŠ školstva sú relevantné najmä:

Priorita Kvalitné vzdelávanie

V rámci komponentu Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania je cieľom najmä podporiť rovnosť príležitostí vo vzdelávaní, zvýšenie podielu detí v predprimárnom vzdelávaní, zníženie miery predčasného ukončovania školskej dochádzky so špeciálnym zameraním na zdravotne a sociálne znevýhodnené deti, prispôbenie vzdelávania individuálnym potrebám každého dieťaťa a zníženie miery preradovania znevýhodnených detí z hlavného vzdelávacieho prúdu do špeciálneho školstva, rovného prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a kompenzačné opatrenia na zmiernenie dopadov pandémie vo vzdelávaní pre žiakov základných a stredných škôl. Najväčší dopad pre OŠ školstva má reforma zahŕňajúca opatrenia na rozšírenie kapacít materských škôl, aby sa každé dieťa vo veku od troch rokov do nástupu na povinnú školskú dochádzku mohlo od 1. septembra 2025 zúčastňovať na predprimárnom vzdelávaní.

V rámci komponentu [Vzdelávanie pre 21. storočie](#) je zdôrazňovaná kurikulárna reforma základného školstva, ktorá vytvorí nový obsah vzdelávania usporiadaný do troch viacročných cyklov. Výučba bude namiesto odovzdávania hotovej informácie vytvárať situácie, pri ktorých žiaci môžu informácie interpretovať v konfrontácii s reálnou skúsenosťou. Dôraz sa bude klásť aj na inkluzívne vzdelávanie a osvojovanie si digitálnych zručností.

V rámci komponentu [Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl](#) je cieľom najmä zvýšiť výkonnosť slovenských vysokých škôl, podporiť ich diverzifikáciu, profiláciu, inklúziu a spoluprácu so zahraničím, verejným a súkromným sektorom za súčasného zachovania akademických práv a slobôd. Apeluje sa aj na podporu konkurencieschopnosti ekonomiky cez spoluprácu vysokých škôl s podnikmi.

Priorita Veda, výskum a inovácie

V rámci komponentu [Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja a inovácií](#) je cieľom najmä prostredníctvom reforiem a posilnenia financovania zlepšiť úroveň výskumu, vývoja a inovačného potenciálu SR, a tak zlepšiť konkurencieschopnosť s výrazným zapojením súkromného sektora.

V rámci komponentu [Lákanie a udržanie talentov](#) je cieľom najmä vytvoriť účinné politiky na podporu študijnej a pracovnej mobility, aktívne motivovať vysokokvalifikovaných expertov zo zahraničia, vrátane návratilcov zo Slovenska, študentov, či podnikateľov k príchodu na Slovensko a benefitovať tým z medzinárodného obehu mozgov (Plán obnovy a odolnosti, 2021).

Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania (2018 – 2027)

Účelom [Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania](#) je poskytnúť dlhodobú koncepciu obsahu výchovy a vzdelávania od predprimárneho vzdelávania, cez primárne, sekundárne, až po vysokoškolské vzdelávanie, ako aj ďalšie vzdelávanie s cieľom osobného rozvoja a získania relevantných vedomostí a zručností potrebných pre úspešné uplatnenie absolventov na trhu práce (Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania, 2018, akt. 2022).

Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR (2021 – 2027)

Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR predstavuje [dokument](#) určujúci ciele, systém politik a opatrení v oblasti výskumu, inovácií a ľudských zdrojov.

Pre účely OŠ školstva sú relevantné najmä strategické ciele zamerané na:

- Zvýšenie spolupráce medzi podnikmi a stredným odborným a vysokým školstvom vo vzdelávacom procese,
- Zvýšenie počtu absolventov prírodných a technických smerov vysokoškolského vzdelania II. a III. stupňa,
- Zvýšenie počtu doktorandov a postdoktorandov na domácich vysokých školách a výskumných inštitúciách,
- Zvýšenie miery spolupráce medzi súkromným a akademickým sektorom na výskumných a inovačných projektoch (Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR 2021 – 2027, 2021).

Prioritná os Vzdelávanie operačného programu Ľudské zdroje (2014 – 2020)

V rámci vzdelávania sa [táto prioritná os](#) zameriava na aktuálnu potrebu našej spoločnosti, ktorá má reflektovať na trendy v súlade so smerovaním k prepojeniu vzdelávania s potrebami trhu práce (Operačný program Ľudské zdroje, 2014 – 2020).

Východiská z regionálnych koncepcií

Program sociálneho a ekonomického rozvoja BSK na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)

Oblasť školstva je zanalyzovaná [na str. 152 – 161 \(B.2.8.3 Školstvo\)](#). Pre účely OŠ školstva sú relevantné najmä:

- Dlhodobý proces optimalizácie siete stredných škôl a ich odborovej štruktúry v BSK s cieľom zlepšiť uplatniteľnosť absolventov na trhu práce a kvalitu a ekonomickú efektívnosť vzdelávania, s čím bolo spojené zníženie počtu stredných odborných škôl.
- Na území BSK sa na odbornom výcviku a praxi Duálneho vzdelávania podieľa najnižší počet žiakov v porovnaní s ostatnými krajinami SR. V posledných rokoch sa dokonca pozoruje mierny pokles počtu žiakov zapojených do odborného výcviku v BSK, ale aj celkovo na Slovensku.
- Územie BSK predstavuje koncentráciu ľudského potenciálu, z ktorej následne čerpá celé územie SR. Na vysokých školách na území BSK študuje viac ako 40 % všetkých študentov, približne rovnaký podiel tvoria aj VŠ učiteľia, profesori a docenti. 55 % výskumných pracovníkov verejných vysokých škôl (patrí medzi regióny s najvyšším podielom výskumných pracovníkov na celkovom počte zamestnancov v rámci EÚ). V posledných rokoch sa však pozoruje pokles o približne 5 000 študentov (t.j. pokles o približne 10 %).
- Slabé prepojenie systému vzdelávania s potrebami praxe a trhu práce v regióne, chýbajúci absolventi najmä v technických a prírodovedných odboroch.
- „Odliv mozgov“ – odliv vysokokvalifikovaného ľudského kapitálu (pracovná sila, výskumní pracovníci, študenti a absolventi VŠ) do zahraničia.
- Nenaplnený výskumný a inovačný potenciál akumulovaný najmä v oblastiach výskumu nových materiálov, nanotechnológii, chémii a zdravia, biotechnológii a informačno-komunikačných technológií.
- Nedostatok a nevyhovujúca úroveň športovísk a zariadení pre voľnočasové aktivity.

V rámci *Priority 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie* v oblasti školstva materiál prináša riešenia [na str. 26 – 29](#):

- Rozširovanie a rozvoj kapacít MŠ a ZŠ v rámci existujúcich objektov a budovanie nových zariadení MŠ a ZŠ,
- Vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov a dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl, spolupráca medzi MŠ v regióne a SOŠ a fakultami VŠ pripravujúcimi učiteľov,
- Modernizácia SŠ a súvisiacej infraštruktúry (najmä odborné učebne a ich vybavenie, telocvične, jedálne, internáty), budovanie centier odborného vzdelávania a prípravy (COVP), optimalizácia a modernizácia štruktúry študijných odborov, budovanie integrovaných špecializovaných vzdelávacích centier – „kampusov“, podpora duálneho vzdelávania,
- Podpora inkluzívneho vzdelávania na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému,
- Modernizácia vzdelávacej a inej infraštruktúry VŠ vrátane ich vybavenia,
- Podpora transferu technológií od univerzít, vedeckých ústavov a inovatívnych podnikov (vznik regionálneho inovačného klastra a inovačného ekosystému pre startupy a inovatívne MSP, zriadenie centra špičkového výskumu pokrývajúce základný aj aplikovaný výskum),
- Budovanie a modernizácia športovísk a priestorov pre voľnočasové aktivity, vrátane CVČ a ZUŠ (PHSR BSK na roky 2021 – 2027, 2021).

Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v SŠ v BSK (2019 – 2022)

BSK vydáva [regionálnu stratégiu](#) najmenej raz za 3 roky a každoročne vyhodnocuje priebežné plnenie. Pre účely OŠ školstva sú relevantné najmä:

- Trend stúpajúcej populačnej krivky žiakov sa premieta aj do Rámcovej prognózy novoprijatých žiakov stredných škôl v BSK určenej

Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR pre prijímacie konanie pre školský rok 2023/2024, podľa ktorej bude možné prijať až o 20,9 % viac žiakov do I. ročníkov SŠ na území BSK,

- Z pohľadu regionálneho pokrytia územia BSK sa väčšina SŠ nachádza na území hlavného mesta Bratislavy. V nasledujúcom období sa predpokladá prudký nárast populácie v ZŠ a bude potrebné riešiť kapacity pre umiestnenie žiakov ZŠ aj v spolupráci s obcami a mestskými časťami,
- Vyvážený rozvoj siete odborov a škôl,
- Vytváranie zázemia pre ostatných zriaďovateľov (zázemie pre verejných, cirkevných a súkromných zriaďovateľov aj poskytovaním nevyužívaných priestorov na realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu),
- Podpora zavádzania duálneho vzdelávania na školách BSK,
- Aktívne zohľadňovanie potrieb zamestnávateľov a trhu práce pri určovaní počtu žiakov I. ročníkov SŠ,
- Zavádzanie nových odborov a inovácia existujúcich podľa potrieb zamestnávateľov a trhu práce,
- Optimalizácia fungovania škôl, ktoré ani výhľadovo neponúkajú perspektívu vzdelávania aspoň 300 žiakov (spoločné riadenie, zlučovanie a pod.),
- Inkluzívne vzdelávanie ako nástroj zvyšovania kvality vzdelávania (Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania na SŠ v BSK, 2019 – 2022).

Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v SŠ v BSK (2023 – 2026)

BSK vydalo novú [regionálnu stratégiu](#) pre nasledujúce obdobie, do roku 2026.

Pre účely OŠ školstva sú relevantné najmä:

- Vytvorenie funkčnej a optimálnej siete stredných škôl v BSK,
- Spravodlivé a transparentné určovanie počtov žiakov I. ročníkov stredných škôl,
- Vyvážený rozvoj siete odborov a škôl,
- Spolupráca verejných, cirkevných a súkromných škôl,
- Spoločné športové aktivity škôl v BSK,
- Podpora odborného vzdelávania s prepojením na potreby trhu práce, duálne vzdelávanie,
- Zavádzanie nových odborov a inovácia existujúcich podľa potrieb zamestnávateľov a trhu práce,
- Administratívna podpora spolupráce škôl a zamestnávateľov,
- Zvyšovanie kvality škôl a školských zariadení zriadených BSK,
- Regionálna a sociálna dostupnosť stredných škôl
- Stabilizácia ľudských zdrojov
- Zvyšovanie ohodnotenia učiteľov a zamestnancov škôl
- Podpora Centier odborného vzdelávania a prípravy a budovanie kampusov
- Zlepšenie materiálno-technického vybavenia, modernizácia vzdelávacieho procesu (BSK, 2024).

Východiská z mestských koncepcií

Východiská Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja hl. m. SR Bratislavy (Plán rozvoja mesta 2022 – 2030, uzn. Mestského zastupiteľstva č. 1294/2022 z 23.06.2022)

Analytická časť [na str. 287 – 322](#):

Na území Bratislavy je lokalizované bezkonkurenčne najväčšie množstvo vzdelávacích a vedecko-výskumných inštitúcií v porovnaní s ostatnými slovenskými mestami. Napriek tomu v súčasnosti mesto čelí nedostatku dát z oblasti vzdelávacieho procesu zbieraných od jednotlivých škôl a školských zariadení, mestských častí, samosprávneho kraja či štátu. Výročné správy výchovno-vzdelávacích inštitúcií často nemajú štandardizovanú podobu, nie sú systematicky zverejňované, prípadne tvoria nesúrodé informácie, ktoré nemôžu byť využívané na tvorbu politik založených na dôkazoch.

Východisko 1: Absencia spoločnej celomestskej platformy pre spoločné ciele v oblasti vzdelávania

Výsledkom stavu rozdelených kompetencií v organizácii vzdelávacieho procesu je absencia kľúčového aktéra zvyšovania kvality vzdelávania v rámci hlavného mesta. Hoci sú kompetencie mesta v konkrétnych oblastiach vzdelávacieho systému minimálne (s výnimkou centier voľného času), mesto by aj vzhľadom k svojmu postaveniu a celomestskej pôsobnosti a povinnosti dbať o komplexný rozvoj kvality života obyvateľov Bratislavy malo podporovať čo najväčšiu formu zapojenia k spolupráci všetkých aktérov. V úzkej spolupráci s mestskými časťami a ďalšími aktérmi pôsobiacimi v rámci Bratislavy tak môže aspoň v tejto forme vytvoriť platformu pre sieťovanie aktérov a ich čo najvyššiu mieru koordinácie v snahe o poskytovanie čo najkvalitnejších vzdelávacích služieb na území mesta.

Východisko 2: Chýbajúce kapacity v školských zariadeniach

V Bratislave sa očakáva kontinuálny nárast obyvateľstva vo vekovej skupine 0 až 19 rokov. Je zaznamenaný už badateľný nárast počtu tried v materských školách, pričom najvýraznejším tempom rástol počet tried v súkromných zriaďovateľov. Rozmiestnenie MŠ a ZŠ vo vzťahu k ich pešej dostupnosti je dostačujúce, no nároky na ich kapacitu sa budú na základe dostupných indikátorov do r. 2030 každoročne zvyšovať. Kapacity štátnych MŠ sú obmedzené, v roku 2021 bol evidovaný vysoký podiel žiadostí o prijatie, ktorým sa nevyhovelo. Z hľadiska kvality vzdelávacieho prostredia v Bratislave však môže ísť o relatívne vážny problém, keďže súkromné MŠ majú možnosť vyberať poplatky, ktoré môžu predstavovať prekážku vo vzdelávaní. Jednou z prvých priorít je podpora navyšovania kapacít MŠ pre štátnych zriaďovateľov. Potrebné by bolo vytvoriť mapu siete MŠ v rámci všetkých mestských častí a s ohľadom na vnútromestskú mobilitu (bydlisko vs. pracovisko rodičov).

Východisko 3: Nízka atraktivita učiteľských povolání v Bratislave v porovnaní so zvyškom Slovenska

Situácia učiteliek a učiteľov základných a stredných škôl v Bratislave je pravdepodobnejšie kritickejšia v porovnaní s v inými regiónmi. V 2021 bratislavské učiteľky a učители zarábali najnižší plat v porovnaní s priemernou mzdou v danom regióne oproti vyučujúcim z iných krajov.

Strategická časť [na str. 77 – 81](#):

C. 1. 1. 2 Kvalitné vzdelanie: Mesto s jednotným bratislavským školstvom, ktoré zabezpečuje kvalitné vzdelanie ako aj starostlivosť o pedagogický zbor

Špecifické ciele:

ŠC 3: Mesto Bratislava prostredníctvom agendy Bratislavské školstvo zvyšuje kvalitu vzdelávania na úrovni MŠ, ZŠ, ZUŠ a SŠ na svojom území.

ŠC 4: Mesto Bratislava napomáha, aby bola kvalita vzdelávania na úrovni MŠ, ZŠ, ZUŠ a SŠ konzistentná naprieč mestskými časťami prostredníctvom vzdelávacích programov pre pedagógov.

ŠC 5: Mesto Bratislava disponuje primeranou veľkosťou pedagogického zboru, ktorí majú zabezpečené dôstojné životné podmienky.

Plánované kľúčové projekty a opatrenia na dosiahnutie stanovených cieľov:

- Agenda Bratislavské školstvo,
- Vytvorenie geoinformačného portálu všetkých vzdelávacích inštitúcií na území BA evidovaných v sieti škôl,
- Zriadenie modelovej školy v oblasti inovatívnych metodík vyučovania (modelová škola nie je myslená ako samostatná inštitúcia, ale ako poskytovanie individuálneho poradenstva v oblasti inovatívnych metodík vyučovania),
- Organizovanie pravidelných stretnutí bratislavských učiteľov v podobe konferencií a neformálnych klubov,
- Vytvorenie vzdelávacích programov pre bratislavských pedagógov,
- Vytvorenie evaluačného modelu kvality vzdelávacieho procesu pre vzdelávacie inštitúcie,

- Zavedenie programu mestského nájomného bývania pre pedagogických zamestnancov (Bratislava 2030, 2022).

Demografický potenciál, sociálna a ekonomická geografia, scenáre rozvoja hl. m. SR Bratislavy do r. 2050

Materské školy v meste Bratislava

- Vývoj žiackych miest v MŠ má rastúci trend, v roku 2000 to bolo 25 miest/1 000 obyvateľov, do roku 2021 vzrástol na hodnotu 34 miest/1 000 obyvateľov,
- Výrazne sa zvyšuje početnosť súkromných materských škôl, v poslednom roku tvorí 30 % zo všetkých predškolských zariadení,
- Vrchol početnosti detí vo veku 3 – 5 rokov detí je v roku 2021 – 2023,
- Následne počty detí klesajú až do roku 2035, no po tomto roku opäť nasleduje rast detí vo veku predprimárneho vzdelávania, s vrcholom v roku 2050,
- S rastom počtu populačných ročníkov 3 – 5-ročných detí, klesá ukazovateľ zaškolenosti, ten klesol z hodnôt 95 % v roku 2003 na hodnotu 75 % v roku 2021.

Základné školy v meste Bratislava

- Žiacke miesta v ZŠ majú prudko klesajúci trend medzi rokmi 2000 až 2008, klesli z 94 na 56 miest/1 000 obyvateľov, následne rastú až na súčasných 81 žiackych miest/1000 obyvateľov,
- Štátnych škôl v roku 2021 je viac ako dve tretiny, stabilné počty tvoria cirkevné školy, najväčší rozmach sa eviduje v prípade súkromných škôl – tvoria takmer štvrtinu zo všetkých škôl v roku 2021.
- V kontexte prognózy bude rásť aj počet 6 – 14-ročných detí s vrcholom v rokoch 2024 – 2026, táto skutočnosť indikuje, že bude potrebné udržať súčasné kapacity základných škôl.

Stredné školy v meste Bratislava

- Žiacke miesta v stredných školách majú klesajúci trend, poklesli z 74 na 56 miest/1 000 obyvateľov,
- Od roku 2000 vzrástol počet gymnázií, pričom najvýraznejší je rast súkromných gymnázií, ktorých počet sa zdvojnásobil,
- Kapacita stredných škôl v hlavnom meste je nepostačujúca vzhľadom k jeho zázemiu,
- Z pohľadu prognózy sa v nasledujúcich rokoch zvýši počet detí vo veku 15 – 18 rokov a to s vrcholom v rokoch 2033 – 2036,
- Očakáva sa, že pracovné príležitosti budú pribúdať v odvetviach s vysokou pridanou hodnotou ako je informačné a komunikačné technológie, zelená ekonomika, zdravotníctvo a sociálne služby (Bratislava 2050, 2023)

Dostupnosť materských škôl v Bratislave

Analýzu vypracovalo pre interné účely Oddelenie dátových a priestorových analýz na Magistráte hlavného mesta SR Bratislavy. Pre účely OŠ školstva sú relevantné najmä:

- Pre dosiahnutie úplnej zaškolenosti by muselo vzniknúť odhadom 29 až 2 160 nových miest. V budúcnosti však tlak na potrebu nových miest nemusí byť vzhľadom k predpokladanému demografickému vývoju taký silný. K jeho zníženiu môžu výrazným spôsobom pomôcť aj súkromné školy.
- Pružnejšie na demografické zmeny, či zmeny v systéme predprimárneho vzdelávania dokážu reagovať súkromné MŠ.
- Pri 20 % detí, ktoré navštevujú súkromné MŠ zákoní zástupcovia deklarujú, že súkromné zariadenie navštevujú z dôvodu neprijatia do verejnej MŠ alebo z dôvodu zlej skúsenosti so spádovou MŠ.
- Rola hlavného mesta v oblasti predprimárneho vzdelávania mohla byť oveľa aktívnejšia. To by vyžadovalo viaceré legislatívne zmeny s cieľom

rozšírenia kompetencií mesta na túto oblasť. Uvažovať možno o roli mesta na viacerých úrovniach:

- Mesto ako koordinátor politiky predprimárneho vzdelávania,
- Mesto ako tvorca politiky predprimárneho vzdelávania,
- Mesto ako vykonávateľ politiky predprimárneho vzdelávania (Oddelenie dátových a priestorových analýz, Magistrát hlavného mesta SR Bratislava, 2023).

Vzťah k územnému plánu

Vzťah k ÚPN-R BSK, 2013, v znení zmien a doplnkov

Územný plán regiónu Bratislavského samosprávneho kraja (ďalej len "ÚPN-R BSK") bol schválený zastupiteľstvom BSK dňa 20.09.2013 uznesením č. 60/2013 a jeho záväzná časť bola vyhlásená VZN BSK č.1/2013 zo dňa 20.09.2013 s účinnosťou od 15.10.2013.

Zmeny a doplnky č.1 ÚPN-R BSK boli schválené zastupiteľstvom BSK dňa 29.09.2017 uznesením č. 94/2017 a ich záväzná časť bola vyhlásená VZN BSK č. 3/2017 zo dňa 29.09.2017 s účinnosťou od 26.10.2017.

ÚPN-R BSK sa zaoberá problematikou školstva v časti *A. Nekomerčná vybavenosť*, kap. *5.1.Školstvo (str. 42-47)*.

Medzi základné piliere podpory patria tieto priority:

- Optimalizovanie siete škôl a školských zariadení aj v nadväznosti na novovznikajúce obytné územia,
- Optimalizovanie siete SOS a vytvorenie univerzálnych centier celoživotného vzdelávania (prehodnotenie opodstatnenosti existencie škôl z hľadiska kapacity využitia, naplnenosti, hospodárnosti a efektívnosti vynakladania finančných prostriedkov, ako aj z hľadiska profilácie jednotlivých škôl na podmienky regiónu a zamestnanosti),
- Aktualizovanie koncepcie odborného vzdelávania (nakoľko takmer 50 % študentov navštevuje gymnázia ako všeobecný typ stredoškolského vzdelávacieho zariadenia),
- Racionalizovanie študijných odborov a profilovanie ich zamerania podľa potrieb regiónu a požiadaviek trhu práce,
- Zabezpečenie efektívnosti financovania škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK,
- Zvýšenie materiálneho a technologického štandardu škôl a školských zariadení (ÚPN-R BSK, 2013).

Vzťah k ÚPN mesta, 2007, v znení zmien a doplnkov

Územný plán hl. m. SR Bratislavy, rok 2007 bol schválený mestským zastupiteľstvom uznesením č. 123/2007 dňa 31.05.2007, v znení zmien a doplnkov.

Plochy a zariadenia školstva sú navrhované v smernej časti B. a záväznej časti C. v zmysle vtedy účinného zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) a príslušných vyhlášok, najmä: §5 a § 43c stavebného zákona, §12 ods. 4 vyhlášky č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii a § 51 ods. 1 vyhlášky č. 532/2002 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie.

ÚPN v smernej časti navrhuje rozvoj siete zariadení školstva na území mesta v členení na zariadenia:

- OV celomestského a nadmestského významu – SŠ, VŠ, špeciálne školy, ubytovacie zariadenia,
- OV lokálneho významu – MŠ, ZŠ (pre obyvateľstvo bývajúce v spádovom území, t.j. zariadenia školstva prevažne dennej potreby viazané na bývajúce obyvateľstvo).

Návrh rozvoja siete školských zariadení v ÚPN uvažuje s efektívnym využívaním existujúceho fondu priestorov a kapacít a ich zachovaním pre výhľadové potreby školstva, vrátane školských zariadení telovýchovy a športu, za účelom optimálnej racionalizácie siete škôl.

V záväznej časti ÚPN v rámci témy školstvo navrhuje:

- Stabilizovať sieť predškolských zariadení a rozvíjať integrované predškolské zariadenia,
- Stabilizovať sieť zariadení základného školstva vrátane školských zariadení telovýchovy a športu, usmerňovať lokalizáciu stredného odborného školstva s celoregionálnou pôsobnosťou vo väzbe na hospodársku základňu,
- Vytvoriť systém stredného odborného školstva a stredných odborných učilíšť v súlade so zameraním štruktúry hospodárskej základne mesta a jeho zázemia,
- Efektívne využiť existujúci fond priestorov a kapacít škôl a zachovať ich pre výhľadové potreby školstva vrátane školských zariadení telovýchovy a športu,
- Zabezpečiť špecifické školstvo vyplývajúce z osobitných výchovno-vzdelávacích potrieb a druhov zdravotného postihnutia detí a mládeže,
- Orientovať rozvoj vysokého školstva a jeho vedecko-výskumnej základne na jestvujúce a navrhované centrá vedy a výskumu a špičkovej výrobnéj základne,
- Rozvíjať bakalárske, magisterské, inžinierske, doktorské a celoživotné vzdelávanie s prioritným kvalitatívnym dotvorením vysokých škôl a ich sociálneho zázemia zariadeniami na tvorbu vedecko-technických a kultúrno-spoločenských informácií, občianskou vybavenosťou s potrebnými ubytovacími zariadeniami a športovými plochami s krytými zariadeniami telovýchovy,
- Lokalizovať centrá vedecko-výskumnej a vzdelávacej základne vo väzbe na špičkovú výrobnú základňu a špičkové služby pre obyvateľstvo a návštevníkov mesta – vo väzbe na Volkswagen, v Dolnej Mlynskej doline, na areál SAV v rámci potenciálu územia určeného pre rozvoj zdravotníckych zariadení na Rázsochách a v priestore juhozápadného rozvojového smeru mesta,
- Rozvíjať Bratislavu ako vrcholné vedecko-technické, vzdelávacie a informačné centrum celoslovenského významu,
- Uvažovať s umiestnením vedecko-výskumných a výučbových priestorov LF UK v rámci potenciálu územia určeného pre rozvoj zdravotníckych zariadení na Rázsochách,
- Uvažovať s potenciálnym rozvojom vysokého školstva v priestore regionálneho obslužného centra Lamačská brána vo väzbe na severozápadný výrobný obvod,
- Lokalizovať FTVŠ UK vo väzbe na športovo-rekreačný areál Jarovské rameno,
- Rozvíjať Bratislavu ako mesto tvorby a výmeny špičkových informácií, sofistikovanej hospodárskej základne a univerzitné mesto.

Rešpektovať nároky a územné rezervy na dobudovanie jestvujúcich areálov a územnú ponuku pre rozvoj areálových zariadení:

- pre rozvoj vysokého a stredného odborného školstva vo väzbe na rozvoj areálov výroby a vedy a výskumu v priestoroch Lamačskej brány, na Rázsochách, v juhozápadnom a južnom rozvoji mesta a vo väzbe na športovo-rekreačné zázemie pri Jarovskom ramene,
- pre rozvoj vedy a výskumu so zhodnotením potenciálu zariadení v priestore Dolnej Mlynskej doliny (SAV, vysoké školy, informačné centrum STV), vo väzbe na zdravotnícky areál v lokalite Rázsochy, v

priestore navrhovaného vedecko-technologického parku vo Vajnoroch a v juhozápadnom rozvoji mesta,

- rešpektovať komplexné dovybavenie obytného územia zariadeniami základného školstva na plochách občianskej vybavenosti lokálneho významu a na plochách polyfunkcie bývanie – občianska vybavenosť (ÚPN hl. m. SR Bratislavy, 2007).

[Webová mapová aplikácia](#)
škôl a školských zariadení:

Titulná fotografia: Prístavba a nadstavba ZŠ Ivana Bukovčana, Bratislava
Autori: Ing. arch. Martin Hudec, PhD., Ing. arch. Katarína Bergerová
Foto: Matej Hakár